

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΑΡΣΑΚΕΙΩ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΠΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΠΑΛΑΜΠΛΗΣ»

Ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου ἀριθ. 28.

1879.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΜΑΡΤΑΡΙΟΥ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΧΕΡΟΝΗΣΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΑΛΛΗΝΙΑΣ

1930

1930

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πρόλογος	Σελ. α'—ζ'
--------------------	---------------

Α' ΝΟΤΙΑ ΚΡΑΤΗ

Ἰταλία	1— 29
Ἰσπανία	30— 46
Πορτογαλλία	47— 53

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Γαλλία	54— 77
Ἑλβετία	78— 89
Αὐστρο-ουγγαρία	90—111
Γερμανικὴ αὐτοκρατορία	112—190
Γενικὴ ἐποψὶς	112—120
Πρωσσία	121—142
Βαυαρία	143—153
Σαξονία	154—162
Βυρτεμβέργη	163—169
Δουκάτα καὶ ἡγεμονίαι	170—183
Ἑλεύθεραι πόλεις	183—185
Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία	185—190
Ὁλλανδία	192—200
Βέλγιον	201—210

Γ' ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ

Μεγάλη Βρετανία	211—233
Σουηδία	234—240
Νορβηγία	241—245
Δανία	246—253
Ρωσσία	254—275

Δ' ΝΟΤΙΑ ΚΡΑΤΗ

Γαλλία	28—31
Ιταλία	32—34
Πορτογαλία	35—37

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

77—78	.	.	.	.	.	Αργεντινή
78—79	.	.	.	.	.	Ισπανία
79—80	.	.	.	.	.	Αυστρο-ουγγαρία
80—81	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
81—82	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
82—83	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
83—84	.	.	.	.	.	Βέλγιο
84—85	.	.	.	.	.	Χιλή
85—86	.	.	.	.	.	Αργεντινή
86—87	.	.	.	.	.	Παραγουάη
87—88	.	.	.	.	.	Βραζιλία
88—89	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
89—90	.	.	.	.	.	Παναμά
90—91	.	.	.	.	.	Κολομβία
91—92	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
92—93	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
93—94	.	.	.	.	.	Αργεντινή
94—95	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
95—96	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
96—97	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
97—98	.	.	.	.	.	Βέλγιο
98—99	.	.	.	.	.	Χιλή
99—100	.	.	.	.	.	Αργεντινή
100—101	.	.	.	.	.	Παραγουάη
101—102	.	.	.	.	.	Βραζιλία
102—103	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
103—104	.	.	.	.	.	Παναμά
104—105	.	.	.	.	.	Κολομβία
105—106	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
106—107	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
107—108	.	.	.	.	.	Αργεντινή
108—109	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
109—110	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
110—111	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
111—112	.	.	.	.	.	Βέλγιο
112—113	.	.	.	.	.	Χιλή
113—114	.	.	.	.	.	Αργεντινή
114—115	.	.	.	.	.	Παραγουάη
115—116	.	.	.	.	.	Βραζιλία
116—117	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
117—118	.	.	.	.	.	Παναμά
118—119	.	.	.	.	.	Κολομβία
119—120	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
120—121	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
121—122	.	.	.	.	.	Αργεντινή
122—123	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
123—124	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
124—125	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
125—126	.	.	.	.	.	Βέλγιο
126—127	.	.	.	.	.	Χιλή
127—128	.	.	.	.	.	Αργεντινή
128—129	.	.	.	.	.	Παραγουάη
129—130	.	.	.	.	.	Βραζιλία
130—131	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
131—132	.	.	.	.	.	Παναμά
132—133	.	.	.	.	.	Κολομβία
133—134	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
134—135	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
135—136	.	.	.	.	.	Αργεντινή
136—137	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
137—138	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
138—139	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
139—140	.	.	.	.	.	Βέλγιο
140—141	.	.	.	.	.	Χιλή
141—142	.	.	.	.	.	Αργεντινή
142—143	.	.	.	.	.	Παραγουάη
143—144	.	.	.	.	.	Βραζιλία
144—145	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
145—146	.	.	.	.	.	Παναμά
146—147	.	.	.	.	.	Κολομβία
147—148	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
148—149	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
149—150	.	.	.	.	.	Αργεντινή
150—151	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
151—152	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
152—153	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
153—154	.	.	.	.	.	Βέλγιο
154—155	.	.	.	.	.	Χιλή
155—156	.	.	.	.	.	Αργεντινή
156—157	.	.	.	.	.	Παραγουάη
157—158	.	.	.	.	.	Βραζιλία
158—159	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
159—160	.	.	.	.	.	Παναμά
160—161	.	.	.	.	.	Κολομβία
161—162	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
162—163	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
163—164	.	.	.	.	.	Αργεντινή
164—165	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
165—166	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
166—167	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
167—168	.	.	.	.	.	Βέλγιο
168—169	.	.	.	.	.	Χιλή
169—170	.	.	.	.	.	Αργεντινή
170—171	.	.	.	.	.	Παραγουάη
171—172	.	.	.	.	.	Βραζιλία
172—173	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
173—174	.	.	.	.	.	Παναμά
174—175	.	.	.	.	.	Κολομβία
175—176	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
176—177	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
177—178	.	.	.	.	.	Αργεντινή
178—179	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
179—180	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
180—181	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
181—182	.	.	.	.	.	Βέλγιο
182—183	.	.	.	.	.	Χιλή
183—184	.	.	.	.	.	Αργεντινή
184—185	.	.	.	.	.	Παραγουάη
185—186	.	.	.	.	.	Βραζιλία
186—187	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
187—188	.	.	.	.	.	Παναμά
188—189	.	.	.	.	.	Κολομβία
189—190	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
190—191	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
191—192	.	.	.	.	.	Αργεντινή
192—193	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
193—194	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
194—195	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
195—196	.	.	.	.	.	Βέλγιο
196—197	.	.	.	.	.	Χιλή
197—198	.	.	.	.	.	Αργεντινή
198—199	.	.	.	.	.	Παραγουάη
199—200	.	.	.	.	.	Βραζιλία
200—201	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
201—202	.	.	.	.	.	Παναμά
202—203	.	.	.	.	.	Κολομβία
203—204	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
204—205	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
205—206	.	.	.	.	.	Αργεντινή
206—207	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
207—208	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
208—209	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
209—210	.	.	.	.	.	Βέλγιο
210—211	.	.	.	.	.	Χιλή
211—212	.	.	.	.	.	Αργεντινή
212—213	.	.	.	.	.	Παραγουάη
213—214	.	.	.	.	.	Βραζιλία
214—215	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
215—216	.	.	.	.	.	Παναμά
216—217	.	.	.	.	.	Κολομβία
217—218	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
218—219	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
219—220	.	.	.	.	.	Αργεντινή
220—221	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
221—222	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
222—223	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
223—224	.	.	.	.	.	Βέλγιο
224—225	.	.	.	.	.	Χιλή
225—226	.	.	.	.	.	Αργεντινή
226—227	.	.	.	.	.	Παραγουάη
227—228	.	.	.	.	.	Βραζιλία
228—229	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
229—230	.	.	.	.	.	Παναμά
230—231	.	.	.	.	.	Κολομβία
231—232	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
232—233	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
233—234	.	.	.	.	.	Αργεντινή
234—235	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
235—236	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
236—237	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
237—238	.	.	.	.	.	Βέλγιο
238—239	.	.	.	.	.	Χιλή
239—240	.	.	.	.	.	Αργεντινή
240—241	.	.	.	.	.	Παραγουάη
241—242	.	.	.	.	.	Βραζιλία
242—243	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
243—244	.	.	.	.	.	Παναμά
244—245	.	.	.	.	.	Κολομβία
245—246	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
246—247	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
247—248	.	.	.	.	.	Αργεντινή
248—249	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
249—250	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
250—251	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
251—252	.	.	.	.	.	Βέλγιο
252—253	.	.	.	.	.	Χιλή
253—254	.	.	.	.	.	Αργεντινή
254—255	.	.	.	.	.	Παραγουάη
255—256	.	.	.	.	.	Βραζιλία
256—257	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
257—258	.	.	.	.	.	Παναμά
258—259	.	.	.	.	.	Κολομβία
259—260	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
260—261	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
261—262	.	.	.	.	.	Αργεντινή
262—263	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
263—264	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
264—265	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
265—266	.	.	.	.	.	Βέλγιο
266—267	.	.	.	.	.	Χιλή
267—268	.	.	.	.	.	Αργεντινή
268—269	.	.	.	.	.	Παραγουάη
269—270	.	.	.	.	.	Βραζιλία
270—271	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
271—272	.	.	.	.	.	Παναμά
272—273	.	.	.	.	.	Κολομβία
273—274	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
274—275	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
275—276	.	.	.	.	.	Αργεντινή
276—277	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
277—278	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
278—279	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
279—280	.	.	.	.	.	Βέλγιο
280—281	.	.	.	.	.	Χιλή
281—282	.	.	.	.	.	Αργεντινή
282—283	.	.	.	.	.	Παραγουάη
283—284	.	.	.	.	.	Βραζιλία
284—285	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
285—286	.	.	.	.	.	Παναμά
286—287	.	.	.	.	.	Κολομβία
287—288	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
288—289	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
289—290	.	.	.	.	.	Αργεντινή
290—291	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
291—292	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
292—293	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
293—294	.	.	.	.	.	Βέλγιο
294—295	.	.	.	.	.	Χιλή
295—296	.	.	.	.	.	Αργεντινή
296—297	.	.	.	.	.	Παραγουάη
297—298	.	.	.	.	.	Βραζιλία
298—299	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
299—300	.	.	.	.	.	Παναμά
300—301	.	.	.	.	.	Κολομβία
301—302	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
302—303	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
303—304	.	.	.	.	.	Αργεντινή
304—305	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
305—306	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
306—307	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
307—308	.	.	.	.	.	Βέλγιο
308—309	.	.	.	.	.	Χιλή
309—310	.	.	.	.	.	Αργεντινή
310—311	.	.	.	.	.	Παραγουάη
311—312	.	.	.	.	.	Βραζιλία
312—313	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
313—314	.	.	.	.	.	Παναμά
314—315	.	.	.	.	.	Κολομβία
315—316	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
316—317	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
317—318	.	.	.	.	.	Αργεντινή
318—319	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
319—320	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
320—321	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
321—322	.	.	.	.	.	Βέλγιο
322—323	.	.	.	.	.	Χιλή
323—324	.	.	.	.	.	Αργεντινή
324—325	.	.	.	.	.	Παραγουάη
325—326	.	.	.	.	.	Βραζιλία
326—327	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
327—328	.	.	.	.	.	Παναμά
328—329	.	.	.	.	.	Κολομβία
329—330	.	.	.	.	.	Βενεζουέλα
330—331	.	.	.	.	.	Εκβαλόντι
331—332	.	.	.	.	.	Αργεντινή
332—333	.	.	.	.	.	Ισπανία (αυτοκρατορία)
333—334	.	.	.	.	.	Ισπανία (βασίλειο)
334—335	.	.	.	.	.	Ιρλανδία
335—336	.	.	.	.	.	Βέλγιο
336—337	.	.	.	.	.	Χιλή
337—338	.	.	.	.	.	Αργεντινή
338—339	.	.	.	.	.	Παραγουάη
339—340	.	.	.	.	.	Βραζιλία
340—341	.	.	.	.	.	Κόστα Ρίκα
341—342	.	.	.	.	.	Παναμά
342—343	.	.	.	.	.	Κολομβία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας ἐκτενῶς περιγραφείσης τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης μετὰ γενικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς ἐνεστώσης πολιτικῆς, ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ μέρει ἐκτίθενται τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη, ἐκτενέστερον μὲν τὰ τῆς Εὐρώπης, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς ὁ ἐγκέφαλος τοῦ σώματος τῆς γῆς, καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔνθα μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πολυάριθμοι ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἰδρύθησαν καὶ πόλεις ἐκτίσθησαν, πρωτόμωτατα ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἀναπτυχθεὶς ἤχμασε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ τοῦ κόσμου Σωτὴρ ἐγεννήθη, ἀνετράφη, ἔζησεν, ἐδίδαξεν, ἐσταυρώθη καὶ ἐτάφη, συντομώτερον δὲ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀσίας καὶ τῶν ἄλλων ἡπείρων μέρη, τὰ μὲν ὡς βάρβαρα, τὰ δὲ ὡς ἀπώτατα ἡμῶν κείμενα καὶ ὀλιγώτερον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἡμῖν ἐνδιαφέροντα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος τοῦτο καὶ ἰδίως τὸ τῆς Εὐρώπης ἐκ πρώτης ὄψεως ἐνδέχεται νὰ φανῇ τισιν ἐκτενές, ἀναγκάζομαι νὰ εἰπῶ ὀλίγας λέξεις πρὸς ἐξηγήσιν τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσάν μοι τὸ μέτρον τοῦτο ὡς ἀπαραιτή-

τως ἀναγκαῖον εἰς τὴν σπουδὴν, διδασκαλίαν καὶ πληρεστέραν γινῶσιν καὶ ἐκμάθῃσιν τῆς γεωγραφίας, ἣτις καὶ νῦν ἔτι δυστυχῶς λίαν παρημελημένη διατελεῖ παρ' ἡμῖν δι' οὓς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου μέρους ἐξέθηκα λόγους.

Ἡ πολιτικὴ γεωγραφία κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἀξίαν ἀνάγκη νὰ κατέχῃ τὴν τρίτην θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν παιδευτικῶν μαθημάτων ἥτοι μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἑλληνικὰ νὰ καταταχθῇ, πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὁποίων εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀναπόφευκτος, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ἱστορία, ἥς τὸ ἔδαφος καὶ τὴν βάσιν ἀποτελεῖ ἡ γεωγραφία, ἣτις μετὰ τῆς χρονολογίας εὐλόγως ἐκλήθησαν καὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ἱστορίας, καὶ ἀκολούθως νὰ καταλεχθῶσι τὰ μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα προσαρτῶνται αἱ ξέναι γλῶσσαι ἥτοι ἡ Λατινικὴ καὶ Γαλλικὴ, αἵτινές εἰσιν ὑποχρεωτικὰ μαθήματα τῆς ἐγκυκλίου παιδείσεως. ὥστε κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην διάταξιν τῶν παιδευτικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις ἐν μέρει ἔχοντες τέσσαρα ζεύγη μαθημάτων ἥτοι ἱερὰ καὶ ἑλληνικὰ, ἅπερ ὡς οὐσιωδέστατα, δεόν νὰ διατελῶσιν ἀναπόσπαστα ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν ἐκπαιδεύσει, πολιτικὴν γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν, ὡσαύτως ἀχώριστα ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀμοιβαίως βοηθούμενα, μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ στενώτατα πρὸς ἀλληλα συνδεδεμένα καὶ Λατινικὰ καὶ Γαλλικὰ συγγενέστατα, ὧν τὰ μὲν πρὸς ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν παιδευσιν χρησιμεύοντα, τὰ δὲ ἀναπόδραστον κοινωνικὴν ἀνάγκην πληροῦντα καὶ ὡς τεκμήριον καλῆς καὶ εὐγενοῦς ἀνατροφῆς θεωρούμενα.

Ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης ταύτης σπουδαιότητος, ἣν ἡ γεωγραφία ἔχει ἐν τῷ παιδευτικῷ προγράμματι, πρέπει πρῶτον μὲν νὰ διδάσκηται τρίς τῆς ἐβδομάδος, ὡς ἡ ἱστο-

ρία, καὶ οὐχὶ δις ὡς κακῶς παρ' ἡμῖν τοῖς ἀγεωγραφη-
τοις γίνεται, καὶ νὰ μὴ θεωρῇται ὡς ἐπουσιῶδες μάθημα
καὶ ὡς παραπληρωματικὸς σύνδεσμος, ἔνεκα τοῦ ὁποίου
ἐλαχίστους ἀποφέρει καρποὺς ἢ ἐπιπόλαιος διδασκαλία
αὐτῆς. Δεύτερον δέ, ὅπερ καὶ σπουδαιότατον τὰ διδακτι-
κὰ τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας βιβλία δὲν πρέπει νὰ ἀπο-
τελῶσι ξηρὸν κατάλογον ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν· διότι τὰ
τοιαῦτα ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν σκελετὸν τοῦ ἀνθρώπου
εἰσὶ γεωγραφικὴ ὀνοματολογία, ἐλαχίστην παρέχουσα ὠ-
φέλειαν τοῖς διδασκομένοις, ἀναγκαζομένοις νὰ ἀπομνη-
μονεύωσι ξηρὰ ὀνόματα καὶ ἀριθμούς. Ἡ δὲ ἀληθὴς πο-
λιτικὴ γεωγραφία, σκοποῦσα νὰ περιγράψῃ οὐχὶ μόνον
τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ σπουδαιότατα
πνευματικὰ ἔργα τῶν κατοίκων τῆς γῆς, πρέπει νὰ περι-
έχῃ σάρκα, μῦς, νεῦρα, φλέβας, ἀρτηρίας κτλ. ἵνα ἀπο-
τελέσῃ σῶμα τέλειον καὶ ἄρτιον, ἢ σπουδῇ τοῦ ὁποίου
τέρπει μὲν τὸν μαθητὴν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖ, εὐφραίνει
δὲ καὶ τὸν διδάσκοντα, ἔχοντα πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν τῶν μα-
θητῶν ὠφέλειαν καὶ εὐχαρίστησιν.

Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ λόγοι, οἵτινες, στηριζόμενοι ἐπὶ πο-
λυχρονίου μελέτης καὶ διδασκαλίας, ἐπεισάν με νὰ ἀποφύ-
γω τὰς δύο ἀκρότητας ἤτοι τὴν γεωγραφικὴν ὀνοματο-
λογίαν ὡς ἄχρηστον καὶ ἐπιβλαβὴ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς διανοίας τῶν μαθητῶν καὶ τὴν ἀπεραντολογίαν, καθ'
ἣν συμφύρονται ὁμοειδῆ καὶ ἑτεροειδῆ, οὐσιῶδη καὶ ἐπου-
σιῶδη πράγματα, καὶ νὰ τάμω τὴν μέσσην ὁδὸν ἐν τῇ
συντάξει τῆς Πολιτικῆς γεωγραφίας, τὰ μὲν οὐσιῶδη καὶ
σπουδαιότερα συντόμως περιγράφων ἕκαστον κατὰ τὴν ἀ-
ξίαν, τὰ δὲ ἐπουσιῶδη καὶ μικροῦ λόγου ἄξια δι' ὀλίγων
ἀναφέρων λέξεων.

Ἐκ τούτων τοῖνυν τῶν ὀλίγων εὐχόλως κατανοεῖ ὁ ἀνα-

λοις βιβλίοις γεωγραφούμενον καὶ ἐντεῦθεν νὰ πεισθῶσιν ὅτι τὸ ἔργον μου οὔτε κατὰ Γερμανικὸν οὔτε κατὰ Γαλλικὸν οὔτε κατ' Ἀγγλικὸν σύστημα συνετάχθη καὶ ὅτι ἐπομένως οὔτε ἐκ μεταγραφῆς οὔτε ἐκ μεταφράσεως προέρχεται, ἀλλὰ γνήσιον τέκνον συντόνου μελέτης, πολυχρονίου πείρας καὶ εἰδικῆς ἐνασχολήσεως ἐν τῇ γεωγραφίᾳ ἐστίν, κατὰ σύστημα Ἑλληνικὸν φιλοπονηθέν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΕΓΓΡΩΠΗ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἑκτασίς 5,383 □ κάτοικοι 28,000,000.

α'.) Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρις.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου σχηματίζεται ἐν τῇ μεσογείῳ θαλάσῃ ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος, ἥτις καὶ χερσόνησος τῶν Ἀπεννίνων καλεῖται ἐκ τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διατεμνόντων αὐτὴν ὀμωνύμων ὀρέων, καὶ ὀρίζεται πρὸς ἄρκτον μὲν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, πρὸς νότον περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

§. 2. Ὅνομα, σχῆμα καὶ διαίρεσις αὐτῆς.

Ἡ χερσόνησος αὕτη ἔκπαλαι μὲν ἔλαβε πολλὰ καὶ διάφορα τοπικὰ ὀνόματα, εἶτα δὲ ὠνομάσθη Ἰταλία ἀπὸ Ἰταλοῦ τινος ἡγεμόνος αὐτῆς, ὅπερ ἐπεκράτησε μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς τῶν ἀρχαίων διαφωνούντων οἱ μὲν ὑπελάμβανον αὐτὸ τριγωνικόν, οἱ δὲ τετράπλευρον καὶ ἄλλοι ὅμοιον πρὸς σχῆμα δρυός· οἱ δὲ νεώτεροι παραβάλλουσιν αὐτὸ πρὸς σχῆ-

μα υποδήματος. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἄνω Ἰταλίαν, εἰς μέσην καὶ εἰς κάτω Ἰταλίαν, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν Σαρδηνίαν, τὴν Λομβαρδοβενετίαν, τὰ δουκάτα τῆς Πάρμας καὶ Μοδένης, ἡ δὲ μέση τὴν Τοσκάνην, τὸ Παπικὸν κράτος καὶ τὴν δημοκρατίαν τοῦ ἁγίου Μαρίνου καὶ ἡ Κάτω τὸ βασιλείον τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας, τὴν Μελίτην καὶ τὰς νήσους Σαρδὼ καὶ Κορσικὴν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι τὴν μὲν ἄνω Ἰταλίαν ἐκάλουν Γαλατίαν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων, τὴν δὲ Μέσην κυρίως Ἰταλίαν καὶ τὴν Κάτω Μεγάλην Ἑλλάδα ἐκ τῶν πολυαρίθμων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν.

§. 3. Θάλασσα, πελάγη, κόλποι, λιμένες καὶ

πορθμοί.

Ὡςπερ ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος κατὰ τὸ πλεῖστον περιβάλλεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐνομένης πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ σχηματίζουσας διάφορα πελάγη, οἷον τὸ Ἀδριατικόν, τὸ Ἰόνιον, τὸ Κρητικόν καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, οὕτω καὶ ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν αὐτῆς περιβάλλεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐκ τῆς ὁποίας σχηματίζονται πρὸς Δ. μὲν τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ τὸ Σικελικὸν πέλαγος καὶ πρὸς Α. τὸ Ἀδριατικὸν καὶ Ἰόνιον πέλαγος.

Οἱ δὲ ἐπισημότεροι κόλποι τῆς χερσονήσου εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τῆς Γενούης ἐν τῇ ΒΔ. πλευρᾷ πρὸς Β. τῆς νήσου Κορσικῆς (Κύρνου), ὃν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν Αἰγυστικὸν πέλαγος.

2) Ὁ τῆς Γαέτας πρὸς Ν. τοῦ προηγουμένου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

3) Ὁ τῆς Νεαπόλεως (Κυμαῖος κόλπος) πρὸς Ν. τούτου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

4) Ὁ τοῦ Τάραντος ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Ἰταλίας, ὅπου κεῖται ἡ πόλις, ὁ μέγιστος κόλπος τῆς Ἰταλίας (Οὐρίας.)

5) Ὁ τῆς Μαμφρεδονίας πρὸς Β. τοῦ προηγουμένου.

6) Ὁ τῆς Βενετίας εἰσχωρῶν μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Τῶν δὲ λιμένων σχηματιζομένων ἐντὸς τῶν κόλπων ἐπιστημό-
τεροι εἶναι. Ὁ τῆς Γενούης, ὁ τῆς Νεαπόλεως, ὁ τῆς Μεσσήνης,
ὁ τοῦ Τάραντος καὶ ὁ τῆς Βενετίας. Καὶ πορθμοὺς τρεῖς ἔχει, τὸν
τῆς Μεσσήνης μεταξὺ τῆς Σικελίας καὶ τῆς νοτιωτάτης πλευρᾶς
τῆς χερσονήσου, τὸν τοῦ ἁγίου Βονιφατίου μεταξὺ τῶν νήσων
Κύρνου καὶ Σαρδοῦς καὶ τὸν τοῦ Ὀτράντου μεταξὺ τῆς Ἰταλίας
καὶ τῆς Ἀλβανίας.

§. 4. Ὀρη.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος διατέμενεται ὑπὸ δύο μεγάλων σειρῶν
ὁρέων, τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Ἀπεννίνων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρῶ-
τὴ ἐκτείνεται εἰς τὴν βορείαν πλευράν αὐτῆς καὶ διαιρεῖται.

1) Εἰς δυτικὰς Ἀλπεῖς, ὧν ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ ἔχουσα ὕψος
12,000 ποδ. καλεῖται Βήσουλων.

2) Εἰς Κεντρικὰς Ἀλπεῖς μετὰ τοῦ τρικορύφου, χιονοσκεποῦς
καὶ ὑψηλοτάτου τῆς Εὐρώπης Λευκοῦ ὄρους κειμένου ἐν Σαβοΐᾳ
καὶ ὑψομένου εἰς 15—16,000 π. ὕψος. Καὶ

3) Εἰς Ἀνατολικὰς Ἀλπεῖς, αἵτινες εἶναι πολὺ χαμηλαὶ καὶ
διαίρουνται εἰς Νωρικὰς, Καρινικὰς καὶ Ἰουλιανὰς Ἀλπεῖς.

Τὰ δὲ Ἀπέννινα διατέμνοντα κατὰ μῆκος τὴν χερσόνησον διαι-
ροῦνται. 1) εἰς βόρεια καλούμενα Αἰγυστικὰ καὶ Ἐτρουσικὰ καὶ
ἔχοντα ὕψος 5—6000.

2) Εἰς κεντρικά, ὀνομαζόμενα Ῥωμαϊκὰ καὶ Νεαπολιτικὰ καὶ
ἔχοντα ὕψος 9200 καὶ

3) Εἰς νότια καλούμενα Καλαβρικὰ καὶ μόλις ὑψούμενα εἰς
4—5000 ποδ.

Πρὸς τούτοις δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ δύο Ἡραΐστεια ὄρη
ὁ Βεσσόβιος καὶ ἡ Αἰτνὴ, τῶν ὁποίων ὁ μὲν Βεσσόβιος κωνοειδῶς
ἀνυψοῦται ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως καὶ εἶναι τὸ ἐπιστημώτατον ἡραΐ-
στιον τῆς Εὐρώπης ἔχον ὕψος 3500' π. Διότι ἡ κατὰ τὸ 79 μ. Χ.
γενομένη πρώτη ἐκρηγξίς αὐτοῦ διαρκέσασα τρία ἡμερῶν καὶ το-
σοῦτον ἰσχυρὰ καὶ φοβερὰ ὑπῆρξεν, ὥστε κατέχωσε τρεῖς παρα-
κειμένας πόλεις τὸ Ἡράκλειον, τὴν Πομπηῖαν, ἥτις πρό τίνων ἐ-
τῶν ἀνεσκάφη, καὶ τὰς Σταβίας, ὅτε καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος

ἐκ πλοίου θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὸ φαινόμενον ἐγένετο θῦμα. Ἡ δὲ πολυκόρυφος Αἴτνη εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῶν Ἀπεννίνων ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Σικελίας ἀνυψούμενον εἰς 11,000', ὅπου κατὰ τινὰ παράδοσιν λέγεται ὅτι ὁ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς παρατηρῶν τὴν ἔκρηξιν κατεστράφη, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἰδρύθη μνημεῖον καὶ νῦν ἔτι σωζόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Torre del Filosofo.» ἦτοι Πύργος τοῦ φιλοσόφου.

§. 5. Ἀκρωτήρια καὶ πεδιάδες.

Ἡ Ἰταλία κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς θαλάσσης περιβαλλομένη ἔχει πολυάριθμα ἀκρωτήρια, τὰ ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

1) Τὸ τῆς Σελήνης ἀκρωτήριο.

2) Τὸ Ποπλώνιον ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τοσκάνης ἀπέναντι τῆς νήσου Ἑλβας.

3) Τὸ Ἀργεντάρων πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου.

4) Τὸ Κιρκάιον (Circello) πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου.

5) Τὸ Μισηνὸν (Miseno) νοτιώτερον.

6) Τὸ τῆς Καμπανέλλας (Ἀθήναιον καὶ Σειρηνουσῶν ἀκρωτήριο) ἀντικρὺ τῆς νήσου Καπρέας.

7) Τὸ Σκύλαιον ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ.

8) Τὸ τῆς Λευκοπέτρας ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

Ἐν τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ.

9) Τὸ Πάσσαρον (Πάχυνον) ἀποτελοῦν τὸ μεσημβρινώτατον ἄκρον τῆς Σικελίας.

10) Τὸ Σπαρτιθέντον (Ἡράκλειον) ἐν τῇ μεσημβρινωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

11) Τὸ Βρουσσάνον (Ζεφύριον) ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Χερσονήσου. Ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ.

12) Τὸ Λακίνιον ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς Μ. τοῦ Κρότωνος.

13) Τὸ τῆς Ἀλίκης (Κρίμισα) πρὸς ἄρκτον τοῦ προηγουμένου.

14) Τὸ τῆς Λεύκης (Ἰαπύγιον καὶ Σαλεντίνον) ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

19) Τὸ Γάργανον ἐν τῇ Α ἄκρᾳ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους πρὸς Β. τοῦ Βρεντησίου.

16) Τὸ Κούμερον ΜΑ τῆς Ἀγκώνης.

Ἡ Ἰταλία μολονοῖ εἶναι ὀρεινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον, οὐχ ἥττον ὅμως περιέχει πολλὰς κοιλάδας, τέλματα καὶ εὐφορωτάτας πεδιάδας, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ παρὰ τὸν Τίβεριν Ῥωμαϊκὴ, ἡ Καμπανικὴ πέριξ τῆς Νεαπόλεως, ἡ τοῦ Τάραντος παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ἡ Ἀπουλικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἡ μεγίστη πασῶν ἡ Λομβαρδικὴ περὶ τὸν Πάδον ποταμόν. Τέλματα δὲ ἐπίσημα εἶναι τὸ Δέλτα τοῦ Πάδου, τὰ Ῥωμαϊκὰ ΜΑ τῆς Ῥώμης καὶ τὰ τῆς Τοσκάνης.

§. 6. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Ἡ Ἰταλία ἔχει καὶ ποταμούς πολλοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, οἱ ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι.

1) Ὁ Πάδος (Ἡριδανός) ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς χερσονήσου, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βησούλου τῶν δυτικῶν Ἀλπεων καὶ πολλοὺς παραποτάμους δεχόμενος ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ αὐτοῦ, διέρχεται πλησίον τοῦ Τουρίνου, Πλακεντίας καὶ Φεῤῥάρας, καὶ ἐκβάλλει δι' ἑπτὰ στομιῶν, ἔνθα σχηματίζονται ἔλη, καλούμενα ἑπτὰ πελάγη, εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους παρὰ τὸν κόλπον τῆς Βενετίας.

2) Ὁ Ῥουβίκων (Pisatello) πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ χωρίζων τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν ἀπὸ τὴν κυρίως Ἰταλίαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 49 π. Χ. διάβασιν τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Ἰταλίαν.

3) Ὁ Τίβερης, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς κυρίως Ἰταλίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων, διερχόμενος τὴν πρωτεύουσάν Ῥώμην καὶ διαιρούμενος εἰς δύο βραχίονας ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος.

4) Ὁ Ἄργος πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ἔνθα καὶ ὁ Τίβερις καὶ διερχόμενος παρὰ τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὴν Πίσαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος πλησίον τῆς τελευταίας πόλεως.

5) Ὁ Λεϊρίς (Gatigliano) πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μεταξὺ τῆς Ῥώμης καὶ Νεαπόλεως.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ποταμοὶ καὶ πολλοὶ παραποτάμοι. Πολλαχοῦ δὲ μεταξὺ τῶν μεγάλων πλωτῶν ποταμῶν διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ πολλὰ διώρυγες, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τοῦ Μιλάνου, ἡ τοῦ Τικινέλλου, ἡ τῆς Παβίας καὶ ἡ τῆς Βονωνίας.

Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι τῆς Ἰταλίας εἶναι.

1) Ἡ Οὐρβανὸς (Maggiore) κειμένη ἐν τῇ Λομβαρδίᾳ.

2) Ἡ Λάριος (Como) λίαν ἰχθυοφόρος σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀδδούα παραποτάμου τοῦ Πάδου κεῖται ἐν τῇ βορείᾳ Ἰταλίᾳ.

3) Ἡ Γάρδη (Βήνακος) ἡ μεγίστη πασῶν τῶν λιμνῶν τῆς Ἰταλίας σχηματιζομένη καὶ διαρρέουσα ὑπὸ τοῦ Τικίνου παραποτάμου τοῦ Πάδου ἐν τῇ βορείᾳ Ἰταλίᾳ.

4) Ἡ Τρασυμένη (Perugia) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 247 π. Χ. νίκην τοῦ Ἀννίβα.

5) Ἡ Ἀχερουσία (Fusaro) ἐπίσημος ἐν τῇ μυθολογίᾳ ὡς ἡ ἐν Ἠπείρῳ, κειμένη ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

§. 7. Νῆσοι καὶ χερσόνησοι.

1) Ἡ Σικελία καὶ Τρινακρία ὀνομαζομένη διὰ τὸ τριγωνικὸν σχῆμα, ἀπεσπάρθη ποτὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας διὰ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ εἶναι ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἔχουσα 530 □ ἑκτασιν καὶ ἡ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἀφρικὴν 15 γεωγραφ. μίλια ἀπέχουσα ἀπ' αὐτῆς. Ἡ Σικελία διατεμενομένη ὑπὸ ὀρέων, τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶναι τὸ μεμονωμένον ἠφαίστειον ἡ Αἴτνη καὶ τὰ Νευρώδη ὄρη (Madonia) συνέχεια ὄντα τῶν Ἀπεννίνων, ἔχει ἀκρωτήρια τὸ Πέλωρον (Faro), τὸ Δρέπανον καὶ τὸ Πάχυνον (Passaro), ποταμούς πολλοὺς καὶ μικροὺς,

ἐπισήμους πηγὰς τὴν Ἀρέθουσαν πλησίον τῶν Συρακουσῶν καὶ τὴν Κυάνην (Ciana) πλησίον τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Πρὸς βορρᾶν μὲν ταύτης κεῖνται αἱ Λιπάραι (νῆσοι τοῦ Αἰόλου) Λιπάρα, Ἰερά, Θέρμισσα, Διδύμη, Φοινικοῦσα, Ἐρικοῦσα, Στρογγύλη, Εὐώνυμος κλ. Πρὸς νότον δὲ ἡ Μελίτη καὶ πρὸς δυσμὰς αἱ Αἰγιάδες νῆσοι ἡ Αἰγοῦσα, ἡ Ἰερά καὶ Φορβαντία.

2) Ἡ Σαρδηνία (Σαρδῶ) κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας καὶ ἔχουσα 440 □ ἑκτασιν εἶναι ὄρεινή, διατεταγμένη ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων, τὰ ὅποια ὀνομάζονται Μαινόμενα ὄρη (Ferro) καὶ ἔχει πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ μικροὺς ποταμούς.

3) Ἡ Κορσικὴ (Κύρνος) πρὸς Β. τῆς προηγουμένης κειμένη, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἁγίου Βονιφατίου, εἶναι ὄρεινή καὶ τραχεῖα διατεταγμένη ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων, ὀνομαζομένης Χρυσοῦν ὄρος (d'oro), ὅπερ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν καὶ ἔχει ἀκρωτήριά τινα καὶ μικροὺς ποταμούς.

Ἡ Ἰταλία μεγάλη χερσονήσος οὔσα, ἔχει δύο μικρὰς χερσονήσους. 1) Τὴν τῆς Βρεττίας ἀποτελοῦσαν τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς χερσονήσου καὶ περιβαλλομένην ΒΑ. μὲν ὑπὸ τοῦ Ταραντίνου κόλπου, Α. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, 2) τὴν τῆς Καλαβρίας ἀποτελοῦσαν τὸ μεσημβρινοανατολικώτατον μέρος τῆς Ἰταλίας ἔχουσαν 140 □ ἑκτασιν καὶ περιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Ταραντίνου κόλπου.

6.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Οὐδεμία ἄλλη χώρα τοῦ ἀρχαίου κόσμου τοσοῦτον ἠννοήθη ὑπὸ τῆς φύσεως, ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῶν περιστάσεων ὅσον ἡ Ἰταλία. Διότι αὕτη φυσικῶς μὲν ὑπερέχουσα πάσας τὰς λοιπὰς χώρας κατὰ τὰς καλλογὰς ἐδέξατό ποτε κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐν ταῖς κόλποις αὐτῆς τὸν τεκνοφάγον θεὸν Κρόνον, ἐκδιωχθέντα ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ ἀρχαίου

κόσμου κειμένη καὶ διὰ μὲν τοῦ ἡπειρωτικοῦ μέρους μετὰ πάσης τῆς Εὐρώπης συνδεομένη, διὰ δὲ τοῦ χερσονησιωτικοῦ πλησιεστάτη τῇ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ἀσίᾳ οὖσα, συνέστησε τὴν μεγάλην Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ Μεσαιῶνος κατέστη τὸ μῆλον τῆς ἑριδος τῶν βαρβάρων ἔθνων, ὑφ' ὧν καὶ κατελύθη ἡ κοσμοκρατία αὐτῆς· ὀρθοκευτικῶς ὅμως ἐπαυξήσασα τὴν δύναμιν ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς κατὰ τὸν ι'. αἰῶνα, ἀρχοῦσα μεγάλου μέρους τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, σεβομένου τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης Πάπαν ὡς τὴν ὁρατὴν καὶ πνευματικὴν κεφαλὴν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὡς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, μεγίστην ἔχοντα ἐπιβρόχην ἐπὶ πασῶν τῶν καθολικῶν χωρῶν, αἵτινες τὴν Ῥώμην ὡς γενικὸν κέντρον αὐτῶν θεωροῦσι. Κατὰ δὲ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν ἡ ἐστία τῆς κλασικῆς φιλολογίας, ἧς πρῶτοι διδάσκαλοι φυγάδες Ἑλληνες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ζωγραφικῆς, μουσικῆς καὶ ποιήσεως, ἐν αἷς διέπρεψαν ἄνδρες ἔξοχοι ὁ Δάντης, ὁ Πετράρκας, ὁ Βοκκάκιος, ὁ Τάσσος, ὁ Ἀρίστος, ὁ Ραφαήλ, ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ὁ Κορρέγιος καὶ ἄλλοι πολλοί.

Ἐν δὲ τοῖς νεωτάτοις χρόνοις διηρημένη οὖσα εἰς πολλὰ πολιτικὰ τμήματα, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1859, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς φρονήσεως τῶν τριῶν μεγάλων αὐτῆς ἀνδρῶν τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, τοῦ Καβούρ καὶ τοῦ Γαριβάλδου, ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν περιστάσεων, νὰ συνενώνῃ τὰ διεσπαρμένα καὶ κατακερματισμένα αὐτῆς μέλη, ὅτε βοηθείᾳ μὲν τοῦ Ναπολέοντος προσέλαβε τὴν Λομβαρδίαν καὶ ὡς ἀμοιβὴν ἡναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτῷ τὴν Νίκαιαν καὶ Σαβοΐαν. Βραδύτερον δὲ τῷ 1866 ἐν τῷ Αὐстро-Πρωσικῷ πολέμῳ προσέλαβε τὴν Βενετίαν, ὅτε καὶ νικηθεῖσα παρὰ τὴν Δαλματικὴν νῆσον Δίσεον ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ στόλου ἐκέρδησε καὶ κατὰ τὸ 1870 ὠφεληθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλο-Γερμανικοῦ πολέμου τῇ συνδρομῇ τῆς Πρωσίας συνήνωσε πάντα τὰ μέλη τῆς Χερσονήσου εἰς ἓν ὅλον συμπαγὲς καὶ ἀπετέλεσεν ἓν βασίλειον.

§. 2. 'Η πρόην πολιτιτῇ κατὰστασις.

'Η 'Ιταλικὴ χερσόνησος πρὸ τοῦ 1870, 1866 καὶ 1859 ἦν διηρημένη πολιτικῶς εἰς τὰ ἀκόλουθα 4 κράτη, 5 δουκάτα καὶ μίαν δημοκρατίαν.

1) Τὸ βασιλείον τῆς Σαρδηνίας, περιλαμβάνον τὸ Πεδεμόντιον, τὴν Σαβοΐαν, τὴν Νίκαιαν, τὴν Γένουαν καὶ τὴν νῆσον Σαρδηνίαν, ἐκλήθη οὕτω, διότι αὐτῷ ἀνῆκε καὶ ἡ νῆσος Σαρδηνία, καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὸ Τουρίνον.

2) Τὴν Λομβαρδοβενετιάν κατεχομένην ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ ἔχουσαν πρωτεύουσας τὸ Μεδιόλανον καὶ τὴν Βενετίαν.

3) Τὸ Παπικὸν κράτος ἔχον πρωτεύουσαν τὴν 'Ρώμην.

4) Τὸ βασιλείον τῆς Νεαπόλεως ἢ τῶν δύο Σικελιῶν ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Παλέρμον.

5) Τὸ δουκάτον τῆς Μοδένης ἔχον πρωτεύουσαν ὁμώνυμον.

6) Τὸ δουκάτον τῆς Πάρμας ἔχον ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

7) Τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Τοσκάνης ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Φλωρεντίαν.

8) Τὸ δουκάτον τῆς Πλακεντίας ἔχον πρωτεύουσαν ὁμώνυμον.

9) Τὸ δουκάτον τῆς Λούκας ἔχον πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ κατὰ τὸ 1847 συνενωθὲν μετὰ τοῦ δουκάτου τῆς Τοσκάνης.

10) Τὴν δημοκρατίαν τοῦ 'Αγίου Μαρίνου, ἥτις μένει καὶ νῦν χωριστὴ καὶ ἀνεξάρτητος.

§. 3. 'Η ἐνεστῶσα πολιτικὴ κατὰστασις.

Βασιλείον τῆς 'Ιταλίας.

Διὰ τῆς συνενώσεως πάντων τῶν πολιτικῶν τμημάτων εἰς ἓν ὅλον συνεκροτήθη τὸ βασιλείον τῆς 'Ιταλίας ἀπὸ τοῦ 1870, περιλαμβάνον πλὴν τῆς χερσονήσου καὶ πάσας τὰς ἐκτὸς αὐτῆς κειμένας νήσους ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει καὶ διαιρούμενον ὥς ἐκείνη εἰς ἄνω, μέσην καὶ κάτω 'Ιταλίαν.

Νῦν δὲ πολιτικῶς διαίρεται τὸ βασιλείον τῆς 'Ιταλίας εἰς 69

νομούς, οἱ δὲ νομοὶ εἰς ἐπαρχίας καὶ αὖται εἰς δήμους, καὶ περιέχει 85 πόλεις, αἵτινες δύνανται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων εἰς πόλεις πρώτης τάξεως, δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης τάξεως.

§. 4. Πόλεις Α' τάξεως.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καταλέγονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 200 χιλ. κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι πέντε.

1) Ἡ ΡΩΜΗ 300,000 κατ. σχεδόν.

Ἡ ἀρχαία πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου τῷ 753 π. Χ. ἐπὶ τῶν ἑπτὰ λόφων τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ καὶ τούτου ἕνεκα καὶ Ἑπτάλοφος ὀνομασθεῖσα, ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις, κατακτῆσασα πρῶτον μὲν πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, εἶτα δὲ ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον, ἐπὶ Αὐγούστου ἐγένετο κοσμοκράτειρα καὶ ἀνεκκηρύχθη ὡς κεφαλὴ τοῦ κόσμου (caput mundi), πόλις αἰώνια (urbs aeterna) ἢ ὡς οἱ Ῥωμαῖοι νῦν λέγουσιν εὐδαίμων πόλις τοῦ κόσμου. Τοιαύτη δὲ ἀναδειχθεῖσα κατεκοσμήθη μετὰ πλείστων, κολοσσιαίων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομημάτων καὶ καλλιτεχνικῶν μνημείων, ὧν πολλὰ μὲν κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων ἐθνῶν καὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους κατεστράφησαν, πολλὰ δὲ καὶ περιεσώθησαν σῶα ἢ ἐρείπια αὐτῶν διατηρήθησαν μέχρι τοῦ νῦν κινουντα τὸν θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν καὶ μαρτυροῦντα περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως, ἥτις ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἠρίθμει 1,200,000 κατοίκων, ἐν οἷς 650,000 ἐλεύθεροι ἦσαν.

Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ῥωμ. κράτους καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἐξῆλκυσε μεγίστην πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐπιρροὴν διὰ τῶν Παπῶν ἐφ' ὅλου τοῦ Καθολικοῦ κόσμου. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος ἐρημωθεῖσα σχεδὸν ἤρξατο νὰ ἀναγανῆται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰῶνος. Οὕτω δὲ ἡ νέα πόλις ἐπεξετάθη ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Τιβέρεως ὁχθῆς καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀπὸ ἑπτάλοφου ἐγένετο δωδεκάλοφος, ἔχουσα 35 χιλ. οἰκίας, 30

περίπου ἀνάκτορα, 46 πλατείας, 400 ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον καλούμενον ἡ ἀρχαία σοφία (die alte Sapienza), βιβλιοθήκας, παλλὰς Ἀκαδημίας καὶ φιλολογικοὺς συλλόγους, ἐν οἷς καὶ ὁ Γερμανικὸς ἀρχαιολογικὸς, πολλὰ μουσεῖα καὶ ἰδίως τὸ Βατικανόν, περιέχοντα πολὺτιμα μνημεῖα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν τῆς ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Τὸ δὲ μέγιστον καὶ θαυμαστότατον πάντων εἶναι ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἡ πρώτη καὶ μεγίστη τοῦ κόσμου, χωροῦσα 80,000 ἀνθρώπων καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν 575 ποδ., πλάτος δὲ 264 καὶ ὕψος μετὰ τοῦ θόλου καὶ σταυροῦ 487 ποδῶν. Πρὸς ταύτη δὲ κεῖνται τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πάπα, ἅτοι τὸ Βατικανόν, περιέχον 4 μεγίστας αἰθούσας καὶ 12,000 δωμάτια!

Τοιαύτη ἐν περιλήψει οὔσα ἡ παλαιὰ καὶ νέα Ῥώμη ἐκπρύχθη πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1871 διὰ τὴν ἀρχαίαν δόξαν, διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ διὰ τὴν κεντρικὴν θέσιν.

2) Ἡ ΝΕΑΠΟΛΙΣ 500,000 κατ.

Μολονότι ὑπερέχει τῆς πρωτεύουσας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν τῆς θέσεως ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, οὐχ ἥττον ὅμως μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Χερσονήσου εἰς ἓν βασίλειον ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἀρχαίαν δόξαν καὶ τὸ μέγα τῆς αἰωνίας πόλεως ἀξίωμα καὶ ἔμεινε δευτέρα καὶ δευτερεύουσα τοῦ νέου κράτους πόλις.

Ἡ παλαιὰ Νεάπολις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κυρμαίων ἐκαλεῖτο Παρθενόπη καὶ διχρεῖτο μετὰ ταῦτα εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν κεῖμενον ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ὠνομάζετο Παλαιόπολις, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀνατολικῇ, Νεάπολις. Ἡ δὲ νέα πόλις κειμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῶν ΜΑ προπόδων τοῦ Βεσουβίου κατακοσμεῖται ὑπὸ τοσούτων πλεονεκτημάτων τῆς φύσεως, ὅσα πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμία ἄλλη τοῦ κόσμου πόλις ἔχει, ὥστε δικαίως οἱ κάτοικοι λέγουσι σεμνυνόμενοι. «Ἴδε τὴν Νεάπολιν καὶ ὕστερον ἀπόθανε.» (Vedi Napoli, poi muori). οὕτω

δὲ φύσει κεκοσμημένη ἔχει 50,000 οἰκίας, 500,000 κατοίκων, ὁδοὺς στενάς, πλατείας μεγάλας, πολυτελῆ ἀνάκτορα, ἐπαύλεις λαμπράς, θέατρα, ναοὺς, Πανεπιστήμιον, Μουσεῖα πλουσιώτατα ἐκ τῶν μνημείων τῆς Πομπηίας, βιβλιοθήκας, συλλογὰς πολυτίμων εἰκόνων καὶ ἀγγείων, φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ναυπηγεῖα, τεχνουργεῖα, φρούρια ὀχυρά, λιμένα εὐρυχωρότατον μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λίαν ἀσφαλῆ καὶ προάστεια τερπνότατα.

3) Τὸ ΜΙΔΑΝΟΝ (Μεδιόλανον) 260,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Λομβαρδίας κειμένη ἐν μέσῳ λαμπρᾶς καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος διατεταγμένη ὑπὸ πλωτῶν διωρύγων, αἵτινες συνδέουσι τὸν Τίκινον καὶ τὸν Ἀδδούαν ποταμόν, ἐν καιρῷ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ὑπῆρξε μία τῶν ὡραιωτάτων καὶ μεγίστων πόλεων τοῦ Ῥωμ. κράτους, ὑπερβᾶσα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην καὶ τοσοῦτον ἤκμασεν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ὥστε ὠνομάσθη «Νέαι Ἀθῆναι.» Τὸ Μεδιόλανον ἔχει σχῆμα κυκλικόν καὶ περιφέρειαν δύο μιλίων, ἀνάκτορα, πλουσίας βιβλιοθήκας, πινακοθήκας, ἀκαδημίαν, μέγιστον θέατρον, μεγίστην ἐκκλησίαν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, δευτέραν τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τῆς Σεβίλλης, καὶ εἶναι ἡ μεγίστη πλουσιωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς ἄνω Ἰταλίας ἀριθμοῦσα πολυάριθμα μεταξουργεῖα καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

4) Τὸ ΤΟΥΡΙΝΟΝ 220,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ πλωτοῦ ποταμοῦ Πάδου, ὅστις ἐνταῦθα δέχεται τὸν παραπόταμον Δόραν, ἐν κοίλῃ τερπνῇ καὶ εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ λόφων, ἐχόντων μοναστήρια, φρούρια καὶ τερπνάς ἐπαύλεις, ἐκαλεῖτο πάλαι μὲν Αὐγούστα Ταυρινῶν, φύλου Γαλλικοῦ, εἶτα δὲ κατὰ παράλειψιν τοῦ πρώτου ὀνόματος μετωνομάσθη ἐκ τοῦ δευτέρου Τουρίνον. Αὕτη εἶναι μία τῶν ὡραιωτάτων καὶ πολυτελεσστάτων πό-

λεων τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ κανονικωτάτη πασῶν, ἥτις μέχρι τοῦ 1861 ὑπῆρξε μὲν πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας καὶ πρώτη πόλις τοῦ ἀρχιδουκάτου Πεδεμοντίου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 — 1865 ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας. Τοιαύτη δὲ οὕσα ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικάς, πλατείας λαμπράς, ἐκκλησίας μεγάλας, βασιλεία, θέατρα, πανεπιστήμιον μέγα, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀκαδημίας καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ΠΑΝΟΡΜΟΣ (Παλέρμον) 220,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Σικελίας καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας Πάνορμος πάλαι ποτὲ ὑπὸ τῶν Φοινίκων κτισθεῖσα ἐν τῇ ΒΔ. παραλίᾳ τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ ἀκολούθως περιελθοῦσα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Καρχηδονίων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ὀστρογόθων, τῶν Βυζαντινῶν διὰ τοῦ περιωνύμου στρατηγοῦ Βελισαρίου, τῶν Σαρακηνῶν τῷ 835 καὶ τῶν Νορμανδῶν, ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ καλοῦ λιμένος καὶ ὄρμου, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ πλοῖα εὐκόλως προσορμίζονται καὶ εἰς τὸ φυσικὸν τοῦτο πλεονέκτημα ὀφείλεται ἡ τῆς πόλεως πρόοδος καὶ προαγωγή. Ἡ Πάνορμος ἐπανειλημμένως παθοῦσα ὑπὸ σεισμῶν τῷ 1693, 1726, 1825 καὶ τῷ 1836 ὑπὸ τῆς χολέρας ὑπέφερε πολλὰ καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν ταραχῶν καὶ ἐπαναστάσεων, αἵτινες ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ 1820 καὶ ἔληξαν μέχρι τῆς προσαρτήσεως τῆς νήσου καὶ τῆς Νεαπόλεως εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰταλίας. Τὸ Παλέρμον ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένον ἀποτελεῖ κανονικὸν τετράγωνον, διαιρούμενον ὑπὸ δύο διασταυρουμένων ὠραίων ὁδῶν εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα, καὶ ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τῆς διασταυρώσεως μεγάλην ἀγορὰν (Piazza Pretoria), λαμπρὰ προάστεια, μεγάλους περιπάτους, τερπνὰς ἐπαύλεις, ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, φρενοκομεῖον, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην, νομισματικὴν συλλογὴν, ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, βοτανικὸν κήπον κλπ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ λαμπρᾷ θέσει κείμενον ἔχει πολλὰ τεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐμπόριον σπουδαιότατον μεθ' ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Λύται εἶναι αἱ πέντε μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Ἰταλίας ἔχουσαι ἀπὸ 220—500 χιλ. κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη κεῖται ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ἡ δὲ δευτέρα καὶ τρίτη ἐν τῇ ἄνω Ἰταλίᾳ καὶ αἱ δύο τελευταῖαι ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

§. 5. Πόλεις δευτέρας τάξεως.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀνάγονται ἕξ πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 180 χιλιάδ. μέχρι τῶν ἑκατὸν χιλιάδων κατοίκων, αὗται δὲ εἶναι ἡ Φλωρεντία, ἡ Γένουα, ἡ Βενετία, ἡ Βονωνία, ἡ Λιβόρνος καὶ ἡ Μεσσήνη.

1) Ἡ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ 180,000 κατ.

Ἡ φύσει καὶ τέχνῃ λαμπροτάτη καὶ ὀραιοτάτη πόλις τῆς Ἰταλίας Φλωρεντία ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κτισθεῖσα ἐπὶ τοῦ μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Τιβέρεως ῥέοντος Ἀρνού ποταμοῦ, ἐν τῷ μέσῳ εὐφορωτάτου καὶ καταφύτου λεκανοπεδίου, ἤκμαζε μὲν τὸ πάλαι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἕνεκα τῶν φυσικῶν αὐτῆς πλεονεκτημάτων, ἔφθασεν ὁμῶς εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἀκμῆς κατὰ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος ἐπὶ τῶν φιλομουσοτάτων Μεδίκων (ἀπὸ τοῦ 1443), οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν ἐστὶν τῶν ὀραίων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν αὐτὴ πολιτικῶς κατὰ μὲν τὸν μεσαιῶνα ἀπετέλεσε δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον, ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Τοσκάνης, ἀπὸ δὲ τοῦ 1865—1871 διετέλεσε πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, ὅτε συμπεριληφθέντος καὶ τοῦ Παπικοῦ κράτους ἐν τῷ βασιλείῳ, ἀνεκηρύχθη πρωτεύουσα αὐτοῦ ἡ Ῥώμη. Τοιαύτη οὖσα φυσικῶς ἡ Φλωρεντία δικαίως ἐπικαλεῖται «ἡ ὀραία» (la bella) καὶ πνευματικῶς κατέστη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὸ κέντρον πάσης τεχνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς παιδείσεως τῶν Ἰταλῶν, ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας, οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, πλατείας κεκοσμημένας μετὰ καλλιτεχνικῶν μνημείων, λαμπρὰς ἐξοχάς, 170 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, πλούσια μουσεῖα, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, βιβλιοθήκας καὶ πινακοθήκας λαμπράς, ἀκαδημίας καὶ θέατρα, πανεπιστήμιον καὶ λύκεια,

ὥστε εὐλόγως δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ αὐτὴν Παρισίους τῆς Ἰταλίας. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐποψίν δὲν μένει ὑποδεστέρα τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας.

2) Ἡ GENOVA 140,000 κτ.

Ἡ δευτέρα τῶν δευτερευουσῶν τῆς Ἰταλίας πόλεων Γένουα κειμένη ἐν τῷ μυθῷ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφων ἀνυψομένων πρὸς Δ. καὶ Α. ἔχει τοποθεσίαν λαμπροτάτην καὶ κατὰ ταύτην θεωρεῖται ὡς τρίτη πόλις τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ Νεάπολιν καὶ δικαίως ὀνομάζεται ἡ ὑπερήφανος (la superba). Τοιαύτη δὲ φύσει οὖσα ἡ πόλις εἰς μεγάλῃν ἀκμὴν ἔφθασεν ὡς ἐλευθερά δημοκρατία κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ Κολόμβου (1436 γεν.) τοῦ κατὰ τὸ 1492 ἀνακαλύψαντος τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ Γένουα φημιζομένη διὰ τὸν κάλλιστον λιμένα, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας καλὰς, μεγαλοπρεπῇ ἀνάκτορα, γεφύρας μεγάλας, ἐκκλησίας λαμπράς, πανεπιστήμιον, μέγα νοσοκομεῖον, ὠραιότατον πτωχοκομεῖον καὶ τερπινοτάτην θέαν ἐκ τῆς θαλάσσης· ὡς δὲ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἤκμαζε διὰ τοῦ ἐμπορίου, οὕτω καὶ νῦν ἀκμάζει ἔχουσα πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἰδίως μεταξουργεῖα, νηματουργεῖα κλπ. δι' ὧν σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἰταλίας.

3) Ἡ BENETIA 135,000 κτ.

Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα κατὰ τὸν 6. αἰῶνα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας Βενετίας, οὔτινες φεύγοντες τοὺς Γότθους, τὸν Ἀττίλαν καὶ τοὺς Λογγοβάρδους, εὗρον ἄσυλον εἰς τὰ τενάρη τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ὅπου ἱδρυσαν τὴν νέαν πόλιν ἐπὶ 3 μεγάλων νήσων καὶ 114 μικρῶν, συγκοινωνουσῶν διὰ 578 λιθινῶν γεφυρῶν καὶ 147 θαλασσίων διωρύγων, ἔχει ὅλως ἰδιόζουσαν θέσιν, κτίσιν καὶ τοποθεσίαν, παρομοίαν τῆς ὁποίας μία μόνη πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει, τὸ Ἀμστελδάμον τῆς Ὀλ-

λανδίας. Αὕτη κατ' ἀρχάς μικρὰ καὶ ἀσήμαντος ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον τῆς ἀκμῆς βαθμὸν ὡς ἐλευθέρα δημοκρατία κατὰ τὸν ιε'. καὶ ις'. αἰῶνα διὰ τοῦ ἐμπορίου, ὅτε ἤριθμει 500,000 κατ. καὶ ἐπεξέτεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς οὐ μόνον ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἐξέπεσε δὲ κατὰ τὸν ιη'. αἰῶνα, ὅτε καὶ ἐγένετο Αὐστριακὴ ἀπὸ δέ τοῦ 1866 προσηρτήθη διὰ τῆς Γαλλίας εἰς τὸ βασιλείον τῆς Ἰταλίας. Ἡ Βενετία ἔχουσα πληθὺν ἐκκλησιῶν καὶ 140 ἀνάκτορα, ὧν τὰ μὲν διατηροῦνται, τῶν δὲ ἐρείπια μόνον σώζονται, πόλις τῶν ἐκκλησιῶν καὶ παλατιῶν ὀνομάζεται. Τὰ δὲ ἐπισημότερα τῶν μνημείων αὐτῆς εἶναι ἡ μεγίστη πλατεία τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἡ πολυτελεστάτη τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁποίας ἴστανται οἱ τέσσαρες περιώνυμοι χαλκοὶ ἵπποι τοῦ Αὐσίππου καὶ ἀπέναντι αὐτῆς τὸ ὑψηλότατον κωδωνοστάσιον, ἡ βιβλιοθήκη, ἡ πινακοθήκη, ἡ φυλακὴ, τὸ ναυπηγεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα μνημεῖα τοσοῦτον κοσμοῦσι τὴν πόλιν, ὥστε αὕτη, ὡς ἡ Φλωρεντία, καλεῖται ἡ «ὠραία» (la bella.)

4) Ἡ ΒΟΝΩΝΙΑ 130,000 κατ.

Ἐν τῇ μεταξὺ τῶν ἀρχιδουκάτων τῆς Τοσκάνης καὶ Μοδένης ἐκτεινομένη ἐπαρχία Ῥωμανία κεῖται ἡ ἀρχαία καὶ ὀχυρὰ πόλις Βονωνία, ἥτις μεγεθυθεῖσα καὶ κοσμηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τῷ 32 π. Χ. μεγάλως ἤκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἐγένετο ἰσχυρὰ καὶ ἐλευθέρα πόλις. Αὕτη ἔχει σχῆμα κυκλικὸν καὶ τριῶρον περιφέρειαν, ὁδοὺς στενάς, οἰκίας μεγάλας, πλατείας ὠραίας, φρέατα καὶ πολυάριθμα οἰκοδομήματα τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ μάλιστα πανεπιστήμιον τὸ ἀρχαιότατον τῆς Εὐρώπης, ἰδρυθὲν τῷ 1158, εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐφοίτων 12,000 μαθηταὶ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ νομικὴ σχολὴ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πρώτη τοῦ κόσμου, ἐξ ἧς προῆλθε καὶ ἡ παροιμία «Bononia docet» ἥτοι ἡ Βονωνία διδάσκει.

5) Ἡ ΛΙΒΟΡΝΟΣ 120,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα διατελέσσα μικρὰ καὶ

ἀσήμενος, ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ διὰ τῶν ἐκ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας μεταναστευσάντων Ἰουδαίων κατέστη ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Φλωρεντίαν πλουσία πόλις τοῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Τοσκάνης καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ τοιαύτη οὕσα θεωρεῖται ὡς ἐβραϊκὴ πόλις, διότι τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν κατοίκων εἶναι Ἑβραῖοι καὶ τὰ $\frac{1}{3}$ τῶν οἰκίων καὶ τῆς ἐγγείου περιουσίας ἀνήκουσι τοῖς Ἰουδαίοις. Ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς βλέπει τις μεγάλην κίνησιν Ἑλλήνων, Τούρκων, Ἀλβανῶν, Ἀνατολιτῶν, Αἰγυπτίων καὶ Ἰουδαίων τῆς Ἀλγερίας!

6) Ἡ ΜΕΣΣΗΝΗ 110,000 κκτ.

Ἡ τελευταία τῆς δευτέρας τάξεως πόλις Μεσσηνίη ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ κτισθεῖσά ποτε ὑπὸ Ἑλλήνων παρὰ τῇ Σικελικῇ πόλει Ζάγκλῃ καὶ μετὰ τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (668 π. Χ.) οἰκισθεῖσα, ἐγένετο μεγάλῃ ἐμπορικῇ πόλει, κατεστράφη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων τῷ 396 π. Χ. καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, ἀκολούθως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος κατέστη ἑδρα τῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὴν ὁποίαν κατέφυγεν ὁ Κωνσταντῖνος Ἀσκάρις, καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑποστᾶσα πολλὰς συμφορὰς ἐκ λιμοῦ καὶ σεισμοῦ ἐξέπεσε τῆς προτέρας δόξης καὶ ἀκμῆς, οὐχ ἦττον ὅμως διέμεινεν ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς νήσου καὶ δευτέρα κατὰ τὸ ἀξίωμα, ἔχουσα ἀκρόπολιν ὀχυράν, ἓνα τῶν καλλίστων καὶ μεγίστων τοῦ κόσμου λιμένας, χωροῦντα 1000 πλοῖα, ὁδοὺς καλὰς, πλατείας μεγάλας, ἐκκλησίας, παλάτια, βιβλιοθήκας, μέγα νοσοκομεῖον καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον.

§ 6. Πόλεις τριτῆς τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην συμπεριλαμβάνονται αἱ ἀκόλουθοι ὀκτὼ πόλεις τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἔχουσαι ἀπὸ 90,000—60,000 κατοίκων.

1) Ἡ **Κατάνη** 90,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 730 π. Χ. ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων τῆς Νάξου ἐν τῇ Α. παραλία τῆς Σικελίας ὑπὸ τὴν ΜΑ. ὑπώρειαν τῆς Αἴτνης, τετράκις κατεστράφη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπὸ σεισμῶν καὶ ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, καὶ τετράκις ἀνοικοδομηθεῖσα διατηρεῖται καὶ νῦν ἐτι ἀκμαία, ἔχουσα τοποθεσίαν λαμπράν, γῆν εὐφορωτάτην, πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, φυσιολογικὰ μουσεῖα, ἀρχαῖα Ῥωμαϊκὰ μνημεῖα ἥτοι ἀμφιθέατρον, ὠδεῖον, ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ εὐεργετικὰ καταστήματα, διὰ τὰ ὅποια καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν «ἡ ὠραία» (la bella) καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ τρίτη πόλις τῆς Σικελίας. Καὶ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα περιέχουσα πολλὰ καὶ διάφορα τεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ **Φερόάρα** 80,000 κατ.

Μία τῶν ἐπισήμων πόλεων τῆς μέσης Ἰταλίας εἶναι ἡ Φερόάρα κειμένη ἐπὶ τινος βραχίονος τοῦ Πάδου ποταμοῦ ἐν τόπῳ χαμηλῷ καὶ νοσῶδει ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικάς, ἐκκλησίας ὑπὲρ τὰς 100, πολλὰ καὶ μεγάλα παλάτια, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην καὶ ἄλλα ἀξιοθέατα καταστήματα.

3) Ἡ **Πάδουα** (Παταύιον) 70,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Βενετίας κεῖται ἡ ἀρχαία πόλις Παταύιον, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βενετῶν, ἧτις καὶ τὸ πάλαι ἤκμασε καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας ἀνεδείχθη μεγάλη, πολυάνθρωπος καὶ ἐμπορικὴ. Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν καὶ τῶν Λογγοβάρδων, ἀνικοδομήθη καὶ πάλιν ἤκμασε. Ἡ πόλις κειμένη ἐν ὠραίᾳ καταφύτῳ πεδιάδι, πρὸς μέγαν κῆπον ὁμοιάζουσαν, ἔχει ὁδοὺς στενάς, πλατείας λαμπράς, ἐκκλησίας πολυλὰς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, πανεπιστήμιον δια-

σημότατον κατὰ τὸν γ' αἰῶνα ἰδρυθέν, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον τὸν ἀρχαιοτάτον, ἀστεροσκοπεῖον, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖον ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα. Ἡ Πάδουα εἶναι ἐπίσημος καὶ ὡς πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Λιβίου καὶ ὀνομάζεται Πάδουα «ἡ σοφὴ» (la dotta.)

4) Ἡ Βερόνα 70,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Παδούης κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀθέσεως ποταμοῦ ἡ Βερόνα ἦν ἐν τῇ ἀρχαιότητι μία τῶν ὠραιοτάτων καὶ ἀκμαιοτάτων πόλεων τῆς ἀνω Ἰταλίας, φημιζομένη ὡς πατρίς πολλῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν ἥτοι τοῦ Κατούλλου, Κορνηλίου Νέπωτος, Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου, Βιτρούβιου καὶ πολλῶν ζωγράφων τοῦ μεσαιῶνος καὶ διατρυῖσα ἐν τῶν μεγίστων Ῥωμαϊκῶν μνημείων, τὸ κολοσσαῖον ἀμφιθέατρον, χωρητικότητά ἔχον διὰ 25,000 θεατὰς. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, εἶναι λίαν ὀχυρά καὶ ἔχει στενὰς καὶ καμπύλας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκίας, 48 ἐκκλησίας, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκαδημίαν τῶν ὠραίων τεχνῶν, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην καὶ μουσεῖον.

5) Ἡ Λούκα 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ μέχρι τοῦ 1847 ἀνεξαρτήτου δμογνώμου δουκάτου Λούκα, κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τῶν Ἀπεννίνων ΒΔ. τῆς Φλωρεντίας εἶναι ἀρχαία Λιγυστικὴ πόλις ἀκμάσασα ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ὁποίας διατρεῖται τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, ὅπερ εἶναι τὸ μέγιστον καὶ μᾶλλον ἀξιοθέατον οἰκοδόμημα. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐν εὐφύρῳ πεδιάδι, ὑπὸ ὀρέων περιβαλλομένη, ἔχει περιφέρειαν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας, εὐρείας ὁδοὺς, λαμπρὸν περίπατον, πανεπιστήμιον οὐχὶ ἐπίσημον, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν, ἀστεροσκοπεῖον, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα, οἷον μεταξουργεῖα, νηματουργεῖα καὶ τοσοῦτον σημαντικὸν ἐμπόριον, ὥστε ἐπωνομάσθη «ἡ βιομηχανικὴ» (la industri-

osa). Πλησίον αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ ἐπίσημα λουτρά ἔχοντα θερμοκρασίαν 35—40 βαθμῶν.

6) Ἡ **Μοδένα** (Μούτινα) 60,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην ὁμωνύμου δουκάτου κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κελτῶν, ἐκαλεῖτο Μούτινα καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας ἦν ὀχυρὰ καὶ ἀκμαία, ἥτις ἐν τοῖς πολέμοις τῶν Ῥωμαίων καταστραφεῖσα, ἀνικοδομήθη ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ διώρυγος, εἶναι λίαν ὀχυρὰ καὶ ἔχει ἀκρόπολιν, εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, πολυάριθμα παλάτια, ὠραίους περιπάτους, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, πινακοθήκην καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα,

7) Ἡ **Ραβέννα** 60,000 κατ.

Νοτιοδυτικῶς τῆς Βονωνίας καὶ Μοδένης ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους κεῖται ἡ Ῥαβέννα κτισθεῖσα τὸ πάλαι ὑπὸ Θεσσαλῶν Πελασγῶν καὶ ἀκολούθως καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Οὐμβρων ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, ὅτε ἤκμασεν ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου, Ὀνωρίου καὶ Βαλεντινιανοῦ καὶ ἐγένετο ἔδρα τῶν Γερμανῶν βασιλέων Ὀδοακέρου καὶ Θεοδορίου. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας διατηρεῖ ἔτι ἀρχαίας οἰκοδομὰς καὶ ἔχει μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν, ὀρφανοτροφεῖον καὶ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια.

8) Ἡ **Πίσσα** 60,000 κατ.

Μία τῶν ἀρχαιοτάτων, ὠραιοτάτων καὶ ἐπισημοτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Πελασγῶν εἶναι ἡ Πίσσα κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ καὶ τερπνοτάτῃ πεδιάδι εἰς ἀπόστασιν 1 1/2 ὥρας ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου ποταμοῦ. Ἡ Πίσσα τοσοῦτον ἤκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὥς πόλις δημοκρατικὴ, καθὼς ἡ Γένουα

καὶ ἡ Βενετία, ὥστε εἶχε πληθυσμὸν 150,000 κατοίκων καὶ σεμνύνεται ὡς πατρίς τοῦ Γαλιλαίου· τὴν δὲ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τῆς πόλεως μαρτυρεῖ ἡ μεγάλη τῆς μητροπόλεως πλατεῖα, ὅπου ὑπάρχουσιν ὁ μητροπολιτικὸς ναός, τὸ βαπτιστήριον, τὸ νεκροταφεῖον καὶ ὁ κεκλιμένος πύργος. Ἡ πόλις ἔχει εὐρείας καὶ λιθοστρώτους ὁδούς, μεγάλας καὶ ὡραίας πλατείας, 80 ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον ἀρχαῖον καὶ ἐπισημότατον, ἱδρυθὲν τῷ 1330 ὑπὸ τοῦ Κόσμου α'. τῶν Μεδίκων, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κῆπον, φυσιολογικὸν μουσεῖον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ ἀκαδημίαν. Τὸ κλίμα τῆς πόλεως τὸ μὲν θέρος ἕνεκα τῶν τελημάτων νοσῶδες εἶναι, τὸν δὲ χειμῶνα ὑγιεινότατον φημιζόμενον ὡς θεραπευτήριον (Sanatorium).

9) Ἡ Ἀλεξάνδρεια 60,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα κατὰ τὸν 16'. αἰῶνα (1468) καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου γ'. ὀνομασθεῖσα, κεῖται ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο ποταμῶν, ἐξ ὧν σχηματίζονται ἔλη περὶ αὐτὴν, μεταξὺ τοῦ Τουρίνου καὶ τῆς Γενούης, καὶ ἔχει ὀχυροτάτην ἀκρόπολιν καὶ ἐμπόριον μετὰξῃς.

§. 7. Πόλεις τετάρτης τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην συμπεριλαμβάνονται πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἰταλίας αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20 χιλ. κατοίκων.

1) Ἡ Πάρμα (50,000 κατ.) πρῶην πρωτεύουσα τοῦ δμωνύμου δουκάτου ΒΑ. τῆς Μοδένης.

2) Τὸ Ρήγιον (50,000) ἐν τῷ πρῶνι δουκάτῳ τῆς Μοδένης.

3) Ἡ Περούγια (50,000) μετὰξὺ τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ καὶ Τρασυμένης λίμνης.

4) Ἡ Ἀγκών (50,000) ἡ μόνη Ἑλληνικὴ πόλις ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ.

5) Ἡ Βρεσκία (40,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις ἐν Λομβαρδίᾳ.

- 6) Τὸ Ἀρήτιον (40,000) πατρὶς τοῦ Πετράρχα μεταξὺ τοῦ Τιβέρεως καὶ Ἀρνου.
- 7) Ἡ Φογία (40,000) ἐμπορικὴ πόλις ἐν Νεαπόλει.
- 8) Ἡ Βικεντία (40,000) λίαν ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ΒΑ. τῆς Βενετίας.
- 9) Τὸ Βέργαμον (38,000 κατ.) ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῇ Βενετικῇ χώρᾳ.
- 10) Ἡ Πλακεντία (38,000) ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ κειμένη.
- 12) Ἡ Μαρσάλα (35,000. ἀρχ. Λιλύθαιον) ἐν Σικελίᾳ ἐπίσημος διὰ τὸν οἶνον.
- 12) Τὸ Δρέπανον (35,000) πρὸς Β. τῆς προηγουμένης παρὰ τῷ ὁμωνύμῳ ἀκρωτηρίῳ
- 13) Ἡ Κρεμὼν (32,000) ἀρχαία πόλις παρὰ τὸν Πάδον ποταμόν.
- 14) Ἡ Νοβάρα (30,000) παρὰ τὸν Πάδον ποταμόν.
- 15) Ἡ Πάβλα (30,000) ἐπὶ τοῦ Τικίνου ποταμοῦ.
- 16) Ἡ Παντὰ (30,000, ἀρχ. Παταύιον) ἐπὶ τοῦ Τικίνου περὶ φημος διὰ τὸ Πανεπιστήμιον.
- 17) Ἡ Οὐδίνη (30,000) πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν μέταξαν ἐν τῇ Ἑνετικῇ.
- 18) Ἡ Καλλιάρη (30,000) ἔχουσα κάλλιστον καὶ ὠραιότατον λιμένα ἐν τῇ Ν. παραλίᾳ τῆς Σαρδηνίας.
- 16) Τὸ Βάριον (30,000) ἔχουσα καλὸν λιμένα ἐν τῇ Α. παραλίᾳ τῆς Νεαπόλεως.
- 20) Ἡ Καλτανισσέτα (30,000) ἐν Σικελίᾳ ἔχουσα θειοῦχον χώραν.
- 21) Ὁ Τάρας (28,000) ἀποικία Σπαρτιατῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Νεαπόλεως.
- 22) Τὸ Καστελλαμάρε (28,000, ἀρχ. Σταβίαι) πλησίον τῆς Νεαπόλεως.
- 23) Τὸ Σάλερνον (28,000) ἀρχαία πόλις κειμένη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ.
- 24) Τὸ Τραβίσιον (28,000 κατοίκων) ἀρχαία πόλις ἐν τῇ Ἑνετικῇ.

25) Ἡ Μάντουα (28,000) «ἡ ἔνδοξος» (la gloriosa) ἐπὶ νήσου τοῦ Μιχελίου ποταμοῦ.

26) Ἡ Κασάλη (28,000) ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ.

27) Ἡ Κώμη (25,000) ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης (Λαρίου).

28) Ἡ Χιέττη (24,000) ἐν τῇ Α. ὑπὸρεια τῶν Ἀπεννίνων τῆς Νεαπόλεως.

29) Ἡ Σιένα (24,000) ἐν τῷ δουκάτῳ τῆς Τοσκάνης.

30) Αἱ Συρακοῦσαι (23,000 τὸ πάλαι ἐν ἑκατομμύριον) πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σικελίας.

31) Ὁ Ἀκράγας (22,000, νῦν Girgenti) ἀρχαία ἐπίσημος πόλις ἐν Σικελίᾳ.

32) Τὸ Βενεούεντον (20,000) παναρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἐν Νεαπόλει.

33) Τὸ Βρεντήσιον (12,000) ἐπίσημον διὰ τὸν τάφον τοῦ Βιργιλίου.

Ἐκτὸς δὲ τῶν πόλεων τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἄλλαι μικρότεραι πόλεις ἔχουσαι κατοίκους ὀλιγωτέρους τῶν 20 χιλ. καὶ συμποσοῦμεναι εἰς 37—40.

§. 8. Τόποι ἔχοντες ἱστορικὴν σημασίαν.

1) Ἡ Νοβάρα ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1849 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

2) Τὸ Μαρέγγον χωρίον, κείμενον παρὰ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσημον διὰ τὴν νίκην τοῦ Ναπολέοντος Α' κατὰ τῶν Αὐστριακῶν τῷ 1800.

3) Τὸ Σολφερίνον, ἐν Λομβαρδίᾳ ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1859 ἦτταν τῶν Αὐστριακῶν ὑπὸ τῶν Πεδεμοντιῶν.

4) Ἡ Πάδουα ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Λιβίου.

5) Ἡ Κουστότσα ἐν τῇ Ἑνετικῇ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1848 καὶ 1866 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

6) Τὸ Καμποφόρμιον χωρίον ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ κείμενον παρὰ τῇ πόλει Οὐδίνῃ ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1797 συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας.

§. 9. Ἡ Δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου καὶ ἡ Μελίτη.

Ἡ μὲν μικροσκοπικὴ δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ λαβοῦσα τὸ ὄνομα παρὰ τοῦ κατὰ τὸν δ' αἰῶνα ἀκμάσαντος μοναχοῦ Μαρίνου, ἔχει ἑκτασιν 1 □ μ. καὶ κατοίκους 8 χιλ. Ἡ δὲ δημοκρατία συστή-
θεῖσα ἀπὸ τοῦ ιγ' αἰῶνος διατηρεῖται καὶ νῦν ἐτι ἀνεξάρτητος διὰ τὴν σμικρότητα καὶ ἀσημότητα αὐτῆς.

Ἡ δὲ Μελίτη μετὰ τῶν παρακειμένων μικρῶν νήσων Γότσου καὶ Κομίνου ἔχουσα 150,000 κατοίκων καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατελήφθη τῷ 1800 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες κατέ-
στησαν αὐτὴν ἰσχυρότατον κέντρον τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ δὲ πρωτεύουσα αὐτῆς κειμένη ἐν τῇ Α. παραλίᾳ Βαλέττα, ἔχει 60,000 κατοίκων καὶ τὸ ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Εὐρώπης.

§. 10. Ἡ Κορσικὴ, Σαβοῦα καὶ Νίκαια.

Ἡ μὲν Κορσικὴ (Κύρνος) κειμένη πρὸς ἄρκτον τῆς Σαρδηνίας, εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη καὶ ὀρεινοτάτη τῶν νήσων τῆς Ἰταλίας, ἥτις ὑπὸ τῶν Γενουαίων τῷ 1738 παραχωρηθεῖσα τοῖς Γάλλοις διὰ τοῦ Ναπολέοντος Α'. γεννηθέντος ἐν αὐτῇ τοσοῦτον ἐξωκειώθη μετὰ τῆς Γαλλίας, ὥστε πολιτικῶς καὶ ἐθνικῶς συνεσωματώθη μετ' αὐτῆς καὶ ἀποτελεῖ νομὸν ἰδιαίτερον ἔχουσα 280,000 κατ. καὶ δύο πόλεις τὴν Βαστίαν μετὰ 20,000 κατ. καὶ τὸ Αἰάκκιον πρωτεύουσαν αὐτῆς μετὰ 15,000, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Ναπολέων τῷ 1769, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου μέγας ἀνδριᾶς ἰδρυθεὶς ἐν τῷ λαμ-
πρῷ λίμένι καὶ νῦν ἐτι διατηρεῖται.

Ἡ δὲ Σαβοῦα (Σαβαυδία) πρὸ τοῦ 1860 ἀνήκουσα εἰς τὸ Σαρ-
δηνικὸν βασίλειον παρεχωρήθη τῇ Γαλίᾳ διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν ὁ Ναπολέων ἐχορήγησε τῇ Ἰταλίᾳ. Ἡ Σαβοῦα κειμένη μεταξὺ τῆς Ἑλβετίας, Πεδεμοντίου καὶ Γαλλίας εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχουσα 600,000 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Καμβέρην

μετὰ 20,000 κατ. Καὶ ἡ Νίκαια συγχρόνως τῇ Σαβοΐᾳ παρεχωρήθη τῇ Γαλλίᾳ, ἥτις κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σαρδηνίας, ἔχει 260,000 κατ. καὶ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον Νίκαιαν μετὰ 53,000 κατ. φημιζομένην διὰ τὸ λαμπρὸν κλίμα καὶ διὰ τὸν γλυκὺν ἀέρα, χάριν τῶν ὁποίων διατρίβουσιν ἐν αὐτῇ πολλοὶ ξένοι πάσχοντες ἐκ διαφόρων νόσων.

§. 11. Κλίμα καὶ ἔδαφος.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ἰταλίας ἐκτὸς τῶν ὄρειων μερῶν εἶναι τὸ ἥπιώτατον καὶ τὸ κάλλιστον τῆς Εὐρώπης, ὀλίγον παραλλάσσον κατὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς χερσονήσου, τῆς ὁποίας τέσσαρα τμήματα διακρίνονται·

1) Τὸ πρὸς ἄρκτον τῶν Ἀπεννίνων ἡπειρωτικὸν μέρος τῶν Ἀλπεων ἦτοι ἡ ἄνω Ἰταλία, ἐνθα συγκερασμένον μᾶλλον ἢ θερμὸν εἶναι κατὰ τὸν χειμῶνα.

2) Τὸ πρὸς νότον τούτου ἀπὸ τῆς Γενούης ἀρχόμενον καὶ ἀποτελοῦν τὴν μέσσην Ἰταλίαν, ὅπου μόνον ἐν τοῖς ὄρειοις μέρεσι πίπτει χιὼν κατὰ τὸν χειμῶνα.

3) Τὸ τῆς Κάτω Ἰταλίας ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ τελευταίου ἄκρου τῆς χερσονήσου, ὅπου σπανιώτατα πίπτει χιὼν. καὶ

4) Τὸ τῶν νήσων Σικελίας καὶ Μελίτης καὶ τὸ μεσημβρινώτατον ἄκρον τῆς Νεαπόλεως, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμώτατον.

Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Ἰταλίας διαιρουμένης εἰς ὄρεινὴν καὶ πεδινὴν εἶναι καρποφόρον μὲν ἐν ταῖς πεδιάσιν, οὐχὶ δὲ τοσοῦτον ἐν τοῖς ὄρειοις, οὐδὲ καλῶς καλλιεργημένον ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς κράτεσι τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπομένως δὲν παράγει ἡ χώρα ὅσα φύσει ἡδύνατο νὰ παράγῃ ἂν ἦτο καλῆτερα καλλιεργημένη· διότι καὶ ἀνάλογον θερμότητα ἔχει καὶ ἀφθονίαν ὑδάτων ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ διωρύχων· τὰ δὲ κυριώτερα κωλύματα τούτου εἶναι πρῶτον μὲν ὅτι μέγα μέρος τῆς γῆς κατέχεται ὑπὸ ἀνθρώπων ἀνεπιτηδείων πρὸς τὴν δέουσαν καλλιέργειαν, δεύτερον δὲ ὅτι λίαν κατὰκερματισμένη εἶναι ἡ χώρα καὶ τρίτον ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐκμισθώσεως τοῦ ἐδάφους οὐδόλως συντελεῖ εἰς τὴν καλλιέργειαν· διότι

οί ἐκμισθωταὶ τελούντες τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν τοῖς ἰδιοκτῆταις οὐδόλως φροντίζουσι περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς καλλιεργείας.

§. 12. Προϊόντα, βιομηχανία καὶ ἐμπορίον.

Τὰ μὲν κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἰταλίας εἶναι σῖτος, τοῦ ὁποίου μὴ ἐπαρκούντος εἰς τὰς ἀνάγκας μέγα μέρος προμηθεύονται ἔξωθεν οἱ κάτοικοι, ἥτοι ἐκ Ῥωσσίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀμερικῆς, ὄρυζα καλλίστης ποιότητος, καπνὸς ἀνεπαρκῆς ἔνεκα τῶν μεγάλων περιορισμῶν τοῦ μονοπωλίου, βάμβαξ, οἶνος, ἐλαῖα καὶ μεσημβρινὰ προϊόντα. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι λίαν παρημελημένη ἐν Ἰταλίᾳ. Ἡ βιομηχανία, πλὴν τῆς μεταξουργίας καὶ χαρτοποιίας εἶναι λίαν περιορισμένη, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν. Τοῦ δὲ ἐμπορίου διαιρουμένου εἰς εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν, ἡ Ἰταλία ἐξάγει μὲν ἔλαιον, μεσημβρινὰ προϊόντα, ξυλικήν, μέταξον, κάνναβιν, ἄλας, θεῖον, οἶνον, οἰνόπνευμα κτλ. Εἰσάγει δὲ ἔξωθεν σίτον, ἀποικιακά, βιομηχανικάς ππραγματείας, γαιάνθρακας καὶ βάμβακα· ἔχει δὲ σιδηροδρόμων μὲν 7,000 κιλόμετρα, τηλεγράφων δὲ 20,000 κιλόμετρα. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 1,000,000,000 φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 4200 ἑκατομ. φράγκων. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων διαφόρων εταιρειῶν καὶ διὰ τῶν πολλῶν σιδηροδρόμων μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

§. 13. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τοῦ βασιλείου κατὰ τὸ 1872 ἀνῆλθεν εἰς 1, 300,000,000 φραγκ. περίπου, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 1,560,400,000 ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ὑπελείφθη ἔλλειμμα 260 ἑκατομ. φράγκων, ὅπερ ἡλαττώθη κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, καὶ τὸ δημόσιον χρῆος συνεποσούτο εἰς 40,440,000,000 φράγκων.

Ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀνέρχεται εἰς 200, 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 750,000. Ὁ δὲ στόλος

ἀριθμεῖ 80 πολεμικά πλοῖα μετὰ 700 πυροβόλων, ἐν οἷς 25 θωρηκτὰ μετὰ 300 πυροβόλων.

§. 14. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ Ἴταλοί, καίπερ ἀναμιχθέντες μετὰ πολλῶν καὶ διαφόρων ἔθνων κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ ἐποχάς, εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰταλῶν καὶ Λατίνων καὶ ἂν ἐξαίρεσωμεν ὀλίγα ξένα στοιχεῖα, Γερμανικῆς καὶ Σλαυικῆς καταγωγῆς, ὀλίγους Ἑλληνας καὶ Ἀλβανοὺς καὶ ὀλίγους Ἰουδαίους, οἰκοῦντας ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πόλεσιν, πάντες οἱ λοιποὶ ἀποτελοῦσιν ἐν ὁμογενὲς ἔθνος τὸ Ἰταλικόν.

Ἡ δὲ γλῶσσα τῶν Ἰταλῶν, καταγομένη οὐχὶ ἀμέσως ἐκ τῆς κλασικῆς Λατινικῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἐπικρατησάσης γλώσσης τῆς παρακμῆς, διαιρεῖται εἰς 20 διαλέκτους, εὐγενεστέρα καὶ καθαρωτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Τοσκανικὴ. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ Ἴταλοὶ πλὴν ὀλιγίστων διαμαρτυρομένων, ὀρθοδόξων καὶ Ἰουδαίων πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἰταλίας εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο νομοθετικῶν σωμάτων, Γερουσίας καὶ Βουλῆς καὶ ἑννέα ὑπευθύνων ὑπουργῶν. Καὶ ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν γερουσιαστῶν εἶναι ἄοριστος, ὁ δὲ τῶν βουλευτῶν συνίσταται ἐκ 443 μελῶν. Βασιλεὺς δὲ τῆς Ἰταλίας εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ ἀρτίως ἀποθανόντος Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, Οὐμβέρτος γεννηθεὶς τῷ 1844 ἥτοι 34 ἐτῶν.

§. 15. Ἐκπαίδευσις.

Καὶ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἡ Ἰταλία δὲν συμβαδίζει μετὰ τῶν λοιπῶν προηγμένων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ἀλλὰ πολὺ ὑπολείπεται αὐτῶν. Διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει 19 μόνον πανεπιστήμια, τῶν ὁποίων 6 μόνον εἶναι πλήρη, τὰ δὲ λοιπὰ 13 ἔχουσι σχολὰς τινὰς μόνον· διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαί-

δουσιν υπάρχουν 43 λύκεια και 250 γυμνάσια, τὰ ὅποια ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὀλίγα και ἀνεπαρκῆ. Καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν υπάρχουν 20,000 περίπου δημοτικὰ σχολεῖα, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἰταλίᾳ δὲν εἶναι πολὺ προωδευμένη· διότι ἐκ 3,400,000 παιδῶν ἀνηλόντων εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς υποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως μόνον 1, 200,000 φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα, οἱ δὲ λοιποὶ 2,200,000 μένουσιν ἀγράμματοι κατὰ τὸν βίον οὔτε νὰ γράψωσι, οὔτε νὰ ἀναγινώσκωσι μανθάνοντες. Παρατηρητέον δὲ ὅτι περισσότερα ἀμάθεια βασιλεῦει ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν τῆς Τοσκάνης κειμέναις ἐπαρχίαις τῆς Ἰταλίας· πλὴν τῶν ἀνωτέρω δὲ υπάρχουν πολλὰ τεχνικὰ σχολεῖα, ἐμπορικὰ, ναυτικὰ, στρατιωτικὰ και γεωργικὰ, πολλὰ ἀκαδημαῖα τῶν τεχνῶν και ἐπιστημῶν και πολλὰ μουσεῖα δημόσια και ἰδιωτικά.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας κατὰ
τὸν πληθυσμὸν.

Νεάπολις	500,000 κατ.	Βέργαμον	38,000 κατ.
Ῥώμη	300,000 »	Πλακεντία	38,000 »
Μεδιόλανον	260,000 »	Μαρσάλα	35,000 »
Τουρίνον	220,000 »	Δρέπανον	35,000 »
Πάνορμος	220,000 »	Κρεμὼν	32,000 »
Φλωρεντία	180,000 »	Νοβάρα	30,000 »
Γένουα	140,000 »	Πάβλα	30,000 »
Βενετία	135,000 »	Παυῖα	30,000 »
Βονωνία	130,000 »	Οὐδίνη	30,000 »
Λιθόρνος	120,000 »	Καλλιάρη	30,000 »
Μεσσίνη	110,000 »	Βάριον	30,000 »
Κατάνη	90,000 »	Καλτανισσέτα	30,000 »
Φερράρα	80,000 »	Τάρας	28,000 »
Πάδουα	70,000 »	Καστελλαμάρε	28,000 »
Βερώνα	70,000 »	Σάλερνον	28,000 »
Λούκα	70,000 »	Τραβίσιον	28,000 »
Μοδένα	60,000 »	Μάντουα	28,000 »
Ῥαβέννα	60,000 »	Κασάλη	28,000 »
Πίσσα	60,000 »	Κώμη	25,000 »
Ἀλεξάνδρεια	60,000 »	Χιέττη	24,000 »
Πάρμα	50,000 »	Σιένα	24,000 »
Ῥήγιον	50,000 »	Συρακοῦσαι	23,000 »
Περουγία	50,000 »	Ἀκράγας	22,000 »
Ἀγκών	50,000 »	Βενεζουεντον	20,000 »
Βρεσκία	40,000 »	Βίτερβον	20,000 »
Ἀρήτιον	40,000 »	Ἀβέρσα	20,000 »
Φυγία	40,000 »	Ῥαγοῦσα	20,000 »
Βικεντία	40,000 »	Βρεντήσιον	12,000 »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΥΡΗΝΑΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

"Εκτασις 11,000 □ κάτοικοι 21,000,000.

α'.) Φυσική κατάσταση:

§. 1. "Ορια.

Ἡ τρίτη καὶ δυτικωτάτη τῶν τριῶν μεγάλων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης χερσονήσων εἶναι ἡ Πυρηναικὴ, ἥτις, περιλαμβάνουσα δύο κράτη τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, περιβάλλεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βискаίας καὶ Γασκονίας καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βαλεγκίας.

§. 2. Ὄνόματτα, σχῆμα, μέγεθος καὶ διαίρεσις.

Ἡ χερσονήσος αὕτη ἔχει τέσσαρα διάφορα ὀνόματα τὰ ἐξῆς.

1) Ὀνομάζεται Πυρηναικὴ ἐκ τῶν Πυρηναίων ὀρέων, τὰ ὅποια χωρίζουσι τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τὴν Γαλίαν.

2) Ἰβηρικὴ ἐκ τῶν ἀρχαίων κατοίκων αὐτῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν.

4) Ἑσπερικὴ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὡς κειμένη εἰς τὸ ΝΔ. ἄκρον τῆς Εὐρώπης.

4) Ἰσπανοπορτογαλλικὴ ἐκ τῶν δύο βασιλείων τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας.

Τὸ δὲ σχῆμα τῆς χερσονήσου εἶναι τετράγωνον σχεδὸν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος διπλασία μὲν τῆς Ἰταλικῆς, μεγαλητέρα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι, διαίρεται δὲ εἰς δύο ἄνισα βασίλεια, τὴν Ἰσπανίαν μεγαλειτέραν καὶ τὴν Πορτογαλίαν μικροτέραν.

§. 3. Ὠκεανός, θάλασσα, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι δύο χερσόνησοι περιβάλλονται μόνον ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῶν ἐκ ταύτης σχηματιζομένων πελαγῶν καὶ τῆς Μαύρης ἐν μέρει, μόνη ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος ἔχει καὶ Ὠκεανὸν ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῆς δυτικῆς, τὸν Ἀτλαντικόν, ὃν καὶ Ἑσπέριον ὠκεανὸν ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι. Ἐν δὲ τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ περιβάλλεται ἡ χερσόνησος κατὰ τὸ πλεῖστον μὲν ὑπὸ τῆς ὠραιότητας, μεγίστης καὶ σπουδαιότητας τῶν θαλασσῶν, τῆς Μεσογείου, ἥτις ἐν τῷ ἁ μέρει περιεγράφη ἤδη, ἐν μέρει δὲ μικρῷ, τῷ νοτιωτάτῳ, ὑπὸ τοῦ περιωνύμου πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ (Η-ρακλείου), ὅστις σχηματίζεται ἐκ δύο ἀκρωτηρίων, τοῦ ὁμωνύμου Γιβραλτάρ (Κάλπης) καὶ τοῦ τῆς Ἀφρικῆς Ἀβύλης καὶ ἔχει μῆκος μὲν 120 σταδίων (6 μιλ.), πλάτος δὲ τὸ ἥμισυ 60 σταδ. (3 μιλίων.)

Ἐπιστημότεροι δὲ τῶν κόλπων, οἵτινες σχηματίζονται ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου ταύτης, εἶναι

1) Ὁ τῆς Βισκαίας καὶ Γασκονίας ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ αὐτῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν.

2) Ὁ τῆς Σετουβάλης παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει πρὸς νότον τῆς Λισαβῶνος.

3) Ὁ κόλπος τῶν Γαδεΐρων ἐν τῇ ΝΑ. παραλίᾳ πρὸς Α. τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

4) Ὁ τῆς Βαλεγκίας ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ. Καὶ λιμένες ἐμπορικοί, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται τὸ ἐμπόριον εἶναι ὁ τοῦ ἀγίου Σεβαστιανοῦ ἐν τῇ βορείᾳ παραλίᾳ, ὁ τοῦ Ὀπόρτου καὶ τῆς Λισαβῶνος ἐν τῇ δυτικῇ, ὁ τῶν Γαδεΐρων καὶ τῆς Μαλάγας ἐν τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ καὶ ὁ τῆς Βαλεγκίας καὶ Βαρκελόνης ἐν τῇ ἀνατολικῇ.

§. 4. Ὅρη τῆς χερσονήσου,

Ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι δύο χερσόνησοι τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης ἔχουσιν ὄρη καθήκοντα ἐκ τῆς ἡπείρου, αὐτάς, τῆς Πυρηναικῆς τὰ

ὄρη δὲν ἔχουσι καμμίαν σχέσιν καὶ σύνδεσιν οὐ μόνον μετὰ τῶν ὄρεων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλα φαίνονται ἀσχετα. Ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τέσσαρας σειρὰς ἐκτεινομένας ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς παραλλήλως· αὗται δὲ εἶναι

1) Ἡ βορεία σειρά τῶν Πυρηναίων ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Φινιστέρου ἀκρωτηρίου καὶ ἀπολήγουσα εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀκρωτήριον Κρεῦσον· διαιρεῖται δὲ εἰς ἀνατολικά Πυρηναῖα καὶ εἰς δυτικά, ἔχοντα ἐν τῷ μέσῳ τὰς ὑψηλοτάτας κορυφάς, Μαλαδέτταν καὶ Μοντπερδοῦ μετὰ 10,000 πόδ. ὕψους. Τὰ δυτικά Πυρηναῖα καλοῦνται Κανταβρικά, Ἀστουρικά καὶ Γαλικικά παράλια ὄρη. Μεταξὺ δὲ τῆς σειρᾶς ταύτης καὶ τῆς δευτέρας ἐκτείνεται ὄρεινός κλάδος ὀνομαζόμενος Ἰβηρικά ὄρη.

2) Ἡ πρὸς Ν. τῆς προηγούμενης δευτέρα σειρά παραλλήλως ἐκτεινομένη, καλεῖται Καστιλικά ὄρη, τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα κορυφή ὀνομάζεται Σιέρρα Γουαδαράρα ἔχουσα ὕψος 8 χιλιάδων ποδῶν.

3) Ἡ τρίτη σειρά ὀνομάζεται Ἀνδαλουσιανή, τῆς ὁποίας ἡ ὑψηλότερα κορυφή Σιέρρα Μορένα ἔχει ὕψος 5000 ποδῶν. καὶ

4) Ἡ τετάρτη καὶ μεσημβρινή σειρά καλεῖται, κατὰ τὴν ὑψηλότεραν κορυφήν, Σιέρρα Νεβάδα ἔχουσα ὕψος 10,000 ποδῶν περίπου.

§. 5. Ἀκρωτήρια, πεδιάδες καὶ ἰσθμός.

Τῶν δὲ πολυαριθμῶν ἀκρωτηρίων τῆς χερσονήσου ἐπισημότερα εἶναι

1) Τὸ τῆς Κρεούσης (Ἀφροδίσιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντα ναὸν τῆς Ἀφροδίτης) κείμενον ἐν τῷ βορει-ανατολικωτάτῳ ἄκρῳ τῶν Πυρηναίων πρὸς τὴν Γαλλίαν.

2) Τὸ τοῦ Ναοῦ ἐκ τινος ἀρχαίου ναοῦ λαβὼν τὸ ὄνομα ἐκτείνεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας.

3) Τὸ τοῦ ἀγίου Μαρτίνου (Διάνιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος) ὑψηλότατον κείμενον πρὸς νότον τοῦ προηγούμενου.

4) Τὸ τοῦ Πάλου πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου Α. τῆς πόλεως Καρθαγένης.

5) Τὸ τῆς Γάτας (Χαριδήμου ἀκρωτήριον) ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς χερσονήσου.

6) Τὸ τοῦ Γιβραλτάρ (τῆς Κάλπης, σχῆμα κάλπης ἔχον) τὸ ὑψηλότετον καὶ τελευταῖον ἄκρον τῆς χερσονήσου ἐν τῷ Ἡρακλείῳ πορθμῷ, τὸ ὁποῖον μακρόθεν φαίνεται ὡς νησὶς τις καὶ πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε πόλις τις Ἡράκλεια ὀνομαζομένη.

7) Τὸ Τραφαλγάρον (ἀκρωτήριον τῆς Ἡρας) ἀποτελοῦν τὸ ΝΑ. ἄκρον τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ, ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1805 γενομένην ναυμαχίαν, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ ναύαρχος Νέλσων.

8) Τὸ τοῦ ἀγίου Βικεντίου (Ἱερὸν ἀκρωτήριον) ἀποτελοῦν τὸ δυτικώτατον ἄκρον τῆς Ἰσπανίας καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἔχον σχῆμα πλώρας πλοίου.

9) Τὸ Ἑσπιχέλιον (Βαρθάριον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρὸς νότον τῆς Λισαβῶνος ἐκτείνομενον.

10) Τὸ τῆς Ῥόκας (Σελήνης ἀκρωτήριον) παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Τάγου ποταμοῦ.

11) Τὸ Φινιστέρον (Νέριον ἀκρωτήριον) ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς χερσονήσου.

Μολονότι εἶναι ὀρεινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ χερσόνησος, οὐχ ἥττον ὅμως ἔχει καὶ πολλὰς πεδιάδας, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι δύο ὑψηλαὶ ἡ τῆς ἀρχαίας Κασιλίας καὶ ἡ τῆς νέας Κασιλίας καὶ δύο βαθεῖαι, ἡ περὶ τὸν Ἑβρόν Ἀραγονικὴ καὶ ἡ περὶ τὸν Ἰουαδαλκούϊρον Ἀνδαλουσικὴ.

Ἐν ᾧ δὲ αἱ λοιπαὶ δύο χερσόνησοι συνδέονται μετὰ τῆς Εὐρώπης διὰ πλατέος καὶ μεγάλου ἡπειρωτικοῦ μέρους, τοῦναντίον ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος συνάπτεται μετὰ τῆς Γαλλίας διὰ στενοῦ καὶ ἐπιμήκου ἰσθμοῦ ἔχοντος μῆκος 56 μιλίων καὶ ὡς κρεμύμενος ἐκ τῆς Εὐρώπης φαίνεται ὁ μέγας αὐτῆς κερμὸς μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

§. 6. Ποταμοὶ καὶ διώρυγες.

Ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος λίαν ὀρεινὴ οὖσα, κατὰ φυσικὸν λό-

γον ἔχει καὶ ποταμοὺς πολλοὺς, πηγάζοντας ἐξ αὐτῶν, μικροὺς τε καὶ μεγάλους ἀριθμουμένους εἰς 60 περίπου, οἱ μεγαλύτεροι καὶ ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι 6.

1) Ὁ Τάγος, ὁ μέγιστος πάντων τῶν ποταμῶν τῆς χερσονήσου, πηγάζων ἐκ τῶν Καστιλικῶν ὀρέων καὶ διατέμνων ἐν τῷ μέσῳ τὴν χερσόνησον ὅλην, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν Λισαβῶνα.

2) Ὁ Γουαδιάνας (Ἄνας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέγεθος μετὰ τὸν Τάγον, πηγάζων ἐκ τῶν Καστιλικῶν ὀρέων καὶ διευθυνόμενος πρὸς δυσμὰς, ἀκολουθῶς στρέφεται πρὸς νότον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν νότιον παραλίαν μεταξὺ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

3) Ὁ Δούριος ὁ τρίτος κατὰ τὸ μέγεθος πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πλησίον τοῦ Ὀπόρτου.

4) Ὁ Γουαδάλκούιρος (Βαῖτις) πηγάζων ἐκ τῆς μεσημβρινῆς ὀρεινῆς σειρᾶς καὶ βρέχων τὴν νότιον πλευρὰν τῆς Ἰσπανίας, ἐκβάλλει εἰς τὴν νότιον παραλίαν πλησίον τῶν Γαδεΐρων.

5) Ὁ Ἑβρος (Ἰθὴρ ποταμὸς) πηγάζων ἐκ τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων καὶ βρέχων τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς Ἰσπανίας, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βαλεγκίας.

6) Ὁ Μίνιος πηγάζων ἐκ τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν ΒΔ. πλευρὰν τῆς Πορτογαλλίας, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Β. τοῦ Ὀπόρτου.

Ἐπειδὴ δὲ πάντες οἱ ποταμοὶ τῆς χερσονήσου ἔχουσιν ὀλίγα ὕδατα, χρησιμεύοντα πρὸς ἀρδύειν μόνον τῆς χώρας, καὶ εἰς ὀλίγα μόνον μέρη πλωτοί, πλημμυροῦντες ἐν καιρῷ τῶν βροχῶν, ἡ χερσόνησος δὲν ἔχει διώρυγας πρὸς συγκοινωνίαν ὡς ἡ Ἰταλία ἢ Γαλλία καὶ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, πλὴν μιᾶς, τῆς Ἀραγονικῆς ἢ αὐτοκρατορικῆς καλουμένης περὶ τὸν Ἑβρον ποταμόν.

Λίμνας δὲ ἐπισήμους δὲν ἔχει ἡ Πυρρηναικὴ χερσόνησος.

§. 7. Νῆσοι.

Ἐκτὸς τῆς χερσονήσου ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὑπάρχουσι

δύο συμπλέγματα νήσων, τῶν ὁποίων αἱ μὲν πλησιέστεραι τῆς χερσονήσου κείμεναι καὶ μικρότεραι, καλοῦνται Πιτυοῦσαι καὶ ἰδιὰ ἡ μὲν μία Ἰβίτσα (Ἐβυσος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἔχουσα 20,000 κατ.), ἡ δὲ μικροτέρα Φορμεντέρα μετὰ 2,000 κατοίκων. Αἱ δὲ ἀπώτεραι πρὸς Α. κείμεναι, ὀνομάζονται Βαlearίδες καὶ εἶναι δύο τὸν ἀριθμόν, ὧν ἡ μὲν καλουμένη Μαλλόρκα (μεῖζων) ἔχει 180,000 κατ. ἡ δὲ μικροτέρα Μινόρκα ἔχουσα ἓνα τῶν καλλίστων λιμένων τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ 50,000 κατοίκων.

6.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος, ἥτις ἀπὸ τῆς Ῥωμαιοκρατίας Ἰσπανία ἐκαλεῖτο, διὰ τῶν ὁρέων καὶ ποταμῶν διαιρουμένη ἐκ φύσεως εἰς πολλὰ ἀποκεκλεισμένα τμήματα, ἔκπαλαι κατεφείτο ὑπὸ τῶν Ἰβήρων καὶ Κελτῶν. Ἔνεκα ὅμως τῆς ἀφθονίας τῶν πολυτίμων μετάλλων, τῆς θέσεως ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἐγγύτητος πρὸς τὴν Ἀφρικὴν πρωϊμώτατα ἐφείλχυνε τὴν προσοχὴν τῶν Φοινίκων καὶ Ἑλλήνων, οὔτινες ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς καὶ ἀνατολικοῖς παραλίοις ἱδρυσαν πολλὰς ἐμπορικὰς ἀποικίας. Βραδύτερον δὲ κατεκτήθη ἡ χώρα ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων (237 π. Χ.) καὶ τούτων μετὰ πολυχρονίους ἀγῶνας ἡττηθέντων καὶ ἐξωσθέντων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τελευταίων ἐπὶ Αὐγούστου (18 π. Χ.), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐξερωματίσθη καὶ ἤκμασε μέχρι τοῦ 409 μ. Χ., ὅτε ἀλληλοδιαδόχως κατέλαβον αὐτὴν διάφορα βαρβαρικά ἔθνη οἱ Σουήθοι, Ἀλανοί, Βανθάλοι, Βισιγόθοι καὶ Ἀραβες (711 μ. Χ.), τὰ τελευταῖα λείψανα τῶν ὁποίων κατεστράφησαν τῷ 1492 ὑπὸ τῆς Ἰσαβέλλης καὶ τοῦ φερδινάνδου. Ἐπὶ τούτων καὶ τῶν διαδόχων Καρόλου καὶ Φιλίππου ἤκμασεν ἡ Ἰσπανία καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης. Ἀκολουθῶς ὅμως ἐμφύλιοι πόλεμοι, θρησκευτικαὶ ἔριδες καὶ ἀγῶνες ἐπὶνέγκον τὴν παρακμὴν τῆς Ἰσπανίας καὶ τὴν

ἐπέμβασιν τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἀδελφόν του Ἰωσήφ.

Μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὸ 1868 γενομένην ἔξωσιν τῆς Ἰσαβέλλης Β' ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Ἀμεδαῖος (1871). Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν παρητήθη (1873) καὶ οὕτω ἀνεκνήρυχθη δημοκρατία, ἣτις ὅμως ὀλίγον χρόνον διήρκεσε· διότι μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους κατηργήθη καὶ πάλιν ἀνεκνήρυχθη ἡ βασιλεία ὑπὸ τὸν Ἀλφόνσον ΙΒ' υἱὸν τῆς Ἰσαβέλλης τῷ 1874.

§. 2. Ἡ ἐνεστῶσα πολιτικὴ κατάστασις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

Ἐκτασις 9,200 □. Κάτοικοι 17,000,000.

Τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας συνιστάμενον ἐκ τῆς κυρίως Ἰσπανίας, ἥτοι τοῦ ἡπειρωτικοῦ μέρους, ἐκ τῆς χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων καὶ ἀποικιῶν, πολιτικῶς διαιρεῖται νῦν μὲν εἰς 49 ἐπαρχίας, πρότερον δὲ εἰς 15 μεγάλα τμήματα, ἥτοι βασιλεία μικρά, ἡγεμονίας καὶ χώρας, ἥτοι 1) τὴν Γαλικίαν, 2) τὴν Ἀστούριαν, 3) τὴν παλαιὰν Καστιλλίαν, 4) τὴν Λεώνην, 5) τὴν νέαν Καστιλλίαν, 6) τὴν Ἀνδαλουσίαν, 8) τὴν Γρενάδαν, 9) τὴν Μουρκίαν, 10) τὴν Βαλεγκίαν (Οὐαλεντίαν), 11) τὴν Μαλλόρκαν, 12) τὴν Καταλονίαν, 13) τὴν Ἀραγονίαν, 14) τὴν Ναβάρραν καὶ 15) τὰς Γασκονικὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται καὶ αἱ Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι τῆς Ἀφρικῆς, Ἀσίας, Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἰσπανία δὲν ἔχει πολλὰς μεγάλας πόλεις, ὥς ἡ Ἰταλία καὶ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, μικρὰς ὅμως καὶ κωμοπόλεις ἔχει πλείονας τῶν ἄλλων βασιλείων. Αἱ δὲ κυριώτεραι καὶ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς αἱ ἔχουσαι ἀπὸ 350,000—20,000 κατοίκων δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας τρεῖς τάξεις.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην συμπεριλαμβάνονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ἀπὸ 350,000 μέχρις 400,000 κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι πέντε.

1) Ἡ ΜΑΔΡΙΤΗ 350,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰσπανίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μανζανάρου, παραποτάμου τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἐν τῷ μέσῳ ὑψηλῆς πεδιάδος, ἐπὶ πολυαρίθμων λόφων, ἐχόντων ὕψος 2040 ποδῶν καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κράτους, εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη πόλις τῆς Εὐρώπης. Αὕτη ἔχει περιφέρειαν $3\frac{1}{2}$ ὠρῶν καὶ μῆκος $4\frac{1}{2}$ ὥρας, εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰσπανίας καὶ διαιρεῖται εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν, ὧν ἡ μὲν ἔχει οἰκίας μικρὰς καὶ ὁδοὺς στενάς καὶ καμπύλας, ἡ δὲ δευτέρα οἰκίας μεγάλας καὶ λαμπράς, ὁδοὺς εὐρείας, εὐθείας καὶ λιθοστρώτους. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπάρχουσι 40 δημόσiai πλατεῖαι, 77 ἐκκλησίαι φημιζόμεναι διὰ τὴν ζωγραφικὴν, παλάτια πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ, βασιλικὴ βιβλιοθήκη, νομισματικὴ συλλογὴ, μουσεῖον περιέχον τὴν πλουσιωτάτην καὶ λαμπροτάτην τοῦ κόσμου πινακοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸς κήπος, πανεπιστήμιον, 13 ἀκαδημαῖαι, 19 νοσοκομεῖα, θέατρα, ἀμφιθέατρα καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα· εἶναι δὲ ἐπίσημος ἡ πόλις καὶ ὡς πατρίς τοῦ Κερβάντου συγγραφέως τοῦ περὶωνύμου «Δονκιότου».

2) Ἡ ΒΑΡΚΕΛΟΝΑ 261,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου κατὰ τὸν πληθυσμὸν, πρωτεύουσα τῆς Καταλονίας καὶ πρώτη κατὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ἡ Βαρκελόνα κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. παραλίᾳ περὶ τὰς ἐκβολὰς δύο μικρῶν ποταμῶν πλησίον τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Καρχηδονικῆς πόλεως Βαρκίνου, ἧς ἐρείπια καὶ νῦν ἔτι σώζονται

ἐν οἷς διακρίνονται τὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἑρακλέους, εἶναι βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις διαιρουμένη εἰς ἄνω καὶ κάτω καὶ ἔχουσα 10,000 μεγάλας οἰκίας, πλεῖστα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικά καταστήματα, ἐπίσημον πανεπιστήμιον μετὰ 1800 μαθητῶν, πολλὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, ἀρχεῖα πλουσιώτατα τοῦ κόσμου, μουσεῖον, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, νοσοκομεῖον μέγιστον διὰ 3000 ἀσθενεῖς, ἀκρόπολιν ὀχυράν, λιμένα καλὸν καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καὶ φιланθρωπικά καταστήματα· εἶναι δὲ ἐπίσημος διὰ τὰς 4 μεγάλας ἐκκλησιαστικὰς συνόδους, αἵτινες ἔγιναν κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

3) Ἡ ΣΕΒΙΛΛΑ (Ἰσπανίς) 160,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην ὁμωνύμου βασιλείου ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ καὶ πολυπληθεστάτῃ τῆς Ἰσπανίας χώρᾳ Ἀνδαλουσίᾳ, ἡ μεγίστη κατὰ τὴν ἔκτασιν μετὰ τὴν Μαδρίτην ἔχουσα $3\frac{1}{2}$ ὥρων περιφέρειαν καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὸ ἀξίωμα πόλις Σεβίλλα κεῖται ἐν πεδιάδι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς ἐνός τῶν μεγάλων τῆς Ἰσπανίας ποταμῶν, τοῦ Γουαδαλκουίρου, ὅστις μέχρι τῆς πύλεως πλωτὸς εἶναι καὶ περιβάλλεται ὑπὸ διπλοῦ τείχους ἔχοντος 100 πύργους. Ἡ μὲν ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ πόλις Ἰσπανίς περιελθοῦσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων καὶ Μαύρων ἀπὸ τοῦ 7^{ου}—15^{ου} αἰῶνος ὑπῆρξεν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα 400,000 κατοίκων. Ἡ δὲ νέα πόλις Σεβίλλα κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας διατηρεῖ πολλὰ ἐρεῖπια ἐκείνης, ἔχει ὁδοὺς στενὰς μὲν, ἀλλὰ καθαρὰς, οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, ἐκκλησίας λαμπράς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς μητροπόλεως μεγίστη πασῶν τῶν τῆς Ἰσπανίας, μεγαλοπρεπέστατον παλάτιον τῶν Μαύρων, ἐν ᾧ συνεδρίαζεν ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις, μέγιστον ἀμφιθέατρον τῆς ταυρομαχίας, μέγιστον κατάστημα τῆς σιγαροποιίας, βιβλιοθήκην, πανεπιστήμιον μετὰ 1200 μαθητῶν, ἀκαδημίαν, μουσεῖον καὶ ἄλλα ἐπιστημονικά καὶ ἐμπορικά καθιδρύματα, δι' ὧν καταχοσμεῖται ἡ πόλις καὶ καλλίστην ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν πᾶσι θεαταῖς.

4) Ἡ ΒΑΛΕΓΚΙΑ (Οὐαλεντία) 120,000 κατ.

Μία τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ὡραιοτάτων πόλεων ὅλης τῆς Ἱερ-
σονήσου εἶναι ἡ Βαλεγκία πρῶτην μὲν πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου
βασιλείου ἐν τῇ Ἀραγονίᾳ, νῦν δὲ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ
βασιλείου. Αὕτη κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γουαδαλκουτρου
ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἰσπανίας, ἐνθα σχημα-
τίζεται ὁ ὁμώνυμος κόλπος, εἶναι ἀρχαία πόλις ὀνομαζομένη Οὐ-
αλεντία, περιβάλλεται ὑπὸ τειχῶν καὶ πύργων ἀρχαίων ἐκ τῆς
ἐποχῆς τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἔχει ἀκρόπολιν, οἰκίας ἀρχαῖζούσας,
πολλὰ καὶ λαμπρὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἥτοι 74 ἐκκλησίας,
παλάτια, χρηματιστήριον, νοσοκομεῖα, πανεπιστήμιον κάλλι-
στον, ἀκαδημίαν καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ κατα-
στήματα.

5) Ἡ ΜΑΛΑΓΑ (Μαλάκκα) 100,000 κατ.

Πέμπτη τῶν Ἰσπανικῶν πόλεων τῆς πρώτης τάξεως κατὰ τὸν
πληθυσμὸν εἶναι ἡ Μαλάγα ἀρχαία Φοινικικὴ πόλις ὀνομαζομένη
Μαλάκκα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας
τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς Γρανάδας. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐν
λαμπρᾷ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ ὄρεων, ἐν τῇ μεσημβρινῇ
παραλίᾳ τῆς Ἰσπανίας, ἔχει λαμπρὸν λιμένα καὶ φάρον ὑψηλὸν
4,000 ποδῶν, οἰκίας ὑψηλὰς, ὁδοὺς στενάς καὶ πλεῖστα βιο-
μηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, φημιζομένη διὰ τὸν κάλ-
λιστον καὶ ἐξαιρετον αἶνον, διὰ τὰ λαμπρὰ μεσημβρινὰ προϊόντα
καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ ἡπιώτατον καὶ ὡραιότατον κλίμα τῆς Εὐ-
ρώπης, χάριν τοῦ ὁποίου, ὡς εἰς τὴν Νίκαιαν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα
πολλοὶ ξένοι πάσχοντες ὑπὸ φθίσεως πάντοτε διατρίβουσι καὶ ἰω-
τηρίαν ἀναμένουσι παρὰ τῆς φύσεως.

§. 4. Πόλεις Β'. τάξεως.

Ἡ τάξις αὕτη περιλαμβάνει 85 πόλεις ἔχούσας πληθυσμὸν ἀπὸ
95,000—50,000 κατοίκων.

1) Ἡ ΜΟΥΡΚΙΑ 95,000 κατ.

Ἡ πρώτη τῶν τῆς δευτέρας τάξεως πόλεων τῆς Ἰσπανίας καὶ ὁμώνυμος πρωτεύουσα τοῦ πρῶην βασιλείου τῶν Μαύρων κειμένη ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σεγούρου ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ ἐκτισμένη κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Μαύρων, ἔχει 12 ἐκκλησίας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς μητροπόλεως μετ' ἀργυρᾶς ἁγίας Τραπεζίης, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἐν οἷς ἐν ἱερατικὸν διδασκαλεῖον καὶ 2 νοσοκομεῖα.

2) Ἡ ΚΛΔΙΕ (τὰ Γάδειρα) 80,000 κατ.

Μία τῶν ὀχυρωτάτων πόλεων τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐμπορικωτάτων τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ Κάδιζ, πόλις ἀρχαιοτάτη ὑπὸ τῶν Φοινίκων κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ΒΑ. ἄκρας τοῦ νησιδίου Λέοντος (León), τοῦ χωριζομένου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ τοῦ στενωπάτου πορθμοῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ διὰ γεφύρας συγκοινωνοῦντος μετὰ τῆς ἡπείρου. Ἡ πόλις αὕτη πολλὰ παθοῦσα μέχρι τοῦ 1786 ὑβρύνθη, ἐκαλλωπίσθη καὶ μετὰ λαμπροτάτων οἰκοδομημάτων κατεκοσμήθη, ἔχουσα ἀρχαίαν καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ἐκκλησίαν τῆς μητροπόλεως, ἀκαδημίαν τῶν ὥραιων τεχνῶν, ἀστεροσκοπεῖον, ναυτικὸν σχολεῖον, χειρουργικὴν σχολήν, βοτανικὸν κήπον, θέατρον καὶ πολλὰ ἀξιόλογα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

3) Ἡ ΓΡΑΝΑΔΑ 75,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τῆς Σιέρρας Νεβάδας ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας πρὸς Β. τῆς Μαλάγας εἶναι πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ πρῶην βασιλείῳ τῆς Καστίλιαις καὶ εἰς τοσαύτην ἀκμὴν εἶχε φθάσει κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα, ὥστε εἶχε 70,000 οἰκίας, 400,000 κατοίκων, 50 ἐπιστήμους σχολάς, 70 βιβλιοθήκας, ὀχυρὰ τείχη μετ' 7 θυρῶν καὶ 1030 πύργων, βασιλικὸν παλάτιον, Ἀλάμβρα ὀνομαζόμενον, μέ-

· γιστον χωροῦν 40,000 ἀνδρῶν. Ἡ Γρανάδα διαιρεῖται εἰς 4 τμήματα, τὸ ὠραιότατον τῶν ὁποίων ὀνομάζεται Γρανάδα καὶ ἔχει λαμπρὰς οἰκίας, μέγαν ναὸν τῆς μητροπόλεως, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης, πανεπιστήμιον μετὰ 1000 μαθητῶν καὶ ἄλλα διάφορα δημόσια οἰκοδομήματα.

4) Ἡ ΣΑΡΑΓΟΣΑ (Καيسάρεια Αὐγούστα) 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Ἀραγονίας Σαραγόσα ἢ Καيسαραυγούστα κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἑβρου (Ἰβηρος) ποταμοῦ ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας ἀρχαίας, πανεπιστήμιον, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. Φημίζεται δὲ διὰ τὴν μεγάλην καρτερίαν, ἣν ἔδειξαν οἱ κάτοικοι ἐν ταῖς κατὰ τὸ 1808 καὶ 1809 γενομέναις πολιορκίαις ὑπὸ τῶν Γάλλων.

5) Ἡ ΚΑΡΘΑΓΕΝΗ (Νέα Καρχηδὼν) 60,000 κατ.

Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις κειμένη ἐπὶ μικρᾷ χερσονήσῳ ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς ἐπαρχίας Μουρκίας καὶ Ἰσπανίας ἐκτίσθη τῷ 243 π. Χ. ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἐπὶ τοῦ Ἀσδρούβα καὶ διὰ τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν ἀργυρῶν μεταλλείων ἐγένετο πλουσία, πολυάνθρωπος καὶ ἰσχυρά. Ἡ Καρθαγένη φύσει καὶ τέχνη ὀχυρωτάτη οὖσα, ἔχει ἓνα τῶν τριῶν μεγίστων πολεμικῶν λιμένων τῆς Ἰσπανίας καὶ ἓνα τῶν καλλίστων λιμένων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἀμυνόμενον ὑπὸ μεγάλου λόφου καὶ μιᾶς μικρᾶς νήσου κατὰ πάντων τῶν ἀνέμων, ναύσταθμον πολεμικόν, ναυπηγεῖον καὶ ἄλλα ναυτικὰ, βιομηχανικὰ καὶ τεχνουργικὰ καταστήματα.

6) Ἡ ΠΑΛΜΑ 60,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς μεγαλητέρας τῶν Βαλεαρίδων νήσων Μαλλόρκας Πάλμα, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς νήσου εἰ-

ναι λίαν ὀχυρά καὶ ἐπίσημος· διότι ἔχει λιμένα καλὸν προστα-
τευόμενον ὑπὸ δύο ὀχυρῶν φρουρίων, φάρον μέγαν, πανεπιστή-
μιον, ἀκαδημίαν, μέγαν καθεδρικὸν ναόν, χρηματιστήριον καὶ πολ-
λὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

§. 5. Πόλεις Γ' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἰσπα-
νίας αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶ-
ναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ Βαλλαδολίδος (45,000 κατ.) πρῶτη πρωτεύουσα τῆς
Καστίλιας, ὅτε εἶχεν 11,000 οἰκίας καὶ 100,000 κατοίκων, καὶ
τῷ 1506 ἀπέθανεν ἐν αὐτῇ ὁ Κολόμβος.

2) Ἡ Κορδύβη (40,000 κατ.) κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης
τοῦ Γουαδαλκούρου ποταμοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰσπανίᾳ κατὰ
τὸν μεσαιῶνα ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ Ἀραβικοῦ βασιλείου καὶ
εἰς τοσαύτην ἔφθασεν ἀκμὴν, ὥστε εἶχε $4\frac{1}{2}$ ὥρων περιφέρειαν,
22,000 οἰκίας, 1,000,000 κατοίκων, πλουσιωτάτην βιβλιο-
θήκην 600,000 τόμων, 900 λουτρά, 600 τζαμιά καὶ πολυά-
ριθμα παλάτια· φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρὶς τῶν δύο συγγρα-
φῶν Σενέκα, τοῦ ποιητοῦ Λουκανοῦ καὶ τοῦ Ἀραβος φιλοσόφου
Αβερχόρσου.

3) Ἡ Ἀλικάντη (35,000 Λουκαντία τὸ πάλαι) κειμένη ἐν τῇ
ΝΑ. παραλίᾳ, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις φημιζομένη διὰ τὸν ἐ-
ξαίρετον οἶνον.

4) Ἡ Κορούνα (30,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΔ. πλευρᾷ τῆς Ἰσπα-
νίας εἶναι ἐπίσημος, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις διατηροῦσα
ἀρχαῖον φάρον τοῦ Ἀδριανοῦ.

5) Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλης (30,000) ἐν τῇ βο-
ρείᾳ παραλίᾳ, ἱερὰ πόλις προσκυνήσεως τῶν Καθολικῶν, πιστευόν-
των ὅτι ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ πρεσβύτερος ἐδίδαξεν ἐκεῖ καὶ
ἀποθανὼν ἐτάφη.

6) Ἡ Σάντανδερ (30,000) πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰσπα-
νίας ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

7) Τὸ 'Ρέουσιν (28,000) κείμενον πρὸς Ν. τῆς Βαρεζλόνης εἶναι ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λιμένα ἀξιόλογον.

8) Τὸ 'Οβιεδον (28,000) πρωτεύουσα τῆς 'Αστούριās ἐν λαμ. πρᾶ. πεδιάδι κειμένη.

9) 'Η Βούργος (28,000) πρωτεύουσα τῆς δμωνύμου ἐπαρχίας καὶ τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς ἀρχαίας Καστιλίας, εἶναι ἐπίσημος καὶ ἱστορικὴ διὰ τὰ πολλὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἔχουσα πανεπιστήμιον, πολλὰ νοσοκομεῖα καὶ ὀρφανοτροφεῖα.

10) Τὸ Τόλεδον (20,000) Τάλητον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρωτεύουσα τῆς δμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ πρῶην βασιλείῳ τῆς νέας Καστιλίας, κειμένη ἐν ταῖς ὑπαρξαίαις ὄροις ἐπὶ τοῦ Τάγου ποταμοῦ, εἶναι λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἥτις κατὰ τὸν ἰδ' αἰῶνα τοσοῦτον ἤκμασεν ὥστε εἶχε 200,000 κατοίκων. Νῦν δὲ ἔχει πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην μετ' 700 σπανίων χειρογράφων, 25 ἐκκλησίας καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα.

Αὗται εἶναι αἱ ἐπίσημότεραι τῶν τῆς Γ' τάξεως πόλεων· πλὴν δὲ τούτων ἔχει ἡ 'Ισπανία 74 πόλεις ἀπὸ 20,000—10,000, 210 πόλεις ἀπὸ 10—5000 κατοίκων, 141 κωμοπόλεις ἀπὸ 5,000—4000 καὶ 232 ἀπὸ 4—3000 κατοίκων.

§. 6. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς 'Ισπανίας ἐν γένει θερμὸν εἶναι, ἰδίᾳ δὲ ἐν μὲν τῇ βορείᾳ ἕνεκα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν νοτίων ἀνέμων εἶναι ὑγρὸν ὠκεάνειον, ὡς ἐν 'Αγγλίᾳ, ἐν δὲ τῇ μέσῃ 'Ισπανίᾳ ξηρὸν καὶ ἄνυδρον καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ λίαν θερμὸν καὶ ἐνιαχοῦ νοσῶδες ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς βορείας 'Αφρικῆς. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς φύσει μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι καρποφόρον, δὲν εἶναι ὅμως κατὰ τὸν ὅλῳ καλλιεργημένον καὶ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀκαλλιεργητον μένει· καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ὄρυζα, μεσημβρινὰ προϊόντα, οἶνος ἐξαιρετος, μέταξα, βάμβαξ, γλυκυρρίζα καὶ μαλλία περίφημα τῶν Μερινῶν καλουμένων προβάτων. 'Η κτηνοτροφία εἶναι ἱκανῶς προωδευμένη καὶ ἡ μεταλ-

λουργεία ἐξέπεσεν ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ μόλις ἐσχάτως ἐνισχύθη ὑπὸ ξένων ιδίως Ἀγγλων.

§. 7. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία πρότερον μὲν ἦσαν λίαν ἀνεπτυγμένα καὶ προωδευμένα, ἀφ' οὗ ὅμως ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας ἐξέπεσαν πολὺ. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι περιορισμένον εἰς ἀκατέργαστα προϊόντα καὶ ὀλίγα βιομηχανικά, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνήρχετο εἰς 250 ἑκατομμ. φράγκων, τὸ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς 380 ἑκατ. φράγκων. Πρὸ ὀλίγων ὅμως ἐτῶν ἠυξήθη μὲν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ αὐξήσις αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ φαίνεται ὡς σκιά τις ἐκείνου. Ἡ δὲ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον γίνεται διὰ τῶν πολυαριθμῶν ἀτμοπλοίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς 150, διὰ τῶν πλοίων συμποσομένων εἰς 3100, διὰ τῶν σιδηροδρόμων, ἔχόντων ἑκτασιν 5330 κिलομέτρων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων, ὧν ἡ ἑκτασις ἀναβαίνει εἰς 12,220 κिलόμετρα.

§. 8. Πρόσοδος, ἐξόδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 590,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 630,000,000 φράγκων. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀναβαίνει εἰς 106,000 ἄνδρας καὶ μετὰ τῆς ἐφεδρείας εἰς 300 περίπου χιλιάδας ἀνέρχεται, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται σχεδόν. Καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις συμποσοῦται εἰς 140 πολεμικὰ πλοῖα, μικρὰ καὶ μεγάλα μετὰ 820 πυροβόλων.

§. 14. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας ἀνήκουσιν εἰς μίαν ἔθνηκότητα, ἐ-

ξαιρουμένων τῶν Οὐασκόνων, ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἰβήρων, ὃν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 600,000, τῶν Μορίσκων καὶ τῶν Ἀθιγγάνων συμποσούμενων εἰς 50,000. Οἱ Ἰσπανοὶ ἀναμιχθέντες μετὰ διαφόρων βαρβάρων ἐθνῶν, ἀποτελοῦσι μίγμα διαφόρων στοιχείων, ἐπικρατέστερον τῶν ὁποίων πανταχοῦ εἶναι τὸ Ῥωμαϊκόν, τὸ Γερμανικόν πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ Ἀραβικόν πρὸς νότον. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν εἶναι χριστιανοὶ τοῦ Καθολικοῦ δόγματος καὶ ὀλίγοι Διαμαρτυρούμενοι. Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι θυγάτηρ τῆς Λατινικῆς γλώσσης προσλαβοῦσα πολλὰ Ἀραβικὰ στοιχεῖα, ἐξαιρουμένων τῶν πρὸς βορρᾶν οἰκούντων Οὐασκόνων, οἵτινες ὁμιλοῦσι γλῶσσαν παράδοξον, ἥτις μὲ καμμίαν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν γλωσσῶν ἔχει συγγένειάν τινα. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῆς εἶναι ἤδη συνταγματικόν.

§. 10. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ μὲν ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις τῆς Ἰσπανίας δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, διότι ἔχει 10 πανεπιστήμια καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας. Ἡ μέση ὅμως καὶ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι εὐάρεστος μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειας τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς· διότι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀνέβαινεν εἰς 23,000 καὶ ὁ τῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως σχολείων εἰς 120. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ εἰσέτι εἰς κατὰπτωσιν, ἔνεκα τῆς ὁποίας 2 μόνον ἑκατομ. ἀνθρώπων ἠδύναντο νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. νὰ γράφωσι· ἔνεκα δὲ τῆς ταπεινῆς ταύτης θέσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ὁ πολιτισμὸς δὲν εἶναι πολὺ προηγμένος ὡς εἰς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Ἔκτασις **1,686** □ κάτοικοι **4,500,000.**

§. 1. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Πορτογαλλία, ὡς ἡ Ἰσπανία, τὸ πάλαι μὲν κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν Κελτῶν, εἶτα δὲ κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν ἔθνων μεταναστεύσει καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἀπὸ τοῦ 9^{ου} αἰῶνος κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ μόλις τῷ 1139 ἀποσπασθεῖσα ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο κράτος ἀνεξάρτητον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1495—1521 εἰς τοσαύτην ἀκμὴν ἔφθασεν διὰ τῶν θαλασσοπορειῶν καὶ ἀνακαλύψεων ὥστε ἡ Πορτογαλλία κατέστη μεγίστη δύναμις τοῦ κόσμου καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Λισαβὼν ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, ἐν ᾗ ἐξετυπουντο χρυσὰ νομίσματα ἀξίας 500 δουκάτων (6.500 δραχμῶν ἑκάστον). Μετ' οὐ πολὺ ὅμως τῷ 1580 ἠνώθη ἡ μεγάλη Πορτογαλλικὴ μοναρχία μετὰ τῆς Ἰσπανίας, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὁποίας διαμείνασα 60 ἔτη, ἐξέπεσε τῆς προτέρας ἀκμῆς καὶ ἀπώλεσε τὰς ἀποικίας καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἀκολούθως τῷ 1640 ἀπεσπάσθη μὲν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, ἔμεινεν ὅμως κράτος δευτέρας τάξεως καὶ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν ἀκμὴν καὶ δόξαν.

§. 2. Ὄνόματι, σχῆμα, μέγεθος καὶ διαίρεσις.

Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Πυρηναικῆς χερσονήσου ἦν Λυσιτανία, ὅπερ ἐπεκράτει μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ὅτε προσέλαβε τὸ νέον ὄνομα Πορτογαλλία ἐκ τῆς πόλεως Ὀπόρτου, ἣτις ἐκαλεῖτο Portus Calae, ἐξ οὗ τὸ τῆς χώρας ὄνομα. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς εἶναι τετράπλευρον, μῆκος μὲν ἔχον 75 γ. μιλίων,

πλάτος δὲ 34 μιλίων καὶ ἑκτασιν μόνη μὲν 1622 □ ἔχει, μετὰ δὲ τῶν νήσων Ἀζορῶν καὶ Μαδέρας 1686 □. Αἱ δὲ ἐξωτερικαὶ κτήσεις αὐτῆς ἔχουσιν ἑκτασιν 34,820 □. Ἡ Πορτογαλλία παραβαλλομένη πρὸς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ μὲν τὴν ἑκτασιν εἶναι τὸ $\frac{1}{5}$, κατὰ δὲ τὸν πληθυσμὸν τὸ $\frac{1}{4}$ σχεδὸν τῆς Ἰσπανίας.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Πορτογαλίας πολιτικῶς διαιρεῖται νῦν εἰς ἑξ ἑπαρχίας· 1) τὴν τοῦ Μινίου, 2) τὴν ὑπερόρειον, 3) τὴν τῆς Βεῆρας, 4) τὴν τῆς Ἑστραμαδούρας, 5) τὴν τοῦ Ἀλεμετείου καὶ 6) τὴν τῆς Ἀλγάρβης, αἷς προστίθενται καὶ αἱ Ἀζόραι νῆσοι μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεων.

Ἡ Πορτογαλλία συγκρινομένη πρὸς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη ὀλιγωτέρας πόλεις ἔχει, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι δύο.

1) Ἡ ΛΙΣΑΒΩΝ (Ὀλισίπων) 300,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἑστραμαδούρας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐν τῇ ἐκβολῇ αὐτοῦ καὶ ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένη ἐπὶ 7 λόφων ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις παρὰ τὸν Βόσπορον ἐν τῇ Προποντίδι, εἶναι ἡ τρίτη λαμπροτάτη τοῦ κόσμου πόλις κατὰ τὴν λαμπρὰν καὶ τερπνὴν τοποθεσίαν παραβαλλομένη πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Νεάπολιν καὶ διὰ τὴν μοναδικὴν ταύτην καλλονὴν σεμνυνόμενοι οἱ κάτοικοι δικαίως λέγουσιν ὅτι «ὁ μὴ ἰδὼν τὴν Λισαβῶνα, οὐδὲν καλὸν εἶδεν.» Ἡ Λισαβὼν τὸ πάλαι Ὀλισίπων καλουμένη, κατεκτῆθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, Βισιγόθων, Ἀράβων καὶ Βουργουνδίων, ὑφ' ὧν ἐκηρύχθη πρωτεύουσα τῆς Πορτογαλίας τῷ 1383 καὶ τὸν ἀκόλουθον ἐς αἶῶνα κατέστη παγκόσμιος ἐμπορικὴ πόλις ὡς νῦν τὸ Λονδίνον. Ἀκολουθῶς ἐκπεσούσης τῆς Πορτογαλίας, ἐξέπεσε καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς καὶ τῷ 1755 ὑπὸ σεισμοῦ κατεστράφη τὸ ἥμισυ αὐτῆς μετὰ 30,000 κατοίκων, ὅπερ καὶ ἀνυπολόγητον λαμπρότερον.

Ἡ Λισαβὼν εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα $2\frac{1}{2}$ μιλίων περιφέρειαν, μῆκος 2 ὥρων καὶ

πλάτος μιᾶς ὥρας, λιμένα εὐρυχωρότατον, προάστεια λαμπρά, μέγιστον ὑδραγωγεῖον, μεγαλοπρεπῆ παλάτια, ἐν οἷς καὶ τὸ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, μέγιστον νοσοκομεῖον, χωροῦν 10,000 ἀσθενεῖς, μέγιστον βρεφοκομεῖον διὰ 1800 βρέφη, πολλὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, μουσεῖον καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα.

2) Τὸ ΟΡΟΡΤΟΝ 100,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Πορτογαλλίας καὶ ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Λισαβῶνα κειμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Μινίου ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Δουρίου ποταμοῦ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Πορτογαλλίας παράγουσα κάλλιστον οἶνον, διὰ τὸν ὅποιον καὶ φημίζεται, καὶ ἔχει 90 ἐκκλησίας, μουσεῖον, βιβλιοθήκην μεγάλην, πολλὰ νοσοκομεῖα, λαμπρὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ προάστεια, εὐεργετικά καθιδρύματα καὶ ἐμπορικά τοῦ οἴνου καταστήματα ὑπὸ Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν διατηρούμενα. Τὸ πάλαι ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει τῆς πόλεως παραλία μικρὰ πόλις ὀνομαζομένη λιμὴν Καλαί (Portus Calai), ἐξ οὗ ὅλη ἡ χώρα ὀνομάσθη Πορτογαλλία.

Πλὴν τούτων τῶν δύο μεγάλων πόλεων ὑπάρχουσιν ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ ἄλλαι 20 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 20,000—5,000 κατοίκων καὶ 702 κῶμαι, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ἐν κώμαις οἰκοῦσι. Τῶν δὲ πόλεων μεγαλῆτεράι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Κοῦμβρα (20,000 κατ.) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βεΐρας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μοδίου ποταμοῦ μετὰ τῆς Λισαβῶνος καὶ τοῦ Ὀρόρτου καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ ἀμπελώνων, ἐλαιῶνων καὶ πορτοκαλεῶνων φημίζεται διὰ τὸ μόνον πανεπιστήμιον τῆς Πορτογαλλίας ὅπερ ἱδρυθὲν τῷ 1291 ἐν Λισαβῶνι, μετὰ τὴν ἐνταῦθα τῷ 1308, ἔχουσα καὶ ἀστεροσκοπεῖον, χημεῖον, μουσεῖον, βιβλιοθήκην καὶ βοτανικὸν κῆπον.

2) Ἡ Βράγα (20,000) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Δουρίου ποταμοῦ ΒΑ τοῦ Ὀρόρτου κειμένη, εἶναι ἀρχαία πόλις διατηροῦσα

ρωμαϊκὰς ἀρχαιότητας ἤτοι ναόν, ἀμφιθέατρον καὶ ὑδραγωγεῖον· αὕτη ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ κράτους ἐπὶ τῶν Σοήδων καὶ ἀκολούθως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀφῆρέθη τῷ 1040.

3) Ἡ Ἐβόρα (15,000) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἀλεμετεου κειμένη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς εἶναι ἀρχαία ῥωμαϊκὴ πόλις, κατὰ τὸν 7^{ον} αἰῶνα κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν μεσαιῶνα χρηματίσασα ὡς καθέδρα τῆς συνελεύσεως τῶν Κορτῶν. Ἐν αὐτῇ σῶζονται ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ὑδραγωγεῖον ἀρχαῖον.

Μικρότεραι δὲ τούτων εἶναι ἡ Βίλλα, ἡ Ἐλβάση, ἡ Ταβίρα, ἡ Φάρος, ἡ Ποβόα καὶ ἡ Φεῖρα ἔχουσαι 10—15,000 κατοίκων.

Ἡ Πορτογαλλία ἔχει καὶ ἐξωτερικὰς κτήσεις καὶ ἀποικίας οἷον τὰς Ἀζόρας νήσους κειμένας μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, τὴν Μαδέραν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὸ Πορτοσάντον, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν Γόαν, τὴν Τιμώρην καὶ τὸ Μακάον, περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Πορτογαλλίας ἐκτεινομένης παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι θερμὸν, δροσερὸν καὶ ἐνιαχοῦ νοσῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια γλυκὺ, τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς ὀρεινὸν ὃν ἐν μέρει, περιέχει πολλὰς καρποφόρους πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ἀλλὰ δὲν εἶναι καλῶς καλλιεργημένον, ὡς ἐν Ἰσπανίᾳ. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι ὀλίγοι δημητριακοὶ καρποὶ, κάλλιστος οἶνος, βάμβαξ, μερινὰ μαλλία, ἄλας κτλ. ὅμοια σχεδὸν πρὸς τὰ τῆς Ἰσπανίας, τῆς ὁποίας φυσικῶς ἀναπόστατον συνέχειαν ἀποτελεῖ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία πρότερον ἦν ἐντελῶς παρημελημένη, πρὸ ὀλίγων μόνον ἐτῶν ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσῃται καὶ νὰ προσδεύῃ

καὶ οὕτως ὅμως δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, ἐξωθεν εἰσαγόντων τὰ πλεῖστα βιομηχανικὰ προϊόντα. Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς μὲν εἰσαγωγῆς εἶναι εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν καὶ κατὰ πολὺ ὑπερβαίνει τὸ τῆς εἰσαγωγῆς. Ἐξαγωγή δὲ γίνεται οἴνου, μεσημβρινῶν προϊόντων, ἄλατος καὶ βάμβακος. Ἡ δὲ ἀναλογία τῆς ἐξαγωγῆς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν εἶναι ὡς 17 $\frac{1}{2}$ πρὸς 22 $\frac{1}{2}$. Τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται κατὰ θάλασσαν διὰ τῶν πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων καὶ πλοίων καὶ κατὰ ξηρὰν διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 780 κيلόμετρα καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων 3200 κιλόμετρα ἐχόντων.

§. 5. Πρόσοδος, ἔξοδα καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν ἐτήσια τοῦ κράτους πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 120 ἑκατομ. φράγ. περίπου, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 130 ἑκατομ. φράγ. περίπου. Τῶν δὲ ἀποικιῶν τὰ μὲν ἔσοδα ἀναβαίνουν εἰς 2 ἑκατομ. φραγ. τὰ δὲ ἔξοδα ὀλιγώτερα εἶναι. Καὶ τὸ δημόσιον χρέος συμποσοῦται εἰς 500 ἑκατομ. φραγ. περίπου. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἀναβαίνει εἰς 25,000 ἄνδρας, ἐν καιρῷ δὲ πολέμῳ εἰς 70,000 ἄνδρας καὶ 116 πυροβόλα καὶ ὁ στόλος συνίσταται ἐκ 45 πλοίων, ἐν οἷς 23 ἀτμόπλοια μετὰ 336 πυροβόλων. Εἰς ταύτην τὴν δύναμιν προστίθεται ἡ ἐφεδρεία συμποσομένη εἰς 25,000 ἄνδρας καὶ ὁ στρατὸς τῶν ἀποικιῶν ἀναβαίνων εἰς 30,000 ἀνδρῶν ὥστε ὅλος ὁ στρατὸς ἀναβαίνει ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν εἰς 80,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 120,000 ἀνδρῶν.

§. 6. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Πορτογαλλίας εἶναι μίγμα διαφόρων ἐθνῶν ἥτοι Κελτῶν, Ῥωμάνων, Γερμανῶν, Ἀράβων καὶ Γάλλων, ἐπικρατέστερον στοιχεῖον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Ῥωμαϊκόν. Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν διαφέρει τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Ἰσπανικῆς μόνον κατὰ τὴν προφορὰν, καθ' ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ, θυγάτηρ τῆς Λατινι-

κῆς οὐσα, ὁμοιάζει τῇ Ἰσπανικῇ. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν οἱ κά-
τοιχοι χριστιανοὶ ὄντες, ἀνήκουσιν εἰς τὸ καθολικὸν δόγμα πλὴν
ὀλίγων Διαμαρτυρομένων καὶ Ἰουδαίων. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς
Πορτογαλλίας εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν
Γερουσία συνίσταται ἐξ 100 ἀνδρῶν, ἡ δὲ βουλὴ ἐξ 107, καὶ ἡ
βασίλειά κληρονομική.

§. 7. Διανοητικὴ κατάστασις καὶ ἐκπαίδευσις.

Ἡ Πορτογαλλία πολιτικῶς ἐκπεσοῦσα, ὥς ἡ Ἰσπανία, καὶ
κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἀπολείπεται πολὺ τῶν λοιπῶν
τῆς Εὐρώπης κρατῶν· διότι πρὸς ἐκπαίδευσιν $4\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κα-
τοίκων 2400 δημοτικὰ σχολεῖα ἔχει, 300 Λατινικὰ, 56 τῆς
ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας καὶ ἓν πανεπιστήμιον ἐν Κοϊμברה.

000,82	000,82
000,82	000,82
000,82	000,82
000,02	000,02

000,81	000,008
000,81	000,008
000,81	000,008
000,01	000,008
000,8	000,008

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν μεγαλύτερων πόλεων τῆς Ἰσπανίας καὶ
Πορτογαλλίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν.**

ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

Μαδρίτη	350,000	κατ.	Βαλλαδόλιδος	45,000	κατ.
Βαρκελόνα	260,000	»	Κορδύβη	40,000	»
Σεβίλλα	160,000	»	Ἀλικάντη	35,000	»
Βαλεγκία	120,000	»	Κορούνα	30,000	»
Μαλάγα	100,000	»	Ἅγιος Ἰάκωβος	30,000	»
Μουρκία	95,000	»	Ῥέουσον	28,000	»
Κάδιξ	80,000	»	Ὀβίεδον	28,000	»
Γρανάδα	75,000	»	Σάντανδερ	28,000	»
Σαραγόσα	70,000	»	Βοῦργος	28,000	»
Καρθαγένη	60,000	»	Τόλεδον	20,000	»
Πάλμα	60,000	»			

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑΣ.

Λισαβών	300,000	κατ.	Βίλλα	13,000	κατ.
Ὀπόρτον	100,000	»	Ἑλβάση	12,000	»
Κοϊμברה	20,000	»	Ταβίρα	11,000	»
Βράγα	20,000	»	Φάρος	10,000	»
Ἑβόρα	15,000	»	Ποβόα	8,000	»

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΑΛΛΙΑ.

"Εκτασις 9,600 □ κάτοικοι 37,000,000.

Ίστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Γαλλία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο πρῶτον μὲν Κελτική ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν κατοίκων αὐτῆς Κελτῶν, εἰτα δὲ Γαλατία ἐκ τῶν Γαλατῶν καὶ Κελτογαλατία ἐξ ἀμφοτέρων καὶ βραδύτερον ἀπλῶς Γαλλία. Πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῆς ἄνω Ἰταλίας, ἥτις ἐκαλεῖτο Γαλλία ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων, ὠνομάζετο Κελτική καὶ Γαλατία ὑπὲρ τὰς Ἀλπεὺς καὶ εἶχε ἑκτασιν μεγαλητέραν τῆς νῦν Γαλλίας.

Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Γαλατία κατακτίθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (58—50 π. χ.) καὶ ἐγένετο μεγάλη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, οἱ κάτοικοι αὐτῆς Κέλται καὶ Γαλάται ὑπετάγησαν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἐξερωμαίσθησαν. Τὰ δὲ ὅρια τῆς χώρας ἐπὶ Αὐγούστου ἐπεκταθέντα συμπεριελάβανον πλὴν τῆς νῦν Γαλλίας, τὸ Βέλγιον, μέρος τῶν Κάτω χωρῶν, τῆς Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας. Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ τῶν ἔθνων μεταναστεύσει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ε' αἰῶνος κατέκτησαν τὴν χώραν τρία Γερμανικὰ ἔθνη, ἥτοι οἱ μὲν Βισιγόθοι τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν κατέλαβον, οἱ δὲ Βουργούνδιοι τὴν ἀνατολικὴν καὶ οἱ Φράγκοι τὴν βόρειον, ἐκ τῶν ὁποίων ὠνομάσθη ὅλη ἡ χώρα Φραγκία (France). Ἀπὸ δὲ τοῦ 843 ἐπὶ τῶν διαδόχων Καρόλου τοῦ μεγάλου διεκρίθη ἡ κυρίως Γαλλία ἀπὸ τὰς λοιπὰς τῆς Γαλατίας χώρας, ἥτις βραδύτερον ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' (1461—1483) εἶχεν ἑκτασιν μὲν 6,000 □, κατοίκους δὲ 10 ἑκατομύρια.

Μετά πολλὰς δὲ περιπετείας, τύχας, ἀγῶνας καὶ πολέμους ἡ Γαλλία περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατακτήσαντος πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη καὶ ἀναλαβόντος τὴν δικτατορίαν αὐτῆς, ἡ Γαλλία τοσοῦτον ἐδῶξάσθη καὶ ἐμεγεθύνθη ὥστε κατὰ τὸ 1812 εἶχεν ἑκτασιν μὲν 15,000 □, κατοίκους δὲ 50 ἑκατομ.

Ἡ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ὁμως ἀποτυχία προκαλέσασα τὸν συν-
ασπισμὸν τῆς Εὐρώπης, ἡλάττωσε τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον
τῆς Γαλλίας, ἥτις ὑπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ναπολέοντος Γ'
περιελθούσα εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας, ἀπώλεσε δύο ἐπαρ-
χίας αὐτῆς τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λοθαριγκίαν, ὡς τῷ 1860
εἶχεν αὐτὴ ἀφαιρέσει ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὴν Σαβοΐαν καὶ Νίκαιαν.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρις.

Ἐν τῇ παρούσῃ πολιτικῇ καταστάσει ἡ Γαλλία περιβάλλεται
πρὸς Δ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Βισκαϊκοῦ πε-
λάγους καὶ τοῦ Οὐάσκονικοῦ κόλπου, πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ κόλπου
τῆς Αἰὼν καὶ διὰ τῶν Πυρηναίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας,
πρὸς Α συνέχεται μετὰ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανικῆς
αὐτοκρατορίας καὶ πρὸς Β. ἐν μέρει μὲν συνέχεται μετὰ τοῦ Βέλ-
γίου, ἐν μέρει δὲ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης.

§. 2. Ὄνόματα, σχῆμα καὶ μέγεθος αὐτῆς.

Τρία διάφορα ὀνόματα ἡ χώρα ἔφερε τὸ πάλαι, ὡς προεῖρηται,
ἦτοι Κελτικὴ, Γαλατία καὶ Γαλλία ὠνομάζετο, ὅπερ καὶ ἐπε-
κράτησε μέχρις ἡμῶν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς εἶναι ἀκανονίστου τε-
τραπλεύρου, κατὰ μῆκος φερομένου ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν
καὶ ἡ ἑκτασις αὐτῆς ἐκ δυσμῶν μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἔχει 126 μί-
λια, ἐξ ἄρκτου δὲ πρὸς μεσημβρίαν ὀλίγον τι πλείωτερον ἦτοι
135 μίλια καὶ ἡ περιφέρεια 17,010 μίλια.

§. 3. Ὠκεανός, θάλασσα, πελάγη, κόλποι,

λιμένες καὶ πορθμός.

Ἐκ δυσμῶν μὲν περιβάλλει τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰσπανοπορτογαλλίαν ὁ γνωστότερος τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἐπισημότερος τῶν πέντε ὠκεανῶν ὁ Ἀτλαντικός, ὅστις ἐκαλεῖτο καὶ Ἑσπέριος ὠκεανός καὶ δυτικός καὶ Ἀτλαντὶς καὶ ἔξω θάλασσα καὶ μεγάλη θάλασσα. Ἐκ μεσημβρίας δὲ ἡ μεγίστη, λαμπροτάτη καὶ ἐπισημοτάτη τῶν θαλασσῶν τοῦ κόσμου ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ, ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν καὶ ἔσω θάλασσαν, ἐντὸς τῶν Ἑρακλείων στηλῶν θάλασσαν, ἡμετέραν θάλασσαν καὶ μεγάλην θάλασσαν.

Πελάγη δὲ δύο περιβάλλουσι τὴν Γαλλίαν, σχηματιζόμενα ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἐξ ἄρκτου μὲν τὸ Βρετανικὸν πέλαγος (θάλασσα τῆς Μάγχης) μεταξὺ τῆς βορείας παραλίας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς Ἀγγλίας, ἐκ δυσμῶν δὲ ἡ μᾶλλον ΝΑ τὸ Γαλατικὸν πέλαγος (Βισκαϊκὴ θάλασσα) μεταξὺ τῆς βορείας πλευρᾶς τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Γαλλίας.

Κόλποι δὲ σχηματιζόμενοι ἀπὸ τὸ Βρετανικὸν καὶ Γαλατικὸν πέλαγος καὶ ἐκ τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἶναι οἱ ἀκόλουθοι τέσσαρες.

1) Ὁ Γαλατικὸς (κόλπος τῆς Λιὼν) σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Γαλλίας μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Ἰσπανίας παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

2) Ὁ Οὐασκονικὸς σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ Γαλατικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Βισκαΐας) μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ.

3) Ὁ τοῦ ἀγίου Μιχαὴλ σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τῆς Γαλλίας ἐκ τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης) καὶ

4) Ὁ τῆς Ἀβρὸς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ προηγουμένου παρὰ τὴν ὁμονύμην πόλιν.

Ἐπισημότεροι δὲ λιμένες τῆς Γαλλίας εἶναι ὁ τῆς Μασσαλίας

καὶ τῆς Τουλῶνος ἐν τῷ Γαλατικῷ κόλπῳ, ὁ τῆς Διέπκης, Ἀβρῆς, Βολωνίας Καλαϊσίου Διγκέρτης, Βρέστης καὶ Λωριέντου ἐν ΒΑ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας.

Καὶ πορθμὸν ἓνα καὶ μόνον ἔχει ἡ Γαλλία τὸν Καλαίσιον (Βρετανικὸν πορθμὸν) σχηματιζόμενον ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καὶ ἔχοντα πλάτος 7 ὥρων, ὅπερ ἐν δυσὶν μόνον ὥραις διανύουσιν ἀτμόπλοια.

§. 4. Ὅρη τῆς Γαλλίας καὶ ἀκρωτήρια.

Τὰ ὄρη τῆς Γαλλίας διακρίνονται εἰς μεθόρια καὶ ἐσωτερικά καὶ μεθόρια μὲν εἶναι

1) Τὰ Πυρηναιῖα ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ διαχωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας.

2) Τὰ βόρεια Ἀπέννινα ἐν ΝΑ πλευρᾷ διάχωρίζοντα τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας

3) Αἱ δυτικαὶ Ἀλπεις καὶ ὁ Ἰούρασος ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ διαχωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ

4) Τὸ Λευκὸν ὄρος τῶν Ἀλπεων παρὰ τὴν Σαβοῖαν, ὅπερ πρότερον ἀνῆκε τῇ Ἰταλίᾳ εἶναι τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης ἔχον ὕψος 15—16000 ποδῶν.

Ἐσωτερικά δὲ εἶναι

1) Αἱ Κηβένναι (Κέμμενα ὄρη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρὸς μεσημέριαν τῆς Γαλλίας ἐκτεινόμεναι καὶ ΜΑ μετὰ τῶν Πυρηναιῶν συναπτόμεναι ἔχουσιν ὕψος 5—6,000 ποδῶν.

2) Τὰ Βόσγια (Βόγησος) ἐκτεινόμενα εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν παραλλήλως τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ ἔχοντα ὕψος 4—5,000 ποδῶν.

3) Τὰ Ἀρδεννα (Ἀρδούενα) ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τῆς Γαλλίας ἐκτεινόμενα πρὸς τὸ Βέλγιον καὶ

4) Τὸ Χρυσοῦν ὄρος ἐκτεινόμενον ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ εἶναι τὸ ὑψηλότατον ὄρος μετὰ τὰς Ἀλπεις ἔχον ὕψος 6,000 ποδῶν.

Τὰ δὲ κυριώτερα ἀκρωτήρια τῆς Γαλλίας εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἀετοῦ (Κιθαρίστιον) ΝΑ τῆς Μασσαλίας σχηματιζόμενον ἐν τῇ νοτίῳ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας.

2) Τὸ τοῦ Βρέσκου (Σήτιον) ἀκρωτήριο ΝΑ τοῦ προηγουμένου πρὸς Ν τοῦ Μονπελλιέρου.

3) Τὸ τοῦ Βεάρνου ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τοῦ κόλπου Λιῶνος.

4) Τὸ τοῦ Ῥεδέριδος ἐν τῇ ἀκρᾷ τῶν μεθορίων Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

5) Τὸ τοῦ ἁγίου Ματθαίου (Γόβαινον) πρὸς δυσμὰς τῆς Βρέστης ἐν τῇ ΒΔ παραλίᾳ.

6) Τὸ τῆς Ἀγῆς ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ πλησίον τοῦ Χερβούργου.

7) Τὸ Γριονέζον (Ἰκιον) ἐπὶ τοῦ Καλαισίου πορθμοῦ.

§. 5. Ποταμοί, διώρυχες καὶ λίμναι.

Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει τοσαύτη ἀφθονία ὑδάτων τῆς ξηρᾶς καὶ τοιαύτη φυσικὴ καὶ τεχνικὴ διάταξις καὶ συνένωσις αὐτῶν, ὅση ἐν τῇ εὐτυχεῖ ταύτῃ χώρᾳ· διότι ἑκατὸν περίπου μικροὶ καὶ μεγάλοι πλωτοὶ ποταμοὶ ἀρδεύουσι τὴν χώραν καὶ 86 διώρυχες μεταξὺ αὐτῶν διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς χώρας. Ἐπιστημότεροι δὲ τῶν μὲν ποταμῶν εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ Ῥοδανὸς πηγάζων ἐκ τοῦ ἁγίου Γοθάρδου τῶν Ἀλπεων καὶ ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ πολλοὺς λαμβάνων παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λιῶν.

2) Ὁ Γαρούνας πηγάζων ἐκ τῶν Πυρηνναίων καὶ πολλοὺς παραποτάμους δεχόμενος δεξιόθεν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Β τῶν Βουρδιγάλων παρὰ τὴν Γιρόντην.

3) Ὁ Λείγερ πηγάζων ἐκ τῶν Κηθεννῶν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Νάντην εἶναι ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Γαλλίας διανύων 130 μιλ. δρόμον.

4) Ὁ Σηκοάνας πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων, ῥέων παραλλήλως τῷ Ῥήνῳ ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν, δεχόμενος 25 παραποτάμους, ὧν 6 πλωτοὶ, καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ῥουένης ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν Ἀβρὴν καὶ

είναι ὁ ἐπισημότετος καὶ συντελεστικώτατος εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων ποταμός.

5) Ὁ Ῥήνος κοινὸς ποταμὸς τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας καὶ

6) Ὁ Μόσας πηγάζων ἐκ τῶν Βοσγίων ὀρέων παρὰ τῷ ὁμώνυμῳ χωρίῳ Μεύση καὶ βρέχων μέρος τῆς Γαλλίας τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας ἐκβάλλει εἰς βραχίονα τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ.

Τῶν δὲ διωρύχων ἐπισημότεραι εἶναι

1) Ἡ τῆς Μεσημβρίας (Λαγκεδόκου) ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Γαρούνα συνδέει τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

2) Ἡ τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως συνάπτουσα τὸν Ῥοδανὸν μετὰ τοῦ Ῥήνου.

3) Ἡ Κεντρικὴ ἐνόνουσα τὸν Λείγκρα ποταμὸν μετὰ τοῦ Ἀραρος.

4) Ἡ Βριαρία συνάπτουσα τὸν Λείγκρα μετὰ τοῦ Σηκοάνα.

5) Ἡ Βουργουνδικὴ συνδέουσα τὸν Σηκοάνα μετὰ τοῦ Ἀραρος καὶ διερχομένη διὰ μέσου τῆς Γαλλίας τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Μάγχης.

6) Ἡ Οὐρκία συνάπτουσα τὸν Ἰσάραν μετὰ τοῦ Σηκοάνα καὶ προμηθεύουσα τοῖς Παρισίοις ποτιμώτατον ὕδωρ.

7) Ἡ Δουβία ἐνόνουσα τὸν Ἀραρα, τὸν Δοῦβιν, τὸν Ἀλσαν καὶ τὸν Ῥήνον.

Λίμνας μεγάλας, ὡς ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, ἡ Γαλλία δὲν ἔχει, ἀλλὰ τρεῖς μόνον μικρὰς καὶ ἀσημάντους κειμένας ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τὴν Καρόντην (Μαστραμέλλην), τὴν Μαγελόνην (Λάτηραν) λίαν ἰχθυοφόρον καὶ τὴν Τάφρον (Ταυ).

§. 6. Πεδιᾶδες, χερσονήσοι καὶ νῆσοι.

Τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας διακρίνεται εἰς τρία μέρη ἥτοι ὀρεινὸν τὸ ΝΑ μέρος καὶ τὸ ΒΔ, ὑψίπεδον, περιέχον βαθεῖας πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ὥστε τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τοῦ ἐδάφους ἀποτελοῦσι μεγάλην καὶ ἀνώμαλον καρποφορωτάτην πεδιάδα.

Χερσονήσους δὲ δύο μόνον ἔχει ἡ Γαλλία ἐν τῇ ΒΔ πλευρᾷ αὐτῆς 1) τὴν τῆς Νορμανδίας περιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ κόλπου

τοῦ ἁγίου Μιχαήλ, πρὸς δυσμὰς τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης) πρὸς βορρᾶν καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀβρῆς ἐξ ἀνατολῶν καὶ 2) τὴν τῆς Βρετανίας ἀποτελοῦσαν τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Γαλλίας. Καὶ νήσων στερεῖται ἡ Γαλλία, διότι πλὴν τῆς Κορσικῆς (Κύρνου) πολιτικῶς μόνον ἀνηκούσης αὐτῇ, φυσικῶς δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, δύο μικρὰς καὶ ἀσημάντους ἔχει μεταξύ τῶν δύο χερσονήσων τῆς Νορμανδίας καὶ Βρετανίας καὶ δύο ἐπι μικροτέρας ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ μεταξύ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαροῦνα καὶ τοῦ Λείγερους.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ διαίρεσις.

Ἡ Γαλλία πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1789 διηρεῖτο εἰς 34 ἐπαρχίας, 1 βασιλείον, τὸ τῆς Ναβάρρας, 12 Δουκάτα, 13 Κομητείας καὶ 8 Δεσποτείας.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1790 ἡ Ἐθνοσυνέλευσις καταργήσασα τὴν προτέραν διαίρεσιν, εἰσήγαγε νέαν διαίρεσιν κατὰ ὁρογραφικὰ καὶ ὑδρογραφικὰ ὄρια, πρῶτον μὲν εἰς 83, εἶτα δὲ εἰς 89 νομούς, οἱ ὅποιοι ἀκολούθως περιωρίσθησαν εἰς 86 μόνον καὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Βελφόρτου· αὗτοι δὲ ὑποδιαίρουνται εἰς 363 ἐπαρχίας, αὐταὶ δὲ εἰς 2847 δήμους καὶ οἱ δῆμοι εἰς 36,835 κοινότητας.

Ἡ δὲ ἀρχαιότερα διαίρεσις ἦν πρότερον μὲν εἰς 36 ἐπαρχίας, εἶτα δὲ εἰς 20 ἐπαρχίας, διαιρουμένας κατὰ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν εἰς 5 τμήματα, εἰς τὰ ὅποια προστίθεται καὶ ἡ Κύρνος ὡς ἕκτον τμήμα· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἐξῆς.

Α') Ἐν τῇ βορείᾳ Γαλλίᾳ.

- 1) Ἡ Γαλλικὴ Φλανδρία καὶ Ἀννωνία.
- 2) Ἡ Ἀρτησία καὶ Πικαρδία παρὰ τὸν Βρετανικὸν πορθμὸν.
- 3) Ἡ Νορμανδία παρὰ τὸν Βρετανικὸν πορθμὸν ἀπέναντι τῆς Ἀγγλίας.
- 4) Ἡ νῆσος τῆς Γαλλίας περὶ τὸν μέσον Σηκοάναν.

B') 'Εν τῇ δυτικῇ Γαλλίᾳ.

5) Ἡ Βρετανικὴ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκοάνα καὶ Λείγρης-

6) Ἡ Πικταυϊκὴ μετὰ τῶν πεδινῶν χωρῶν.

Γ') 'Εν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ.

7) Ἡ Γουιέννη καὶ Οὐασκονία (Ἀκυϊτανία) ἐκατέρωθεν τοῦ Γαρούνα.

8) Αἱ Πυρηναικαὶ χώραι περὶ τὰ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά Πυρηναιᾶ.

9) Ἡ Ὁξυτανία περὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ Λείγρη.

10) Ἡ Προβεγκία περὶ τὰς Πελαγίας Ἀλπεῖς.

Δ') 'Εν τῇ ἀνατολικῇ Γαλλίᾳ.

11) Τὸ Δελφινάτον ἢ ἡ Ἀλπεία χώρα πρὸς βορρᾶν τῆς Προβεγκίας.

12) Ἡ Βουργουνδία περὶ τὸν Ἀραρα ποταμόν.

13) Ἡ Ἐλευθέρα Κομητεία ἢ ὑψηλὴ Βουργουνδία ἐπὶ τοῦ Ἰοράσσου ὄρους.

14) Ἡ Ἀλσατία πρὸς Ἀνατολ. τῶν Βοσγιῶν ἀφαιρεθεῖσα ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

15) Ἡ Λοθαριγγία περὶ τὸν Μόσαν ποταμόν, ἀφαιρεθεῖσα ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

16) Ἡ Καμπανία πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λοθαριγγίας.

Ε') 'Εν τῇ κεντρικῇ Γαλλίᾳ.

17) Ἡ Αὐρηλιανὴ περὶ τὸν Λείγρη ποταμόν.

18) Ἡ Ἀνδεγαυία καὶ ἡ Τουρωνία περὶ τὸν Λείγρη ποταμόν.

19) Ἡ Ἀρουερνία μεταξὺ τοῦ Λείγρης καὶ Γαρούνα.

20) Ἡ Λαυγδουνικὴ περὶ τὸν νότιον Ῥοδανόν.

21) Ἡ Βετουριγία περὶ τὸν Κάριον παραπόταμον τοῦ Αἰγίηρος.

22) Ἡ Βουρβωνία καὶ Νιβερνία περὶ τὸν Αἰγίηρα.

Ἐκ τούτων δὲ ἀφῆρήθησαν κατὰ τὸ 1871 ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθαριγγία, προσίθινται δὲ αἱ ἐκτὸς τῆς Γαλλίας κτήσεις ἡ Κύρνος (Κορσική), Νίκαια καὶ Σαβαυδία καὶ αἱ εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους Γαλλικαὶ κατακτήσεις, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος.

§. 2. Πόλεις τῆς Γαλλίας.

Ἡ Γαλλία παραβαλλομένη πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἄλλα τῆν Εὐρώπης κράτη κατὰ τὴν πληθὺν τῶν μεγάλων πόλεων, ἔχει ὀλιγώτερας τοιαύτας, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς. Αἰτία δὲ τούτου εἶναι ὅτι οὐδεμία τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης πρωτεύουσῶν, πλὴν τοῦ Λονδίνου, ἔχει τοσοῦτον πληθυσμὸν ὅσον ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας, δυναμένη νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν πολυαρίθμων τῆς πρώτης τάξεως πόλεων. Αἱ δὲ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσαι πόλεις, πλὴν τῆς πρωτεύουσας, δύνανται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἰς 4 τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τρεῖς πόλεις, ὑπὲρ τὰς 300,000 κατοίκων περιεχούσας, ἡ δὲ δευτέρα πέντε, μεταξὺ τῶν 200,000—100,000, ἡ δὲ τρίτη 15 μεταξὺ 100,000—50,000 καὶ ἡ τετάρτη πολυαρίθμους, ὀλιγώτερον τούτων περιεχούσας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς ὑπερέχει πασῶν καὶ κατὰ πάντα ἔξέχει τῶν λοιπῶν, εἶναι ἀνταξία ἐκτενεστέρας περιγραφῆς παρὰ πᾶσαν ἄλλην τοῦ κόσμου πρωτεύουσαν πόλιν.

§. 3. Οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ (Λουκοτολίς)

2,000,000 κατοίκων.

Οὐδεμία ἄλλη τοῦ κόσμου πόλις ἐξεταζομένη ὑπὸ φυσικὴν, τεχνικὴν, στρατιωτικὴν, κοινωνικὴν, πολιτικὴν, βιομηχανικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν συγκεντρώνει ἐν αὐτῇ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πλεονεκτήματα καὶ προτερήματα, ὅσα ἡ μεγαλοπρεπεστάτη καὶ παγκόσμιος οὕτως εἶπείν πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας Παρίσιος,

περί ἧς δικαίως λέγουσιν οἱ νεώτεροι ὅτι Παρίσιοι εἶναι ἡ Γαλλία «Paris c'est la France».

Διότι ὅπως ἡ μεγάλη Γαλλία κειμένη μεταξύ τῶν πεπολιτισμένων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, συνδέει τὰ νότια μετὰ τῶν βορειανατολικῶν τῆς Εὐρώπης, οὕτω καὶ ἡ ὡραία πρωτεύουσα αὐτῆς κειμένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπωρεῖαις τοῦ ὑπὲρ τὸν Σηκοᾶναν ποταμὸν ἀνυψωμένου λόφου Μοντμάρτου, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον πασῶν τῶν πρωτευουσῶν καὶ κυριωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα ΜΑ μὲν τὴν Μαδρίτην καὶ τὴν Λισαβῶνα, ΜΑ δὲ τὴν Ῥώμην, Βενετίαν καὶ Νεάπολιν, Α δὲ τὸ Φραγκοφούρτιον, τὸ Βερολῖνον καὶ τὴν Βιέννην, Β. δὲ καὶ ΒΑ. τὰς Βρυξέλλας, τὴν Ἀντβέρπην, τὸ Ἀμστελῶδαμον, τὴν Κοπενάγην καὶ τὴν Πετρούπολιν καὶ ΒΑ τὸ Δονδίνον, τὸ Λουβλῖνον καὶ τὸ Ἐδιμβούργον, αἵτινες πᾶσαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπέχουσαι, ἀποτελοῦσι κύκλον ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἔχοντα τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης.

Εἰς δὲ τὴν ὑπεροχὴν ταύτην τῆς φυσικῆς θέσεως προσετέθη καὶ ἡ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, δι' ἧς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοσοῦτον ὠχυρώθη ἡ πόλις διὰ τειχῶν, φρουρίων, προμαχόνων καὶ ἄλλων διαφόρων ὀχυρωμάτων καὶ μάλιστα μετὰ τὸν Γερμανικὸν πόλεμον, ὥστε κατέστη ἤδη ἀπόρητος.

Κατὰ δὲ τὴν ἐποψίν τῆς εὐκόλου καὶ ταχείας συγκοινωνίας μετὰ πάσης τῆς Εὐρώπης, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου· διότι ὅπως διὰ τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τάχιστα καὶ κανονικώτατα ἐπιτελεῖται ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, οὕτω καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας διὰ τοῦ Σηκοᾶνα καὶ τῆς συμβολῆς τῶν λοιπῶν ποταμῶν καὶ παραποτάμων, διὰ τῶν πολλαριθμῶν διωρύγων, διὰ τῶν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν διακλαδιζομένων σιδηροδρόμων, τηλεγράφων, καὶ διὰ τῶν θαλασσῶν εἶναι τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου καὶ τὸ γενικὸν συνεντευκτῆριον.

Εἰς δὲ τὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ ταῦτα πλεονεκτήματα τῆς πρωτεύουσας ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνύψωσις καὶ δόξα τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς βασιλείας, αὐτοκρατορίας καὶ δημοκρατίας· διότι ἐκ τοῦ κεντρικοῦ τούτου κρατῆρος τῆς Εὐρώπης ἐξῆλ-

θον πᾶσαι αἱ μεγάλαι πολιτικαὶ ἰδέαι, αἱ δονήσεις καὶ ἐπαναστάσεις, αἵτινες ἐπέδρασαν ἐφ' ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ κατετάραξαν ὅλον τὸν κόσμον. Ἐνταῦθα ἐγένοντο πολυάριθμα πολιτικά συνέδρια, παγκόσμιαι ἐκθέσεις καὶ συνδιασκέψεις πρὸς διακρύψμιν καὶ τακτοποίησιν τῶν πολιτικῶν τῆς Εὐρώπης πραγμάτων.

Κατὰ δὲ τὴν ἐντέλειαν τῆς βιομηχανίας καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμπορίου τῶν βιομηχανικῶν ἔργων καὶ προϊόντων τοσοῦτον ὑπερέχει τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν, ὥστε παρὰ πάντων ἀναγνωρίζεται ὅτι οἱ Παρίσιοι εἶναι ἡ βασιλὶς καὶ ἡγεμονὶς παντὸς νεωτερισμοῦ καὶ πάσης φιλοκαλίας, ἡ πόλις τῆς πολυτελείας καὶ ἡδυπαθείας, ἡ ἐνεργητικωτέρα ἐστία τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς βιομηχανίας, ἄρχουσα πάσης τῆς οἰκουμένης καὶ κοσμοκράτειρα ἀναδειχθεῖσα βιομηχανικῶς πάντων.

Τελυταῖον δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον εἶναι ὅτι οἱ Παρίσιοι κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον καὶ δύναμιν ἐγένετο ἡ ἐστία πάσης σοφίας καὶ παιδείσεως καὶ τὸ πανδιδακτήριον ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ ὁποίου σπεύδουσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας ἵνα σπουδάσωσι καὶ τελειοποιηθῶσιν ἐν αὐτῇ.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχουσα νῦν, καὶ τοσαύτην ἐξασκήσασα ἐπιρρῶν ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὅσην οὐδεμία ἄλλη πόλις, πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ῥώμης, τὸ πάλαι ἐπὶ τοῦ Καίσαρος ἦν μικρὰ καὶ ἀσήμαντος, κειμένη ἐπὶ τῆς μεγαλητέρας τῶν νήσων τοῦ Σηκοάνα καὶ ὠνομάζετο Λουκοτοκία τῶν Παρισίων, ἔθνους Γαλατικοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔμεινεν ἐπὶ τῆς πόλεως. Ἀκολουθῶς δὲ κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐπεξετάθη ἡ πόλις καὶ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σηκοάνα καὶ διὰ τειχῶν περιεβλήθη. Ἐκτοτε δὲ ἡ πόλις διεκρίνετο εἰς τρία τμήματα, 1) τὴν ἀρχαίαν πόλιν ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Σηκοάνα, 2) τὴν νέαν πόλιν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ 3) τὴν Λατινικὴν συνοικίαν ἣ τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἐπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ 18^{ου} καὶ ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ 1^{ου} ἐπαυξήθεισα καὶ κακατακοσμηθεῖσα, ἐπὶ τοῦ Γ' Ναπολέοντος καθωράσθη καὶ τοσοῦτον ἀνεκαινίσθη ὥστε ἐγένετο νέον Παρίσι, ἔχον τοσαῦτα καλλι-

τεχνικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά, εὐεργετικά καὶ παντοειδῆ καθιδρύματα, ὧν ἡ περιγραφή ἀπαιτεῖ ὁλόκληρον βιβλίον. Διότι ἡ ἱστορία τῶν Παρισίων εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Τὰ δὲ ἐπισημότερα τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας ἔχουσα μεγίστην περίμετρον 5 γεωγραφ. μιλίων, περικυκλοῦται ὑπὸ πολυαριθμῶν καὶ μεγάλων προαστείων διαιρουμένων εἰς ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, περιβαλλόμενα ὑπὸ τείχους καὶ μεγάλων ὀχυρωμάτων. Ἡ πόλις διαιρουμένη, ὡς προεῖρηται εἰς τρία μεγάλα τμήματα, ὧν τὸ λαμπρότερον εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σηκοάνα, ἔχοντος 27 μεγάλας γεφύρας πρὸς συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων, ἔχει 56,000 μεγάλας οἰκίας, περιεχούσας 640,000 κατοικίας, 80 συνοικίας, 2,000 ὁδοὺς, τερπνοτάτους περιπάτους καὶ κήπους, πλατείας μεγάλας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς Ὁμονοίας, ἡ τῆς Βαστίλης καὶ ἡ τῆς Βανδόμης, δάση καὶ πεδία κατάφυτα, ὧν ἐπισημότερα τὸ τῶν Ἡλυσίων πεδίων καὶ τὸ τοῦ Ἀρεως, βασιλικά ἀνάκτορα καὶ παλάτια μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα, οἶον τὸ τοῦ Κεραμικοῦ, τὸ Βασιλικὸν λεγόμενον, τὸ τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τὸ τοῦ Λούβρου, περιέχον νῦν διαφόρους καλλιτεχνικάς καὶ ἐπιστημονικάς συλλογὰς, μεγάλας στήλας, ἀψίδας καὶ στοάς, πολλὰ θέατρα καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα, 80 μεγάλας ἐκκλησίας ἐν αἷς διαπρέπουσιν ἡ τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ Πάνθειον, τὸ μεγαλοπρεπέστατον κτίριον τῶν Παρισίων. Ἐν δὲ τῷ Λατινικῷ ἢ τῷ τοῦ Πανεπιστημίου τμήματι τῆς πόλεως ὑπάρχουσι πάντα τὰ μέγала ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα ἥτοι τὸ μέγιστον πανεπιστήμιον, τὸ πανδιδακτήριον, τὰ λύκεια, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, ὁ βοτανικὸς κήπος μετὰ τοῦ θηριοτροφείου, τὰ μουσεῖα, αἱ Ἀκαδημίαι, βιβλιοθήκαι καὶ ὁ ναὸς τῶν ἀπομάχων. Παρὰ δὲ τῷ Βασιλικῷ παλατίῳ ὑπάρχει ἡ μέγιστη τοῦ κόσμου βιβλιοθήκη περιέχουσα 1,000,000 τόμων, 100,000 χειρογράφων καὶ 2,000,000 χαλκογραφημάτων, καὶ τὸ μέγιστον χρηματιστήριον τῆς Εὐρώπης. Διὰ δὲ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 600 περίπου δημοτικά σχολεῖα ἀρρένων καὶ κορασίων καὶ πολυάριθμα ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια. Λοιικητικῶς δὲ διαιρεῖται ἡ πόλις εἰς 20

μεγάλης περιοχάς και 20 δημοarchίας περιεχούσας 80 μεγάλα τμήματα ἢ συνοικίας και ὁ προϋπολογισμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 250, 000,000 φράγκων.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ εἶναι ἡ πόλις τῶν Παρισίων, περὶ τῆς ὁποίας δικαίως τις τῶν νεωτέρων εἶπεν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ δόξα τῆς Γαλλίας και τὸ εὐγενέστατον κόσμημα τῆς οἰκουμένης.

§. 4. Πόλεις Α'. τάξεως.

Μετά τὴν περιγραφείσαν ἤδη πρωτεύουσαν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν πόλεων τῆς Γαλλίας τρεῖς μόναι τοιαῦται ἀνήκουσιν ἡ Λυὼν, ἡ Μασσαλία και ἡ Βορδὼ ἔχουσαι ἀπὸ 350,000—220, 000 κατοίκων.

4) Ἡ ΛΥΩΝ (Λούγδουνον) 350,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ περὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν νομοῦ και ἡ δευτέρα μετὰ τοὺς Παρισίους πόλις τῆς Γαλλίας Λυὼν κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν Ῥοδανοῦ και Σαῶνου ἐν μέρει μὲν ἐν ταῖς κοιλάσιν αὐτῶν, ἐν μέρει δὲ και ἐν ταῖς ὑπαρείας τῶν περικυκλούντων ὄρεων, περιβάλλεται ὑπὸ κήπων, ἀμπελώνων και ἐπαύλεων, και διαίρεται ὑπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ εἰς δύο τμήματα ὑποδιαιρούμενα εἰς 28 συνοικίας συγκοινωνούσας διὰ 13 μεγάλων γεφυρῶν. Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις, καίπερ δις πυρποληθεῖσα και ἀνοικοδομηθεῖσα, ὑπῆρξε πόλις μεγάλη, εὐδαίμων, ἀκραισιτάτη τῆς Γαλλίας και πατὴρ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου διατηροῦσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Καὶ νῦν δὲ τοιαύτη εἶναι ὀχυρά, ἐμπορικὴ και δευτέρα τῆς Γαλλίας πόλις, ἔχουσα ἔνεκα τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους οἰκίας μὲν μεγάλας, ἀλλ' ὁδοὺς στενάς, γωνιώδεις και ἀνωμάλους, 36 ὥραιας πλατείας, 50 ἐκκλησίας, ὥραια δημόσια οἰκοδομήματα, γυμνάσιον, βιβλιοθήκην 120,000 τόμων, σχολὰς θεολογίας, ἱατρικῆς και τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀκαδημίαν, λύκειον, βοτανικὸν κήπον, ἀστεροσκοπεῖον, νοσοκομεῖον διὰ 12,000 ἀσθενῶν, θέατρα και ἄλλα πολλὰ εὐερ-

γετικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα. Φημίζεται δὲ ὡς ἡ πρώτη βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γαλλίας, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων πλεόντων ἐπὶ τῶν ποταμῶν μεθ' ὅλης τῆς Γαλλίας καὶ Εὐρώπης.

2) Ἡ ΜΑΣΣΑΛΙΑ, 330,000 κατ.

Ἡ τρίτη πόλις τῆς Γαλλίας ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ ἡ πρώτη καὶ μεγίστη παραλία ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γαλλίας Μασσαλία ἀμιλλωμένη πρὸς τὸ Λονδῖνον, τὴν Λιθερπούλην καὶ τὸ Ἀμβούργον κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα τοῦ ἐμπορίου, κεῖται ἐν τῇ ὑπωρεῖᾳ ὄρους καὶ ἐπὶ τινος ὄρμου τοῦ κόλπου τῆς Λυὸν περὶ τὸν ἀσφαλῆ καὶ εὐρύχωρον λιμένα καὶ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν καλεῖται ἀρχαία πόλις, τὸ δὲ νέα πόλις, συνδεόμενα διὰ τῆς μακρᾶς ὁδοῦ «τῆς Ῥώμης.» Καὶ ἡ μὲν ἀρχαία πόλις ἐκτεινομένη πρὸς Β. εἰς ὑψηλὴν θέσιν ἔχει στενάς καὶ κυρτάς ὁδούς. Ἡ δὲ νέα πόλις κειμένη ΜΑ. καὶ ἐκτεινομένη περὶ τὸν λιμένα ἔχει οἰκίας ὠραίας καὶ ὁδοὺς εὐρείας. Ἡ Μασσαλία κτισθεῖσα τῷ 540 π. Χ. ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης διαμείνασα ἐλευθέρᾳ ἀριστοκρατικῇ πόλις μέχρι τοῦ 50 π. Χ. καὶ κατὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν ἔθνων παθοῦσα τῷ 1482 ὑπετάγη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας καὶ οὕτως ἐγένετο πόλις Γαλλικὴ. Ἡ Μασσαλία ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τῆς ἀτμοπλοίας ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐλεύθερος λιμὴν κηρυχθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1818 περιβάλλεται ὑπὸ λαμπροτάτων ἐπαύλεων 500 περίπου, ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα ἥτοι ἐκκλησίας, ἐν αἷς μίαν ἑλληνικὴν τὴν μόνην ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὴν τῆς μητροπόλεως ἀρχαιοτάτην πασῶν τῶν ἐν Γαλλίᾳ, κτισθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἑρείπιων ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, μέγα χρηματιστήριον, νέον θέατρον, νοσοκομεῖον, πολλὰς καὶ μεγάλας πλατείας, λαμπρὸν λιμένα χωροῦντα 1,000 πλοῖα, πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἀκαδημίαν, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖα, βοτανικὸν κῆπον καὶ δημοσίαν βιβλιοθήκην 120,000 τόμων. Τὸ δὲ σπουδαιότατον

τον πάντων εἶναι τὸ μέγα καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς πόλεως κλίμα, χάριν τῶν ὁποίων διατρίβουσι πολλοὶ ξένοι ἐν αὐτῇ.

3) Η ΒΟΡΑΩ (Βουρδίγαλα) 220,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Γαρούνα ποταμοῦ καὶ ἡ τετάρτη πόλις τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν Βορδῶ εἶναι μία τῶν μεγίστων, πολυπληθεστάτων, ὡραιωτάτων καὶ πλουσιωτάτων πόλεων τῆς Γαλλίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γαρούνα καὶ 15 γεωγρ. μίλια ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ πόλις αὕτη, τὸ πάλαι καλουμένη Βουρδίγαλα, ἦν ὀχυρά, ἐπίσημος, ἐμπορικὴ καὶ ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διαβεῖται νῦν, ὡς ἡ Μασσαλία, εἰς δύο τμήματα, ἥτοι εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν, τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἀρχαία διατηροῦσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἔχει ξυλίνας οἰκίας ἀπὸ τοῦ 1^{ου} αἰῶνος καὶ ὁδοὺς στενὰς καὶ καμπύλας, ἡ δὲ νέα τοῦναντίον ἔχει λαμπρὰς οἰκίας καὶ πολυτελεῖς, ὁδοὺς εὐθείας καὶ κανονικὰς, ὡραίας πλατείας, τερπνοὺς περιπάτους καὶ προάστεια, 50 ἐκκλησίας τοῦ μεσαιῶνος, μέγιστον θέατρον καὶ ἐν τῶν ὡραιωτάτων ὅλης τῆς Εὐρώπης, μεγαλοπρεπὲς νοσοκομεῖον, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν βιβλιοθήκην 120,000 τόμων, ἀρχαιολογικὸν καὶ φυσιογραφικὸν μουσεῖον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καθιδρύματα κατακοσμοῦντα τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι ἀκμαϊότατα καὶ μάλιστα φημίζεται διὰ τὸν οἶνον καὶ τὸ οἰνόπνευμα, ὧν μεγίστη ἐξαγωγή γίνεται εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

§. 5. Πόλεις Β'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται πέντε πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ 170,000 κατοίκων μέχρις 100,000, αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ ΔΙΔΛΗ 170,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βορειοτάτου νομοῦ τῆς Γαλλίας, Φλανδρίας,

Αίλλη είναι αρχαία πόλις κειμένη ἐπὶ διώρυγος ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι καὶ κτισθεῖσα τῷ 863 ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Φλανδρίας Βαλδουίνου. Ἡ Βορδὼ κειμένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου περικυκλοῦται ὑπὸ 200 ἀνεμομύλων, ἔχει φρούρια ὀχυρώτατα, ἐκκλησίας πολλὰς, μέγα νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον δι' 800 ὄρφανά, θέατρον, χρηματιστήριον, ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον, πινακοθήκην καὶ πολλὰ εκπαιδευτικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ ΤΟΛΩΣΣΑ 140,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς δευτέρας τάξεως ἢ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Γαρόυνα καὶ ἡ μεσημβρινωτάτη πόλις τῆς Γαλλίας πρὸς τὴν Ἰσπανίαν Τολῶσσα, κειμένη ἐπὶ τοῦ Γαρόυνα παρὰ τὴν μεσημβρινὴν διώρυγα, εἶναι λίαν ἀρχαία πόλις ἔχουσα μεγίστην καὶ ὠραιωτάτην γέφυραν 810' ποδῶν μακρὰν καὶ 72' ποδῶν πλατεῖαν ἐπὶ τοῦ Γαρόυνα. Ἡ πόλις αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν λέγεται ὅτι ὁ Βρέννος τῶν Γαλατῶν, συλῆσας τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, μέρος τῶν θησαυρῶν κατέθεσεν, ἔχει πολυάριθμα δημόσια οἰκοδομήματα, ἐπιστημονικὰ καὶ φιланθρωπικὰ, ἥτοι πανεπιστήμιον, λύκειον, ἀκαδημία, βιβλιοθήκην 60,000 τόμων, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, μουσεῖον, πινακοθήκην, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, ἀρχαιολογικὴν, γεωγραφικὴν κλπ.

3) Ὁ ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ 135,000 κατ.

Ἡ ἐπισημοτέρα, μεγαλητέρα καὶ πολυπληθεστέρα πόλις τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγης ποταμοῦ εἶναι ὁ ἅγιος Στέφανος κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμίου Φουράνδου ΜΔ τῆς Λυὼν εἰς ἀπόστασιν 7 μιλίων. Ἡ πόλις αὕτη μεγίστην πρόοδον λαβοῦσα εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετηρίδας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ παραβαλλομένη πρὸς τὴν Βιρμιγγάμην τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, πολλὰ καὶ μεγάλα ὅπλοποιεῖα, σιδηρουργεῖα, μαχαιροποιεῖα, κλειδοποιεῖα καὶ μηχανοποιεῖα, μετα-

ξουργεία, νηματοποιεῖα ἀπασχολοῦντα πολλές χιλιάδας ἐργατῶν καὶ ἀποφέροντα ἐτήσιον εἰσόδημα 900,000,000 φράγ. Ἡ πόλις διαίρεται εἰς παλαιάν, σκοτεινὴν καὶ ἀκανόνιστον οὔσαν, καὶ εἰς νέαν ἔχουσαν εὐρείας ὁδούς, μεγάλας πλατείας καὶ λαμπρὰς οἰκίας, λύκειον, μουσεῖον, θεάτρον, βιβλιοθήκην καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

4) Ἡ NANTH (Νάνητες) 130,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Λείγερς, Νάντη, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπέχουσα 10 μίλια ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης περιβάλλεται ὑπὸ πέντε προαστείων, τὰ ὅποια κατακοσμοῦσι τὴν πόλιν. Αὕτη ἀρχαία οὔσα ἐχρημάτισε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς πρωτεύουσα τοῦ δουκὸς τῆς Βρετανίας Ἑρρίκου τοῦ Δ'. καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τσαυτὴν πρόοδον ἔλαβεν ὥστε θεωρεῖται μετὰ τῶν πρώτων ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, διενεργοῦσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐχει δὲ 40 ἐκκλησίας, 35 μεγάλας πλατείας, λύκειον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην, μουσεῖον, βοτανικὸν κῆπον, χρηματιστήριον καὶ πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ROUENH (Ρατόμαγος) 110,000 κατ.

Ἡ πόρην μὲν τῆς Νορμανδίας, νῦν δὲ τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Σηκοάνα πρωτεύουσα πόλις Ρουένη κειμένη ἐν λαμπρᾷ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ, εἶναι μία τῶν ἀκμαιοτάτων, βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, χρησιμεύουσα ὡς λιμὴν τῶν Παρισίων. Ἡ πόλις ἀρχαιοπρεπὴς οὔσα, ἔχει ὁδούς στενὰς καὶ σκοτεινάς, οἰκίας ξυλίνας, περιπάτους λαμπροὺς, ἀκαδημίας, λύκειον, ἱατρικὴν καὶ βοτανικὴν σχολήν, χημεῖον, τεχνικὰ σχολεῖα, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην, βοτανικὸν κῆπον καὶ πολλὰ ἄλλα βιομηχανικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ ἀνδριάς τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου, ἣν οἱ Ἀγγλοὶ τῷ 1436 ἔκαυσαν ὡς αἱρετικήν.

6) Ὁ ἍΓΙΟΣ ΚΛΟΥΔΟΣ 100,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρῶν κεῖται ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ ἡ πρότερον μὲν μικρὰ πόλις, νῦν δὲ μεγάλη γενομένη, ἅγιος Κλουδὸς φημιζομένη διὰ τὰ πολυτελέστατα ἀνάκτορα καὶ τοὺς τερπνοτάτους κήπους, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ τερπνότατον ἐνδιαίτημα πάντων τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας καὶ ἰδίως τοῦ Ναπολέοντος.

§. 6. Πόλεις Γ' τάξεως.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ὀλίγων πόλεων τῆς δευτέρας τάξεως ὑπολείπονται νὰ προστεθῶσιν, αἱ μικρότεραι, ὅσαι ἀνήκουσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἰς τὴν γ'. τάξιν, ἔχουσαι ἀπὸ 100,000—50,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Ἀβρὴ (95,000) κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Βρετανικοῦ κόλπου παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Σηκοάνα, εἶναι μία τῶν ἐπισημοτάτων ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας καὶ ὥς ἡ Ρουέννη χρησιμεύει ὡς λιμὴν τῶν Παρισίων, μεγίστην ἐπίδοσιν λαβοῦσα ἀφ' οὗ ὁ Ναπολέων ἀπεφάνθη «ὅτι οἱ Παρίσιοι, ἡ Ρουέννη καὶ ἡ Ἀβρὴ μίαν πόλιν θὰ ἀποτελέσωσιν, ὧν κυρία ὁδὸς ἐστὶν ὁ Σηκοάνας.»

2) Ἡ Ρουδαίση (85,000) ὡραία βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῷ βορείῳ νομῷ τῆς Γαλλίας καὶ ἐπὶ τοῦ βορείου σιδηροδρόμου.

3) Οἱ Ρῆμοι (85,000) ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γαλλίας κειμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καμπανία ἐν πεδιάδι καταφύτῳ ὑπὸ ἀμπελώνων, κάλλιστον οἶνον παραγόντων, καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν στέψιν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τὸν μέγιστον καὶ πολυτελέστατον Γοτθικὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ἐν ᾧ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς.

4) Ἡ Τουλὼν (80,000 κ.) πόλις κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μασσαλίας καὶ ἐπισημοτάτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ μεσογείῳ ἔχουσα ναύσταθμον, ναυπηγεῖον καὶ τὸν εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τῆς Εὐρώπης.

5) Ἡ Βρέστη (70,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ βορειοδυτικωτάτου ἀ-

κρου τῆς Γαλλίας, εἶναι ὁ σπουδαιότατος καὶ ὠχυρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

6) Ἡ Νίμη (70,000 Νέμαυος) ἐπίσημος πόλις ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ δύο σειρῶν λόφων παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν ΒΔ. τῆς Μασσαλίας καὶ διατηροῦσα πολλὰ μνημεῖα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

7) Οἱ Ἀμβιανοὶ (70,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ποταμοῦ Σομάρα κειμένη ἐν τῇ Πικαρδίᾳ, εἶναι ὀχυρὰ καὶ βιομηχανος πόλις, ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς πρώτης Σταυροφορίας Πέτρου τοῦ Ἀμβιανοῦ.

8) Ἡ Λιμωσύνη (65,000 Limoges) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Βιέννου καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐν πεδιάδι καὶ λόφῳ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ διατηροῦσα πολλὰ ἀρχαῖα ἐρεσῖπια.

9) Αἱ Βερσαλλίαι (65,000) περιώνυμος καθέδρα τοῦ ἸΑ΄ Λουδοβίκου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1789 κειμένη ΝΔ. τῶν Παρισίων καὶ μίαν μόνην ὥραν ἀπέχουσα τῆς πρωτεύουσας, ἔχει μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα ἀνάκτορα, τερπνοτάτους κήπους, λαμπρὰς ἐπαύλεις, σπάνια ὑδροτεχνήματα, μουσεῖον, πινακοθήκην καὶ ἄλλα πολυτιμώτατα πράγματα.

10) Αἱ Ῥένναι (60,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Βρετανίας ἐν τῇ βορείῳ Γαλλίᾳ κειμένη ἐπὶ τῶν ποταμῶν Ἰλλου καὶ Βιλαίνου εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

11) Αἱ Ἀγγέραι (60,000 Ἰουλιόμαγος) πρῶτὴν μὲν τῆς Ἀνδεγαυίας, νῦν δὲ τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Λείγερως πρωτεύουσα κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

12) Τὸ Μονπελλιέρον (60,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις κειμένη ἐν τῷ μυχῶ τοῦ κόλπου τῆς Λυὼν ἐπὶ τερπνοτάτης θέσεως, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ λαμπρότατον κλῆμα, χάριν τοῦ

ὁποίου μεταβαίνουνσι πολλοὶ ἄσθενεῖς, διὰ τὸ ἀρχαῖον (1196 ἰδρυθὲν) πανεπιστήμιον καὶ μάλιστα τὴν περιώνυμον ἱατρικὴν σχολήν, τὸν ἀρχαιότατον βοτανικὸν κήπον τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τὰ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

13) Ἡ Βεσανσὼν (55,000, Οὐεσόντιον) πρωτεύουσα τῆς Βουργουνδίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δουβίου ποταμοῦ, εἶναι πόλις ὀχυρά, ὠραία, βιομηχανικὴ καὶ ἀρχαία, διατηροῦσα πολλὰ ἐρεῖπια τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ ἔχουσα πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

14) Ἡ Αὐρηλιανὴ (55,000. Κήναβον) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγερως ἐν τῇ ὁμωνύμῳ χώρᾳ κειμένη πρὸς Ν. τῶν Παρισίων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Λείγερως, εἶναι βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ὠραία πόλις ἔχουσα τὸ ἀγαλμα τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

15) Αἱ Τοῦρσαι (52,000. Καισαρόδουνον) πρῶτην πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ νῦν τοῦ νομοῦ κειμένη ἐν εὐφορῳτάτῃ καὶ λαμπροτάτῃ πεδιάδι καταφύτῳ ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιῶνων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Λείγερως καὶ ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Παρισίων καὶ Νάντης σιδηροδρόμου, εἶναι ὠραία βιομήχανος ἐμπορικὴ πόλις καὶ πατρὶς τοῦ ἁγίου Μαρτίνου (τῷ 400 ἀποθανόντος).

16) Ἡ Λεμάνση (50,000. Οὐνδινον) βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας καὶ ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ ἀρχαίων μνημείων ἐρεῖπια διατηροῦσα.

§. 7. Πόλεις Δ'. τάξιως.

Πλὴν δὲ τῶν πόλεων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πολυάριθμοι, ἔχουσαι πληθυσμὸν ὀλιγώτερον τῶν 50,000, τῶν ὁποίων ἐπισημώσεσθαι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Τὸ Δίβιον (48,000. Dijon) πόλις ὠραία, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ κειμένη ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Βουργουνδίας.

2) Τὸ Κλερμόντιον (45,000) ὠραία πόλις κειμένη πρὸς δυσμὰς

τῆς Λυών, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1095 γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον, ἐν ᾗ ἀπεφασίσθη ἡ πρώτη Σταυροφορία.

3) Ἡ Καένη (42,000) βιομήχανος καὶ ὀραία ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ ἐπίσημος διὰ τὸν οἶνον.

4) Ἡ Βονωνία (40,000. Boulogne) παραλία πόλις κειμένη πρὸς τῷ πορθμῷ τοῦ Καλαισίου, ἀφ' ἧς μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐντὸς 2 ὥρων.

5) Αἱ Τρούαι (40,000. Αὐγοσπόβονα) βιομήχανος πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκοάνα.

6) Ἡ Ἀβενιὼν (38,000) πόλις ὀχυρά καὶ βιομήχανος κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥοδανοῦ, ἐπίσημος εἶναι διὰ τὴν πολυχρόνιον διαμονὴν τῶν Παπῶν καὶ διὰ τὰς δύο ἐκκλησιαστικὰς συνόδους τῷ 1322 καὶ 1337.

7) Τὸ Χερβοῦργαν (38,000) παραλία πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς Νορμανδικῆς χερσονήσου, εἶναι ὁ ὀχυρώτατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς βορείας Γαλλίας, διὰ τὴν ὀχύρωσιν τοῦ ὁποίου ἐδαπάνησεν ὁ Ναπολέων 20,000,000 φράγκων.

8) Τὸ Λορίεντον (37,000) βιομήχανος πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν. παραλίας τῆς Βρετανίας, εἶναι ὀχυρὸς πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ.

§. 8. Ἐπίκτητοι χῶροι.

Τῶν ἐπικτήτων χωρῶν ἡ μὲν Κορσικὴ, Νίκαια καὶ Σαβαυδία περιεγράφησαν ἤδη ἐν τῇ τῆς Ἰταλίας περιγραφῇ.

Αἱ δὲ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης κατακτήσεις τῆς Γαλλίας εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἐν Ἀφρικῇ τὸ Ἀλγέριον κατακτηθὲν ἀπὸ τοῦ 1830, αἱ παρὰ τὸν Σενεγάλην ποταμὸν τῆς ἄνω Γουίνείας ἀποικίαι, ἡ νῆσος Ἐνωσις (Βουρβῶν) καὶ αἱ 3 νῆσοι τῆς Μαγαδασκάρης.

2) Ἐν Ἀσίᾳ ἡ Πονδιχερὴ, Χανδερναγόρη, ἡ Καρικάλη, ἄλλα τινὰ μέρη τοῦ Ἰνδοστάν καὶ ἡ Κοχινγίνα μετὰ τῆς Καμβόδας.

3) Ἐν Ἀμερικῇ μέρος τῆς Γουϊάνης μετὰ τῆς Καβένης, αἱ μι-

κραί Ἀντίλλαι, ἡ Μαρτινίκα, Γουαδελούπα, ὁ ἅγιος Βαρθολομαῖος καὶ ἄλλαι τινὲς νῆσοι.

4) Ἐν Ὠκεανίᾳ ἡ Νέα Καληδονία καὶ αἱ Μαρκέσαι νῆσοι.

Ὡς ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχει ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου οὕτω καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει ἡ μικρὰ ἡγεμονία τοῦ Μονάκου ἔχουσα ἑκτασιν 4 □ μιλ. καὶ πληθυσμὸν 3,127 κατοίκων, ὧν ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 1387 κατ.

§. 9. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Γαλλίας ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη εἶναι ἐν γένει μὲν συγκερασμένον, ἰδίᾳ δὲ, ἐπειδὴ ἡ νότιος πλευρὰ αὐτῆς ἐκτείνεται μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς τὰς τρεῖς νοτίους ἐπαρχίας εἶναι θερμόν, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἰσπανίας, μεθ' ὧν συνέχεται. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς πεδινῆς χώρας εἶναι καρποφορώτατον καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον καὶ ἐπομένως ἡ Γαλλία θεωρεῖται ὡς ἡ εὐτυχεστάτη χώρα τῆς Εὐρώπης. Διότι ἡ φυσικὴ θέσις αὐτῆς, ἡ τῶν ὑδάτων ἀφθονία καὶ ἡ κανονικὴ, τεχνικὴ καὶ σκόπιμος διανομὴ αὐτῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης εὐρίσκονται ἐπωφελέστερον συνηνωμέννα ὡς ἐν Γαλλίᾳ.

Καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ἐπαρκοῦντες εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, γεώμηλα, ἄφθονα ὀπωρικά, οἶνοι κάλλιστοι τῆς Καμπανίας, τῶν Βουρδιγάλων καὶ τῆς Βουργουνδίας, ἔλαιον, μέταξα, ἄνθη καὶ μεσημβρινὰ προϊόντα. Ἡ κτηνοτροφία ὅμως δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ προωδευμένη, ὡς ἡ γεωργία.

§. 10. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Καὶ τὰ τρία ταῦτα τοσαύτην πρόοδον, ἀνάπτει καὶ ἑκτασιν ἔλαβον ἐν Γαλλίᾳ, ὅσην εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης, διότι τὰ μὲν προϊόντα τῆς βιομηχανίας ἤτοι μεταξωτά, βαμβακερινά, μάλλινα, τὰ τῆς πολυτελείας καὶ τὰ τοῦ νεωτερισμοῦ ὑ-

περέχουσι καὶ διαφέρουσι κατὰ τὴν ἐντέλειαν, στερεότητα καὶ κομψότητα ἀπὸ τὰ ὁμοειδῆ πάντων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ δὲ ἐμπόριον συνιστάμενον ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνικῶν προϊόντων εἶναι λίαν προωδευμένον καὶ κατέχει τὰ δευτερεῖα ἐν τῇ Εὐρώπῃ· διότι ἡ μὲν ἐξαγωγή αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 3,800 ἑκατ. φράγκων, ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 3,500 ἑκατ. φράγκων.

Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ 480 ἀτμοπλοίων, 16,000 πλοίων, διὰ τῶν πολυαρίθμων σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 22,700 κिलομέτρων, τῶν ταχυδρομείων 6,000 καὶ τῶν τηλεγράφων, 5,800 γεωγρ. μιλίων ἑκτασιν ἐχόντων.

§. 11. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 2,760,500,600 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 2,756,350,900 φράγκων καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 24 δισεκατομμύρια. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀνέρχεται εἰς 500,000, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου κατὰ τὸν νέον διοργανισμὸν εἰς 1,750,000 ἀνδρῶν. Ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐξ 166 πολεμικῶν πλοίων.

§. 12. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας τὰ μὲν $\frac{9}{10}$ εἶναι Γάλλοι, συνιστάμενοι ἐκ Κελτῶν ἐκρωμαϊσθέντων καὶ ἐκ Γερμανικῶν στοιχείων, τὸ δὲ $\frac{1}{10}$ ἐκ διαφόρων ἄλλων στοιχείων ἦτοι Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Ἀγγλῶν, Ἰουδαίων καὶ Ἀθιγγάνων. Ἡ δὲ Γαλλικὴ γλῶσσα εἶναι θυγάτηρ τῆς Λατινικῆς, ὡς αἱ λοιπαὶ Ῥωμαϊκαὶ γλῶσσαι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν Γερμανικῶν στοιχείων. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι, πλην ὀλίγων Ἰουδαίων, εἶναι Χριστιανοὶ Καθολικοῦ δόγματος 36,000,000, Διαμαρτυρόμενοι 500,000 καὶ Ἰουδαῖοι 50,000. Τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι, ἀπὸ τοῦ 1871 δημοκρατικὸν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γρεβύ.

§. 13. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Κατὰ μὲν τὴν ἐκπαίδευσιν ἡ Γαλλία ἀπολείπεται καὶ νῦν ἔτι πολλῶν ἄλλων τὴν Εὐρώπης κρατῶν· διότι ὑπάρχουσιν 8—9 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, αἵτινες ἀγνοοῦσι νὰ γράφωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι δι' ἑλλείψιν νόμου ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὡς ἐν ἄλλοις τῆς Εὐρώπης κράτεσι. Διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι δημόσια δημοτικὰ σχολεῖα 65,000 μετὰ 5,000,000 μαθητῶν καὶ 18,000 ἰδιωτικὰ ἀρρένων, 15,000 δὲ κορασίων· διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 90 λύκεια καὶ 280 σχολεῖα. Πρὸς τοῦτοις δὲ 260 ἱεροδιδασκαλεῖα καὶ 900 ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἐν πληρέστατον Πανεπιστήμιον ἐν Παρισίοις, ὡς τὰ Γερμανικά, διάφοροι σχολαὶ 52 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, πολυάριθμοι Ἀκαδημαῖοι καὶ πολλὰ εἰδικὰ σχολεῖα ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικά. Κατὰ δὲ τὸν πολιτισμὸν ἡ Γαλλία διὰ τῶν τεχνῶν, ἐπιστημῶν, τῆς γλώσσης, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου θὰ κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν μετὰξὺ τῶν κρατῶν τῆς πρώτης τάξεως ἂν ἦτον διαδεδομένη ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἰς πάντας τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἐσχάτως δὲ μόλις κατωρθώθη νὰ εἰσαχθῇ ὁ περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως νόμος.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας

κατὰ τὸν πληθυσμόν.

Παρίσιοι	2,000,000	κατ.	Λιμωσύνη	65,000	κατ.
Λυών	350,000	»	Βερσαλλίαι	65,000	»
Μασσαλία	330,000	»	Ψένναι	60,000	»
Βορδῶ	220,000	»	Ἀγγέραι	60,000	»
Λίλλη	170,000	»	Μοντπελιέρον	60,000	»
Τολῶσσα	140,000	»	Βεσανσὼν	55,000	»
Ἅγ. Στέφανος	135,000	»	Δὺρηλιανή	55,000	»
Νάντη	130,000	»	Τοῦρσαι	52,000	»
Ψουέννη	110,000	»	Λεμάνση	50,000	»
Ἅγ. Κλοῦδος	100,000	»	Δίβιον	48,000	»
Ἀβρη	95,000	»	Κλερμόντιον	45,000	»
Ψουβάζση	85,000	»	Καένη	42,000	»
Ψῆμοι	85,000	»	Βονωνία	40,000	»
Τουλὼν	80,000	»	Τρόυαι	40,000	»
Βρέστη	70,000	»	Ἀβενιὼν	38,000	»
Νίμη	70,000	»	Χερβούργον	38,000	»
Ἀμβιανοὶ	70,000	»	Λορίεντον	37,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Ἔκτασις 752 □ κάτοικοι 2,700,000.

α'.) Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια τῆς Ἑλβετίας.

Ἡ ὑψηλοτάτη χώρα τῆς Εὐρώπης, ἥτις στερεῖται παραλίῳν καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς θαλάσσης εἶναι ἡ Ἑλβετία. Αὕτη πρὸς βορρᾶν μὲν ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ εἶναι ἡ ἐδρα τῶν ὑψηλοτάτων τῆς Εὐρώπης ὄρεων.

§. 2. Ὅρη αὐτῆς.

Ἡ Ἑλβετία πληροῦται ὑπὸ τῶν Ἀλπεων, αἵτινες διακρίνον-
ται εἰς τρία κυριώτατα μεγάλα τμήματα καὶ διαιροῦνται εἰς δυ-
τικάς, κεντρικὰς καὶ ἀνατολικὰς Ἀλπεῖς.

1) Αἱ δυτικαὶ Ἀλπεῖς, διαιροῦνται εἰς παραλίαις Ἀλπεῖς, ἐ-
χούσας ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ Βήσουλον 12,000 ποδ. εἰς Κοτ-
τίας Ἀλπεῖς, ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Βησούλου μέχρι τοῦ Κενίσου
ἔχοντος ὕψος 11,000 ποδ. καὶ εἰς Ἑλληνικὰς (οὕτως ὀνομαζομέ-
νας κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐξ Ἑλλήνων διαβάντων ποτὲ αὐτάς) ἐκ-
τεινομένης ἀπὸ τοῦ Κενίσου μέχρι τοῦ Λευκοῦ ὄρους, κειμένου με-
ταξὺ τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τῆς Σαβαυδίας καὶ ἔχοντος ὕψος 15—
16,000 ποδῶν.

2) Αἱ κεντρικαὶ Ἀλπεῖς, ὑποδιαιροῦνται εἰς κυρίως κεντρι-
κὰς, ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ ὄρους μέχρι τοῦ ἁγίου Βερ-

νάρδου, ἔχοντος ὕψος 12,000 ποδῶν εἰς βορείους καὶ μεσημέριν-
νὰς "Αλπεις.

3) Αἱ ἀνατολικαὶ "Αλπεις εἶναι μακρότεραι μὲν, ἀλλὰ χαμη-
λότεραι τῶν λοιπῶν "Αλπεων καὶ καλοῦνται Αὐστριακαὶ "Αλπεις
διακλαδιζόμεναι εἰς πολλὰς διακλαδόσεις καὶ ἔκτεινόμεναι πρὸς
Α. μέχρι τοῦ Δουνάβεως.

4) Ὁ Ἰόρας ἔκτεινόμενος ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ κατ' ἀρχὰς μὲν
ἀποτελεῖ τὰ ὅρια τῆς Ἑλβετίας καὶ Γαλλίας, εἴτα δὲ στρεφόμε-
νος πρὸς Α. ἐξαπλοῦται εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ ἔχει ὕψος 5,500
ποδῶν.

§. 3. Ποταμοί.

Ἡ Ἑλβετία μικρὰ χώρα οὕσα ὀλίγους ποταμοὺς ἔχει, ἀλλὰ με-
γάλους, πηγάζοντας ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς, τὸν Ῥῆνον, τὸν Ῥο-
δανὸν καὶ τὸν Τίκινον, οἵτινες ἀνήκουσιν καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς
χώρας, δι' ὧν διέρχονται.

1) Ὁ Ῥῆνος⁽¹⁾ εἰς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης καὶ
ιδίως τῆς Γερμανίας, διότι τὸ μέγιστον μέρος τῆς πορείας αὐτοῦ
ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανίαν, πηγάζων ἐκ τριῶν μερῶν τῶν Ἑλβετι-
κῶν "Αλπεων καὶ μάλιστα τοῦ Ἀδούλα, πλησίον τοῦ ὁποῦ πη-
γάζει καὶ ὁ Ῥοδανός, διερχόμενος τὴν Κωνσταντίαν λίμνην, καὶ
ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ αὐτοῦ δεχόμενος δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν
12,200 παραποτάμους, σχηματίζων πολλοὺς καταρράκτας, καὶ
διὰ τριῶν στομιῶν ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Ῥοτερδάμης,
ἀντικρὺ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἐπισημότατος διὰ τὸ μέγεθος, τὴν
μεγαλοπρέπειαν, τὴν διαύγειαν τῶν ὑδάτων, τὰς καταφύτους καὶ
τερπνὰς ὄχθας, τὴν ἀφθονίαν τῶν ἰχθύων, τοὺς λαμπροὺς οἶνους
καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν ἐν ταῖς Γερμανικαῖς παραδόσεσιν.

2) Ὁ Ῥοδανός εἰς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Γαλλίας πηγά-
ζων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν "Αλπεων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς
Γενεύης, εἶναι κατὰ μὲν τὴν πηγὴν ποταμὸς τῆς Ἑλβετίας, κατὰ

(1) Τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ ἐτυμολογεῖται κατὰ τινες μὲν ἐκ τοῦ «ρεῖν»,
κατὰ τινες δὲ ἐκ τοῦ «rhen» rein, καθαρὸς καὶ διαυγὴς ποταμός.

τὰ δὲ τὴν πορείαν τῆς Γαλλίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυών.

3) Ὁ Τίκινος πηγάζων ἐκ τοῦ ἁγίου Γοθάρδου καὶ διερχόμενος τὴν λίμνην Οὐρβανὸν παρὰ τὴν Παυίαν εἰσέρχεται εἰς τὸν Πάδον ἐκβάλλοντα εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

§. 4. Λίμναι.

Οὐδεμία ἄλλη τοσοῦτον μικρὰ χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας καὶ τοιαύτης ὠραίας λίμνας, ὅσον ἡ ὀρεινὴ Ἑλβετία, ἥτις κατὰ τὰ ὄρη καὶ τὰς λίμνας πλεονεκτεῖ τῶν ἄλλων κρατῶν· τῶν δὲ πολυαριθμῶν λιμνῶν ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ τῆς Γενεύης (Λεμάνη λίμνη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Σαρδηνίας ἔχει σχῆμα τόξου, ἐμβαδὸν 11 □ μιλίων καὶ μῆκος μὲν 17 ὥρων, πλάτος δὲ 3 καὶ βάθος 920 ποδῶν, καὶ εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος, πλωτὴ διὰ πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων καὶ περίφημος διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῶν ὄχθων αὐτῆς.

2) Ἡ τῆς Κωνσταντίας (τῆς Βριγαντίας λίμνη) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας μεταξὺ ταύτης, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Βυρτεμβέργης ἔχει ἐμβαδὸν 8 1/2 □ μιλ., περίμετρον 40 ὥρων, μῆκος 15 ὥρων, πλάτος 3 ὥρων καὶ βάθος 850 ποδῶν, εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος, ἐξάγουσα 26 εἶδη ἰχθύων καὶ περίφημος διὰ τὰς λαμπρὰς ὄχθας αὐτῆς, ἐφ' ὧν κεῖνται πόλεις καὶ κομποπόλεις.

3) Ἡ τῆς Νευσιατέλης ἐπιμήκης λίμνη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Γενεύης λίμνης καὶ ὑψηλοτέρα ταύτης οὖσα, ἔχει μῆκος μὲν 9 ὥρων, πλάτος δὲ 3 καὶ βάθος 400 ποδῶν καὶ εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος.

4) Ἡ τῆς Ζυρίχης λίμνη κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τῆς Ἑλβετίας πρὸς νότον τῆς ὁμωνύμου πόλεως, ἔχει μῆκος μὲν 9 ὥρων, πλάτος δὲ 3/4 τῆς ὥρας καὶ βάθος 600 ποδῶν, ὁμοιάζουσα πρὸς ποταμὸν μᾶλλον ἢ λίμνην, διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω λίμνην, εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος τρέφουσα 30 εἶδη ἰχθύων καὶ ἐπίσημος διὰ

τὰς τερπνὰς ὄχθας καταφύτους ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ οἰκουμένας ὑπὸ χωρίων καὶ κωμοπόλεων βιομηχανικῶν.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι 5—6 μικρότεραι λίμναι κείμεναι εἰς διάφορα μέρη τῆς κεντρικῆς καὶ δυτικῆς Ἑλβετίας.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 5. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Ἑλβετίας ἀνήκοντες εἰς τὴν μεγάλην Κελτικὴν φυλὴν, ὄκουν τὸ πάλαι ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου, Ῥοδανοῦ, Ἰόρα, τῆς Γενεύης λίμνης καὶ τῆς Κωνσταντίας ἐκτεινομένη ὄρεινῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἀποπειραθέντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀναγκασθέντες νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπετάγησαν μετὰ τῶν Γάλλων εἰς τὸν Καίσαρα τῷ 58 π. Χρ. καὶ ἀπεδέχθησαν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη τῶν Ῥωμαίων. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ ε'. αἰῶνος κατὰ τὴν μεγάλην τῶν ἔθνων μεταβάστευσιν κατέλαβον τὴν χώραν αὐτῶν Γερμανικὰ ἔθνη καὶ κατὰ τὸν 5' αἰῶνα ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγκων καὶ Γερμανῶν, ὅτε ἡ χώρα τῶν διηρέθη εἰς πολλὰ τμήματα καὶ ἐλευθέρους πόλεις, κατὰ δὲ τὸν 10' αἰῶνα (1291) συνέστησαν τὴν ὁμοσπονδίαν καὶ γενναίως ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πρῶτον μὲν κατὰ τῶν Ἀψβούργων, εἶτα δὲ κατὰ τῶν Βουργουνδιῶν καὶ συνεκρότησαν 13 τοπαρχίας καὶ μετὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐγένοντο 22 τοπαρχίαι. Τούτων δὲ δύο ἢ Οὐντ ερβάλδη καὶ ἡ Βασιλεία ὑποδιηρέθησαν.

§. 6. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ἑλβετία νῦν διαιρεῖται κατὰ τὰ προειρημένα εἰς 22 τοπαρχίας καὶ εἰς 25 ἐλευθέρas δημοκρατικὰς πολιτείας, τῶν ὁποίων 15 μὲν εἶναι Γερμανικαί, 3 Γαλλικαί, 2 μικταὶ Γαλλογερμανικαί, 1 Ἰταλικὴ καὶ μία μικτή.

Αὐται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

α') Γερμανικαί.

- 1) Ἡ Οὐντερβάλδη, διαιρεθεῖσα εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν.
- 2) Ἡ Οὐρία ἢ πολυπληθεστάτη.
- 3) Ἡ Γλαρίς συνισταμένη ἐκ τῆς Λινθίας κοιλάδος.
- 4) Ἡ Σουητία (Schwyz.)
- 5) Τὸ Ζύγιον ἢ ἐλαχίστη πασῶν.
- 6) Ἡ Λυκέρνη παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.
- 7) Ὁ ἅγ. Γαληνὸς λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου.
- 8) Ἡ Ἀππενζέλη διαιρουμένη εἰς ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου καὶ ἐκτε-
θεν αὐτοῦ.
- 9) Ἡ Θουργὸβία ἢ εὐφορωτάτη πασῶν ἀριστερόθεν τοῦ Ῥήνου
καὶ τῆς Κωνσταντίας.
- 10) Ἡ Σχαφούση παρὰ τὸν Ῥήνον.
- 11) Ἡ Ζυρίχη περὶ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.
- 12) Ἡ Ἀργοβία ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ Ῥήνου καὶ Ἀραρὸς.
- 13) Ἡ Βασιλεία διηρημένη εἰς δύο τμήματα.
- 14) Τὸ Σολόθουρνον ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι.
- 15) Ἡ Βέρνη ἢ ἐπισημοτέρα πασῶν.

β') Γαλλικαί.

- 16) Ἡ Γενεύη ἐν τῇ ΝΔ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας.
- 17) Ἡ Βαζόη (Οὐαδον) μεταξὺ τῶν λιμνῶν Γενεύης καὶ Νευ-
σατέλης.
- 18) Ἡ Νευσατέλη παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.

γ') Γαλλογερμανικαί.

- 19) Ἡ Φρειβούργη ἐν μέρει πεδινῇ καὶ ἐν μέρει ὄρεινῇ.
- 20) Ἡ Βαλλισία (Οὐάλλης) ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ῥοδανοῦ.

δ') Ἰταλική.

- 21) Ἡ τοῦ Τικίνου συνισταμένη ἐκ τῶν κοιλάδων τοῦ Τικί-
νου ποταμοῦ.

ε') Μικτή.

22) Ἡ Γραβυμβόνδη μικτή καὶ μεγίστη πασῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν.

§. 7. Πόλεις τῆς Ἑλβετίας.

Ἡ Ἑλβετία μικρὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν οὖσα καὶ εἰς 25 μικρὰς δημοκρατίας διαιρουμένη πολιτικῶς δὲν ἔχει, ὥς ἄλλα κράτη, οὔτε πολλὰς οὔτε μεγάλας πόλεις, ἀλλ' ὀλίγας καὶ μικρὰς, κώμας δὲ καὶ κωμοπόλεις πολλὰς. Τὰς δὲ ὑπαρχούσας διακρίνομεν εἰς δύο τάξεις κατὰ τὸν πληθυσμὸν, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ὁποίων κατατάσσονται ὅσαι ἔχουσιν ἀπὸ 50,000—20,000 κατ. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ὅσαι ἔχουσιν ἀπὸ 20,000—10,000.

Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι 6 πόλεις.

1) Ἡ GENEVE, 52,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου Γαλλικῆς τοπαρχίας, ἡ πολυπληθεστάτη, βιομηχανικωτάτη, εὐανδροτάτη, πλουσιωτάτη καὶ ὠραιότατη πόλις τῆς Ἑλβετίας Γενεύη, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἐκ τῆς λίμνης, διαιρεῖται εἰς τρία ἄνισα τμήματα συγκοινωνοῦντα διὰ λαμπρῶν γεφυρῶν πρὸς ἄλληλα καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τερπνοτάτων περιχώρων, εἶναι μεγαλοπρεπεστάτη νέα πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν λαμπροτάτην θέαν παρέχουσιν ἡ λίμνη, ὁ Ῥοδανὸς καὶ τὸ πόρρωθεν φαινόμενον χιονοσκεπὲς Λευκὸν ὄρος τῶν Ἀλπεων. Ἡ Γενεύη θαυμάζεται πρῶτον μὲν διὰ τὴν τερπνοτάτην θέσιν, δεύτερον δὲ διὰ τὴν μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν, ἰδίως δὲ διὰ τὰ πολυάριθμα ὥρολογοποιεῖα, χρυσουργεῖα καὶ πλούσια ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τρίτον διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν πρόσδον αὐτῆς, καθ' ἣν ὑπερέχει πάσας τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Ἑλβετίας· διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον ἱδρυθὲν τῷ 1368 καὶ ἀνανεωθὲν τῷ 1538 ὑπὸ τοῦ Καλβίνου, δημοσίαν

βιβλιοθήκην, φυσιολογικὸν μουσεῖον, ἀστεροσκοπεῖον, σωφρονιστήριον καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καθιδρύματα, καὶ κοινωφελεῖς καὶ εὐεργετικὰς ἐταιρίας. Μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν ἀξιοθεάτων οἰκοδομημάτων διακρίνεται ἡ οἰκία, ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ περιώνυμος φιλόσοφος Ῥουσσώ, ἡ κατοικία καὶ ὁ τάφος τοῦ Καλβίνου καὶ ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου ἰδρυθεὶς ἐπὶ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος.

2) Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ, 50,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλβετίας κατὰ τὴν μεγάλην ἔκτασιν αὐτῆς ($\frac{2}{3}$ □) καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις Βασιλεία (Basel) κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ ἐν θέσει ὀχυρωτάτῃ καὶ κεντρικῇ, διαιρεῖται εἰς δύο ἄνισα τμήματα, ὧν τὸ μὲν μείζον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου, τὸ δὲ μικρότερον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς κεῖται. Αὕτη κατὰ τὸν 19 αἰῶνα ὑπῆρξεν ἡ ἰσχυροτάτη πόλις τοῦ ἄνω Ῥήνου καὶ ἦν πολυπληθεστέρα, παροιμιωδῶς φημιζομένη διὰ τὴν μεγάλην εὐδαιμονίαν της, ὅτε φοβερὸς ἐνσκήψας λοιμὸς μεγάλῃν ἐπὶ νενεγκε θραῦσιν εἰς τοὺς κατοίκους, παρὰ τοῖς ὁποίοις καὶ νῦν ἔτι μνημονεύεται ἡ ἔκφρασις «θανατικὸν τῆς Βασιλείας» (Tod von Basel).

Ἡ Βασιλεία βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις οὕσα ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα ἥτοι πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον, ὅπερ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἤκμαζε, βιβλιοθήκην 60,000 τόμων, μουσεῖον, νομισματικὴν συλλογὴν, βοτανικὸν κῆπον, μητρόπολιν ὠραίαν καὶ γέφυραν μεγίστην ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς συνόδους.

3) Η ΒΕΡΝΗ, 40,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς μεγίστης καὶ ὁμωνύμου τοπαρχίας κειμένη ἐπὶ νήσου, ὑπὸ τοῦ Ἀραρος ποταμοῦ σχηματιζομένης, εἶναι πόλις ὠραιότατη καὶ ἔδρα τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑλβετικῆς δημοσπονδίας ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας, οἰκίας λαμπρὰς μετὰ στοῶν

κεκοσμημένας, τερπνοὺς περιπάτους, μέγαν Γοτθικὸν ναόν, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, ἀνάκτορα τῆς ὁμοσπονδίας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ λαμπρὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

4) Η ΛΑΥΣΑΝΗ, 30,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαάδης ἢ Βααδλάνδης κειμένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ἰόρα ἐπὶ τριῶν λόφων καὶ 20 λεπτά μακρὰν τῆς λίμνης Γενεύης, διαιρεῖται εἰς δύο μέρη συγκοινωνοῦντα διὰ μεγαλοπρεποῦς γεφύρας καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν κλίμα, χάριν τοῦ ὁποῖου πολλοὶ ξένοι καὶ ἰδίως Ἀγγλοὶ διαμένουσι, διὰ τὰ λαμπρὰ περίχωρα καὶ διὰ τὰ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἔχουσα βιβλιοθήκην μετὰ σπανίων χειρογράφων, μουσεῖον, μέγα νοσοκομεῖον καὶ μέγιστον μητροπολιτικὸν ναὸν ἱδρυθέντα κατὰ τὸν 1' αἰῶνα.

5) Η ΖΥΡΙΧΗ, 25,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας Ζυρίχη κειμένη ἐπὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Αἰμμάτου ποταμοῦ ἐκ τῆς ΒΑ γωνίας τῆς ὁμωνύμου λίμνης, διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν ἀνατολικὸν μεῖζον, κεῖται ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τῶν ὀρέων, τὸ δὲ δυτικὸν μικρότερον ὃν ἐπὶ εὐφόρου καὶ λαμπρᾶς πεδιάδος.

Ἡ Ζυρίχη φύσει μία τῶν ὡραιότερων πόλεων τῆς Ἑλβετίας οὖσα, ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα ἥτοι ἀκμαῖον πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον, μέγα πολυτεχνικὸν σχολεῖον τῆς Ὀμοσπονδίας, σχολεῖον τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, ὀρφανοτροφεῖον, μέγα νοσοκομεῖον τῆς Ὀμοσπονδίας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς συλλογὰς καὶ ἐταιρίας. Διὸ δικαίως ὀνομάζεται ἡ Ζυρίχη Ἑλβετικαὶ Ἀθῆναι καὶ χρησιμεύει ὡς τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς Γερμανικῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ἑλβετικῆς βιβλεμπορίας.

6) Η ΦΟΝΔΗ, 20,000 κατοίκων.

Ἡ ἔκτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Ἑλβετίας, οὐχὶ δὲ

καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς τοπαρχίας Νευσατέλης, ἐν ᾗ κεῖται ἡ Φόνδη (Chaux de Fonds), κειμένη εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, εἶναι ἐπίσκοπος διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἰδίως διὰ τὴν ὥρολογιοποιάν, ἔχουσα οἰκίας λαμπράς, μακρὰς ὁδοὺς, χρυσοουργεῖα, ἀργυροουργεῖα καὶ ἄλλα διάφορα βιομηχανικὰ καταστήματα.

§. 8. Πόλεις Β' τάξεως.

Ἐν αὐτῇ τῇ τάξει κατατάσσονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ἀπὸ 20,000—10,000 κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι 4.

1) Ὁ ἅγιος Γαληνὸς (20,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας λαβούσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἁγίου Γαληνοῦ, διδάξαντος τὸν Χριστιανισμὸν κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα, κεῖται πλησίον τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ εἶναι πόλις βιομηχανικὴ ἔχουσα ἀκαδημαϊκὸν γυμνάσιον, τρεῖς βιβλιοθήκας καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Λυκερίνη (18,000) πρωτεύουσα τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑλβετίας κειμένης ὁμωνύμου τοπαρχίας ἐν τῇ ἀπὸ τῆς λίμνης ἔξοδῳ τοῦ ποταμοῦ Ρεούσσου κειμένη εἰς ὠραίαν καὶ μαγευτικὴν θέσιν, εἶναι μία τῶν ὠραίων πόλεων τῆς Ἑλβετίας ἔχουσα τερπνοὺς κήπους, μεγάλῃν ἔκτασιν, οἰκίας λαμπράς, ὁδοὺς καλὰς καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Νευσατέλη (15,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας ἀμφιθεατρικῶς κειμένη ἐν τῇ ὑπὸ τῆς ἰσῆρας παρὰ τὴν ὁμωνύμον λίμνην εἰς θέσιν τερπνοτάτην, εἶναι ὠραία πόλις, βιομηχανικὴ καὶ πλουσία, ἔχουσα πολλὰ καὶ καλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα.

4) Ἡ Φρεϊβούργη (12,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας κειμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῶν δύο πετρωδῶν ὄχθων τοῦ Σαάνου παραποτάμου τοῦ Ἄαρος ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς κάτω πόλιν καὶ εἰς ἄνω πόλιν, συγχωρονοῦντα δι' ἀποτόμου καὶ θαυμασίως κατεσκευασμένης ὁδοῦ, ἥτις ὀνομάζεται (la grande Fontaine) καὶ ἔχει μεγάλῃν περίμετρον, οἰκίας καλὰς καὶ ἐκκλησίας.

Πᾶσαι αἱ ἄλλαι πόλεις καὶ χωροπόλεις τῆς Ἑλβετίας εἶναι μικρότεραι ἔχουσαι πληθυσμὸν μικρότερον τῶν 40,000 κατοίκων.

§. 9. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ἑλβετίας, λίαν ὀρεινῆς οὗσης καὶ μεταξύ τῶν ὀρέων περιεχοῦσης περπνᾶς κοιλάδας καὶ μικρὰς πεδιάδας, ἐν γένει μὲν εἶναι συγκερασμένον, εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, ἰδίᾳ δὲ εἰς μὲν τὰ ὀρεινὰ καὶ ὑψηλὰ μέρη εἶναι ψυχρόν, εἰς δὲ χαμηλὰ καὶ ΝΔ μέρη ἀποκλίνει εἰς τὸ θερμόν. Τὰ δὲ ἔδαφος εἶναι καλῶς καλλιεργημένον καὶ καρποφόρον μὲν εἰς τὰ πεδινὰ, ἄκαρπον δὲ εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη. Τὰ δὲ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἑλβετίας εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ μὴ ἐπαρκοῦντες εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, διότι μόνις τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ ἔδαφους εἶναι καλλιεργήσιμον πρὸς παραγωγὴν τοιούτων, ὀπωρικά πολλὰ, οἶνον εἰς τὰ ΜΔ μέρη, ἔλαιον, σῦκα, καπνὸν κλπ. τὴν ἑλλειψιν ὅμως τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας ἀναπληροῖ ἡ κτηνοτροφία, ἥτις εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη παρέχουσα τὸν κάλλιστον τυρὸν καὶ βούτυρον τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ καὶ ἄφθονα καὶ πολύτιμα μέταλλα, καὶ ὕδατα μεταλλικά, δάση μεγάλα, παρέχοντα ἄφθονον ξυλικήν, καὶ λαμπρὰ μάρμαρα ἐκ τῶν ὀρέων ἐξάγει.

§. 10. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλβετία καὶ μάλιστα ἐν ταῖς δυτικαῖς καὶ βορείαις τοπαρχίαις εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προωδευμένη. Τὰ δὲ ἐπισημότερα βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι λινᾶ, βαμβακερινὰ καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα· ἡ δὲ ὥρολογιοποιία ἐν Ἑλβετία τοσοῦτον ἀκμαζει, ὥστε τὰ ὥρολόγια αὐτῆς εἶναι διαδεδομένα εἰς ὅλον τὸν κόσμον καθὼς καὶ ἡ χρυσοουργία, ἀργυρουργία, βαφικὴ καὶ ἐν γένει ἡ κοσμηματοποιία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα. Τὸ δὲ ἐμπόριον ἀκμαζόν εἶναι διττόν, ἐγχώριον καὶ ἐξωτερικόν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν, τοῦ ἁπλοῦς κέντρον εἶναι ἡ Βασιλεῖα, Ζυρίχη καὶ Λυκέρνη. Καὶ ἡ συγκοινωνία δὲ ἐκτελεῖται ἐν ἑλλείψει θαλάσσης

διὰ πολυαριθμῶν σιδηροδρόμων ἔχόντων ἑκτασιν 1500 κίλομέτρων, τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν καὶ τῶν τηλεγράφων.

§. 11. Πρόσοδος, ἔξοδος καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ὑπολογίζεται εἰς 26,000,000, ἡ δὲ δαπάνη ὀλίγον μικροτέρα εἰς 25,800,000 φράγκων. Ἡ Ἑλβετία μόνιμον στρατὸν δὲν ἔχει. Πᾶς ὅμως Ἑλβετὸς ὑποχρεοῦται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ δὲ οὕτω συγκροτούμενος στρατὸς ἐκ στρατιωτῶν, ἐφέδρων καὶ ἐθνοφυλάκων ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀριθμὸν 205,000 ἀνδρῶν, πάντων ἐν καιρῷ ἀνάγκης ὀφειλόντων νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τιμὴν τῆς πατρίδος.

§. 12. Κάτοικοι, γλώσσα, θρησκεία, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Τῶν νῦν κατοίκων τῆς Ἑλβετίας 1,850,000 εἶναι Γερμανοί, 65,000 Γάλλοι, 200,000 Ἰταλοὶ καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι. Ὡς τοιοῦτοι δὲ τρεῖς γλώσσας λαλοῦσιν, οἱ μὲν πρὸς τὴν Γερμανίαν τὴν Γερμανικὴν, οἱ δὲ πρὸς τὴν Γαλλίαν οἰκοῦντες τὴν Γαλλικὴν καὶ οἱ πρὸς νότον τὴν Ἰταλικὴν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες πλὴν 7,000 Ἰουδαίων εἶναι Χριστιανοί, 1,600,000 Διαμαρτυρόμενοι καὶ 1,100,000 Καθολικοί. Πάντες οἱ Ἑλβετοὶ φημίζονται διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, πρὸς τιμὴν καὶ σωτηρίαν τῶν ὁποίων οἱ πρόγονοι ὑπέστησαν πολυχρόνιους ἀγῶνας καὶ πολέμους, καθ' οὓς ἀπέδειξαν ἡρωϊκὴν καὶ ἀξιοθαύμαστον ἀνδρείαν. Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Ὁμοσπονδίας ἐν ταῖς πλείσταis τοπαρχίαις εἶναι δημοκρατικόν, ἐν ὀλίγαις δὲ ὀλιγαρχικόν. Αἱ δὲ ὁμοσπονδιακαὶ ἀρχαὶ συνίστανται ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἑλβετικοῦ λαοῦ, ἐκ τῶν 44 μελῶν τῆς Διαιτήτης ἐκλεγομένων ἐκ τῶν τοπαρχιῶν ὡς ἀντιπροσώπων καὶ ἐκ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου, ἔχοντος τὴν ἀνωτάτην ἐκτελεστικὴν ἀρχήν. Ἐδρα δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων εἶναι ἡ Βέρνη.

Καὶ ἡ ἐκπαίδευσις δέ, μάλιστα ἡ δημοτικὴ, τοσοῦτον διαδε-

δομένη καὶ ἀκμαία εἶναι ἐν Ἑλβετία ὥστε αὕτη χρησιμεύει ὡς πρότυπον εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 7,000 σχολεῖα μετὰ 420,000 μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ἔχει 40 γυμνάσια καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἔχει 5 πανεπιστήμια, ὧν 3 πλήρη ἐν Βασιλείᾳ, Βέρνη καὶ Ζυρίχῃ καὶ 2 ἄνευ ἱατρικῆς σχολῆς ἐν Γενεύῃ καὶ Λαυσάνῃ. Πρὸς τοῦτοις ἔχει καὶ τὸ μέγα Πολυτεχνικὸν σχολεῖον τῆς Ὁμοσπονδίας ἐν Ζυρίχῃ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ἑλβετίας

κατὰ τὸν πληθυσμόν.

Γενεύη	52,000 κατ.	Φόνδη	20,000 κατ.
Βασιλεία	50,000 »	Ἅγιος Γαληνός	20,000 »
Βέρνη	40,000 »	Λυκέρνη	18,000 »
Λαυσάνη	30,000 »	Νευσατέλη	15,000 »
Ζυρίχῃ	25,000 »	Φρεμβούργη	12,000 »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ.

Εκτ. 11,333 □ κατ. 38,000,000. σχεδόν.

Ίστορική ἑποψις.

Θεμελιωτής τῆς κατ' ἀρχάς μὲν μικρᾶς, εἰτα δὲ μεγάλης γενομένης Αὐστριακῆς μοναρχίας, ὑπῆρξεν ὁ κόμης 'Ρουδόλφος ὁ ἐξ 'Αψοβούργου, ὅστις τῷ 1273 ἐξελέχθη αὐτοκράτωρ. Πρῶτος δὲ πυρὴν ταύτης ἦν τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Αὐστρίας, εἰς τὸ ὅποτον μετὰ ταῦτα ἀλληλοδιαδόχως ὁ 'Αψοβουργικὸς οἶκος δια πολέμων δι' ἐπιγαμιῶν, διὰ συνθηγῶν καὶ διὰ τῆς δόξης τοῦ Γερμανικοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος προσέθηκε πάσας τὰς λοιπὰς χώρας, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν μεγάλην Αὐστριακὴν αὐτοκρατορίαν καὶ μοναρχίαν, ἐκτεινομένην εἰς μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς 'Ολλανδίας μέχρι τῆς Βενετίας. Πόλεμοι ὅμως ἀτυχεῖς καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀφείλον πολλὰς χώρας αὐτῆς καὶ ἐταπείνωσαν τὴν Αὐστροίαν, ἥτις διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1815 διετήρησεν ὅσας χώρας εἶχε μέχρι τοῦ 1859, ὅτε ἀπώλεσε τὴν Λομβαρδίαν, τῷ δὲ 1866 καὶ τὴν Βενετίαν καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ νὰ χωρήσῃ τῇ Οὐγγαρίᾳ διοικητικὴν αὐτονομίαν, ἥτις ἀναγνωρίζει τὸν αὐτοκράτορα ὡς βασιλέα αὐτῆς, στεφθέντα ἐν Πέστη τῇ 8 'Ιουνίου τοῦ 1867.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια τῆς μοναρχίας.

Ἡ Αὐστρο-ουγγαρία ὀρίζεται νῦν πρὸς νότον μὲν ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ τοῦ 'Αδριατικοῦ πελάγους, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τῆς

Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Βαυαρίας, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Σαξονίας
Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ
Ῥωμανίας ἐν μέρει· ἐν δὲ μόνον μέρος αὐτῆς περιβάλλεται ὑπὸ
τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἀπὸ τῆς
Τερρέστης μέχρι τοῦ Κατάρου.

§. 2. Ὄρη καὶ πεδιάδες.

Τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας, μᾶλλον ὄρεινῆς ἢ πεδινῆς οὐσῆς, τρία
συστήματα ὄρεων, διατεμνόντων αὐτήν, διακρίνονται 1) αἱ Ἀλ-
πεις, 2) τὰ τῆς Βορείας καὶ Σουδητίας ὄρη καὶ 3) τὰ Καρπάθια
ὄρη πρὸς ἀνατολὰς.

1) Αἱ Ἀλπεις διαιρούμεναι εἰς δυτικὰς, κεντρικὰς καὶ ἀνατο-
λικὰς διακλαδίζονται καθ' ὅλην τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην καὶ ἀπο-
τελοῦσι τὸ κυριώτερον σύστημα τῶν ὄρεων αὐτῆς. Τούτων δὲ μὲν
αἱ ἀνατολικαὶ Ἀλπεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρο-ουγγαρικὴν
μοναρχίαν καὶ εἶναι αἱ μακρότεραι μὲν τῶν λοιπῶν, δυτικῶν καὶ
κεντρικῶν, χαμηλότεραι ὅμως ἐκείνων. Ὀνομάζονται δὲ ἰδίως
Αὐστριακαὶ Ἀλπεις καὶ διαιροῦνται εἰς βορειανατολικὰς, ὀνο-
μαζομένης Νορικῆς καὶ ἔχουσας ὕψος 12,000' ποδῶν καὶ εἰς νοτι-
ανατολικὰς ὑποδιαιρουμένης 1) εἰς Καρνικῆς ἔχουσας ὕψος 10,000
ποδῶν, 2) εἰς Ἰουλικῆς ἔχουσας ἴσον ὕψος 3) εἰς Διναρικῆς ἐκ-
τεινομένης εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελά-
γους καὶ συνδεομένης μετὰ τῶν ὄρεων τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου
ἤτοι μετὰ τοῦ Σαάρδου καὶ 4) εἰς Τρανσυλθανικῆς ἐκτεινο-
μένης μετὰ τῆς Τρανσυλθανίας καὶ Ῥωμανίας καὶ ἔχουσας ὕψος
8,000' ποδῶν.

2) Τὰ δὲ βόρεια ὄρη τῆς μοναρχίας ἤτοι τὰ Βορεικὰ, ὧν ἐπι-
σημότερον εἶναι ὁ Ἐρτσος (4,000') καὶ τὰ Σουδητία, περιβάλλοντα
τὴν Βορείαν καὶ ἔχοντα ὕψος 6,000' ποδῶν περίπου.

3) Τὰ Καρπάθια ὄρη περιβάλλοντα τὴν ΒΑ πλευρὰν τῆς μοναρχίας,
εἶναι πλουσιώτατα εἰς μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ
διαίρουνται 1) εἰς βορειοδυτικὰ, 2) εἰς μεσαιὰ καὶ 3) εἰς νοτι-
ανατολικὰ, ἔχοντα ὕψος ἀπὸ 6,000'—8,000' ποδῶν.

Ἐν τῇ μοναρχίᾳ ὑπάρχουσιν πολλαὶ τερπναὶ κοιλάδες μεταξὺ τῶν ὀρέων σχηματιζόμεναι καὶ πολυάριθμοι καρποφόροι πεδιάδες, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τῆς Βιέννης, ἡ Βοημικὴ, ἡ Μοραυϊκὴ ἡ ἄνω ἡ μικρὰ Οὐγγρική, ἡ κάτω ἡ μεγάλη Οὐγγρική καὶ ἡ Τρασυλβανική.

§. 3. Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ἡ Αὐστρο-ουγγρική μοναρχία ὑπὸ πολλῶν ὀρέων διατεμνομένη κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἔχει καὶ ποταμούς πηγάζοντας ἐξ αὐτῶν καὶ ἀρδεύοντας τὴν χώραν, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ προηγουμένως περιγραφεὶς ἤδη ποταμὸς Δούναβις (Ἰστρος) εἰς τῶν μεγίστων τῆς Εὐρώπης πλωτῶν ποταμῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν μοναρχίαν ταύτην, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, διατρέχει τὴν Αὐστρο-ουγγαρίαν ἀπὸ τοῦ Πασσάου μέχρι τῆς Ὁρσόβας (1336 κिलόμετρα), διέρχεται διὰ τῶν πρωτευουσῶν Βιέννης καὶ Πέστης καὶ εἰτα εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐλληνικὴν χερσόνησον καὶ ἐξακολουθῶν διὰ τῆς Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Ῥωμουνίας, διέρχεται τὴν Σεμένδραν, τὸ Βελιγράδιον, τὸ Βιδίνιον τὴν Νικόπολιν, τὸ Ῥουχτζούκιον, τὴν Σιλίστριαν, τὴν Βραίλαν τὸ Γαλάζιον καὶ τὴν Ἰσμαηλίαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν διὰ τῶν τριῶν στομιῶν τῆς Κιλίας, τοῦ Σουλινᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

2) Ὁ Ἀθεις (Ἀδίγης παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς) πηγάζων ἐκ τῶν Τυρολικῶν Ἀλπεων καὶ διερχόμενος μέρος τῆς Τυρολίας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ διατρέχων τὰς ἐπαρχίας τῆς Βερόνης καὶ Παδούης, ἐκβάλλει διαιρούμενος εἰς πολλοὺς βαχίονας εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

3) Ὁ Ἀλβις πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητιῶν ὀρέων καὶ τὴν βόρειον Βοημίαν διερχόμενος, εἰσέρχεται εἰς τὴν Σαξονίαν, ἧς τὴν πρωτεύουσιν Δρέσδην διέρχεται, καὶ διαρρέων τὴν δυτικὴν Πρωσίαν, ἐκβάλλει εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν θάλασσαν παρὰ τῷ Ἀμβούργῳ καὶ τῇ Ἀλτόνῃ.

4) Ὁ Ὀδερος (Οὐιάδος καὶ Viadus παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πηγάζων ἐν τῇ Μοραυῖᾳ ἐκ τινος ἑλους κειμένου μεταξὺ τῶν Σουδητιῶν καὶ Καρπαθίων ὁρέων καὶ διατρέχων τὸ βορειανατολικὸν μέρος τῆς Μοραυῖας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Σιλεσίαν τῆς Πρωσσίας, ἧς τὴν πρωτεύουσιν Βρεσλαυτὴν διαρρέει, καὶ ἐξακολουθῶν πρὸς βορρᾶν ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὸ Στέτινον.

5) Ὁ Οὐιστούλας (Vistula) πηγάζων ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου (Weichsel) τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ῥωσικὴν Πολωνίαν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς πρωτεύουσιν αὐτῆς Βαρσοβίας ἐκβάλλει πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μεταξὺ τῶν πόλεων Δαντσίκου καὶ Καινιζβέργης.

6) Ὁ ἐλάχιστον μέρος τῆς Αὐστρίας (41 κिलόμετρα) διερχόμενος Ῥήνος. Ἡ Αὐстро-οὐγγαρικὴ μοναρχία δύο καὶ μόνας λίμνας ἔχει μεγάλας καὶ ἀξίας λόγου· αὗται δὲ εἶναι.

1) Ἡ Βαλατῶν (Platensee Γερμαν. ἤτοι κάτω καὶ χαμηλὴ λίμνη) ΝΑ τῆς Πέστης καὶ Βούδης κειμένη, εἶναι ἡ ἐπισημοτάτη τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡ μεγίστη τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, ἔχουσα μῆκος μὲν 8 μιλ., πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$, βάθος 36 ποδῶν καὶ ἐμβαδὸν $13\frac{1}{2}$ □ μίλια.

2) Ἡ Φέρτος (Neusiedlersee Γερμαν.) κειμένη ΒΑ τῆς προηγούμενης ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας ΝΑ τῆς Βιέννης, εἶναι μὲν λίαν ἰχθυοφόρος, μικρότερα ὅμως τῆς Βαλατῶνος ἔχουσα μῆκος μὲν 4 μιλ., πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$ μιλ. καὶ βάθος 13 ποδῶν.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ διαίρεσις

τῆς μοναρχίας.

Ἡ Αὐстро-ουγγρικὴ μοναρχία διαιρεῖται πρῶτον μὲν εἰς δύο μεγάλα ἡμίσια μέρη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον ἡμῖς καλούμενον δυτικὴ Αὐστρία περιλαμβάνει πάσας τὰς χώρας, αἵτινες

ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῷ Κοινβουλίῳ τῆς Βιέννης, τὸ δὲ δεύτερον ὀνομαζόμενον ἀνατολικὴ Αὐστρία περιλαμβάνει τὴν ἀπὸ τοῦ 1867 ἀποχωρισθεῖσαν Οὐγγαρίαν μετὰ τῆς Τρανσυλβανίας, Κροατίας, Σλαβονίας, τῆς ἐλευθέρας πόλεως Φιούμης καὶ τῶν Στρατιωτικῶν μεθορίων. Αὐτὸν δὲ εἰς 16 τμήματα, ἐν οἷς 4 βασιλεία, 1 ἀρχιδουκάτον, 7 δουκάτα, 3 κομητείας καὶ 1 μέγα πριγκιπάτον καὶ τῶν ὁποίων 4 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν τὰ δὲ λοιπὰ 12 εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

α') ἐν Αὐστρίᾳ.

- 1) Τὸ ἀρχιδουκάτον Αὐστρία διαιρούμενον εἰς Κάτω Αὐστρίαν (2, 130,000 κατ.) ἔχουσιν πρωτεύουσιν τὴν τῆς μοναρχίας Βιέννην (1,100,000) καὶ εἰς Ἀνω Αὐστρίαν (800,000 κατ.) ἔχουσιν πρωτεύουσιν τὴν Λίντσην (Λιντς).
- 2) Τὸ δουκάτον Σαλτσβούργον (160,000 κατ.) ἔχον πρωτεύουσιν δαμόνιον (35,000).
- 3) Τὸ δουκάτον Στυρία (1,400,000) ἔχον πρωτεύουσιν τὸ Γράτςον (80,000).
- 4) Τὸ δουκάτον Καρινθία (350,000) ἔχον πρωτεύουσιν τὴν Κλαγκενφούρτην (15,000).
- 5) Τὸ δουκάτον Καρινθία (450,000) ἔχον πρωτεύουσιν τὴν Λαϊθάχην (25,000).
- 6) Αἱ Κομητεῖαι Γιέρτσον καὶ Γραδίσκα, ἡ Μαρκιωνία Ἰστρία καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις Τεργέστη (700,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσιν τὴν Τεργέστην (120,000).
- 7) Τὸ βασιλεῖον τῆς Δαλματίας (400,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσιν τὴν Ζάραν (15,000).
- 8) Ἡ Κομητεία τοῦ Τυρόλου (950,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσιν τὴν Ἰνσβρύκην (20,000).
- 9) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βοεμίας (5,000,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσιν τὴν Πράγαν (190,000).
- 10) Ἡ Μοραβία (2,200,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσιν τὴν Βρύνην (80,000).

11) Τὸ δουκάτον τῆς Σιλεσίας (540,000 κατ.) ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Τροπαυζάν (20,000).

12) Τὸ βασίλειον τῆς Γαλικίας καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Κρακοβίας (6,000,000) διαιρούμενον εἰς δυτικὴν καὶ εἰς ἀνατολικὴν Γαλικίαν, τὴν μὲν πρώτην ἔχουσαν πρωτ. τὴν Κρακοβίαν, τὴν δὲ δευτέραν τὴν Λεμβέργην (90,000).

13) Τὸ δουκάτον τῆς Βουκοβίνης (600,000 κατ.) ἔχον πρωτ. τὴν Τσερνόβιτσην (40,000).

6) ἐν Οὐγγαρίᾳ.

14) Τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας (11,600,000) ἔχον πρωτ. τὴν Πέστην (210,000).

15) Τὸ μέγα πριγκιπάτον τῆς Τρανσυλβανίας (2,200,000) ἔχον πρωτ. τὸ Κλαουσεμβούργον (30,000).

16) Τὰ ἡνωμένα βασίλεια τῆς Κροατίας καὶ Σλαβονίας μετὰ τῆς ἐλευθέρας πόλεως Φιούμης καὶ τῶν Κροατικῶν καὶ Σλαβονικῶν μεθωρίων χωρῶν (2,000,000) μετὰ πρωτεύουσαν τὴν Ἀγράμην (25,000). Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου ἔλαβεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν καὶ τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίαν.

Πρὸς τοῦτοις προσθετέον ἐνταῦθα καὶ τὴν μικρὰν ἡγεμονίαν τοῦ Αἰχτενστάιν κειμένην μετὰ τῆς Τυρολίας καὶ Ἑλβετίας καὶ ἔχοντος ἑκτασιν $3\frac{1}{4}$ □ καὶ 8,000 κατοίκων καὶ ἡγεμόνα Ἰωάννην τὸν Β'.

§. 2. Πόλεις τῆς Αὐстро-ουγγρικῆς μοναρχίας.

Ἡ μεγάλη καὶ ἐκτεταμένη αὕτη μοναρχία, ἥτις κατὰ μὲν τὸν πληθυσμὸν ἴση πρὸς τὴν Γαλλίαν σχεδὸν εἶναι, κατὰ δὲ τὴν ἑκτασιν μεγαλητέρα κατὰ 1,733 □, ἀπολείπεται πολὺ οὐ μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μικροτέρας Ἰταλίας κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν τῶν πόλεων καὶ κατὰ τὴν ποσότητα αὐτῶν, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἐν τῇ μοναρχίᾳ ταύτῃ εἶναι μείζων ἢ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Διότι τῶν 45 πόλεων, αἵτινες

ἀριθμοῦσιν ἀπὸ 280 χιλ.—20 χιλ. κατοίκων ἐξαιρουμένης τῆς πρωτεύουσας, 3 μὲν ἔχουσιν ἀπὸ 280—100,000 κατοίκων, 5 δὲ ἀπὸ 90 — 50,000, 25 ἀπὸ 50 — 20,000 καὶ 12 μόνον ἀνὰ 20,000 κατοίκων. Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι 3 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν, 5 δὲ εἰς τὴν δευτέραν καὶ 25 εἰς τὴν τρίτην τάξιν. Μεγίστη δὲ πασῶν τῶν πόλεων τῆς μοναρχίας εἶναι.

§. 3. Η ΒΙΕΝΝΗ (Οὐένδοβόνα)

1,100,000 κατοίκων.

Ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ ποτὲ μικροῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Αὐστρίας, ἡ αὐτοκρατορική καθέδρα τῆς μεγάλης Αὐστρο-ουγγρικής μοναρχίας Βιέννη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης βραχίονος τοῦ Δουνάβεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκβάλλει ὁ μικρὸς καὶ ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμὸς Βιέννη, ἐν μέσῳ λεκαναπεδίου, περιβαλλομένου ὑπὸ λόφων καταφύτων, ἔχει περίμετρον 3 $\frac{1}{2}$ μιλίων καὶ 40 περίπου λαμπρὰ προάστεια, τὰ ὅποια μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῶν τειχῶν καὶ τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν συνεδέθησαν μετὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπετέλεσαν ἓν ὅλον μετ' αὐτῆς. Ὡς ἡ τῆς Γαλλίας πρωτεύουσα ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ κειμένη ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότατον κέντρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, οὕτω καὶ ἡ τῆς Αὐστρο-ουγγρικής μοναρχίας πρωτεύουσα Βιέννη κειμένη ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ λίαν ἐπίκαιρον θέσιν κατέχουσα, εἶναι ἡ καρδιά τῶν περικυκλούντων αὐτὴν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τὸ εὐκολώτατον συνεντευκτήριον τῆς Ἀνατολῆς καὶ Λύσεως, τῆς Ἀρκτοῦ καὶ Μεσημβρίας καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς διμεροῦς καὶ δισσώμου οὕτως εἰπεῖν μοναρχίας· διότι εἰς αὐτὴν ὥς εἰς κέντρον ἄγει ἡ ὁδὸς ἐξ ἀνατολῶν μὲν διὰ τοῦ Δουνάβεως, ἐκ μεσημβρίας δὲ διὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ διὰ τῶν πολυαρίθμων σιδηροδρόμων, διωρύγων καὶ ποταμῶν· διὰ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν τούτων φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τῆς ταχείας συγκοινωνίας ἐπιτελεῖται τὸ μέγα τῆς μοναρχίας καὶ τῆς πρωτεύουσας ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ λοιπῆς

Ευρώπης καὶ σὺν τούτῳ μεταδίδεται καὶ ὁ γερμανικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὰς γειτονικὰς καὶ ἀπωτέρας τῆς Ἀνατολῆς χώρας.

Ὅπως δὲ κοινωνικῶς καὶ ἐμπορικῶς, οὕτω καὶ πολιτικῶς τοσαύτην σπουδαιότητα καὶ σημασίαν ἔχει ἡ Βιέννη, ὥστε ἡ ἱστορία τῆς μοναρχίας συγκεντροῦται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πρωτευούσης αὐτῆς· διότι ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ ταύτης ἐγένοντο φονικαὶ μάχαι καὶ πολιορκίαι τῶν Τούρκων (1529 καὶ 1683), συνθήκαι εἰρήνης, εὐρωπαϊκὰ συνέδρια (1805, 1809, 1815, 1819) καὶ παγκόσμιαι ἐκθέσεις.

Ἡ Βιέννη τετάρτη πόλις τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν πληθυσμὸν οὔσα καὶ τὰ μέγιστα προοδεύσασα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, διαιρεῖται εἰς ἀρχαίαν ἢ ἐσωτερικὴν πόλιν καὶ εἰς νέαν ἢ ἐξωτερικὴν, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἔχει στενὰς ὁδοὺς καὶ κυρτάς, οἰκίας ὑψηλὰς καὶ μικρὰς ἀγοράς, ἡ δὲ ἐκ τῶν προαστείων συνισταμένη νέα ἢ ἐξωτερικὴ πόλις ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικὰς, οἰκίας μεγάλας καὶ λαμπράς, πολλὰς θερινὰς ἐπαύλεις καὶ τερπνοὺς κήπους· ἐν γένει δὲ τοιαύτη οὔσα ἡ ἀρχαία αὐτοκρατορικὴ πόλις, διαιρεῖται νῦν εἰς 10 μεγάλα τμήματα καὶ περιέχει πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἀνάκτορα, πολυάριθμους ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἐξέχει ἡ τοῦ ἀγίου Στεφάνου, μεγάλας πλατείας κεκοσμημένας μετ' ἀγαλμάτων, δημοσίους κήπους, πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά καὶ τεχνικά καταστήματα ἥτοι μέγιστον ἀρχαιότατον καὶ ἀκραιότατον πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, μουσεῖα, βιβλιοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, θέατρα, νοσοκομεῖα, γυμνάσια καὶ σχολεῖα δημόσια καὶ ἰδιωτικά, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουσι τὴν πόλιν μίαν τῶν μεγίστων, μεγαλοπρεπεστάτων, πλουσιωτάτων, βιομηχανικωτάτων καὶ ἐμπορικωτάτων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν.

Ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τῆς Βιέννης οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἰδρύσει πολλοὺς στρατιωτικοὺς σταθμούς, ἐπισημότερος τῶν ὁποίων ἦν ὁ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως κείμενος ἡ Οὐνδοβόνα (Uindobona), ἐνθα ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος.

§. 4. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην τρεῖς μόνον πόλεις καταλέγονται ἔχουσαι ἀπὸ 210,000—120,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡ Πέστη ἡ Πράγα καὶ ἡ Τεργέστη.

1) Η ΒΟΥΔΑ-ΠΕΣΤΑ. 280,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀνατολικῆς Αὐστρίας, ἡ ὡραιότατη, μεγίστη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τῆς Οὐγγαρίας Βούδα Πέστα κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Δουνάβεως, πρότερον μὲν ἦν κεχωρισμένη εἰς δύο πόλεις, ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 κηρυχθεῖσα πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἀποτελεῖ μίαν πόλιν, εἰς δύο τμήματα διὰ τοῦ ποταμοῦ διηρημένην, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Πέστα κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἡ δὲ Βούδα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀντικρὺ τῆς Πέστης συνδεδεμένα διὰ μεγίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης γεφύρας, ἔχουσας μῆκος 1400 ποδῶν.

Ἡ μὲν Βούδα (Buda οὐγγ. Budim Σλαυϊκ., Ofen Γερμαν.) ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1351, κειμένη ἐπὶ ὄρους χαμηλοῦ συνίσταται ἐκ τῆς ὀχυροτάτης ἀκροπόλεως ἔχουσας περίμετρον $1\frac{1}{2}$ ὥρας καὶ ἐκ ὧν καταφύτων προαστείων, περιβαλλόντων τὴν ἐν μέσῳ κειμένην ἀκρόπολιν καὶ ἐχόντων περίμετρον $3\frac{1}{2}$ ὥρων, καὶ εἶναι καθαρῶς Οὐγγαρικὴ πόλις διαμείνασα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1541—1686 ἤτοι 145 ἔτη εἰς 300 ἔτη 20 πολιορκίας ὑπομείνασα καὶ μεγάλην ζημίαν ὑποστάσα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1849, ἥτις κατεβλήθη διὰ τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ δὲ Πέστα μικρὰ μὲν καὶ ἀσήμαντος οὖσα πρὸ 170 ἐτῶν, μεγάλην πρόσodon καὶ αὐξήσιν ἔλαβε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἀριθμοῦσα νῦν 220,000 κατοίκων, καὶ διαιρουμένη εἰς 5 τμήματα, ἐν ᾧ ἡ Βούδα μόνον 60 000 κατοίκων ἔχει· ἀμφοτέρων δὲ ὁ πληθυσμὸς μετὰ τῆς ἀρχαίας Βούδας ἀναβαίνει εἰς 280,000 κατ. Τοσαύτη καὶ τοιαύτη γενομένη ἡ δίπολις Βούδα-Πέστα εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῆς μο-

ναρχίας καὶ διδυμὸς θυγάτηρ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς Βιέννης, ἔχουσα εὐρείας ὁδούς, μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, πλατείας λαμπράς, ἐπαύλεις, καὶ τερπνοὺς περιπάτους, μεγάλους στρατῶνας, πανεπιστήμιον ἀκμαῖον, βιβλιοθήκην, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, νοσοκομεῖα, γυμνάσια ἐπιστημονικὰ καὶ πραγματικὰ, πολυάριθμα σχολεῖα τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Η ΠΡΑΓΑ 200,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Βοεμίας καὶ τρίτη πόλις τῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἀρχαιοπρεπὴς Πράγα κειμένη ἐν τῇ μέσῳ τοῦ πρὸν βασιλείου ἐν θέσει λαμπροτάτῃ ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Μολδαύου ποταμοῦ καὶ περικυκλούμενη ὑπὸ καταφύτων λόφων καὶ ὄρεων, παρέχει λαμπροτάτην θέαν καὶ θεωρεῖται ὡς πόλις ἐκκλησιῶν καὶ ἀνακτόρων διὰ τὴν πληθὺν καὶ μεγαλοπρέπειαν αὐτῶν. Ἡ Πράγα ἔχουσα μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὴν Βούδα-Πέσταν κατὰ τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ λίαν ὀχυρὰ οὖσα, διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα μέρη, εἰς ἀρχαίαν κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μολδαύου ποταμοῦ ἰδρυθεῖσαν κατὰ τὸν ἡ αἰῶνα καὶ ἔχουσαν στενὰς καὶ ἀκανονίστους ὁδούς, πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα, καὶ εἰς νέαν Πράγαν ἐκτεινομένην περὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἔχουσαν εὐρείας ὁδούς, μεγάλας πλατείας καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας· ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς πόλεως συνδέονται διὰ δύο μεγαλοπρεπεστάτων καὶ μεγίστων γεφυρῶν κεκοσμημένων μετὰ πολλῶν ἀνδριάντων.

Ἡ Πράγα πρότερον μικρὰ καὶ ἀσήμαντος, ἤκμασεν ἀπὸ τοῦ ἰδ' αἰῶνος, ὅτε ἰδρύθη ἡ νέα πόλις καὶ τὸ ἀρχαιότατον αὐτῆς Πανεπιστήμιον ἐν Γερμανίᾳ, ὅπερ καὶ νῦν ἀκμάζει, καὶ ἀνεδείχθη ἡ πρώτη πόλις τῆς Γερμανίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν. Ἡ Πράγα εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐν Γερμανίᾳ Σλαυῖσμοῦ, ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὸν Γερμανισμόν, καὶ ἔχει πολυάριθμα αὐτοκρατορικὰ καὶ βασιλικὰ παλάτια, πολλὰς ἐξόχους καὶ ἐπισήμους ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον, τὸ ὅποῖον κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἠρίθμει 20,000

σπουδαστῶν, βιβλιοθήκην μεγάλην καὶ πολύτιμον, πλούσια μουσεῖα, πολλὰ εκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἔχει δὲ καὶ μεγάλην ἱστορικὴν καὶ πολιτικὴν σημασίαν, διότι ἐν αὐτῇ καὶ πέριξ αὐτῆς ἐγένοντο πολλαὶ φονικαὶ μάχαι κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὅτε κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον ἐρρίφθησαν ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου οἱ αὐτοκρατορικοὶ σύμβουλοι (1618).

3) Η ΤΕΡΓΕΣΤΗ 130,000 κατ.

Ἡ πόλις μὲν πρωτεύουσα τῆς Ἰστρίας, εἴτα δὲ τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ 1849 Τεργέστη κατεμένη ἐν τῷ μυχῶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐν τῷ Τεργεσταίῳ κόλπῳ, εἶναι ἡ πρώτη ναυτικὴ πόλις τῆς Αὐстро-ουγγαρίας, ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς μοναρχίας καὶ τὸ μεσημβρινὸν Ἀμβούργον ὅλης τῆς Γερμανίας, κηρυχθεῖσα ἐλεύθερος λιμὴν ἀπὸ τοῦ 1719 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ 5'. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς παλαιὰν πόλιν, ἔχουσαν στενάς καὶ ἀκανονίστους ὁδοὺς καὶ εἰς νέαν πόλιν ἔχουσαν ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκίας μεγάλας καὶ καλὰς καὶ τὴν μεγάλην πρόσδον αὐτῆς ὀφείλει εἰς τὴν κατὰ τὸ 1833 ἰδρυθεῖσαν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν τοῦ Λόυδ, διὰ τῶν πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων τῆς ὁποίας μέγα ἐμπόριον ἐξασκεῖ μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς 400,000,000 φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 320,000,000 φρ. Ἡ Τεργέστη καθόλου θεωρουμένη δεικνύει χαρακτῆρα Ἰταλικὸν καὶ ἔχει 40 πλατείας, 220 ὁδοὺς, ἀγορὰς πολλὰς, ἐκκλησίας παλαιάς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ ἁγίου Ἰούστου περιέχουσα πολλὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτάτας καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ κατὰ τὸ 1768 φονευθέντος ἐν τῷ μεγάλῳ ξενοδοχείῳ (Locanda grande) περιωνύμου ἀρχαιολόγου Βιγκελμάνου, θέατρα, παλάτια, ἀνδριάντας, διώρυχα μεγάλην, γυμνάσια, σχολεῖα ἑλληνικά, ἀκαδημίας ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν, ἀστεροσκοπεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, μουσεῖα, μέγα νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον, ὀφθαλμοτροφεῖον, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὸ μέγιστον πάντων

τὸ Τεργεσταῖον χρηματιστήριον, τὸ κέντρον πάσης ἐμπορικῆς ἐργασίας.

Πλησίον τῆς πόλεως ἐν τῇ παραλίᾳ κεῖται καὶ ἡ πολυπληθυστάτη ἑπαυλὶς Μιραμάρη ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Μαξιμιλιανοῦ, ὅστις ὡς αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικοῦ ἐδοιορρήθη τῷ 1867.

§. 5. Πόλεις Β'. τάξεως.

Πέντε πόλεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατὰ τὸν πληθυσμόν, ἀπὸ 100,000—50,000 κατοίκων ἔχουσαι αἱ ἑξῆς, ἡ Λεμβέργη, τὸ Γραϊτσον, ἡ Βρύννη, τὸ Σεγέδινον καὶ Θηρεσιούπολις.

1) Η ΛΕΜΒΕΡΓΗ 90,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς Γαλικίας Λεμβέργη ἰδρυθεῖσα τῷ 1260 ὄχυρά ἐν στενῷ λεκανοπεδίῳ, ὑπὸ λόφων περιβαλλομένῳ, κεῖται ΒΑ εἰς τὰ σύνορα τῆς Ῥωσσίας καὶ εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις, ἔχουσα πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν, δύο γυμνάσια, σχολεῖα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων 25 ἐκκλησίας, 10 μοναστήρια, μεγάλην συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 30,000 καὶ ὠραῖον δημαρχεῖον.

2) ΤΟ ΓΡΑΙΤΣΟΝ 90,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Στυρίας τὸ Γραϊτσον κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Μούρου, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ μεταξὺ τῆς Βιέννης καὶ Τεργέστης εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα πρᾶσθεια λαμπρά, πανεπιστήμιον, 25 ἐκκλησίας, 10 μοναστήρια, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κήπον, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, γυμνάσιον καὶ πολλὰ σχολεῖα.

3) Η ΒΡΥΝΝΗ 80,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Μοραβίας Βρύννη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς

Βιέννης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σβαρτσάβα ἐν θέσει λαμπρᾷ, περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν καὶ τάφων, εἶναι πόλις λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διότι ἐν αὐτῇ διασταυροῦνται αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς Βούδας, Πράγας καὶ Σιλεσίας· ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ὑπὲρ τὴν πόλιν κεῖται ἡ περιώνυμος φυλακὴ Σπιλβέργη, ἐνθα ἐφυλακίσθησαν ἐπίσημοι ἄνδρες ὁ Σίλβιος Πελλίκων καὶ Μαρκονέλλης. Ἡ Βρύννη ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα ἥτοι δύο γυμνάσια, βιβλιοθήκην, σχολεῖα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, θέατρον, μουσεῖον καὶ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

4) ΤΟ ΣΕΓΕΔΙΝΟΝ 70,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Οὐγγαρίας κειμένη ΝΑ τῆς Πέστης ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τισίου καὶ Μάρου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς τὴν ἰδίως πόλιν, τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ προάστεια καὶ εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τῆς Οὐγγαρίας μετὰ τὴν Πέστην, ἔχουσα φιλοσοφικὴν σχολήν, γυμνάσιον, διάφορα σχολεῖα, τεχνικὰ καὶ ἐμπορικὰ, θέατρον, πτωχοκομεῖον, πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

5) Η ΘΗΡΕΣΙΟΥΠΟΛΙΣ 60,000 κατ.

Ἡ τρίτη πόλις τῆς Οὐγγαρίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ἡ Θηρεσιούπολις, κτίσμα τῆς Μαρίας Θηρεσίας, κειμένη οὐχὶ μακρὰν τῆς προηγουμένης ἐν τῇ μεγάλῃ πεδιάδι μετὰ τοῦ Τισίου καὶ Δουνάβεως καὶ ἔχουσα πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, ὡραίαν δροδόξον ἐκκλησίαν, γυμνάσιον, μέγαν στρατῶνα, ἐκκλησίας καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

§. 6. ΠΟΛΕΙΣ Γ'. ΤΑΞΕΩΣ.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην καταλέγονται 25 πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ 50,000—20,000 κατοίκων, αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Κρακοβία (50,000) κτισθεῖσα τῷ 700 ἔτει ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Πολωνῶν Κράκου, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐιστούλα ποταμοῦ πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ἑρσσικῆς Πολωνίας καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1609 ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας, ὅτε μετατεθείσης ταύτης εἰς τὴν Βαρσοβίαν, διετήρησε τὸ προνόμιον τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ διαγομῇ τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας 1795, ἡ Κρακοβία περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Αὐστρίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1815—1846 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν δυνάμεων ὡς ἐλευθέρη δημοκρατία. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 ὑπήχθη εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἀπετέλεσε μέρος τῆς Γαλικίας. Ἡ Κρακοβία ἔχει ἀρχαῖον πανεπιστήμιον, 50 ἐκκλησίας, 25 μοναστήρια, 18 συναγωγὰς Ἰουδαίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 23 χιλ. πολλὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων τῆς Πολωνίας, βιβλιοθήκην, μουσεῖα, βοτανικὸν κῆπον καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. Ἐν δὲ τῇ ἀκμῇ εἶχεν ἡ πόλις τριπλασίους κατοίκους ἥτοι 150,000.

2) Τὸ Πρεσβούργον (50,000) κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ὀλίγον ἀπέχει τῆς Βιέννης καὶ εἶναι πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἐπίσημος διὰ τὴν στέψιν τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας ἐπὶ λόφου τινὸς καλουμένου «τοῦ βασιλέως» ἔχουσα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Δεβρετσίνη (45,000) μία τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Οὐγγαρίας κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πέστης ἐν ἀμμώδει πεδιάδι, εἶναι καθαρῶς Οὐγγαρικὴ πόλις ἔχουσα οἰκίαν χαμηλὰς καὶ ὁδοὺς πλατείας καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ κτηνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν περιφθίμων χοίρων, ἔνεκα τοῦ ὁποίου τελοῦνται 4 μεγάλαι ἐμπορικαὶ πανηγύρεις, δοῦσαι ἀφορμὴν εἰς τὴν παροιμίαν «ὥστις δὲν εἶδε τὸν τρυγητὸν τοῦ Ἑγυάλλα καὶ τὴν ἐτησίαν ἀγορὰν τῆς Δεβρετσίνης, οὐδὲν εἶδεν ἐν Οὐγγαρίᾳ.»

4) Ἡ Κεσκεμέτη (45,000 αὐτοκρατορικὴ ἀγορὰ) μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Οὐγγαρίας πρὸς νότον τῆς Πέστης κειμένη ἐν πεδιάδι ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις.

5) Ἡ Τσαρνοβίτσα (40,000) πρωτεύουσα τῆς μεταξὺ Τρανσυλθανίας καὶ Γαλικίας κειμένης Βουκοβίνας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πρώτου ποταμοῦ κειμένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Μολδαβίας καὶ Αὐστρίας, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα φιλοσοφικὴν σχολὴν καὶ γυμνάσιον.

6) Ἡ Τεμεσβάρη (35,000) πόλις ἐμπορικὴ κειμένη ἐν τῷ Βανάτῳ τῆς Σερβίας ἐν τόπῳ ἐλώδει, ἔχει κλίμα ἥπιον, ἰσχυρὰ φρούρια, ὠραίας οἰκίας, γυμνάσιον, ἐν ᾧ πρὸς ταῖς ἄλλαις διδάσκεται καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, 20 σχολεῖα, θέατρον νοσοκομεῖον κτλ.

7) Ἡ ἀρχαία Ἀράδη (35,000) πόλις ἐπίσημος κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μάρου ποταμοῦ ἐν τῇ ἄνω Οὐγγαρίᾳ ἔχει ἔδραν ὀρθοδόξου ἐπισκόπου καὶ γυμνάσιον.

8) Ἡ Αἰντση (35,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Αὐστρίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ ἐν θέσει ὠραία καὶ τερπνῇ πρὸς δυσμὰς τῆς Βιέννης ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικά, εκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα.

9) Τὸ μέγα Βαραδεῖνον (30,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ ἄνω Οὐγγαρίᾳ κειμένη ἐπὶ τοῦ Κοιρίσου ποταμοῦ ἐν ὠραία πεδιάδι πρὸς Α. τῆς Πέστης, εἶναι βιομηχανὸς ὀχυρὰ καὶ ἐπίσημος πόλις ἔχουσα ἀκαδημίαν, ἀρχιγυμνάσιον, θεολογικὴν καὶ στρατιωτικὴν σχολὴν.

10) Ἡ Κρονστάδη (30,000) πόλις ἐπίσημος ἐν Τρανσυλθανίᾳ κειμένη ἐν στενῇ κοιλάδι μεταξὺ δύο ὀρέων εἶναι λίαν βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις οἰκουμένη ὑπὸ διαφόρων ἐθνικοτήτων καὶ ἔχουσα καλὰ εκπαιδευτήρια.

11) Τὸ Κλαουσεμβούργον (30,000. Κλαυδιούπολις) πρωτεύουσα τῆς Τρανσυλθανίας κειμένη ἐν ῥωμαντικῇ κοιλάδι, εἶναι ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ διαφεύγει εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν μετὰ 5 προαστείων, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λύκειον, γυμνάσιον, ὀφθαλμοτροφεῖον, νοσοκομεῖον κτλ.

12) Ἡ Λαϊβάχη (25,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Καρνιόλης καὶ πρότερον τοῦ βασιλείου τῆς Ἰλλυρίας κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ τῆς Τεργέστης εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ ἀνωμάλου ἑδάφους,

ἀκανόνιστος καὶ στενὴ καὶ ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

13) Ἡ Ἀγράφη (22,000) πρωτεύουσα τῆς Κροατίας κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τεργέστης πλησίον τοῦ Σαύου ποταμοῦ, διαίρεται εἰς τρία τμήματα ὑπὸ τινος παραποτάμου καὶ ἔχει πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

14) Ἡ Ἑρμανστάτη (20,000. Ἑρμανούπολις) πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Τρανσυλβανίας κειμένη ἐν ὠραίᾳ πεδιάδι πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ῥωμανίας, διαίρεται εἰς ἄνω καὶ κάτω πόλιν, ἔχουσα ὀρθόδοξον ἀρχιεπισκοπὴν, ἀκαδημίαν, μουσεῖον, γυμνάσιον, πολλὰ σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖον, 4 νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖον κτλ.

§. 7. Πόλεις Δ' τάξεως καὶ νῆσοι.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι 25 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 22—20,000 καὶ ἔτι πολυαριθμότεραι ἔχουσαι ὀλιγώτερον πληθυσμὸν μεταξὺ 20—5,000 κατοίκων. Τούτων δὲ ἀξιοσημείωται εἶναι αἱ πρὸς νότον τῆς Τεργέστης κείμεναι ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Δαλματίας ἧτοι

1) Ἡ Φιούμη (20,000) πρωτεύουσα πόλις τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ κειμένη πρὸς νότον τῆς Τεργέστης ἐν τῷ Φλανιτικῷ κόλπῳ, εἶναι λίαν βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐλευθέρη πόλις ἀνήκουσα εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ἔχουσα πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἰδίᾳ χαρτοποιεῖα καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

2) Ἡ Πόλα (5,000) πόλις τῆς Ἰστρίας ἀρχαία κειμένη ΜΑ τῆς Τεργέστης ἔχει τὸν κάλλιστον φυσικὸν λιμένα τῆς Εὐρώπης, χρησιμεύοντα ὡς πολεμικὸν ναύσταθμον τῆς Αὐστρίας καὶ διατηρεῖ πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ἦτοι μέγιστον ἀμφιθέατρον, λαμπρότατον ναὸν τοῦ Αὐγούστου καὶ τῆς Ῥώμης. Ἡ Πόλα εἶχε τὸ πάλαι 50,000 κατοίκων καὶ ἦν ἀρχαία πόλις.

3) Ἡ Ζέγγη (5,000) μικρὰ πόλις κειμένη πρὸς νότον τῆς προσηγουμένης ἐν τῇ παραλίᾳ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα ἀνώτερον γυμνάσιον καὶ ἱερατικὴν σχολήν.

4) Ἡ Ζάρα (12,000) παραλία πόλις κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης ἐν μικρᾷ χερσονήσῳ, εἶναι ὄχυρὰ βιομήχανος καὶ ἐμπορικῇ ἔχουσα λύκειον, γυμνάσιον, μουσεῖον, νοσοκομεῖον καὶ πολλὰ σχολεῖα.

5) Τὸ Σπάλατρον (15,000 ἐκ τοῦ παλατίου τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ λαβὸν τὸ ὄνομα) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σάλωνος, εἶναι ὄχυρὰ, ἐμπορικὴ καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα καὶ ἐρείπια τῶν μεγάλων παλατίων τοῦ Διοκλητιανοῦ διασώζουσα· πλησίον ταύτης ὑπῆρχε τὸ πάλαι καὶ ἡ μεγάλη πόλις Σάλωνα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα διετήρησε τὸ παρακείμενον χωρίον Σάλωνα.

6) Ἡ Ῥαγοῦσα (8,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, κειμένη ἐν τῇ ὑπώρεϊα τοῦ ὄρους Σεργίου, κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦν δημοκρατικὴ πόλις, νῦν δὲ εἶναι λίαν ὄχυρὰ ὁμοιάζουσα πρὸς φρούριον μεσαιωνικὸν καὶ ἔχουσα λιμένα ἄθλιον.

7) Τὸ Κάτταρον (3,000) ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Δαλματίας καὶ Αὐστρίας ἀποτελοῦσα τὰ πρὸς τὴν Τουρκίαν ὄρια καὶ ἔχουσα λιμένα καὶ παράλια ὀρεινὰ τερπνότατα, διὰ τὰ ὁποῖα παραβάλλεται πρὸς τὸν Βόσπορον καὶ τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως.

Τῶν δὲ νήσων τῆς Δαλματίας ἐπισημότεραι εἶναι τρεῖς ἡ Βράζα, ἡ μεγίστη, ἡ Λέσινα (Φάρος), ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν μετὰ 3,200 κατοίκων καὶ ἡ Αἴσσα ἡ πλουσιωτάτη, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 3,000 κατοίκων καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Αὐστριακοῦ στόλου κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ τῇ 20 Ἰουλίου 1866.

§. 8. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Αὐстро-ουγγαρικῆς μοναρχίας ὡς ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη εἶναι συγκερασμένον, ἕνεκα τῆς μεγάλης ὁμῶς ἐκτάσεως ἀποβαίνει ποικίλον εἰς τὰς διαφόρους χώρας αὐτῆς, ὧν αἱ μὲν βόρειαι καὶ ὀρεινὰ διαφέρουσι τῶν νοτίων πεδινῶν καὶ παραλίων. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς ὡσαύτως ποι-

κίλον ὃν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν εἶναι· λίαν καρποφόρον εἰς τὰ πεδινὰ μέρη καὶ καλῶς καλλιεργημένον ὑπὸ τῶν φιλοπονωμάτων κατοίκων αὐτῆς, τοῦ ὁποῖου τὸ μὲν $\frac{1}{3}$ χρησιμεύει εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ $\frac{1}{3}$ εἰς τὴν δασοφυτεῖαν καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ κτηνοτροφίαν. Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει παράγον τοσαύτην ἄφθονίαν προϊόντων ἐκ τῶν τριῶν βασιλείων τῆς φύσεως καὶ τόσον πολλὰ μέσα διαθέτων πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων, ὅσον ἡ Αὐστρία. Τὰ δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, οἶνος, ὄρυζα, καπνός, βάμβαξ, ὄσπρια, ὀπωρικά, ἰδίως κάστανα, ἀμύγδαλα, σῦκα, ξυλικὴ ἄφθονος ἐκ τῶν ἐκτεταμένων δασῶν, κτήνη λαμπρά καὶ ἰδίως βόες, ἵπποι, πρόβατα καὶ μέταλλα ἄφθονα παρέχει τὸ ἔδαφος, δὲν εἶναι ὅμως καλῶς ἐξηρυνημένα τὰ μεταλλεῖα.

§. 9. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ βιομηχανία τῆς μοναρχίας εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ περιορισμένη κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας ἤτοι Βοεμλίαν, Μοραυίαν, Σιλεσίαν καὶ κάτω Αὐστρίαν. Ἐν δὲ τῇ ἄνω Αὐστρίᾳ Στυρία, Καρινθία καὶ Καρινόλη ἀκμαιοτάτη εἶναι ἡ σιδηρουργία. Καὶ ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἐπαρχίαις ἀκμάζει ἡ ὑελουργία καὶ ἡ ὑφανματοποιία, ἐν δὲ τῇ κάτω Αὐστρίᾳ καὶ Βιέννῃ κατασκευάζονται πάντα τὰ τῆς πολυτελείας βιομηχανήματα.

Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς μοναρχίας εἶναι μέγα καὶ ἐκτεταμένον καὶ διαιρεῖται εἰς μεσόγειον καὶ παράλιον, εἰς ἐσωτερικὸν περιστρεφόμενον εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν φυσικῶν προϊόντων μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν ἐπαρχιῶν καὶ θαλάσσιον κατὰ μέγα μέρος ἐνεργούμενον εἰς τὴν ἀνατολὴν διὰ τοῦ Δουνάβεως καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς 540 ἑκατομύρια φιορινίων ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 510 ἑκατομύρια.

Ἡ δὲ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπιτελεῖται διὰ τῶν ποταμῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ὧν ἡ ἑκτασις ἀνέρχεται εἰς 18,000 κηλομέτρων, διὰ τῶν πολλῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας τοῦ Αὐδ, τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἀναβαίνόντων εἰς 8,000,

διὰ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν, ὧν ἡ ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς 27, 000 κिलομέτρων καὶ διὰ τῶν ταχυδρομείων 7,000 ὄντων.

§. 10. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς μοναρχίας ἀναβαίνει εἰς 416,000,000, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 430,000,000 καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 2,644, 875,274 φιορίνια.

Ὁ κατὰ ξηρὰν στρατός ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συμποσοῦται εἰς 300,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 1,140,000. Καὶ ὁ στόλος σύγκειται ἐξ 60 πολεμικῶν πλοίων, ἐν οἷς 14 θωρηκτάς, μετὰ 485 πυροβόλων καὶ 6,000 ναυτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπείων ἐν καιρῷ πολέμου διπλασιάζεται.

§. 11. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Δύο μεγάλα μέρη τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσιν ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος καὶ ἡ Αὐстро-ουγγαρικὴ μοναρχία, ἐν οἷς κατοικοῦσι πολλὰ καὶ διάφορα ἔθνη καὶ φυλά, διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν θρησκείαν ἐν μέρει. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ἐγένετο λόγος ἐν τῇ περιγραφῇ αὐτῆς. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς μοναρχίας συμποσοῦμενοι κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἰς 38,000,000 διαιροῦνται πρῶτον μὲν κατὰ τὴν καταγωγὴν εἰς Ἀρίους 31,000,000 καὶ εἰς μὴ τοιούτους καὶ Μογγόλους 7, 000,000. Δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ἐθνικότητα εἰς τὰς ἀκολούθους τάξεις.

1) Εἰς Γερμανοὺς $9\frac{1}{2}$ ἑκατομ. σχεδὸν ἐξέχοντας τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν πολιτισμὸν, οἰκοῦντας πανταχοῦ τῆς μοναρχίας, ἰδίᾳ δὲ ἐν ταῖς βορείαις χώραις καὶ ἀποτελοῦντας τὴν βάσιν τῆς Αὐстро-Ουγγαρικῆς μοναρχίας.

2) Εἰς Σλαβοὺς $16\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια διαιρουμένους εἰς βορείους

καὶ εἰς νοτίους Σλαβούς καὶ ὑποδιαιρουμένους εἰς πολλὰ φύλα.

3) Εἰς Ῥωμάνους $3\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια διαιρουμένους εἰς δυτικούς ἤτοι Ἰταλοὺς καὶ λοιποὺς καὶ εἰς ἀνατολικούς ἤτοι Ῥουμούνους ἢ Βλάχους.

4) Εἰς Μαγυάρους ἢ Οὐγγρους $3\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια κατὰ τὸ 890 ἐλθόντας ἐκ τῶν περὶ τὸν Βόλγαν ποταμὸν χωρῶν τῆς Ἀσίας καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὰς περὶ τὸν μέσον Δούναβιν πεδιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Οὐγγαρία ἤτοι ξένων κατοικία.

5) Εἰς Ἰουδαίους $1\frac{1}{2}$ ἑκατομ. οἰκοῦντας ἐν Βοσνία, Μοραβία, Γαλικία καὶ Οὐγγαρία καὶ εἰς διαφόρους ἄλλους εἰς $1\frac{1}{2}$ ἑκατομ. συμποσούμενους ἤτοι Ἑλληνας, Βουλγάρους, Ἀλβανούς, Ἀρμενίους καὶ 150,000 Ἀθιγγάνους.

Ἐκ τούτων ἐννοεῖται ὅτι καὶ γλώσσας διαφόρους ἔχουσιν οἱ κάτοικοι, τῶν ὁποίων ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ Γερμανικὴ, κατὰ δεύτερον λόγον ἡ Σλαβικὴ καὶ κατὰ τρίτον ἡ Οὐγγαρικὴ.

Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι, πλὴν τῶν ὀλίγων Ἰουδαίων εἶναι χριστιανοὶ τοῦ Καθολικοῦ δόγματος, ἐξαιρουμένων μόνον 4 ἑκατομμυρίων Διαμαρτυρομένων καὶ 3 ἑκατομμυρίων Ὀρθοδόξων.

Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς μοναρχίας διαιρουμένης εἰς Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν εἶναι συνταγματικὸν μετὰ 181 γερουσιαστῶν καὶ 203 βουλευτῶν. Ὁ μονάρχης Φραγκίσκος Ἰωσήφ εἶναι αὐτοκράτωρ μὲν τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς μοναρχίας, βασιλεὺς δὲ τῆς Οὐγγαρίας. Πλὴν τοῦ μονάρχου κοινὰ εἶναι τὰ οἰκονομικά, ὁ στρατὸς καὶ ἡ διπλωματικὴ ἀντιπροσωπεία. Ἐκαστον μέρος τῆς μοναρχίας ἔχει ἰδίαν κυβέρνησιν καὶ εἰς τὸ Κοινοβούλιον τῆς Βιέννης πέμπει ἀντιπροσώπους ἢ Κυβέρνησις τῆς Οὐγγαρίας.

§. 12. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Καὶ ὑπὸ τὴν σπουδαιότητα ταύτην ἔποψιν ὑπάρχουσι μεγάλαι διαφοραὶ μετὰ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς μοναρχίας καὶ μετὰ τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων αὐτῆς. Διότι ἤτε ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις εἶναι μᾶλλον προηγμένη καὶ διαδεδο-

μένη ἐν ταῖς δυτικαῖς χώραις τῆς μοναρχίας παρὰ τοῖς Γερμανοῖς παρὰ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς, παρὰ τοῖς Οὐγγροῖς, Σλαύοις καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς τοῖς μὴ Γερμανοῖς, παρὰ τοῖς ὁποίοις μέγιστον κώλυμα εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν γλωσσῶν, αἵτινες κατ' ἀνάγκην τῶν διαφορῶν ἐθνικοτήτων εἶναι εἰς χρῆσιν ἐν 2,000 δημοτικοῖς σχολείοις, ἐν οἷς γίνεται ἡ διδασκαλία ἐν δυσὶ, τρισὶ καὶ τέσσαρσι γλώσσαις πολλαχού.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν μοναρχίαν διατηρεῖ ἡ Κυβέρνησις διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν δημοτ. σχολεῖα 40,000.
διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν σχολεῖα καὶ γυμνάσια 654.
καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἀκαδημίας 10 καὶ πανεπιστήμια 10.

Πρὸς διατήρησιν δὲ τούτων δαπανῶνται κατ' ἔτος 17 ἑκατομ. φιορίνια, ἥτοι 50,000,000 δραχ. περίπου, ὧν 3,000,000 φιορ. διὰ τὰ 10 πανεπιστήμια καὶ 4,000,000 φιορ. διὰ τὰ γυμνάσια καὶ πραγματικὰ σχολεῖα, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ τὰς ἀκαδημίας, τὰ δημοτικὰ καὶ τὰ τεχνικὰ σχολεῖα.

Πλὴν τούτων δὲ ὑπάρχουσι καὶ πολυάριθμα ἰδιωτικὰ σχολεῖα ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἐταιριῶν συντηρούμενα.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Αὐτρο-Θύγγα-
ρικῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

Βιέννη	1,100,000 κατ.	Μέγα Βαραδῖνον	30,000 κατ.
Βουδα-Πέστα	250,000 »	Κρονστάδη	30,000 »
Πράγα	200,000 »	Κλαουσεμβούργον	30,000 »
Τεργέστη	130,000 »	Λαϊβάχη	25,000 »
Λεμβέργη	90,000 »	Ἀγράμη	22,000 »
Γραϊτσον	90,000 »	Ἑρμανστάδη	20,000 »
Βρόννη	80,000 »	Φιούμη	20,000 »
Σεγεδῖνον	70,000 »	Σπάλατρον	15,000 »
Θηρεσιούπολις	60,000 »	Ζάρα	12,000 »
Κρακοβία	50,000 »	Ῥαγούσα	8,000 »
Πρεσβούργον	50,000 »	Πόλα	5,000 »
Δεβρετσίνη	45,000 »	Ζέγγη	5,000 »
Τσαρνοβίτσα	40,000 »	Κάτταρον	3,000 »
Τεμεσβάρη	35,000 »	Λέσινα	3,000 »
Ἀράδη	35,000 »	Λίσσα	3,000 »
Λίντση	35,000 »		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

***Εκτασις 9,900 □ κάτοικ. 43,000,000.**

***Ιστορικὴ ἔποψις.**

Ἡ Γερμανία τὸ πάλαι οἰκούμενη ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων πολεμικῶν φύλων, ὧν ἐπισημότεροι ἀνεδείχθησαν οἱ Φράγκοι, ἀντίστη γενναίως κατὰ τῶν Ῥωμαίων, οὔτινες πολλάκις ἀπεπειράθησαν νὰ κατακτήσωσι καὶ ὑποτάξωσιν αὐτὴν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Διότι πρῶτον μὲν οἱ Κίμβροι καὶ Τεύτονες ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους τῷ 113 π. Χ. καὶ ἀκολούθως τῷ 102 καὶ 101 ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Μαρίου· δεύτερον δὲ ὁ Ἰούλιος Καίσαρ ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκ τῆς Γαλλίας· πέραν τοῦ Ῥήνου τῷ 58 π. Χ. καὶ ἐπὶ Αὐγούστου ὁ Δροῦσος εἰσέβαλε μὲν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰσέγαγε γλῶσσαν, ἦθη καὶ δικαστήρια Ῥωμαϊκὰ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, ἀπέτυχεν ὅμως νὰ καταστήσῃ τὴν Γερμανίαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν· διότι οἱ Γερμανοὶ βραδύτερον τῷ 9 μ. Χ. διὰ τοῦ Ἀρμινίου κατέστρεψαν τὸν ὑπὸ τὸν Κ. Οὐάρον Ῥωμαϊκὸν στρατὸν ἐν τῷ Τευτοβουργίῳ ὄρυμφι, καὶ μετὰ 5 ἔτη τῷ 14 μ. Χ. ἐξεδικήθησαν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ὕβριν ταύτην διὰ τοῦ Γερμανικοῦ, ἀπώλεσαν ὅμως πᾶσαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας πρὸς κατάκτησιν τῆς Γερμανίας.

Ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς μεγάλης τῶν ἔθνων μεταναστεύσεως τῷ 375 μ. Χ. οἱ Γερμανοὶ παραχωρήσαντες τοῖς Σλαύοις τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, εἰσέβαλον εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος καὶ καταλύσαντες αὐτὸ συνέστησαν πολλὰ κράτη ἐν Ἰσπανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ βορείῳ Ἀφρικῇ, τῶν ὁποίων ἐπισημότατον ὑπῆρξε τὸ τῶν Φράγκων ἐν Γαλλίᾳ, ὅπερ τὰ μέγιστα ἐπεξέτεινε Κάρολος ὁ μέγας (768—814) ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ ἀπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ ἀρχεῖται ἡ Ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Μετὰ δὲ τὸν Μέγαν Κάρολον ἀνή-

γερρεύθη Ῥωμανὸς αὐτοκράτωρ Ὁθων ὁ μέγας τῷ 962 καὶ τὸ βασιλείον τῆς Γερμανίας ὠνομάσθη «Ἁγίον Ῥωμανικὸν κράτος τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους» τὸ ὅποιον μετὰ 30 ετῇ πόλεμον ἀπώλεσε χάρας τινάς, ἃς ἔλαβεν ἡ Σουηδία καὶ ἡ Γαλλία. Μετὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α' ἡ Γερμανία ἔπαθε πολλὰ ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ Ῥηνικοῦ δεσμοῦ, ἐκ τῆς πίεσεως τοῦ ὁποίου ἀπηλλάγησαν οἱ Γερμανοὶ διὰ τῶν κατὰ τὸ 1813—15 πολέμων ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας.

Τῷ δὲ 1815 συνέστη ἡ Γερμανικὴ ὁμοσπονδία συγκροτηθεῖσα ἐκ 39 μικρῶν καὶ μεγάλων κρατῶν, ὧν 35 μοναρχικῶν καὶ 4 δημοκρατικῶν καὶ ἔχουσα τὴν ἐδραν ἐν Φραγκφουρτίῳ, ἥτις διὰ τοῦ κατὰ τὸ 1866 γενομένου πολέμου μεταξὺ τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας διελύθη καὶ ἀντ' αὐτῆς συνεκροτήθη ἡ τῆς βορείου Γερμανίας Ὁμοσπονδία ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ Αὐστρία ἀπεκλείσθη διὰ τῆς ἐν Πράγα συνθήκης τοῦ 1866.

Ἡ βόρειος Γερμανικὴ ὁμοσπονδία συνέστη ἐκ πάντων τῶν βορείων κρατῶν τῆς Γερμανίας 21 τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὰ ὁποῖα προσετέθησαν κατὰ τὸ 1866 καὶ τὰ 4 νότια κράτη ἧτοι ἡ Βαυαρία, ἡ Βυρτεμβέργη, ἡ Βάδη καὶ ἡ Ἑσση, καὶ οὕτως ἠνωμένη πᾶσα ἡ Γερμανία ἐνδόξως διεξήγαγε τὸν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Γ' κηρυχθέντα πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσίας τῷ 1870 καὶ τῷ 1871 (18 Ἰανουαρίου) ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ ἐν Βερσαλλίαις ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Γουλιέλμος.

α') Φυσικὴ κατάστασις,

§. 1. Ὅρια καὶ θέσις.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης κειμένη καὶ ἀποτελοῦσα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῶν θερμῶν μεσημβρινῶν κρατῶν εἰς τὰ ψυχρὰ βόρεια, καὶ ἀπὸ τῶν ἡπειρωτικῶν ἀνατολικῶν εἰς τὰ δυτικὰ ὠκεάνεια διὰ τῶν πλείστων ποταμῶν ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ΒΔ Εὐρώπην καὶ περιβάλλεται πρὸς Β μὲν

ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ δὲ ὑπὸ τῶν Κάτω Χωρῶν, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας.

§. 2. Θάλασσα, κόλποι καὶ λιμένες αὐτῆς.

Τοιαύτην θέσιν κατέχουσα ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία μόνον ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς περιβάλλεται ὑπὸ δύο θαλασσῶν, τῆς Βαλτικῆς πρὸς ἀνατολὰς καὶ τῆς Γερμανικῆς πρὸς δυσμὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖται ἡ Δανία καὶ τὸ βορειότατον τῆς αὐτοκρατορίας μέρος συνεχόμενον μετὰ τῆς Δανίας.

Κόλποι δὲ ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ σχηματιζόμενοι εἶναι τρεῖς ὁ τοῦ Δαντσίκου παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Οὐϊστουλά ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ, ὁ τῆς Λυδέκης πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀμβούργου, καὶ ὁ τοῦ Κιέλου πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου ὁ κάλλιστος· ἐν δὲ τῇ βορείᾳ θαλάσῃ ἐπίσης τρεῖς, ὁ τῆς Βρέμης παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν, ὁ Ἰάδεις πρὸς δυσμὰς τούτου καὶ ὁ Δολλάρτιος πρὸς δυσμὰς τοῦ προηγουμένου μεταξὺ τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἐντὸς δὲ τῶν κόλπων τούτων σχηματίζονται καὶ λιμένες ἐμπορικοὶ ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν ὁμωνύμων πόλεων, ἤτοι τοῦ Δαντσίκου, τῆς Λυδέκης, τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Κιέλου καὶ τῆς Βρέμης.

§. 3. Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Τὰ ἐπισημότερα ὄρη τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι τὰ ἀκόλουθα

1) Τὰ Βόσγια ὄρη (Βόγηςος), τὰ ὁποῖα ἀνήκοντα εἰς τὴν Γαλιαν ἐκτείνονται μεταξὺ τῶν δύο κατακτηθεισῶν ἐπαρχιῶν Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας καὶ ἔχουσιν ὕψος 5,000' ποδῶν.

2) Ὁ Γερμανικὸς Ἰόρας (Ἰούραςος) ἐκτείνόμενος μεταξὺ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Βαυαρίας ἔχει ὕψος 5,000' ποδῶν.

3) Ὁ Μέλας Δρυμὸς ἐκτείνόμενος μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Νέκερος ποταμοῦ ἔχει ὕψος 4,000' πρὸς μεσημβρίαν.

4) Ὁ Βοεμικὸς Δρυμὸς συνενούμενος μετὰ τοῦ Ἰουράσου περιβάλλει τὴν Βαυαρικὴν πεδιάδα.

5) Ὁ Θουρίγγειος Δρυμὸς ἐκτεινόμενος πρὸς νότον τῆς Θουριγγίας χώρας καὶ ἔχων ὕψος 3,200' ποδῶν.

6) Τὰ Σουδήτια ὄρη καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ περιβάλλοντα τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς Αὐστρίας ἐκτείνονται μέχρι τῶν Καρπαθίων ὄρεων καὶ ἔχουσιν ὕψος 5,000' ποδῶν περίπου.

7) Τὰ Γιγάντια ὄρη τὰ ὑψηλότερα τῆς Γερμανίας ἔχοντα ὕψος 5,200' κατὰ τὴν λεγομένην Χιονώδη κορυφὴν.

8) Τὸ Ἄρτσον ὄρος ἐκτεινόμενον ἐν τῇ Σαξονικῇ χώρᾳ διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω Ἄρτσον καὶ ἔχει ὕψος 4,000' ποδῶν σχεδόν.

Πεδιάδες δὲ ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Μαγδεβουργικὴ πεδιάς, ἡ μεταξὺ τῶν Γιγαντίων ὄρεων καὶ τοῦ Οὐιάδου ποταμοῦ εὐφορος πεδιάς, ἡ Πομερανικὴ, ἡ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας ἡ Βαυαρικὴ καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ κάτω Ἄλβιος.

§. 4. Ποταμοὶ καὶ διώρυγες.

1) Ὁ Δούναβις (ἄνω) πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἐκ τριῶν πηγῶν καὶ διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν, Αὐστρο-ουγγαρίαν καὶ τὰς βορείους χώρας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐκβάλλει διὰ τριῶν στομιῶν εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

2) Ὁ Ῥήνος πηγάζων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων, διερχόμενος τὴν Κωνσταντίαν λίμνην, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν δυτικὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν καὶ εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ἐπισημότερος ποταμὸς τῆς Γερμανίας.

3) Ὁ Οὐέσουργις πηγάζων ἐκ τοῦ Θουριγγείου Δρυμοῦ καὶ διερχόμενος τὴν δυτικὴν Γερμανίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰάδειον κόλπον τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

4) Ὁ Ἄλβις ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντίων ὄρεων καὶ διερχόμενος τὴν Σαξονίαν καὶ δυτικὴν Πρωσίαν ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

Ὁ Ὑόδρος (Viadrus) πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητίων ὄρεων καὶ διερχόμενος τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς αὐτοκρατορίας διὰ τριῶν στομιῶν ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν πόλιν Στέττινον καὶ εἶναι εἷς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Γερμανίας.

6) Ὁ Οὐῆστούλας πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων καὶ διερχόμενος τὴν Πολωνίαν καὶ ἀνατολικὴν Πρωσσίαν, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Δαντσίκου ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ καὶ εἶναι ὁ μέγας ἀνατολικὸς ποταμὸς τῆς Γερμανίας.

Περὶ ἄλλων μικροτέρων ποταμῶν ἢ παραποτάμων ὡς τοῦ Σπρέου καὶ Ὑσάρου ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

Ἐπισημότεραι δὲ διώρυχες εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Λουδοβίκειος, συνδέουσα τὸν Μοῖνον καὶ Δούναβιν ποταμόν.

2) Ἡ τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου συνδέουσα τὸν Σπρέον καὶ Ὑόδρον.

3) Ἡ Φινόβιος μεταξὺ Ὑόδρου καὶ Ἀφέλου ποταμοῦ.

4) Ἡ Ἐπιδωρικὴ συνδέουσα τὸν Ἐπιδώραν ποταμόν καὶ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

5) Ἡ Βρομβέργειος μεταξὺ τοῦ Οὐῆστούλα καὶ τοῦ Νέτσου ποταμοῦ.

6) Ἡ Ὁβερλανδικὴ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ.

§. 5. Λίμναι καὶ νῆσοι.

Οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχει τόσον πολλὰς μικρὰς λίμνας, ὅσον ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία καὶ μάλιστα ἰδίως ἡ Πρωσσία ἀριθμοῦσα 173 καὶ ἡ Πομερανία περιέχουσα 130. Πασῶν δὲ τούτων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς.

Ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ

1) Ἡ Σπινδίγγη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ Πρωσσίᾳ καὶ ἔχουσα 12 γ. μίλ. περίμετρον καὶ 2 μίλ. □ ἐμβαδὸν εἶναι ἡ μεγίστη πασσῶν.

2) Ἡ Μαουέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, πρὸς βορρᾶν τῆς προηγουμένης ἔχει σχῆμα σταυροειδές.

3) Ἡ Βοϋονφέστη λίμνη κειμένη μετὰ τῶν δύο προηγουμένων.

4) Ἡ Λεβεντίνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καὶ μετὰ τῆς Σπιρδίγγης συναπτομένη.

5) Ἡ Ἰωαννησβούργη κειμένη ΝΑ τῆς Σπιρδίγγης.

6) Ἡ Λονσκέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ.

Ἐν Πομμερανία, Ποσεινία καὶ Βραδεμβέργῳ.

7) Ἡ Μαδούη λίμνη ἐν Πομμερανία πρὸς Δ. τῆς Πρωσσίας κειμένη.

8) Ἡ Γοπλόη λίμνη ἐν Ποσεινία, πρὸς νότον τῆς προηγουμένης κειμένη.

9—12) Ἡ Μυγγέλη, ἡ Σβιλόχη, ἡ Οὐκάρη καὶ ἡ Ρουππίνη ἐν Βρανδεμβούργῳ.

Ἐν Μεκλεμβούργῳ καὶ Σαξονία.

13, 14) Ἡ Μυρίτση καὶ Πλαουέρη ἐν Μεκλεμβούργῳ.

15 καὶ 16) Ἡ Ἀρένδη καὶ Ροιβλίγγη ἐν Σαξονία παρὰ τὴν Ἀλλην.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ ἄλλαι λίμναι ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσίᾳ καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ μεγάλαι συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης Βαλτικῆς τε καὶ Γερμανικῆς.

Νήσους δὲ τρεῖς ἔχει ἡ Πρωσία τὴν Ῥουγένην, Οὐσεδόμην καὶ Βολλίνην.

6.) Πολιτικὴ κατὰστασις.

§. 1. Σύστασις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας διὰ τοῦ κατὰ τὸ 1866 γενομένου πολέμου μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Αὐστρίας, ὅτε ἀπεφασίσθη ἡ ὑπεροχὴ τῆς Πρωσσίας ἐπὶ τῆς Γερμα-

νίας καὶ ἀπεμονώθη ἡ Αὐστρία, συνέστη ἡ νέα Ὁμοσπονδία τῆς Βορείου Γερμανίας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσσίας.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ νότια κράτη ἡ Βαυαρία, Βυρτεμβέργη, Βάδη καὶ Ἔσση διὰ τῆς νέας ὁμοσπονδίας ἀπεμονώθησαν, πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν συνεμάχησαν τῇ Πρωσίᾳ κατὰ τὸ 1870 καὶ ἀνέθεσαν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ ἐν καιρῷ πολέμου εἰς αὐτήν, ἥτις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συμμαχίας ταύτης στηριζομένη ἀνέλαβε τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ὁ Ναπολέων Γ' ἀφορμὴν λαβὼν, διότι οἱ Ἰσπανοὶ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1870 προσέφερον τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον εἰς τὸν πρίγκιπα Λεοπόλδον Χοεντσόλερν, ἐκήρυξε κατὰ τῆς Πρωσσίας τῇ 19 Ἰουλίου 1870, ὅτε τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀνεκοίνωσαν τὰ νότια κράτη εἰς τὴν Πρωσίαν ὅτι θὰ μετὰσχωσιν αὐτοῦ. Σύμπασα ἡ ἡ Γερμανία ἐνωθεῖσα ὡς εἰς ἀνὴρ ἡρωϊκῶς ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ πατρίδος ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου τοῦ 1870 μέχρι τῆς 26 Φεβρουαρίου 1871 καὶ εἰς 173 μεγάλας καὶ μικρὰς μάχας ἐνίκησε τὸν ἐχθρὸν, τοῦ ὁποῖου 26 ὄχυράς θέσεις ἐκυρίευσεν καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβεν 11,650 ἀξιωματικούς, 363,000 στρατιώτας, 6,700 πυροβόλα καὶ 120 σημαίας καὶ οὕτως ἐνδόξως συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη τῇ 10 Μαΐου 1871 ἐν Φραγκφουρτίῳ. Διαρκούντος δὲ τοῦ πολέμου κατὰ Νοέμβριον προσῆλθον καὶ τὰ νότια κράτη εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν καὶ κατὰ Δεκέμβριον ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἐπρότεινεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας νὰ δεχθῇ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀναγορευθῇ αὐτοκράτωρ, ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ 18 Ἰανουαρίου 1871 ἐν Βερσαλλίαις καὶ οὕτω συνέστη ἡ νέα Γερμανικὴ αὐτοκρατορία. Ἡ δὲ Γαλλία ὑπεχρεώθη νὰ παραχωρήσῃ τὸ $\frac{1}{5}$ τῆς Λοθαριγγίας μετὰ τῆς Ἀλσατίας πλὴν τοῦ φρουρίου Βελφόρτ καὶ νὰ πληρώσῃ ἀποζημιώσεις τοῦ πολέμου 5 δισεκατομ. φράγκων.

§. 1. Πολιτικὴ διατάξεις.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία συνίσταται ἐξ 25 μεγάλων καὶ μικρῶν κρατῶν, ἀρχιδουκάτων, δουκάτων, πριγκιπάτων καὶ ἐλευθέρων πόλεων μετὰ τῶν δύο κατακτηθεῖσων χωρῶν Ἀλσατίας καὶ

Λοθαριγγίας. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα 4 βασιλείαι, 6 μεγάλα δουκάτα, 5 δουκάτα, 7 ἡγεμονίαι καὶ 3 ἐλεύθεραι πόλεις.

1) Τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσσίας ἔχον ἑκτασ. 6,400 □. κατοίκ. 26,000,000 σχεδόν.

2) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας ἔχον ἑκτασ. 1,480 □. κατοίκ. 5,100,000.

3) Τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας ἔχον ἑκτασ. 275 □. κατοίκ. 3,000,000 σχεδόν.

4) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης ἔχον ἑκτασ. 355 □. κατ. 2,000,000 σχεδόν.

5) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης ἔχον ἑκτασιν 280 □. κατ. 1,600,000 σχεδόν.

6) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης ἔχον ἑκτασιν 140 □. κατ. 900,000 σχεδόν.

7) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μαεκλεμβούργου Σχουερίνου ἔχον ἑκτασιν 245 □. κατ. 670,000.

8) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βεϊμάρης ἔχον ἑκτασ. 66 □. κατοίκ. 300,000.

9) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβούργου Στρελίτσου ἔχον ἑκτ. 55 □. κατ. 100,000.

10) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου ἔχον ἑκτασ. 118 □ κατ. 325,000.

11) Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίκης ἔχον ἑκτασιν 68 □. κατ. 330,000.

12) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μαϊνίγγης ἔχον ἑκτασ. 45 □. κατ. 200,000.

13) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου ἔχον ἑκτ. 25 □. κατ. 150,000.

14) Τὸ δουκ. Σαξο-Κοβούργου καὶ Γότθας ἔχον ἑκτασιν 36 □. κατ. 190,000.

15) Τὸ δουκάτον τοῦ Ἀνάλτου ἔχον ἑκτασιν 43 □. κατοίκ. 220,000.

16 17) Αἱ δύο ἡγεμονίαι Στρασβούργου, Ρουδολστάτης καὶ Σονδερσχώσης ἑκτασ. 18 □. κατ. 80,000.

18) Ἡ ἡγεμονία τῆς Βαλδέκης ἔχουσα ἑκτασιν 20 □. κατ. 55,000.

19 20) Αἱ ἡγεμονίαι τῆς Ῥεούσης παλαιᾶς καὶ νέας ἔχουσαι ἑκτασιν 20 □. κατ. 150,000.

21) Ἡ ἡγεμονία τῆς Σχαουεμβούργης Λίππης ἔχουσα ἑκτασιν 8 □. κατοικ. 35,000.

22) Ἡ ἡγεμονία τῆς Λίππης ἔχουσα ἑκτασιν 20 □. κατοίκους 115,000.

23) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Λυβέκη ἔχουσα ἑκτασιν 5 □. κατοίκους 60,000

24) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Βρέμη ἔχουσα ἑκτασιν 5 □. κατοίκους 150,000.

25) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Ἀμβούργον ἔχουσα ἑκτασιν 8 □. κατ. 400,000 σχεδόν.

26) Καὶ ἡ Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία ἔχουσα ἑκτασ. 270 □. κατοίκους 1,600,000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

Ἔκτ. 6,400 □ κατ. 26,000,000. σχεδόν.

Ἱστορικὴ ἑποψις.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἐκ μικρῶν ὁρμώμενον, τοσαύτην πρόοδον καὶ ἐπίδοσιν ἔλαβε καὶ τοσοῦτον ταχέως ἀνυψώθη εἰς τὴν περιωπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν νῦν εὐρίσκεται, ὅσον ἡ Πρωσσία. Διότι ἡ ἀρχικὴ ἐστία καὶ ὁ πρῶτος πυρὴν τῆς μοναρχίας ταύτης ὑπῆρξε τὸ μικρὸν Βρανδεμβούργον, τὸ ὁποῖον νῦν ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον νομὸν τῆς Πρωσσίας. Ἐκ τούτου δὲ ὡς ἐκ κέντρου ὁρμώμενοι οἱ ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς αὐτοῦ μετὰ πολλὰς περιπετείας καὶ τύχας ἀλληλοδιαδόχως προσεκλήσαντο πᾶσας τὰς λοιπὰς τῆς μοναρχίας χώρας καὶ ἀνύψωσαν τὴν Πρωσσίαν εἰς πρώτην δύναμιν τῆς Εὐρώπης καταστήσαντες αὐτὴν πρῶτον καὶ ἀξιόλογον ἐν πᾶσι. Πρῶτος δὲ ἡγεμὼν τοῦ Βρανδεμβούργου ὑπῆρξεν Ἀλβέρτος ὁ ἐπωνομασθεὶς Ἀρκτος, ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ ὁποίου διαρκεσάσης ἀπὸ τοῦ 1134—1320 κτύπησεν ἡ ἡγεμονία, ἀκολουθῶν ὅμως ἐπὶ τῆς δυναστείας τῆς Βιτελθβαχικῆς καὶ Λουξεμβουργικῆς περιέπεσεν εἰς ἀνιάτους συμφοράς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξήγαγεν αὐτὴν ἐντὸς βραχείου χρόνου ὁ οἶκος τοῦ Χοέντσολερν. Ἡ δὲ πρώτη εὐτυχὴς περίοδος αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ μεγάλου Ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὅστις ἔσωσε τὴν χώραν ἐκ τῶν δυστυχημάτων τοῦ 30ετοῦς πολέμου, ἐπροστάτευσεν αὐτὴν κατὰ τῆς Πολωνίας, Σουηδίας καὶ Γαλλίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1660 ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας· ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ ὠνομάσθη πρῶτος τῷ 1701 βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ἡ δὲ βασιλεία τοῦ ἐγκόνου αὐτοῦ Φρειδερίκου Β΄. (1740—1786) ἀποτελεῖ τὴν δευτέραν εὐτυχῆ περίοδον αὐτῆς. Τὴν δὲ τρίτην περίοδον

μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ταπείνωσιν ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος (1806 καὶ 1807) ἀπετέλεσεν ὁ Φρειδερίκος Γουλιέλμος Γ'. καὶ τὴν τετάρτην ἐνδοξον περίοδον συνεπλήρωσεν ὁ Γουλιέλμος Α'. βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὁ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Θέσις καὶ ὄρια τῆς Πρωσσίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας διὰ τῶν μεγάλων κατακτήσεων τοῦ 1864, 1866 καὶ 1870 γενόμενον τὸ μέγιστον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν κατέχον μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τὴν ἕκτην θέσιν, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῆς Δανίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, Πολωνίας καὶ Γαλικίας, πρὸς Μ. ὑπὸ τῆς Σιλεσίας, Μοραβίας, Βοσμίας, Σαξονίας, Βαυαρίας καὶ Ἑσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὁλλανδίας.

§. 1. Θάλασσα, κόλποι καὶ λιμένες αὐτῆς.

Δύο θάλασσαί μεγάλαι περιβάλλουσι τὴν Πρωσίαν ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς ἡ Βαλτικὴ πρὸς ἀνατολάς, ἥτις καὶ ἀνατολικὴ θάλασσα καλεῖται, καὶ ἡ Γερμανικὴ θάλασσα πρὸς δυσμὰς ὀνομαζομένη καὶ βόρειος θάλασσα, αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τῶν πορθμῶν μικροῦ καὶ μεγάλου Βέλτου, τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ Σκαγεράκου καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖνται τὰ δουκᾶτα Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου καὶ ἡ Ἰουτλάνδη τῆς Δανίας. Κόλποι δὲ σχηματίζονται τρεῖς μὲν ἐκ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

1) Ὁ τοῦ Δαντσίκου περὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Οὐϊστόύλα ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ.

2) Ὁ τῆς Λυβέκης πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀμβούργου μεταξὺ τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ Ὀλστείνου.

3) Καὶ ὁ τοῦ Κιέλου ἐν τῇ Α. πλευρᾷ τοῦ Ὀλστείνου πρὸς

Β. τοῦ προηγουμένου ὁ κάλλιστος πάντων. Τρεῖς δὲ ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσῃ.

4) Ὁ τῆς Βρέμης πρὸς βορρᾶν τῆς ὁμωνύμου πόλεως ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς θαλάσσης.

5) Ὁ Ἰάδειος πρὸς δυσμὰς τοῦ προηγουμένου. καὶ

6) Ὁ Δολλάρτιος μεταξὺ τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῶν κάτω Χωρῶν. Ἐπισημότεροι δὲ ἐμπορικοὶ λιμένες εἶναι ὁ τοῦ Δαντσίκου, τῆς Λυβέκης, τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Κιέλου καὶ τῆς Βρέμης.

§. 3. Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Τὰ ἐπισημότερα ὄρη τῆς Πρωσσίας κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινῆς οὔσης εἶναι.

1) Τὰ Σουδήτσια, Γιγάντια καὶ τὸ Ἄρτσον, τὰ ὅποια περιεγράφησαν ἤδη ἐν τῇ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ, περιβάλλουσι τὴν Πρωσίαν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς.

2) Τὰ Βόσγια ἐκτεινόμενα μεταξὺ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

Τῶν δὲ πεδιάδων ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Μαγδεμβουργικὴ, ἡ Πομμερανικὴ καὶ ἡ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας.

§. 5. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Πάντες οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας διέρχονται καὶ διὰ τῆς Πρωσσίας καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βαλτικὴν καὶ Γερμανικὴν θάλασσαν. Πλὴν δὲ τούτων, αἵτινες προηγουμένως περιεγράφησαν, ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικροὶ ποταμοὶ καὶ παραπόταμοι βρέχοντες τὴν χώραν, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι.

1) Ὁ Πρέγελος πηγάζων ἐκ τῶν ὄριων τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν Καϊνιξβέργην.

2) Ὁ Βάρθης πηγάζων ἐκ τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας καὶ διερχόμενος τὸ Πόσενον ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὅδρον ποταμὸν.

3) Ὁ Σπρέος μέγας παραπόταμος τοῦ Ἀφέλου ἐν Βρανδεμβούργῳ πηγάζων ἐκ τῶν ὀρίων τῆς Σαξονίας καὶ Βοεμίας καὶ σχηματίζων μίαν νῆσον πλησίον τοῦ Βερολίνου, διέρχεται τὴν πόλιν ταύτην καὶ διὰ τῆς διώρυχος τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου συναπτόμενος μετὰ τοῦ Ὁδέρου χύνεται εἰς τὸν Ἀφελον ποταμόν.

4) Ὁ Ἀμασίας (Ems) πηγάζων ἐκ τῆς Πρωσικῆς ἐπαρχίας Βεστφαλίας καὶ διὰ διώρυχος συνενούμενος μετὰ τοῦ Ῥήνου ἐκβάλλει εἰς τὸν ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσῃ κείμενον κόλπον τοῦ Δολλάρτου.

Πλὴν δὲ τῶν πολυαριθμῶν ποταμῶν ἔχει ἡ Πρωσία καὶ πολὺς διώρυγας μεταξὺ αὐτῶν πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς.

1) Ἡ Φρειδερίκειος συνδέουσα τὸν Σπρέον καὶ Ὁδερὸν ποταμόν.

2) Ἡ Βρομβέργειος μεταξὺ τοῦ Οὐϊστούλα καὶ τοῦ Νέτσου ποταμοῦ.

3) Ἡ Φινόβιος συνάπτουσα τὸν Ὁδερὸν μετὰ τοῦ Ἀφέλου.

4) Ἡ Πλαυϊκὴ συνδέουσα τὸν Ἀλβιν μετὰ τοῦ Ἀφέλου.

Καὶ λίμνας δὲ τοσαύτας ἔχει ἡ Πρωσία ἥτοι 389, ὅσας οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς Ῥωσσίας μικρὰς καὶ μεγάλας, μεγαλῆτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν λιμνῶν τῆς Γερμανίας μνημονευθεῖσαι ἥτοι ἡ Σπιρδίγγη, ἡ Μαουέρη, ἡ Βοϋενφέστη, ἡ Λεβεντίνη, ἡ Ἰωαννησβούργη καὶ ἡ Λονσκέρη.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις καὶ διοικήσεις.

Ἡ Πρωσικὴ μοναρχία πρὸ μὲν τοῦ 1866 διηρεῖτο εἰς 8 μεγάλους νομούς, μετὰ δὲ τὴν προσάρτησιν τῶν δουκάτων Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου, τοῦ Λαουεμβούργου, τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Ἑσσης Κασσέλης καὶ Νασαυίας, τῆς Ἑσσης Ὁμβούργου καὶ τῆς ἐλευθέρου πόλεως Φραγκοφούρτης, διηρέθη εἰς 14 μεγάλους

νομοὺς ὑποδιαιρουμένους εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τοῦ Βρανδεμβούργου ἔχων κατ. 3,200,000 καὶ πρωτ. Βερολῖνον 1,100,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Πομερανίας ἔχων κατ. 1,400,000 καὶ πρωτ. Στέττινον 85,000 κατ.

3) Ὁ τῆς Σιλεσίας ἔχων κατ. 3,900,000 καὶ πρωτ. Βρεσλαυτ-
αν 250,000 κατ.

4) Ὁ τῆς Σαξονίας ἔχων κατ. 2,200,000 καὶ πρωτ. Μαγδε-
βούργον 130,000 κατ.

5) Ὁ τῆς Βεστφαλίας ἔχων κατ. 2,000,000 καὶ πρωτ. Μύν-
στερον 40,000 κατ.

6) Ὁ τοῦ Ῥήνου ἔχων κατ. 3,800,000 καὶ πρωτ. Κοβλέντσον
40,000 κατ.

7) Ὁ τῆς Πρωσσίας ἔχων κατ. 3,200,000 καὶ πρωτ. Καϊνιξ-
βέργην 140,000 κατ.

8) Ὁ τοῦ Ποσένου ἔχων κατ. 1,000,000 καὶ πρωτ. Πόσενον
70,000 κατ.

9) Ὁ τοῦ Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου ἔχων κατ. 1,100,000
καὶ πρωτ. Σλέσβικον 15,000 κατ.

10) Ὁ τοῦ Ἀννοβέρου ἔχων κατ. 2,100,000 καὶ πρωτ. Ἀν-
νόβερον 130,000 κατ.

11) Ὁ τῆς Ἑσσης Νασαυίας ἔχων κατ. 1,500,000 καὶ πρωτ.
Κασσέλην 60,000 κατ.

§. 2. Πόλεις τῆς Πρωσσίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας ἔχει νῦν 1,300 πόλεις καὶ κο-
μοπόλεις, τῶν ὁποίων μία μὲν, ἡ πρωτεύουσα ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὸ 1
ἑκατομ. κατοίκων, 7 δὲ ὑπὲρ τὰς 100,000, 11 μεταξὺ 50,000—
100,000 καὶ 30 ἀπὸ 50—20,000 καὶ αἱ λοιπαὶ 1252 ἀπὸ 20
—3000 κατοίκων.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ τῆς Γερμανικῆς
αὐτοκρατορίας, τὸ Βερολῖνον, τὰ μέγιστα καὶ κατὰ πάντα ὑπε-

ρέχει καὶ διαφέρει πασῶν τῶν λοιπῶν μεγάλων πόλεων αὐτῆς καὶ συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν μεγίστων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης πόλεων, ἀνάγκη νὰ περιγραφῇ ἐκτενέστερον τῶν λοιπῶν.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 4,100,000 κατ.

Ὡσπερ ἡ Πρωσσία ἐκ μικρῶν ὁρμωμένη, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐγένετο κράτος μέγα, οὕτω καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς τὸ Βερολίνον τοσαύτην πρόοδον ἔκαμεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ὅσην οὐδεμία ἄλλη πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης· διότι ἐν ᾧ περὶ τὰς ἀρχάς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (1701), ὅτε ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ βασιλείως μόλις ἠρίθμει 50,000 κατοίκων, νῦν ἔχει 4,100,000. Ἡ δὲ γιγαντιαία πρόοδος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως ταύτης ἀποβαίνει μυστήριον ἀνεξήγητον ἐκ πρώτης ὄψεως· διότι καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ μέσῳ μεγάλῃς, ἐν μέρει μὲν ἀμμώδους, ἐν μέρει δὲ ἐλώδους πεδιάδος, ἐχούσης ἑδαφος ὀλίγον καρποφόρον καὶ διὰ πολλοῦ κόπου καὶ μεγάλῃς τέχνης παρέχον τοῖς κατοίκοις τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, καὶ τὸ ἦττον ὑγιεινὸν κλίμα καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ βασιλείου καὶ ἀπὸ τῶν θαλασσῶν, ἀπεστέρησαν αὐτὴν πάντων τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς παραγωγὴν τοιοῦτου μεγαλείου καὶ τὰ ὅποια, καὶ περ ὑπάρχοντα εἰς ἄλλας τῆς Εὐρώπης πρωτευούσας, δὲν ἴσχυσαν νὰ ἀναδείξωσιν αὐτὰς οἷον τὸ Βερολίνον ἐγένετο.

Τὸ μεγαλεῖον λοιπὸν τοῦ Βερολίνου δὲν εἶναι τέκνον τῆς φύσεως, ἀλλὰ μεγαλοπρεπὲς ἔργον καὶ δημιουργημα τῶν μεγαλοφρόνων καὶ φιλοπατρίδων ἡγεμόνων τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τῶν φιλομούσων βασιλέων τῆς Πρωσσίας. Τὸ δὲ μικρὸν χωρίον Βερολίνον ἦν ὁ πρῶτος πυρὴν τοῦ νῦν μεγάλου Βερολίνου ἰδρυθὲν κατὰ τὸν ἰγ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἀλβέρτου τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀρχτοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Σπρέου ἀπέναντι νησιδίου, κειμένου ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ ὧ ἄλλων παρακειμένων πολυχνίων καὶ διὰ τῆς ἐνώσεως τούτων εἰς ἓν ὅλον ἐγένετο μεγίστη τῆς Γερμανίας πόλις ἡ ἐξά-

πολις διὰ τῆς φιλοτιμίας καὶ φιλομουσίας τῶν βασιλέων, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἡμιλλᾶτο νὰ αὐξήσῃ τὴν πόλιν διὰ μεγίστων καὶ περικαλλεστάτων οἰκοδομημάτων δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν.

Τὸ Βερολῖνον κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος τοῦ Βρανδεμβούργου ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ κατέστη τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας πάσης τῆς Γερμανίας μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν· διότι μετὰ τοῦ Σπρέου ἐνοῦται ὁ ἐξ Ἀρκτου καταβαίνων ἄνω Ἀφελος καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως τούτων σχηματίζεται ὁ πρὸς ἀνατολὰς διευθυνόμενος κάτω Ἀφελος καὶ ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ πρὸς δυσμὰς καὶ διὰ διωρύγων μετὰ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ πρὸς ἀνατολὰς καὶ διὰ τῶν δύο τούτων μεγάλων ποταμῶν ἐκβαλλόντων τοῦ μὲν εἰς τὴν Βαλτικὴν, τοῦ δὲ εἰς τὴν Γερμανικὴν, καθίσταται ὡς παραλία πόλις τὸ Βερολῖνον, ἔχουσα ὡς λιμένας τὸ Ἀμβούργον καὶ τὸ Στέττινον καὶ κατὰ τοῦτο ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ Μεδιόλανον, ὅπερ ὡς λιμένας ἔχει τὴν Γένουαν καὶ τὴν Βενετίαν, τὴν μὲν ἐν τῷ Τυρρήνικῳ, τὴν δὲ ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει κειμένην.

Τρεῖς πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Εὐρώπης μεσόγειοι ἔχουσιν πολλὴν ὁμοιότητα κατὰ τὴν θέσιν οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννη καὶ τὸ Βερολῖνον καὶ ἀποτελοῦσι σχῆμα ἰσοσκελοῦς τριγώνου ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, ἐν μὲν τῇ κορυφῇ τοῦ ὁποίου ἐνθρονισμένη παρὰ τὸν Σηκοάναν εἶναι ἡ περικαλλεστάτη τῶν πόλεων βασιλεὺς Παρίσιοι, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ γωνίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἡ τῶν Καϊσάρων πόλις καὶ πρεσβυτέρα ἡγεμονίς Βιέννη καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ἐπὶ τοῦ Σπρέου ποταμοῦ ἡ νεωτέρα σώματί τε καὶ πνεύματι ῥωμαλεωτέρα ἀδελφὴ τὸ Βερολῖνον.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας συνισταμένη ἐκ τῆς ἐν τῷ Σπρέῳ νήσου καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ μερῶν ἦτοι ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας πόλεως ἐξέχει πασῶν τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ πολιτικὴν, κοινωνικὴν, πνευματικὴν, ἐμπορικὴν, βιομηχανικὴν καὶ τεχνικὴν ἔποψιν καὶ ἔχει ἑκτασιν δύο σχεδὸν □, 500 μεγάλας καὶ μικράς εὐθείας ὁδοὺς, 60 πλατείας, 40 γεφύρας, 16,000 μεγάλ-

λας οἰκίας, 60 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, ἀκραιότατον πανεπιστήμιον, μεγίστην βιβλιοθήκην, μουσεῖα, ἀκαδημίας, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κήπον, ἀστεροσκοπεῖον, πλείστα φιανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἦτοι 12 γυμνάσια μετὰ 70,000 μαθητῶν καὶ 100 ἰδιωτικὰ σχολεῖα μετὰ 30,000 μαθητῶν, πάμπολλα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ δικαίως ὀνομάζεται πόλις τῶν Μουσῶν, Νεαὶ Ἀθῆναι ἢ καὶ εἰρωνικῶς ἐνίοτε τοῦ Σπρέου Ἀθῆναι διὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς σμικρότητα τῆς πόλεως. Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 50,000,000 φράγκων, τὰ δὲ ἐξόδα εἰς 45,000,000 καὶ τὸ χρέος εἰς 60,000,000 φράγκων.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται αἱ ἀκόλουθοι ἑπτὰ πόλεις ἢ Βρεσλαύα, Κολωνία, Καϊνιξβέργη, Μαγδεβούργον, Δάντσεικον, Φραγκοφούρτιον καὶ Ἀννόβερον ἔχουσαι ἀπὸ 250,000—100,000 κατοίκων.

1) Η ΒΡΕΣΛΑΥΙΑ 250,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σιλεσίας, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ τρίτη καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Πρωσσίας Βρεσλαυία κειμένη ἐν μεγάλῃ, ἐκτεταμένῃ, καρποφόρῳ καὶ καλῶς καλλιεργημένῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ὁλάου καὶ Ὁδέρου ποταμοῦ, διαρρέοντος τὴν πόλιν ἐν πολλοῖς βραχίοσι, συνίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας, νέας πόλεως καὶ πέντε μεγάλων προαστείων, τὰ ὅποια πυρποληθέντα ἐν τῇ κατὰ τὸ 1806 γενομένῃ πολιορκίᾳ, λαμπρότερα ἀνικοδομήθησαν. Ἡ Βρεσλαυία κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα κτισθεῖσα, πολλάκις πυρποληθεῖσα καὶ πολλὰς τύχας ὑποστάσα, ἀλληλοδιαδόχως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πολωνῶν, Βοσμών, Οὐγγρων, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πρωσσίας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν καὶ νῦν διατελεῖ ὡς δευτέρα πόλις τῆς μοναρχίας, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπο-

ρικωτάτη, τῆς ὁποίας τὰ μὲν $\frac{1}{5}$ τῶν κατοίκων εἶναι Γερμανοί, τὸ δὲ $\frac{1}{5}$ Σλαῦοι καὶ 20 χιλ. Ἰουδαῖοι.

Ἡ Βρεσλαυία μεγίστην ἔκτασιν ἔχουσα 4 ὥρων περίμετρον, δοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, προάστεια λαμπρά καὶ πολυαριθμούς γεφύρας, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι τὰ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ τμήματα τῆς πόλεως, ἀκμάζει οὐ μόνον βιομηχανικῶς, ἐμπορικῶς καὶ ὕλικῶς ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς διαπρέπει τῶν ἄλλων πόλεων τῆς μοναρχίας· διότι πλὴν τῶν πολλῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν καὶ ἀνακτόρων ἔχει πανεπιστήμιον ἀκμαῖον μετὰ λαμπρᾶς βιβλιοθήκης 500 χιλ. τόμων, βοτανικὸν κήπον, διάφορα μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, 6 γυμνάσια, 4 πραγματικά, σχολεῖα τῶν κωφῶν, ἀλάλων καὶ τυφλῶν, ἀκαδημίας, 5 δημοσίας βιβλιοθήκας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ πολλὰ φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρὶς ἐξόχων ἐν ταῖς γράμμασιν ἀνδρῶν, οἷον τοῦ Οὐολφίου, Σλαϊερχαχέρου, Γαρβίου κλ.

2) Η ΚΟΛΩΝΙΑ 150,000 κατ.

Ἐν ᾧ ἡ πρωτεύουσα τῆς Σιλεσίας Βρεσλαυία καίται ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Πρωσσίας ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ, ἡ πρωτεύουσα τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας Κολωνία καίται εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς μοναρχίας ἥτοι ΒΑ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ μεγίστου τῆς Γερμανίας ποταμοῦ Ῥήνου καὶ εἶναι ἀρχαία Γερμανικὴ πόλις ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (51 π. Χ.) κατ' αἰτήσιν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἀγριππίνης, γεννηθείσης ἐν αὐτῇ καὶ κατασταθεῖσα μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη τῶν παραρρήνιων πόλεων, ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γερμανίας β'. καὶ ὑπῆρξεν ἡ πατρὶς τοῦ αὐτοκράτορος Βιτελίου, ἐν ᾗ σώζονται πολλὰ εἰρεπια, ἐν οἷς καὶ ναὸς τοῦ Ἀρεως.

Ἡ Κολωνία εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη καὶ ἕνεκα τῆς ἐπικαιροτάτης θέσεως ἐγένετο ἐμπορικωτάτη, ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀγγλίας, Ὁλλανδίας καὶ Γαλλίας καὶ ἐπεὶ δὲ ὑπῆρξε τὸ κέντρον καὶ ἡ μητρόπολις πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῇ

κάτω Γερμανία, ὀνομάζεται Ῥώμη τῆς Γερμανίας καὶ ἱερὰ πόλις ἔχουσα καὶ τὸν μέγιστον καὶ περιφημότατον Γοθικὸν ναὸν τῆς μητροπόλεως ἰδρυθέντα τῷ 1248.

Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς παλαιάν, ἔχουσαν στενάς καὶ ἀκανονί-
στους ὁδούς, παλαιὰς οἰκίας καὶ εἰς νέαν, ἔχουσαν εὐρείας καὶ
κανονικὰς ὁδούς, οἰκίας λαμπράς, πλατείας μεγάλας καὶ πολλὰς
ἐκκλησίας.

Τῶν δὲ πολυαρίθμων δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν
καὶ φιλανθρωπικῶν οἰκοδομημάτων ἐπισημότερα εἶναι δύο γυμνά-
σια, τρία ἐμπορικὰ σχολεῖα, πολλαὶ βιβλιοθήκαι, μουσεῖον, ὀρφά-
νοτροφεῖον, φρενοκομεῖον, πλεῖστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ κα-
ταστήματα, τῶν ὁποίων 40 μόνον τοῦ περιωνύμου κοσμητικῆς ὑ-
δατος τῆς Κολωνίας. Κατὰ δὲ τὸν ιγ' αἰῶνα ἤκμαζεν οὐ μόνον
ὡς ἐμπορικὴ ἐλευθέρη πόλις ἀνήκουσα εἰς τὰς Ἀνσεατικές, ἀλλὰ
καὶ περιώνυμον πανεπιστήμιον εἶχε καὶ σχολὴν τῆς ζωγραφικῆς,
τὰ ὅποια μετὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς πόλεως ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης
ἐκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας ἐντελῶς ἐξέλιπον.

3) Η ΚΑΙΝΙΞΒΕΡΓΗ 140,000 κατ.

Ἡ πρώτη καὶ παλαιὰ πρωτεύουσα τῶν δουκῶν καὶ βασιλέων
τῆς Πρωσσίας Καϊνιξβέργη κειμένη ἐπὶ τοῦ Πρεγέλου ποταμοῦ ὀ-
λίγον πρὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίῳ Πρωσσίᾳ, ἰδρύθη τῷ 1256
καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως τῶν Βοεμῶν Ὁττοκάρου ἐκλήθη
οὕτω συνισταμένη ἐκ τριῶν πόλεων, διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ὁποίων
ἐγένετο μεγάλη ἡ πόλις ἔχουσα περίμετρον 2 μιλίων καὶ ἐχρη-
μάτισε πρῶτον μὲν καθέδρα τῶν δουκῶν τῆς Πρωσσίας, εἶτα δὲ
τῶν βασιλέων τῆς Πρωσσίας, οἵτινες ἐστέφοντο ἐν αὐτῇ. Ἡ Καϊ-
νιξβέργη κειμένη ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τῆς Πρωσσίας οὐχὶ μακρὰν τῶν
ὁρίων τῆς Ῥωσσίας εἶναι ὀχυρωτάτη πόλις τῆς μοναρχίας, λίαν
ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος φημιζομένη καὶ ὡς πατρίς τοῦ περιω-
νόμου φιλοσόφου Καντίου, ἀποθανόντος τῷ 1804 καὶ ταφέντος ἐν
τῷ ναῷ τῆς μητροπόλεως, ὅπου ὑπάρχει καὶ ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ. Ἐ-
πίσημος δὲ εἶναι ἡ πόλις καὶ διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν,

ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιланθρωπικῶν καταστημάτων· διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἐπίσημον, λαμπρὰν βιβλιοθήκην 200,000 τόμων, ἀστεροσκοπεῖον, ἀκαδημία, μουσεῖα, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, 5 γυμνάσια καὶ πολλὰ σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖα, θέατρον καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα.

4) TO MAGDEBONPION 140,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσικῆς Σαξονίας Μαγδεβοῦργον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ, ὅπου οὗτος διαιρεῖται εἰς 3 βραχίονας, ἀναφέρεται κατὰ πρῶτον τὸν ἡ αἰῶνα (805), καὶ ὀφείλει τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ὁθωνα τὸν μέγαν· αὕτη ὑπῆρξε μία τῶν ἰσχυροτέρων πόλεων τῆς Ἀνσεατικῆς ὁμοσπονδίας, ὅτε καὶ μεγάλως ἤκμασε. Ἀκολούθως ὁμως ἐν τῷ 30ετεί πολέμῳ κατεστράφη τῷ 1631 καὶ πάλιν ἀνικοδομηθεῖσα ταχέως ἀνέλαβε καὶ ἀνυψωθεῖσα εἰς τὴν προτέραν ἀκμήν, προσηρτήθη εἰς τὴν Πρωσίαν διὰ τῆς Βεστροφλικῆς εἰρήνης 1648. Τὸ Μαγδεβοῦργον συνίσταται ἐκ 4 μεγάλων τμημάτων καὶ δύο προαστείων, εἶναι ὀχυρωτάτη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ ἔχει ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα ἥτοι γυμνάσια, παιδαγωγεῖα, διδασκαλεῖα, βιβλιοθήκας, ὀρφανοτροφεῖα, νοσοκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα.

5) TO ANNOBERON 130,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην βασιλείου Ἀννοβέρου καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως, νῦν δὲ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ πόλις Ἀννόβερν κτισθεῖσα κατὰ τὸν 11. αἰῶνα κεῖται ἐν ἀμυώδει μὲν, ἀλλὰ λίαν καλῶς καλλιεργημένη πεδιάδι ἐπὶ τοῦ Λείνου ποταμοῦ καὶ συνίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως, τῆς νέας καὶ τῶν προαστείων. Τὸ Ἀννόβερν ἀπὸ τοῦ 1866 ἀνῆκον εἰς τὴν Πρωσίαν εἶναι μία τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς μοναρχίας, βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς, ἔχουσα ὁδοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, βασιλικὴν βιβλιοθήκην καὶ 4 ἰδιωτικὰς, μου-

σεῖον, πινακοθήκην, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρίς περιωνύμων ἀνδρῶν τοῦ Λεϊβνιτίου, τοῦ ὁποίου ὁ τάφος κεῖται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*Ossa Leibnitii*» ἥτοι ὅστ' αὐτοῦ τοῦ Λεϊβνιτίου, τοῦ Ἐρσχέλου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν Σλεγέλων.

6) ΤΟ ΦΡΑΓΚΟΦΟΥΡΤΙΟΝ 440,000 κατ.

Ἡ πρώτη τῶν τεσσάρων ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανίας, ἡ ἔδρα τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἀπὸ τοῦ 1815—1866, τὸ Φραγκοφούρτιον, κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Μοίνου ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν μετὰξὺ τοῦ Μοίνου, Ἀλβίος, Ὀδέρου καὶ Ῥήνου ποταμοῦ ἔλαβε μεγίστην ἐπίδοσιν καὶ ἀπέκτησε σπουδαιότητα ἱστορικὴν σημασίαν. Αὕτη ὑπῆρξεν ἔδρα Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς, ἐν αὐτῇ συνεκροτήθησαν συνέδρια καὶ σύνοδοι, κατὰ τὸν 17. αἰῶνα ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς καὶ ἐπὶ 50 ἔτη ἐτελοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας. Τὸ Φραγκοφούρτιον διαιρούμενον εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις, ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, ἐν ᾗ ἐγίνετο ἡ ἐκλογή τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων, πλῆθὺν ἐπιστημονικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ φημίζεται ὡς πατρίς πολλῶν λογίων ἀνδρῶν ποιητῶν, συγγραφέων ἥτοι τοῦ Σαβίγγνυ, Φαυερβάχου, Γροτεφένδου, Βουτμάννου, Σλοσσέρου καὶ τοῦ κορυφαίου πάντων Γοίθιου (τῷ 1749 γεννηθέντος), πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου μία τῶν πλατειῶν τῆς πόλεως φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἀνδρίας ἑσταταὶ ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ὑπὸ ἐπιστημονικῆς ἐταιρίας ἀγορασθεῖσα ὡς ἐθνικὸν κτῆμα διατηρεῖται καὶ φυλάττεται.

7) ΤΟ ΔΑΝΤΣΙΚΟΝ 440,000 κατ.

Ἡ δευτέρα παραλία ἐμπορικὴ πόλις τῆς Πρωσσίας Δάντσικον

κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐϊστούλα καὶ διαβρέομένη ὑπὸ τοῦ Μοτλάου, μόλις $\frac{1}{8}$ μιλίου ἀπέχει τῆς Βαλτικῆς καὶ ἔχει τόσον λαμπρὰν τοποθεσίαν ὥστε ὁ περιώνυμος Α. Οὐμβόλδος ὠνόμασέ ποτε αὐτὴν Βόρειον Γερμανικὴν Νεάπολιν τῆς Γερμανίας. Αὕτη ἀναφέρεται ὡς ἐπίσημος πόλις ἀπὸ τοῦ 5^{ου} αἰῶνος ἔτι καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπῆρξε τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μεταξὺ τῆς Πολωνίας, Πομμερανίας, Δανιμαρκίας καὶ Βρανδεμβούργου μεχριστοῦ μετὰ πολλὰς περιπετείας, περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Πρωσσίας τῷ 1793, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὁποίας ἔτι μᾶλλον ἠύξησεν ἡ πρόοδος τῆς πόλεως καὶ ὠνομάσθη διὰ τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα καὶ τὸ μέγα ἐμπόριον «Βόρειος Βενετία» ὡς διαβρέομένη ὑπὸ ὅ βραχιόνων τοῦ ποταμοῦ. Τὸ Δάντσεικον διαιρούμενον εἰς ἀρχαίαν, δεξιὰν καὶ κάτω πόλιν ἔχει ὀχυρώματα καὶ φρούρια πρώτης τάξεως, 3 ἀκροπόλεις καὶ ἑννέα προάστεια λαμπρά, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ περίμετρος τῆς πόλεως εἶναι 2 ὥρων. Πρὸς τούτοις δὲ ἡ πόλις ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά, βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

§. 8. Πόλεις Β'. τάξεως.

Ἐνδεκα πόλεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἔχουσαι ἀπὸ 100 χιλ. μέχρι τῶν 50 χιλ. αἱ ἐξῆς τὸ Στέττινον, ἡ Ἀλτόνα, ἡ Βάρμη, ἡ Ἐλβερφέλδη, τὸ Ἀκυϊσγράνον, ἡ Δυσσελδόρφη, ἡ Κρεφέλδη, ἡ Ἀλλη, τὸ Πόσενον, ἡ Κασσέλη καὶ ἡ Βοση.

1) ΤΟ ΣΤΕΤΤΙΝΟΝ 90,600 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πομμερανίας καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τὸ Στέττινον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ παρὰ τὴν Βαλτικὴν, ἦν κατ' ἀρχὰς μὲν χωρίον ἀλιέων, κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα ἐγένετο ἐμπορικὴ πόλις καὶ μία τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων καθέδρα τοῦ ἀρχιδουκῆς τῆς Πομμερανίας. Τῷ δὲ 1720 περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πρωσσίας καὶ ἀνεδείχθη ἐπίσημος βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις χρησιμεύουσα ὡς λιμὴν

τοῦ Βερολίνου ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ. Ὡς τοιαύτη δὲ ἔχει πολ-
λὰ δημόσια οἰκοδομήματα καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ βιο-
μηχανικὰ καταστήματα.

2) Η ΑΛΤΟΝΑ 90,000 κατ.

Ἡ μεγίστη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ πρώην δουκάτου
Ὀλστείνου κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀλβίος ποταμοῦ καὶ συνεχομένη
μετὰ τοῦ Ἀμβούργου διὰ τοῦ προαστείου τοῦ ἁγίου Παύλου, ἦν
κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα μικρὸν χωρίον ἀλιέων, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοι-
κοι ἠϋξήσαν ἐκ τῶν ἐξ Ἀμβούργου καταδιωχθέντων Καθολικῶν
καὶ Ἰουδαίων. Ἡ Ἀλτόνα οὔσα ὑψηλοτέρα τοῦ Ἀμβούργου ἔχει
καὶ κλίμα ὑγιεινότερον καὶ διὰ τῆς συνενώσεως μετὰ τοῦ Ἀμ-
βούργου ἐγένετο βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἐμπορευομένη
μετὰ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

3) Η ΒΑΡΜΗ 90,000 κατ. καὶ 4) Η ΕΛΒΕΡΦΕΛΔΗ 80,000 κατ.

Μεταξὺ τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Πρωσσικῆς μο-
ναρχίας διακρίνονται δύο ἡ Βάρμη καὶ ἡ Ἐλβερφέλδη, αἵτινες, ἐ-
πειδὴ συνέχονται, μίαν διπλὴν πόλιν ἀποτελοῦσι, κειμένην ἐπὶ
τοῦ Βουππέρου ποταμοῦ πρὸς Α. τοῦ Ῥήνου καὶ ΒΑ. τῆς Κολω-
νίας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Βάρμη συστάσα ἐκ πολλῶν χωρίων διαι-
ρεῖται εἰς ἄνω Βάρμην καὶ εἰς κάτω Βάρμην, ἡ δὲ Ἐλβερφέλδη
κειμένη μεταξὺ χαμηλῶν ὁρέων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ
Βουππέρου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν ἔχου-
σαν λαμπράς καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, ὁμοιαζούσας πρὸς ἀνά-
κτορα. Ἡ διπλὴ πόλις ἀριθμοῦσα 170,000 τὰ μέγιστα προήχθη
ἐντὸς ὀλίγων χρόνων καὶ κατὰ τὴν πληθὺν καὶ ποικιλίαν τῶν βιο-
μηχανικῶν καταστημάτων, παραγόντων μεγάλης ποσότητος με-
ταξωτῶν, λινῶν καὶ βαμβακερινῶν ὑφασμάτων, διαφέρει πασῶν
τῶν λοιπῶν πόλεων, πλὴν τῆς πρωτεύουσας τῆς μοναρχίας ἀνα-
λόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων.

5) ΤΟ ΑΚΥΙΣΓΡΑΝΟΝ 85,000 κατ.

Ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας Ἀκυίσγρανον κειμένη ἐν εὐφορωτάτῳ λεκανοπεδίῳ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Βελγίου, ἣν οἱ μὲν Γερμανοὶ Aachen καλοῦσιν, οἱ δὲ Γάλλοι Aix-la Chapelle, ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει θειούχων ἱαματικῶν ὑδάτων καὶ ἐφημίσθη ὡς καθέδρα Καρόλου τοῦ μεγάλου, ὅστις ἔκτισεν ἐν αὐτῇ λαμπρὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν περιώνυμον μητροπολιτικὸν ναόν, ἔδωκε πολλὰ προνόμια τοῖς κατοικοῖς καὶ τῷ 814 ἀποθανὼν ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ. Τὸ Ἀκυίσγρανον, ἐν ᾧ ἐστέφοντο οἱ αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, μετὰ πολλὰς τύχας περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ 1793—1815, ὅτε προσηρτήθη εἰς τὴν Πρωσίαν, καὶ εἶναι ἀκμαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τοῦ μεταξὺ Πρωσσίας, Βελγίου καὶ τῶν Κάτω χωρῶν ἐμπορίου καὶ ἔχουσα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

6) Η ΔΥΣΣΕΛΔΟΡΦΗ. 85,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσίᾳ καὶ πρότερον τοῦ δουκάτου τῆς Βέργης Δυσσελδόρφη κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς παλαιὰν πόλιν, Καρλστάδην (Καρολούπολιν) καὶ νέαν, ἔχουσαν οἰκίας κανονικὰς καὶ τετραγώνους καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἔχουσα ἀκαδημίας καλλιτεχνικὰς καὶ ἰδίως ζωγραφικῆς καὶ πινακοθήκας λαμπράς, καὶ διὰ τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρίς δύο μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ Heine γεννηθέντος τῷ 1799 καὶ τοῦ Π. Κορνηλίου.

7) Η ΚΡΕΦΕΛΔΗ 70,000 κατ.

Μία τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ Ῥήνου εἶναι ἡ Κρεφέλδη,

ἥτις διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τοσοῦτον προήχθη ὥστε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐδεκαπλασιάσθησαν ἐντὸς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ Κρεφέλδη ἔχει λαμπράς οἰκίας, ὁδοὺς εὐρείας καὶ καθαρὰς καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῶν ἐπιστημοτέρων μεταξωτῶν ὕφασμάτων, τῶν ὁποίων μεγίστη ἐξαγωγή γίνεται καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ σημαντικώτατον ἐμπόριον μετὰ τῆς Γαλλίας.

8) Η ΑΛΛΗ 70,000 κατ.

Ἡ μεσαιωνικὴ αὕτη πόλις ἰδρυθεῖσα τῷ 806 ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σαάλου ποταμοῦ ὑπὸ τινος υἱοῦ τοῦ μεγάλου Καρόλου, κεῖται μετὰ τῆς Λειψίας καὶ τοῦ Μαγδεβούργου ἐν τῇ Πρωσσιᾷ καὶ Σαξονίᾳ καὶ ἐξωτερικῶς μὲν προξενεῖ κακὴν ἐντύπωσιν ἕνεκα τῶν κακῶν οἰκοδομῶν καὶ στενῶν ὁδῶν, ἐν τοῖς νεωτέροις ὅμως χρόνοις κατεκοσμήθη καὶ μετεβλήθη ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον. Αὕτη πρότερον μὲν ἀπὸ τοῦ ἱζ' αἰῶνος ὑπῆρξε πόλις τῶν σχολείων καὶ γραμμάτων φημιζομένη διὰ τὸ Φρειδερίκειον πανεπιστήμιον, κατὰ τὰς τελευταίας ὅμως δεκαετηρίδας ἐγένετο ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική.

6) ΤΟ ΠΟΣΕΝΟΝ 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ τῆς Πρωσσικῆς μοναρχίας καὶ πρότερον καθέδρα τῶν δουκῶν τῆς Πολωνίας Πόσενον κειμένη ἐπὶ τοῦ Βάρθου ποταμοῦ ἐν ἀμυώδει τόπῳ, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων πόλεων τῆς Πολωνίας, τῆς ὁποίας ἐπανειλημμένως διαμελισθείσης ὑπὸ τῶν τριῶν γειτόνων (1772 καὶ 1793), τὸ μέρος τοῦτο ἔλαβεν ἡ Πρωσσία διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης τοῦ 1815. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασε κατὰ τὸν ἱγ' αἰῶνα ὡς ἀνήκονσα εἰς τὴν Ἀνσεατικὴν ὁμοσπονδίαν, ὅτε πολλοὶ ἔμποροι Γερμανοί, Ἀγγλοὶ καὶ Σκῶτοι ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξέπесε καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀπ' οὗ περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πρωσσίας· διαιρεῖται δὲ εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καλῶς καὶ κανονικῶς ἐκτισμένην καὶ ἔχει πολυάριθμα ἐκ-

παιδευτικά καθιδρύματα δημόσια καὶ ἰδιωτικά καὶ ὀχυρὰ φρούρια πρώτης τάξεως.

40) Η ΚΑΣΣΕΛΗ 60,000 κατ.

Μία τῶν ὀρειοτάτων καὶ λαμπροτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν τοποθεσίαν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως εἶναι ἡ Κασσέλη ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ἑσσης κειμένη ἐν τῷ ὀρειῷ λεκανοπεδίῳ τοῦ Φούλδα ποταμοῦ καὶ διαρρομένη εἰς παλαιὰν ἢ κάτω νέαν πόλιν κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς νέαν ἢ ἄνω νέαν πόλιν κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἡ πόλις φημίζεται τόσον διὰ τὰ πολυάριθμα καὶ ἀκμαῖα ἐπιστημονικά καὶ ἐκπαιδευτικά καταστήματα ὅσον διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, κατὰ τὰ ὁποῖα συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Γερμανίας πόλεων.

41) Η ΕΣΣΗ 60,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Δυσσελδόρφης κεῖται ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Κολωνίας καὶ ἔχει ἀνεξάντλητον πλοῦτον καλλίστων γαιανθράκων ἐν τοῖς πέριξ αὐτῆς, ἔνεκα τοῦ ὁποίου εἰς τοσαύτην ἀκμὴν ἔφθασεν ὥστε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐντὸς 6 ἐτῶν ἐδιπλασιάσθησαν.

§. 9. Πόλεις Γ'. τάξεως.

Τῶν δὲ λοιπῶν 30 πόλεων, αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Δορτμούντη (60,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Βεστφαλίας εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις.

2) Ἡ Ποτσδάμη (50,000) δευτέρα καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Πρωσίας κειμένη ΜΔ τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Ἀφέλου ποταμοῦ καὶ 3—4 μίλια (1 περίπου ὥραν) ἀπέχουσα αὐτοῦ εἶναι ἐπίσημος διὰ

τάς φυσικάς καὶ τεχνητάς καλλονάς, διὰ τὰς τερπνάς ἐξοχὰς καὶ διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυτελῆ ἀνάκτορα, ἐν αἷς καὶ τὸ Παυσίλυτον Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου.

3) Τὸ Φραγκοφούρτιον (48,000) ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰς 3 κατ' ἔτος γινομένης πανηγύρεις.

4) Ἡ Ἐρφούρτη (48,000) πρωτεύουσα τῆς ἐν τῇ Πρωσικῇ Σαξονίᾳ Θυριγγίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Γέρα ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρώτατη πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνθοκομίαν.

5) Ἡ Βεισβάδη (45,000) ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην δουκάτου τῆς Νασσαυίας κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὀχθὴν τοῦ Ῥήνου ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ταύνου ὄρους, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ διὰ τὰ θερμὰ ἱαματικά ὕδατα, χάριν τῶν ὁποίων 60,000 ξένων κατ' ἔτος ἐπισκέπτονται τὴν πόλιν.

6) Τὸ Κίελον (40,000) πόλις τοῦ δουκάτου Ὀλστείνου ὠραιότατη καὶ ἐμπορικῇ κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸν κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τῆς Εὐρώπης, χρησιμεύοντα νῦν ὡς πολεμικὸς ναύσταθμος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ διὰ τὸ πανεπιστήμιον.

7) Ἡ Ἐλβίγγη (40,000) πόλις βιομήχανος καὶ ἐμπορικῇ κειμένη ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς παρακειμένης λίμνης ἐξόδου τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ Ἐλβίγγου ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

8) Τὸ Μύνστερον (35,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τῆς Βεστροφάλης κειμένη ἐπὶ τινος ἀσήμου ποταμοῦ, εἶναι μεσαιωνικὴ πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1648 γενομένην Βεστροφαλικὴν εἰρήνην καὶ διὰ τὴν θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἀκαδημίαν.

9) Ἡ Κοβλέντση (35,000) μία τῶν ὠραιωτέρων πόλεων τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας καὶ ὁ ἀδάμας τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ τοποθεσίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥήνου καὶ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικῇ ἔχουσα ὀχυρώματα πρώτης τάξεως καὶ σπουδαιότατην στρατηγικὴν θέσιν καὶ σημασίαν.

10) Ἡ Τρίεβρις (35,000 Trier Γερμ. Αὐγούστα Τρηβιρῶν) ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ καὶ ἀρχαιοτάτη Γερμανικὴ πόλις ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσσίᾳ, κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ κοιλάδι, σχηματιζομένη ὑπὸ δύο οἰνοφύτων ὁρέων, ἔχει τοσαῦτα Ῥωμαϊκὰ ἐρεῖπια, ὅσα οὐδεμία ἄλλη Γερμανικὴ πόλις.

11) Ἡ Ὁσναβρῦκη (32,000) ἐμπορικὴ πόλις τοῦ πρώην βασιλείου Ἀννοθέρου, ἐν ἣ Κάρολος ὁ μέγας ἐσύστησε τὴν πρώτην ἐπισκοπὴν, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1648 γενομένην εἰρήνην.

12) Ἡ Βρομβέργη (32,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βράου, παραποτάμου τοῦ Οὐίστούλα ἐν τῷ ἀρχιδουκάτῳ τοῦ Ποσένου πρὸς βορρᾶν τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ, εἶναι ὅλως σχεδὸν Γερμανικὴ πόλις.

13) Ἡ Βόννα (28,000) ὡραία πόλις τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ διὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

14) Ἡ Τιλσίτη (22,000) ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἰδίως Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μεγάλου ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι φέρει ἀνάμνησιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Πρωσσίας διὰ τὴν κατὰ τὸ 1807 γενομένην εἰρήνην μεταξὺ τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Αἱ δὲ λοιπαὶ 18 πόλεις τῆς τάξεως ταύτης εἶναι ἀσημότεραι τῶν προηγουμένων. Ὑπάρχουσι δέ τινες τῶν ἔχουσῶν ὀλιγώτερον πληθυσμὸν τῶν 20,000 γνωστότεραι καὶ σπουδαιότεραι. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

1) Ἡ Γοττίγγη (18,000) ὡραία πόλις τοῦ Ἀννοθέρου κειμένη ἐπὶ τοῦ Λεῖνου ποταμοῦ ἐν τῇ ὑπωρεῖᾳ ὄρους, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ τὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

2) Τὸ Σλέσβικον (18,000) πρωτεύουσα πόλις πρότερον μὲν τοῦ ὁμωνύμου δουκάτου, νῦν δὲ τῆς ἐπαρχίας, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ ἄκρᾳ τῆς εὐρείας κοιλάδος τοῦ ἰχθυοφόρου ποταμοῦ Σλεβου, διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα καὶ ἔχει ἀκμαῖα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Γραῖσφάλδη (18,000) μικρὰ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Πομ.

μερανίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ *Ρί-
κου ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὸ 1456 ἰδρυθὲν πανεπιστήμιον.

4) Τὸ Μαρβούργον (10,000) μικρὰ πόλις τῆς Ἑσσης Ναυ-
σαυίας κειμένη ἐν θέσει τερπνοτάτῃ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανε-
πιστήμιον.

§. 10. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Πρωσσικῆς μοναρχίας, καίπερ μεγάλην ἔκτα-
σιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη λαβούσης, ἐν γένει μὲν εἶναι συγκε-
ρασμένον ὡς ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη, ἰδίᾳ
δὲ εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀποκλίνει εἰς τὸ ψυχρόν,
εἰς δὲ τὰ νότια καὶ κεντρικὰ συγκερασμένον.

Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι ὡσάύτως ποικίλον· διότι τὸ πλεῖ-
στον ἀνατολικὸν μέρος τῆς μοναρχίας ἐκ φύσεως δὲν εἶναι ἐπι-
τήδειον πρὸς καλλιέργειαν, πλὴν ὀλίγων παραποταμίων μερῶν,
τὰ δὲ λοιπὰ μέρη αὐτῆς εἶναι λίαν καρποφόρα καὶ καλῶς καλ-
λιεργημένα ὑπὸ τῶν φιλοπονωτάτων κατοίκων. Καὶ τὰ κυριώ-
τερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι σῖτος ἄφθονος, ἀραβόσιτος, κριθή, γε-
ώμηλα, λίνον, κάνναβις, καπνός, ἐρυθρόδανον καὶ οἶνος ἐξαίρετος
τοῦ Ῥήνου· ἡ κτηνοτροφία εἶναι μεγάλως ἀνεπτυγμένη καὶ ἀφθο-
νία μετὰλλων ἥτοι ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου,
λιθανθράκων καὶ ἤλεκτρος ἐν τῇ Βαλτικῇ ὑπάρχει.

§. 11. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν προωδευμένη καὶ μάλιστα τοῦ
βάμβακος, τῶν ἐρίων, τοῦ λίνου καὶ τοῦ σιδήρου. Τὸ δὲ ἐμπόριον
μέγα καὶ ἐκτεταμένον, ἐν ταῖς ἐπισημοτέραις παραλίαις καὶ με-
σογείαις πόλεσι ἐνεργούμενον καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ
τῶν πλοίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 3,500, διὰ τῶν ἀτμο-
πλοίων, διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, διὰ τῶν πολυαρίθμων διω-
ρύγων, διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων.

§. 12. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας ἀναβαίνει εἰς 210, 000,000 τάλ., τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 186,600,000 τάλ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 425,000,000 τάλ., ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 320,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 1,000,000 περίπου. Ἡ δὲ ναυτικὴ δύναμις ὅλης τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας συνίσταται ἐξ 74 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 400 πυροβόλων καὶ 8,000 ναυτῶν.

§. 13. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Τῶν 26 ἑκατομ. κατοίκων τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας 23 μὲν ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς μίαν τῶν τριῶν μεγάλων ὁμοεθνιῶν τῆς Εὐρώπης, τὴν Γερμανικὴν, περιλαμβάνουσαν 90 ἑκατομ. κατοίκων, τὰ δὲ λοιπὰ 3 ἑκατομμ. ἀνήκουσιν εἰς διάφορα ἄλλα φῦλα μὴ Γερμανικά, ἥτοι Σλαῦους, Βένδους, Λιθουανούς, Δανούς, Μασούρους καὶ Κασσούβους. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι πλὴν τῶν ὀλίγων Ἰουδαίων (350,000) εἶναι χριστιανοί, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ σχεδὸν εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Καθολικοί. Γλῶσσα ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Γερμανικὴ ἀνήκουσα εἰς τὸν Ἰνδογερμανικὸν κλάδον. Τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι συνταγματικόν, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ νῦν βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Γουλιέλμος Α' (γεννηθεὶς τῷ 1797) ὁ καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν μετὰ δύο νομοθετικῶν σωμάτων, τῆς Γερουσίας συνισταμένης ἐκ 300 μελῶν καὶ τῆς Βουλῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ 432 ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ.

§. 14. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ Πρωσία κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν Εὐρώπῃ. Διότι οὐδὲν ἄλλο κράτος αὐτῆς ἔχει τόσον

πολλά καὶ τόσον καλῶς ὀργανισμένα ἐκπαιδευτήρια τῆς ἀνωτάτης, μέσης καὶ κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ὅσον ἡ Πρωσσία, ἥτις κατέστη πρότυπον τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀπομιμήσεως εἰς τὰ ἄλλα κράτη τῆς Εὐρώπης. Αἱ μὲν ἐπιστῆμαι καλλιεργοῦνται θαυμασίως διὰ τῶν 9 πανεπιστημίων αὐτῆς ἐν Βερολίνῳ, Βόννῃ, Βρεσλαυίᾳ, Γοττίγγῃ, Γραϊφσβάλδῃ, Ἑλλῃ, Κιέλῳ, Καϊνιξβέργῃ καὶ Μαρβούργῳ ἐχόντων 9,000 φοιτητῶν, ἡ δὲ μέση καὶ κατωτάτη ἐκπαίδευσις διὰ 300 γυμνασίων καὶ προγυμνασίων μετὰ 85,000 μαθητῶν, 250 πραγματικῶν σχολείων μετὰ 1,600,000 μαθητῶν καὶ 60,000 δημ. σχολείων μετὰ 4,500,000 μαθ. Αἱ δὲ τέχναι μεγάλως προάγονται διὰ τῶν πολυαρίθμων Ἀκαδημιῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν. Ὡστε δικαίως κατατάσσεται ἡ Πρωσσία κατὰ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν πρώτην καὶ ἀνωτάτην βαθμίδα μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ πρωταγωνισεῖ καθ' ὅλα ἐν τῷ πνευματικῷ χορῷ αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

Ἔκτασις 1,480 □ κάτοικ. 3,100,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Βαυαρία πρότερον μικρὰ καὶ ἀσήμαντος οὔσα, μικρὸν βασίλειον ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ναπολέοντος 1805 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πρεσβούργου καὶ ἐπληξήθη κατὰ 500 □ διὰ τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν κατὰ τῆς Αὐστρίας. Ἀκολουθῶς δὲ διὰ τῆς ἐπιγαμίας τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας μετὰ τοῦ Εὐγενίου Ναπολέοντος καὶ διὰ τῆς συμμαχίας μετὰ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τῆς Πρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας ἔτι μᾶλλον ἐπληξήθη τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας, τοῦ ὁποῦτο ὁ βασιλεὺς ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῆς συμμαχίας τοῦ Ναπολέοντος συνηνώθη μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπορίσθη μεγάλας ὠφελείας διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1814 καὶ 1815. Ἐκτοτε δὲ ἐπεκτεινόμενον τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας καὶ ἐσωτερικῶς βελτιούμενον καὶ προαγόμενον συνηνώθη μετὰ τῆς Πρωσσίας τῷ 1870 ἐν τῷ Γαλλο-Γερμανικῷ πολέμῳ καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς βορείου Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια καὶ ἔκτασις.

Ἡ Βαυαρία ἀποτελοῦσα τὸ δεύτερον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας ἐν μέρει, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαξονίας καὶ Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης, Βάδης καὶ Ἑσσης.

§. 2. Ὄρη.

1) Αἱ Βαυαρικαὶ Ἀλπεις ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ ἐκτεινόμεναι καὶ χωρίζουσαι τὴν Βαυαρίαν ἀπὸ τῆς Τυρολίας.

2) Ὁ Βαυαρικὸς δρυμὸς περιβάλλων τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς καὶ χωρίζων ταύτην ἀπὸ τῆς Βοεμίας.

3) Τὸ Φίχτελον ὄρος καὶ ὁ Φραγκόνιος δρυμὸς περιβάλλουσι τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ΒΑ. πλευρᾶς καὶ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Σαξονίας.

4) Ὁ Θυρίγγειος δρυμὸς καὶ τὸ Ῥολίνον ὄρος περιβάλλουσι τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ΒΑ. πλευρᾶς.

5) Ὁ Σουηβικὸς καὶ Φραγκόνιος Ἰόραστος διατέμνων τὴν Βαυαρίαν ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

§. 3. Ποταμοί.

1) Ὁ Ῥήνος διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς μεταξὺ Γαλλίας καὶ Βαυαρίας.

2) Ὁ Δούναβις διαρρέει τὴν Βαυαρίαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς δύο τμήματα βόρειον καὶ νότιον, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ εἶναι παραπόταμοι, οἱ μὲν ἐκ νότου, οἱ δὲ ἐξ ἄρκτου εἰσβάλλοντες εἰς αὐτὸν καὶ μεγεθύνοντες, τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶναι.

3) Ὁ Ἰννος παραπόταμος ὁ μεγαλύτερος τῶν λοιπῶν πηγάζων ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὴν ΝΑ. Βαυαρίαν εἰσέρχεται εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Πασσαυτάν.

4) Ὁ Ἰσαρος πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν Ἀλπεων καὶ ἐνούμενος μετὰ τοῦ Ἀμμέρου παραποτάμου, διέρχεται διὰ τοῦ Μονάχου καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰνου.

5) Ὁ Λέχιος καὶ Βερτάχιος πηγάζοντες ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ ἐνούμενοι ἐν Αὐγούστη, ἐκβάλλουσι συνηνωμένοι εἰς ἓνα ποταμὸν εἰς τὸν Δούναβιν.

6) Ὁ Ἰλλερος πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Βαυαρίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν Οὐλμην πόλιν.

7) Ὁ Νάβιος καὶ ὁ Βίλσιος πηγάζοντες ἐκ τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ καὶ εἰς ἓνα ἐνούμενο· πρὸ τῆς ἐκβολῆς, εἰσέρχονται εἰς τὸν Δούναβιν ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς πλησίον τοῦ Ῥεγενσβούργου.

8) Πρὸς Δ. τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι μικρότεροι παραπόταμοι τοῦ Δουνάβεως οἷον ὁ Ῥεζάτιος, Ἀλτμύλιος καὶ Βερνίτσιος.

9) Ὁ Μοῖνος συνιστάμενος ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ Μοίνου, ὧν ὁ μὲν πρῶτος πηγάζει ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τοῦ Φραγκικοῦ Ἰουράσου.

§. 4. Λιμνὲς καὶ λίμναι.

Τῶν μὲν διωρύγων ἐπισημοτέρα εἶναι ἡ Λουδοβίκειος, ἥτις ἐνώνει τὸν Δούναβιν ποταμὸν μετὰ τοῦ Μοίνου διερχομένη διὰ τῆς Νυρεμβέργης καὶ τῆς Βαμβέργης.

Τῶν δὲ λιμνῶν μεγαλήτεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Χιέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Βαυαρίας ἔχει μῆκος μὲν $2\frac{1}{2}$ μιλίων, πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$ μιλ., περίμετρον 7 μιλ. καὶ ἐμβαδὸν $3\frac{1}{2}$ □ καλεῖται «Βαυαρικὴ θάλασσα» διὰ τὴν μεγάλην ἔκτασιν αὐτῆς.

2) Αἱ τοῦ Σαλτσβούργου 4 λίμναι κείμεναι πρὸς Α. τῆς προηγουμένης ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Βαυαρίας καὶ Αὐστρίας τῶν ὁποίων μεγαλύτερα εἶναι ἡ ἀνατολική, αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς πολὺ μικραί.

3) Ἡ Ἀμέρη λίμνη κειμένη ΝΑ. τοῦ Μονάχου ἔχει ποταμὸν διερχόμενον δι' αὐτῆς ὁμώνυμον καὶ μετὰ τοῦ Ἰσάρου ἐνούμενον.

4) Ἡ Βούρμη λίμνη κειμένη Α. τῆς προηγουμένης μετὰ τοῦ Ἰσάρου καὶ τοῦ Ἀμέρου ποταμοῦ πρὸς νότον τοῦ Μονάχου. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μικρότεραι λίμναι οἷον ἡ Βάλχη, ἡ Τεγέρνη, ἡ Σλιέρη, ἡ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ ἡ Βαρίγγη.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας συνιστάμενον ἐκ δύο ἀνίσων τμη-

μάτων, ὧν τὸ μὲν ἀνατολικὸν μεγαλῆτερον (1280 □), τὸ δὲ δυτικὸν μικρότερον (110 □) διαιρεῖται εἰς 8 νομούς· οὗτοι δὲ εἶναι

1) Ὁ τῆς ἄνω Βαυαρίας ἔχων ἑκτασιν 310 □, κατοίκους 1, 000,000 καὶ πρωτ. Μόναχον 225,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Σοηθίας ἔχων ἑκτασιν 175 □, κατοίκους 600,000 καὶ πρωτεύουσαν Αὐγούστην 52,000 κατοίκους.

3) Ὁ τῆς κάτω Βαυαρίας ἔχων ἑκτασιν 195 □, κατοίκ. 625, 000 καὶ πρωτεύουσαν Λανδσούτην 15,000 κατοίκους.

4) Ὁ τοῦ ἄνω Παλατινάτου ἔχων ἑκτασιν 180 □, κατοίκους 565,000 καὶ πρωτεύουσαν Ρεγενσβούργον 35,000 κατοίκους.

5) Ὁ τῆς μέσης Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 140 □, κατοίκους 610,000 καὶ πρωτεύουσαν Ἀνσβάχην 15,000 κατοίκους.

6) Ὁ τῆς ἄνω Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 130 □, κατοίκους 560,000 καὶ πρωτεύουσαν Βαῦρούτην 20,000 κατοίκους.

7) Ὁ τῆς κάτω Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 155 □, κατοίκους 600,000 καὶ πρωτεύουσαν Βυρτσβούργον 50,000 κατοίκους.

8) Ὁ τῆς Ῥηνικοῦ Παλατινάτου ἔχων ἑκτασιν 110 □, κατ. 645,000 καὶ πρωτεύουσαν Σπείραν 15,000 κατοίκους.

§. 2. Πόλεις Α' τάξεως.

Ἡ Βαυαρία ὀλίγας μεγάλας πόλεις ἔχει καὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ μικρὰς πολλὰς δὲν ἔχει, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι ἀγροτικὸς κατὰ τὸ πλεῖστον. Τῶν δὲ πόλεων αὐτῆς δύο μόνον ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 100,000 κατοίκων, τὸ Μόναχον καὶ ἡ Νυρεμβέργη, δέκα ἀπὸ 50—20,000, 8 ἀπὸ 15,000 καὶ 6 ἀπὸ 12—10,000 κατοίκων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἔχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 10,000 κατοίκων.

1) ΤΟ ΜΟΝΑΧΟΝ, 225,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας Μόναχον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης τοῦ Ἰσάρου, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως ἐν πεδιάδι, περιβαλλομένη ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ χα-

μηλῶν λόφων, συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως καὶ ἐξ προαστείων. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ πρῶτον ἀναφερομένη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος καὶ ὡς πρωτεύουσα τῷ 1255 ἐκλεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ αὐστηροῦ, ὀφείλει τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς οὐχὶ εἰς τὴν τοποθεσίαν, ὡς πολλὰ ἄλλαι πόλεις, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλομουσίαν τῶν βασιλέων τῆς Βαυαρίας καὶ ἰδίως Λουδοβίκου τοῦ Α' (1825) καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Β', οἵτινες κατέστησαν τὸ Μόναχον κέντρον τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ ἀρχαία πόλις ἔχει σχῆμα ἡμικυκλίου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποῦ κεῖνται τὰ προάστεια ἥτοι ἡ νέα πόλις, ἣτις ἔχει καὶ ὁδοὺς καλῆτέρας καὶ οἰκίας λαμπροτέρας τῆς παλαιᾶς πόλεως. Τὸ Μόναχον ἐκ τῶν δύο τούτων τμημάτων συνιστάμενον ἔχει 6,000 οἰκίας, 10 θύρας, 250 ἑδούς, 20 πλατείας, 30 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, ἀγμαῖον πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην μεγάλην, ἔχουσαν 800,000 τόμων καὶ 22,000 χειρογράφων, μουσεῖα, πινακοθήκην ἀρχαίαν καὶ νέαν, γλυπτοθήκην, θέατρα, γυμνάσια, πολλὰ σχολεῖα, εὐεργετικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα, μέγιστον χαλκοῦν ἀνδριάντα παριστώντα τὴν Βαυαρίαν καὶ παρακείμενον αὐτῷ λέοντα καὶ κλῖμα εὐμετάβλητον.

2) Η ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ 100,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Βαυαρίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ πρώτη κατὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον Νυρεμβέργη κειμένη ἐπὶ τοῦ Περνιτσίου ποταμοῦ ἐν ἀμμώδει καὶ εὐφόρῳ τόπῳ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐμπορικῶν πόλεων Ἀμβούργου, Λειψίας, Ῥατισβόνης, Βιέννης, Αὐγούστης, Βενετίας, Φραγκοφουρτίου καὶ Κολωνίας εἶναι τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας μεταξὺ αὐτῶν καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Ῥήνου. Ἡ Νυρεμβέργη διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς δύο τμήματα καὶ ἔχει περίμετρον 1 $\frac{1}{2}$ ὥρας, ὁδοὺς στενὰς καὶ εὐρείας, ὅψιν μεσαιωνικῆς Γοτθικῆς πόλεως, μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ κα-

ταστήματα, ἐν οἷς διαπρέπουσι τὰ τῶν παιγνιδίων βιομηχανικὰ ἔργα.

Ἐπειδὴ δὲ πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ 100—50,000 κατοίκων καὶ δυνάμεναι νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν 6' τάξιν, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν Βαυαρίᾳ, διὰ τοῦτο αἱ ὑπάρχουσαι καὶ ἔχουσαι ἀπὸ 50—10,000 κατοίκων, ἀποτελοῦσι γ' τάξιν καὶ οὐχὶ 6'.

§. 3. Πόλεις II'. τάξεως.

1) Ἡ Αὐγούστα (Augsburg Γερμ.) 50,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Σουβίας Αὐγούστα κειμένη παρὰ τὸν Λέχιον ποταμὸν ἐν τόπῳ ὑγιεινῷ καὶ τερπνῷ ΒΑ. τοῦ Μονάρχου, εἶναι ἀποικία Ῥωμαϊκὴ, περιέχουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἡτὶς τοσοῦτον ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος ὥστε κατήντησε παροιμιῶδες τὸ ὄνομα αὐτῆς «Αὐγούστης πολυτέλεια.» Ἡ Αὐγούστα καὶ νῦν ἔτι εἶναι μία τῶν τεσσάρων μεσογείων ἐμπορικωτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει μεγαλοπρεπέστατον βουλευτήριον καὶ ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ Ἰακώβου ὀλόκληρον συνοικίαν (51 οἰκιῶν καὶ 106 κατοικιῶν) κατακεκοσμημένην μετὰ τοιχογραφιῶν πρὸς κατοικίαν τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως ἰδρυθεῖσαν, φρέατα μετὰ μεταλλίνων εἰκόνων κεκοσμημένα, πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἀρχαῖα. Εἶναι δὲ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ 1530 γενομένην Αὐγουστιανὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν εἰρήνην τοῦ 1555.

2) Τὸ Βυρτσβούργον 50,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς κάτω Φραγκονίας κειμένη ἐν λαμπρότατῳ λεκανοπεδίῳ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Μοίνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μεγίστη λιθίνη γέφυρα ἔχουσα μῆκος 603 ποδῶν καὶ κεκοσμημένη μετὰ πολυαριθμῶν ἱερῶν εἰκόνων, εἶναι σπουδαιότατον πνευματικὸν κέντρον καὶ ἐστὶα τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καθ' ὅλην τὴν ἐκτεταμένην χώραν τοῦ Μοίνου ποταμοῦ.

Διότι ἡ πόλις αὕτη ἔχει πλεῖστα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἤτοι ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον ἀκμαῖον, βιβλιοθήκην μεγάλην, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, μουσεῖα διάφορα, νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, διδασκαλεῖα, γυμνάσια, σχολεῖα καὶ πολλὰ βιομηχανικά καταστήματα.

3) Τὸ **Ῥεγενσβούργον** (Ῥηγίνον) 35,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Παλατινάτου κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ καὶ ἐκτεταμένῃ πεδιάδι, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ κυριώτατος παραπόταμος λιμὴν τῆς Γερμανίας διὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ Ἰταλικὸν ἐμπόριον. Τὸ Ῥεγενσβούργον κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς πόλεως Ῥηγίνου, ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας καὶ καθέδρα τῶν δουκῶν μέχρι τοῦ 1180 καὶ ἀκολούθως ἐγένετο ἐλευθέρα αὐτοκρατορικὴ πόλις· τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ πόλις ἔχει πολὺ ἀριθμὸν ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικά καταστήματα.

4) Ἡ **Βαμβέργη** 30,000 κατ.

Ἡ μεγίστη πόλις τῆς ἄνω Φραγκονίας καὶ μία τῶν ὠραιωτάτων τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας, ἡ Βαμβέργη, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ῥεγνίτσου παραποτάμου τοῦ Μοίνου ἐν τερπνοτάτῳ καὶ εὐφορωτάτῳ τόπῳ, εἶναι τὸ ἐμπορικὸν κέντρον τοῦ ἄνω Μοίνου, ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις κλάδοις ἡ κηπουρία καὶ ἡ φυτουργία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν. Ἡ Βαμβέργη ἐμπορικῶς ἀκμάζουσα ἔχει πολὺ ἀριθμὸν ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

5) Ἡ **Φύρθη** 28,000 κατ.

Μία τῶν μικρῶν βιομηχανικωτάτων καὶ ἐμπορικωτάτων πόλεων οὐ μόνον τῆς Βαυαρίας, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Γερμανίας εἶναι

ἡ Φύρθη κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Φραγκονίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο μικρῶν ποταμῶν πλησίον τῆς Νυρεμβέργης. Ἡ Φύρθη ἔχει πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα, ἰδίως δὲ ὑδουλουργεῖα, χρυσουργεῖα καὶ μεταλλουργεῖα καὶ διὰ τούτων ἐνεργεῖ μέγιστον ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, Ἀνατολῆς καὶ πάσης σχεδὸν τῆς Εὐρώπης.

6) Ἡ Λαουτέρνη 25,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ Λαουτέρου ποταμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Βαυαρίας καὶ Γαλλίας εἶναι σταυροδρομικὸν κέντρον καὶ στρατιωτικὸς σταθμὸς πολλῶν ὁδῶν καὶ ἡ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ Παλατινάτου, ἔχουσα σπουδαίαν στρατηγικὴν θέσιν, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐπίσημος διὰ πολλὰς μάχας γενομένης κατὰ τὸ 1793 καὶ 1795 μετὰ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν.

§. 4. Πόλεις Α' τάξεως.

Ἡ Βαυαρία μὴ ἔχουσα πόλεις β' τάξεως, ἔχει 20 περίπου μικρὰς πόλεις δ' τάξεως ἀριθμούσας ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Βαῦρουθη (20,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Φραγκονίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μοίνου ποταμοῦ, ἔχει εὐρείας ὁδούς, ὑψηλὰς καὶ μεγάλας οἰκίας, κήπους τερπνοὺς καὶ περιπάτους λαμπροὺς καὶ εἶναι βιομηχανικὴ πόλις καὶ ἐπίσημος διότι περιέχει τὸν τάφον τοῦ περιώνυμου παιδαγωγοῦ Ἰωάννου Παύλου.

2) Ἡ Ὁφν (20,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάλα ποταμοῦ, ἐν τῇ ἄνω Φραγκονίᾳ ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον ὡς κειμένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Βαυαρίας καὶ Σαξονίας,

3) Ἡ Ἰγγολστάδη (15,000 Χρυσόπολις παρὰ τοῖς ἀρχ.) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβειος, ὑπῆρξε πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τῶν δουχῶν τῆς Βαυαρίας κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα καὶ ἤμαρ καθ' ὅλον τὸν 18^{ον} αἰῶνα.

4) Ἡ Λανδσούτη (15,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ εἶναι ὠραία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις πρωτεύουσα τῆς κάτω Βαυαρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχεν ἀπὸ τοῦ 1800—1826 τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λουδοβίκου Μαξιμιλιανοῦ.

5) Ἡ Ἑρλάγγη (15,000) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Φραγκονίᾳ ἐπὶ τοῦ Ῥεγνίτσου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ ἔχει εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, οἰκίας καλὰς, πλατείας μεγάλας, πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης, πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα.

6) Ἡ Ἀμβέργη (15,000) ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ ἄνω Παλατινάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Βιλσίου ποταμοῦ εἶναι λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ἔχει πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

7) Ἡ Στραουβίγγη (15,000) ἐπίσημος πόλις τῆς κάτω Βαυαρίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως, ἔχει σημαντικὸν ἐμπόριον σίτου καὶ ζώων.

8) Ἡ Πασσαύτα (15,000 Βαταῦτα ἀρχ.) κειμένη ἐν λεκανοπεδίῳ τῆς κάτω Βαυαρίας, ἐνθα συμβάλλουσι 3 πλωτοὶ ποταμοὶ ὁ Δούναβις ὁ Ἰννος καὶ Ἰλζιος.

9) Ἡ Ἀνσβάχη (15,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ῥεζάτου ποταμοῦ εἶναι πρωτεύουσα τῆς μέσης Φραγκονίας.

10) Αἱ Δύο Γέφυραι (10,000. Zweibrücken Γερμ. καὶ Vi-pontiae Λατίν.) πόλις τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως κειμένης μεταξὺ δύο γεφυρῶν καὶ εἶναι τὸ μικρὸν Παρίσι τοῦ Παλατινάτου ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1730 γενομένην ἐκδοσιν τῶν κλασικῶν συγγραφέων.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Ἡ Βαυαρία κατέχουσα τὸ νότιον μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἔχει κλίμα μὲν συγκερασμένον καὶ ὀλίγον ψυχρότερον τῶν βορείων κρατῶν αὐτῆς, ἔδαφος δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον ἥτοι τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ ὅλου ἐπιτήδειον εἰς τὴν γεωργίαν, κηπουρίαν καὶ νομήν, τὸ $\frac{1}{4}$ δασώδες καὶ

δρυμῶδες καὶ τὸ ὑπόλοιπον μικρὸν μέρος ἀνεπιτήδειον πρὸς καλλιέργειαν· ἡ δὲ κτηνοτροφία, ὡς ἡ γεωργία, εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προηγμένη. Τὰ δὲ κυριώτερα προϊόντα εἶναι ἄφθονοι δημητριακοὶ καρποί, καπνὸς κάλλιστος, οἶνος καλὸς τοῦ Ῥήνου, μέταλλα διάφορα, ἄφθονον ἄλας καὶ γαιάνθρακες.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ἰδίως ἡ σιδηρουργία, ἡ ὑελουργία, ἡ ξυλουργία καὶ ἡ ζυθοποιία, καθ' ἣν ἡ Βαυαρία τὴν πρώτην θέσιν κατέχει μεταξὺ πάντων τῶν Γερμανικῶν κρατῶν· τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι σπουδαιότατον συνιστάμενον ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐγχωρίων προϊόντων καὶ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς ξένων καὶ γινόμενον διὰ τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς ἥτοι τῆς Νυρεμβέργης, Αὐγούστης, Μονάχου, Φύρθης, Ρεγενσβούργου, Βαμβέργης, Βυρτσβούργου κλπ.

Καὶ ἡ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἐμπορίου ἐπιτελεῖται διὰ τῶν πολυαριθμῶν σιδηροδρόμων, τῶν ποταμῶν, διωρύγων καὶ τηλεγράφων.

§. 7. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατ. δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 75,000,000 φιοριν. ἥτοι 200 ἑκατ. φράγκ. περίπου, ἡ δὲ δαπάνη ἴση τῇ προσόδῳ καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 96,000,000 φιορίνια. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 50,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 150,000 ἀνδρῶν.

§. 8. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσά καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Βαυαρίας εἶναι Γερμανοὶ διαιρούμενοι εἰς διαφόρους φυλάς, ἐπισημοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι οἱ Φράγκοι· κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες εἶναι χριστιανοί, πλὴν ὀλιγίστων

Ἰουδαίων, πρεσβεύοντες τὸ Καθολικὸν δόγμα καὶ διαιρούμενοι εἰς παλαιούς Καθολικούς καὶ εἰς Παπιστάς, ἐξαιρουμένων ὀλίγων Διαμαρτυρομένων. Ἡ δὲ Γερμανικὴ γλῶσσα αὐτῶν ἀνήκουσα εἰς τὸν Ἰνδογερμανικὸν κλάδον διαιρεῖται εἰς διαφόρους διαλέκτους. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν εἶναι περιορισμένη συνταγματικὴ μοναρχία, βασιλεὺς δὲ τῆς Βαυαρίας εἶναι ὁ Λουδοβίκος Β' γεννηθεὶς τῷ 1845.

§. 9. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ ἐκπαίδευσις δημοτικὴ, μέση καὶ ἀνωτέρα εἶναι λίαν προηγμένη καὶ διαδεδομένη καὶ ἐν Βαυαρία, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς κράτεσι τῆς αὐτοκρατορίας· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 7500 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 700,000 μαθητῶν καὶ 44,000 διδασκάλων, διὰ δὲ τὴν μέσην γυμνάσια καὶ προπαιδευτικὰ σχολεῖα 170 καὶ πολυάριθμα διδασκαλεῖα καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην 3 πανεπιστήμια μετὰ 2,000 μαθητῶν καὶ 220 καθηγητῶν καὶ ὀφηγητῶν, πολλὰς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖα, πινακοθήκας, πολλὰ τεχνικά, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, διὰ τῶν ὁποίων διαδίδεται ἡ ἐκπαίδευσις εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ ἔθνους καὶ προάγεται ὁ πολιτισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ.

Ἐκτ. 278 □ κατ. 3,000,000. σχεδόν.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Σημερινὴ Σαξονία προέκυψεν ἐκ τῶν ἀγώνων τῆς θρησκευτικῆς μεταρρύθμισεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκηρύχθη κεφαλὴ καὶ προστάτις τῶν Γερμανῶν Διαμαρτυρομένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐλέκτωρ αὐτῆς Αὐγουστος Β' ἵνα γίνῃ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας ἐγένετο καθολικὸς τῷ 1697, ἀπώλεσε τὴν προστασίαν τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἡ Πρωσσία καὶ ἐπειδὴ συνεμάχησε τῷ Ναπολέοντι καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως παρ' αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐν Ἰένῃ μάχην, ἠναγκάσθη τῷ 1815 νὰ παραχωρήσῃ καὶ τὸ ἡμισυ τῶν χωρῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ οὕτως ἐσμικρύνθη τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας, ἥτις κατὰ τὸ 1870 προσεχώρησεν εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν καὶ μετὰ σκε τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας πολέμου, μετὰ τὸν ὅποιον ἀποτελεῖ μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια τῆς Σαξονίας.

Ἡ Σαξονία σχῆμα τριγώνου ἔχουσα ὀρίζεται πρὸς Ν μὲν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Βαυαρίας, πρὸς Α. δὲ, ὅπου ἀπολήγει ἡ κορυφὴ τοῦ τριγώνου, καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀλτεμβούργου καὶ τῆς Βεϊμάρης καὶ ἔχει μῆκος μὲν ἐκ Α. πρὸς Α. 210 κιλόγραμμα, πλάτος δὲ ἐξ Α. πρὸς Μ. 150 κιλόγραμμα.

§. 2. Ὅρη.

1) Τὰ Μεταλλοῦχα ὄρη, τὰ ὁποῖα περιβάλλουσι τὴν Σαξονίαν ἐκ τῆς νοτίου, πλευρᾶς καὶ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βοσμίας, ἔχουσιν ὕψος 3,800 ποδῶν καὶ εἶναι πλουσιώτατα εἰς μέταλλα καὶ μάλιστα ἀργύρου.

2) Τὰ Λουσίτεια ὄρη ἐκτεινόμενα πρὸς βορρᾶν τῶν προηγουμένων καὶ περιβάλλοντα τὴν Σαξονίαν ἐκ ΝΑ πλευρᾶς.

3) Τὸ Φίχτελον ὄρος ἐκτεινόμενον νοτιοδυτικῶς τῶν Μεταλλούχων ὀρέων καὶ πλούσιον εἰς μέταλλα ὡς ἐκεῖνα.

4) Ὁ Θουρίγγειος Δρυμὸς ἐκτεινόμενος ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ

5) Ὁ Ἄρτσος πρὸς βορρᾶν ἐν τῇ Πρωσσικῇ Σαξονίᾳ.

§. 3. Ποταμοὶ.

Τῶν δὲ ποταμῶν αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶναι

1) Ὁ Ἄλβις ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντίων ὀρέων τῆς Βοσμίας, δεχόμενος 50 παραποτάμους καὶ διὰ τῆς Δρέσδης καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων διερχόμενος, ἐκβάλλει εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν Ἀλτόναν καὶ εἶναι ὁ μόνος ποταμὸς, ὅστις διαρρέει ὅλην τὴν Γερμανίαν.

2) Ὁ Μούλδης ποταμὸς ὁ δεύτερος τῆς Σαξονίας μετὰ τὸν Ἄλβιν συνίσταται ἐκ δύο ποταμῶν, τοῦ τῆς Ζβικαυίας καὶ τοῦ δυτικοῦ, πηγάζοντων ἐκ τῶν Μεταλλούχων ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν Λειψίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἄλβιν.

3) Ὁ Σάλας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους καὶ διερχόμενος τὴν Ίέννην καὶ Ἀλλην ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἄλβιν ποταμὸν πρὸς νότον τοῦ Μαγδεβούργου.

4) Ὁ Ἐλστέρος ποταμὸς συνιστάμενος ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος πηγάζει ἐκ τῶν Βοεμικῶν ὀρέων καὶ δεχόμενος τὸν Πλεῖσσον διαρρέει τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Σαξονίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Σάλαν ποταμὸν πλησίον τῆς Ἀλλης.

5) Ὁ Πλεῖσσος παραπόταμος τοῦ Ἐλστέρου πηγάζων ἐκ τῆς πρὸς ἄρκτον τῶν Μεταλλούχων ὀρέων χώρας καὶ διαρρέων τὴν

Λειψίαν, όπου ἐνοῦται μετὰ τοῦ Πάρθου, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑλ-
στερον. Καί

6) Ὁ Σπρέος ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Λουσιτίων ὀρέων καὶ
διαρρέων τὴν Α. Σαξονίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Πρωσσίαν.

Λίμνας καὶ διώρυγας ἐπισήμους δὲν ἔχει ἐν τῇ μικρᾷ ἐκτάσει
αὐτῆς ἡ Σαξονία.

6') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἑνεστώσα πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας πολιτικῶς διαιρεῖται νῦν εἰς τέσσαρα
μεγάλαια τμήματα ἢ νομοὺς· οὗτοι δὲ εἶναι οἱ ἑξῆς.

1) Ὁ τῆς Δρέσδης ἔχων ἑκτ. 80 □ κατ. 680,000 πρωτεύου-
σαν Δρέσδην 200,000.

2) Ὁ τῆς Λειψίας ἔχων ἑκτ. 63 □ κατ. 600,000. πρωτεύ-
ουσαν Λειψίαν 130,000.

3) Ὁ τῆς δυτικ. Σαξονίας ἔχων ἑκτασ. 82 □ κατ. 960,000
πρωτ. Χερνίτσην 75,000.

4) Ὁ τῆς ἀνατ. Σαξονίας ἔχων ἑκτασ. 45 □ κατ. 330,000
πρωτεύουσαν Βαούτσην 20,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Σαξονίας.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας πυκνότατα κατοικημένον ἐν τῇ μικρᾷ
ἐκτάσει αὐτοῦ δύο μόνον πόλεις ἔχει ἀνηκούσας εἰς τὴν πρώτην
τάξιν κατὰ τὸν πληθυσμὸν, μίαν εἰς τὴν δευτέραν καὶ πλείονας
εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην μικράς πόλεις.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι δύο πόλεις.

1) Η ΔΡΕΣΔΗ 200,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας Δρέσδη κειμένη ἐν τῇ λαμπρᾷ καὶ τερπνῇ κοιλάδι τοῦ Ἀλβίος ποταμοῦ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων αὐτοῦ συνίσταται ἐκ 4 μεγάλων τμημάτων ἢ μικρῶν πόλεων ἥτοι ἐκ τῆς νέας πόλεως καὶ τῆς Ἀντωνίου πόλεως, κειμένων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς Φρειδεरिकεῖου πόλεως κειμένων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ συγκοινωνουσῶν διὰ μεγίστης γεφύρας, ἐχούσης μῆκος μὲν 1460' ποδῶν, πλάτος δὲ 40 ποδῶν. Ἡ Δρέσδη κατὰ πρῶτον ἀναφερομένη ὡς πόλις ἀπὸ τοῦ 16' αἰῶνος, ἐγένετο καθέδρα περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1550 ἠνώθησαν εἰς μίαν πόλιν τὰ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ κείμενα ἰδιαίτερα μέρη, τὴν ὁποίαν πάντες μὲν σχεδὸν οἱ βασιλεῖς ἐκόσμησαν, ἐπεξέτειναν καὶ ὠχύρωσαν, ἀνύψωσε δὲ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης διὰ τῶν πολυτιμοτάτων συλλογῶν τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης ὃ Ἐκλέκτωρ αὐτῆς Αὐγούστος περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Οἱ δὲ βασιλεύσαντες ἐν τῇ νῦν ἑκατονταετηρίδι τοσοῦτον κατεπλούτισαν καὶ κατεκόσμησαν τὴν πόλιν διὰ μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομημάτων καὶ καθιδρυμάτων προωρισμένων διὰ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ὥστε δικαίως ἐπικαλεῖται ἡ Δρέσδη «Φλωρεντία τῆς Γερμανίας». Τὰ δὲ ἐπισημότερα τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Τὰ Ἰαπωνικὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς ὑπάρχει ἡ πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη περιέχουσα 500,000 τόμων, 250,000 πραγματείας φιλολογικᾶς, 5,000 χειρογράφων καὶ 25,000 χειρογραφικῶν πινάκων 2) Ἡ νομισματικὴ συλλογὴ. 3) Τὸ φυσιολογικόν, ἱστορικὸν καὶ ζωολογικὸν μουσεῖον. 4) Ἡ πλουσία πινακοθήκη περιέχουσα ἀριστουργήματα τῆς τέχνης. 5) Τὸ χαλκογραφικὸν μουσεῖον περιέχον 300,000 χαλκογραφημάτων. 6) Τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον. 7) Ἡ συλλογὴ τῶν ἀποτυπωμάτων καὶ πολυάριθμα ἄλλα τεχνικὰ, ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα, τὰ ὅποια ἀναδεικνύουσι τὴν Δρέσδην ὡς Μουσὸπόλιν καὶ μικρὸν Παρίσι τῆς Γερμανίας.

2) Η ΛΕΙΨΙΑ 130,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ Λειψία κειμένη ἐν μεγάλῃ καὶ εὐφορώτῃ πεδιάδι, ἐν ᾗ συνενοῦνται οἱ ποταμοὶ Λευκὸς Ἑλστερος, Πλείσσος καὶ Πάρθης, ἀρχικῶς ἦν χωρίον Σλαυικὸν Αἰψη καλούμενον καὶ ὡς ὄχυρά καὶ Γερμανικὴ πόλις ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, ἥτις περὶ τὰ τέλη τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐγένετο μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἕνεκα τῆς φυσικῆς θέσεως καὶ τῆς διασταυρώσεως πολλῶν ὁδῶν ἀγούσων εἰς Δρέσδην, Βερολῖνον, Πράγαν, Μόναχον, Μαγδεβούργον καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ Λειψία διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, τὴν ἐσωτερικὴν πόλιν, τὴν νεόδμητον καὶ τὰ προάστεια, χωριζόμενα ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ λαμπρῶν καὶ καταφύτων περιπάτων καὶ εἶναι πόλις τῶν γραμμάτων, τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐμπορίου, χάριν τοῦ ὁποίου γίνονται κατ' ἔτος τρεῖς μεγάλοι ἐμπορικαὶ πανηγύρεις· διότι ἔχει πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης σπουδαιότατον καὶ ἀρχαιότατον, τὸ δεύτερον μετὰ τὸ Βερολῖνον, πλεῖστα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ συλλογὰς, 200 βιβλιοπώλας, 50 τυπογραφεῖα καὶ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ Γερμανικοῦ βιβλεμπορίου καὶ ἡ πατρὶς πολλῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἥτοι τοῦ Αἰδνιτίου, Θωμασίου, Ἑρμάννου καὶ λοιπῶν. Ἐπίσημος δὲ προστέτι εἶναι καὶ διὰ τὰς δύο μεγάλας καὶ παγκόσμιον σημασίαν ἐχούσας μάχας γενομένας κατὰ τὸ 1631 καὶ 1813.

§. 3. Πόλεις Β'. τάξεως.

Εἰς μὲν τὴν 6^η τάξιν μία καὶ μόνη πόλις δύναται νὰ καταταχθῇ κατὰ τὸν πληθυσμόν.

Η ΧΕΜΝΙΤΣΗ 85,000 κατ.

Ἡ πρώτη πόλις τῆς Σαξονίας κατὰ τὴν βιομηχανίαν, ἡ δευτέρα κατὰ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμόν τῶν

κατοίκων Χερνίτση κειμένη ἐν ταῖς ὑπορείαις τῶν Μεταλλούχων ὁρέων ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς Λειψίας καὶ Δρέσδης, τοσαύτην πρόοδον ἔλαβεν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὥστε ἐκλήθη «Μαγχεστέρη τῆς Σαξονίας» ἔχουσα πλεῖστα καὶ μεγάλα βιομηχανικὰ καταστήματα, ἐκπαιδευτικὰ, ἐμπορικὰ, τεχνικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα καὶ ἀνταγωνιζομένη πρὸς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὴν κατὰ τὴν ποιότητα τῶν λιγνῶν, μαλλίνων καὶ βαμβάκερων ὑφασμάτων, εἶναι δὲ ἐπίσημος καὶ ὡς πατρίς τοῦ τερωνύμου φιλολόγου Heyne υἱοῦ πτωχοῦ ὑφαντοῦ, γεννηθέντος τῷ 1729.

§. 4. Πόλεις Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Τῆς δὲ τρίτης τάξεως πόλεις ἔχει ἡ Σαξονία ἀπὸ 35—20, 000 κατοίκων καὶ ὀλίγας τῆς δ'. αὗται δὲ εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ζβικαβία (35,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μούλδου ποταμοῦ ΝΔ τῆς Χερνίτσης, ἔχει πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Πλαβία (30,000) κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ λευκοῦ Ἐλστέρου πρὸς νότον τῆς προηγουμένης, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ πόλις τῆς Σαξονίας.

3) Ἡ Γλουχαβία (25,000) ἡ τρίτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Σαξονίας κεῖται ἐν ταῖς ὑπορείαις τῶν Μεταλλούχων ὁρέων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μούλδου ποταμοῦ, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ζβικαβίας.

4) Ἡ Φραιβέργη (25,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Δρέσδης πλησίον τοῦ Μούλδου ποταμοῦ, ἐκτίσθη κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν μετάλλων, ἔχουσα τὴν σπουδαιοτάτην μεταλλευτικὴν ἀκαδημίαν τῆς Εὐρώπης.

5) Ἡ Μεράνη (22,000) βιομηχανικὴ πόλις μεταξύ τοῦ Πλείσσου καὶ τοῦ Μάλδου ποταμοῦ πρὸς Ν τῆς Λειψίας καὶ Δ τῆς Χερνίτσης.

6) Ἡ Κριμισχαβία (22,000) ἀκμαία βιομηχανικὴ πόλις κει-

μένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Πλείσσου ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς προηγουμένης.

7) Ἡ Ζιτταβία(22,000) βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὀχθὴν τοῦ Ναύσσου ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς Σαξονίας.

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ μικρότεραι πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὴν δ' καὶ τελευταίαν τάξιν· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ Βαούτση (20,000) παρὰ τὸν Σπρέον ποταμόν, 2) ἡ Ραϊχεμβάχη (18,000) παρὰ τὸν Ἑλστερον ποταμόν, 3) ἡ Πίρνα (12,000) πρὸς Ν. τῆς Δρέσδης, 4) ἡ Μαΐσσένη (12,000) ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Σαξονίας πρὸς Β. τῆς Δρέσδης παρὰ τὸν Ἀλβιν ποταμόν, 5) ἡ Ἀνναβέργη (12,000) πρὸς νότον τῆς Χερμνίτσης, 6) ἡ Γρίμμα (8,000) ἐπὶ τοῦ Μούλδου ποταμοῦ ΝΑ. τῆς Λειψίας, 7) ἡ Καμέντση (8,000) πατρὶς τοῦ περιωνύμου ἀρχαιολόγου Λεσσιγγίου τῷ 1729 γεννηθέντος καὶ 8) τὸ Ῥαμενάον ἐπίσημον διὰ τὴν γέννησιν τοῦ φιλοσόφου Φιχτίου γεννηθέντος τῷ 1762.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Σαξονίας εἶναι συγκερασμένον ἐν γένει καὶ ὑγιεινόν, καὶ ἡπιώτατον μὲν ἰδίᾳ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Ἀλβίος, τραχύτατον δὲ πρὸς νότον εἰς τὰ Μεταλλοῦχα ὄρη, ὅπου ἡ χώρα ἔνεκα τοῦ ψύχους καλεῖται Σαξονικὴ Σιβηρία· τὸ δὲ ἔδαφος, ὅπερ ἐν μέρει μὲν εἶναι ὄρεινόν, ἐν μέρει δὲ λοφώδες καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινόν, εἶναι λίαν καρποφόρον καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ ἥτοι σῖτος, ἀραβόσιτος, κριθή, βρόμος, γεώμηλα, κέχρος, ὄσπρια, διάφορα σεῦτλα, λάχανα, καπνός, λῖνον, οἶνος, ὄρυζα, καὶ ὀπωρικά διάφορα. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι τόσον προηγμένη, ὥστε ὑπολογίζεται ἡ τῶν κτηνῶν ἀξία εἰς 300 ἑκατομμ. φράγκων καὶ μεγάλην ἀφθονίαν διαφόρων μετállων καὶ λιθανθράκων ἔχει.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Κατὰ δὲ τὴν βιομηχανίαν ἡ Σαξονία κατατάσσεται μεταξὺ τῶν μᾶλλον βιομηχάνων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτυχῶς καὶ λίαν ἐπωφελῶς ἀσχολεῖται πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν κατοίκων. Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς Σαξονίας εἶναι λίαν ἐκτεταμένον καὶ παγκόσμιον, τοῦ ὁποῖου μέγιστον κέντρον εἶναι ἡ Λειψία διὰ τῶν τριῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐτησίων πανηγύρεων, ἡ Χερνίτση καὶ ἡ Δρέσδη κατὰ δεύτερον λόγον. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται διὰ 400 περίπου ἀτμοπλοίων καὶ πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων πλεόντων ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἰδίως ἐν τῷ "Αλβει, διὰ τῶν πυκνῶν συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων, ἐχόντων ἑκτασιν 2,100 κιλογράμων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων.

§. 7. Πρόσοδος, ἔξοδα, καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 55,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη ἴση πρὸς τὴν πρόσοδον· πρὸς ἐκτάκτους δὲ σκοποὺς τοῦ κράτους ἐψηφίσθησαν 25,000,000 φράγκ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 405,000,000 φράγκων. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συμποσοῦται εἰς 25,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου τριπλασιάζεται ἥτοι εἰς 75,000 ἀναβαίνει.

§. 8. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Σαξονίας εἶναι Γερμανοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Φραγκικὴν καὶ Θυρίγγειον φυλὴν καὶ ὀλίγοι Βένδοι καὶ Ἰουδαῖοι. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν χριστιανοὶ πλὴν τῶν Ἰουδαίων (20,000) πρεσβεύοντες τὸ τῶν Διαμαρτυρομένων δόγμα καὶ ὀλίγοι (50,000) Καθολικοί. Γλῶσσαν δὲ τὴν Γερμανικὴν λαλοῦσι καὶ ἰδίως τὴν ἄνω Σαξονικὴν. Καὶ πολίτευμα συνταγματικὸν ἔχει μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν ἀριθμεῖ 45, ἡ δὲ 80 μέλη καὶ βα

σιλεύς είναι ὁ Ἀλβέρτος γεννηθεὶς τῷ 1828 καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀναβὰς τῷ 1873.

§. 9. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως εἶναι τοσοῦτον πυκνῶς κατοικημένον ὅσον τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο βασίλειον τῆς Εὐρώπης εἶναι τοσοῦτον πολὺ διαδομένη ἡ ἐκπαίδευσις ὅσον ἐν Σαξονίᾳ· ὅθεν δικαίως λέγουσιν οἱ Γερμανοὶ ὅτι ἡ Σαξονία εἶναι ἡ πατρίς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλολογίας. Διότι ἐν αὐτῇ μόλις 3 ἑκατομ. κατοίκων ἐχούσῃ ὑπάρχουσι 4,100 ἐκπαιδευτήρια, 7,000 διδασκαλοὶ καὶ 600,000 μαθητῶν, ἐξαιρουμένων 95 ἰδιωτικῶν μετὰ 600 διδασκάλων, πρὸς συντήρησιν τῶν ὁποίων δαπανῶνται 20 ἑκατ. φράγκων, ὧν 14 ἑκατομ. πρὸς μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων· τῶν δὲ ἐκπαιδευτηρίων τούτων ἀνώτατον εἶναι τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ 163 καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, τὸ μέγα Πολυτεχνικὸν σχολεῖον μετὰ 50 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, 24 γυμνάσια μετὰ 500 καθηγητῶν, 21 πραγματικὰ σχολεῖα καὶ 15 διδασκαλεῖα μετὰ 230 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, 2,100 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 6,000 διδασκ. 1,800 προπαιδευτικὰ καὶ 92 ἰδιωτικὰ μετὰ 600 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων. Ἐκ τούτων εὐκόλως κατανοεῖ τις ὅτι καὶ ὁ πολιτισμὸς εἶναι ἐπὶ πολὺ προηγμένος ἐν τῷ μικρῷ καὶ εὐτυχεῖ τούτῳ κράτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

Ἐκτετασις 255 □, κάτοικ. 2,000,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Βυρτεμβέργη ἐν καιρῷ τῆς Ῥωμαιοκρατίας οἰκουμένη ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ φύλου τῶν Σοήβων, καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἦν μικρὰ καὶ ἀσήμαντος Κομητεία, τῷ 1495 προήχθη εἰς δουκάτον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Α' καὶ ἀπὸ τοῦ 1789 ἐπαυξήθεισα ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Α' τῷ 1806 ὡς βασιλείον τῆς Γερμανίας καὶ ὡς τοιοῦτον προσεχώρησεν εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν τῆς βορείου Γερμανίας κατὰ τὸ 1870, ὅτε συμπολεμήσασα μετὰ τῶν λοιπῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Γαλλίας ἀπετέλεσε μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις,

§. 1. Ὅρια, θέσις καὶ ὄρη.

Ἡ Βυρτεμβέργη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ Γερμανίᾳ ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Δουκάτου τῆς Βάδης.

Ὅρη δὲ διατέμνοντα τὴν Βυρτεμβέργην εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Ὁ Σοηβικός Ἰόρας περιβάλλων τὴν Βυρτεμβέργην ἐκ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς καὶ χωρίζων αὐτὴν ἐκ τῆς Βαυαρίας.

2) Αἱ Ἀλπεις ἐκτεινόμεναι ἐν τῇ Ν. πλευρᾷ καὶ χωρίζουσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας.

3) Ὁ Μέλας Δρυμὸς περιβάλλων τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς

Βυρτεμβέργης καὶ χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δουκάτου τῆς Βάδης.

§. 2. Ποταμοί.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Βυρτεμβέργης εἶναι παραπόταμοι τοῦ ἐκ δυ-
σμῶν διαρρέοντος αὐτὴν Ῥήνου καὶ τοῦ ἐκ ΝΑ. πλευρᾶς διαρρέ-
οντος Δουνάβειος. Τούτων δὲ ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ Νέκερος πηγάζων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Μέ-
λανος Δρυμοῦ, ἐνθα πηγάζει καὶ ὁ Δούναβις, εἶναι ὁ μέγιστος πα-
ραπόταμος τοῦ Ῥήνου καὶ ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς Βυρτεμβέ-
ργης καὶ ἐκβάλλει δεξιόθεν εἰς τὸν Ῥήνον.

2) Ὁ Μοῖνος ποταμὸς ὁ ἐπισημότερος τῶν παραποτάμων τοῦ
Ῥήνου συνιστάμενος ἐκ δύο βραχιόνων, τοῦ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ,
ὧν ὁ μὲν πηγάζει ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους, ὁ δὲ ἐκ τοῦ Φραγκικοῦ
Ἰόρα, διαρρέει τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς Βυρτεμβέργης καὶ ἐκ-
βάλλει δεξιόθεν εἰς τὸν Ῥήνον.

3) Ὁ Ταούβερος παραπόταμος τοῦ Μοίνου πηγάζων ἐκ τῆς ὀ-
μωνύμου λίμνης διαρρέει τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Βυρτεμβέργης καὶ ἐκ-
βάλλει εἰς τὸν Μοῖνον ἀριστερόθεν.

§. 3. Λίμναι καὶ πηγαί.

Τῶν λιμνῶν τῆς Βυρτεμβέργης ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἐξῆς.

1) Ἡ Κωνσταντία λίμνη, ἥτις περιεγράφη ἤδη ἐν τῇ περιγραφῇ
τῆς Ἑλβετίας, κειμένη μεταξὺ τῆς Βάδης, Βυρτεμβέργης, Βαυα-
ρίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, εἶναι κοινὴ λίμνη τῶν χωρῶν τού-
των, τῆς ὁποίας τὸ βόρειον ἐπίμηκες μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Βυρτεμ-
βέργην.

2) Ἡ Φεδέρη λίμνη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς προηγουμένης ἔ-
χει μίαν περίπου ὥραν μῆκος, $\frac{3}{8}$ τῆς ὥρας πλάτος καὶ 18 ποδῶν
βάθος καὶ περιβάλλεται ὑπὸ ἐλωδῶν καὶ ἀπροσίτων ὄχθων.

Ἡ Βυρτεμβέργη ἔχει καὶ 32 σιδηρούχους ἱαματικὰς πηγὰς, τῶν
ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ θερμαὶ πηγαὶ τῆς πόλεως Βιλδβάρ-
δης, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βυρτεμβέργης, καὶ αἱ τῆς Κανστά-

δης κειμένης πλησίον τῆς Στουτγάρτης ἐπὶ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης φυσικῶς διαιρούμενον εἰς δύο ἄνισα τμήματα, ὧν τὸ μὲν μικρότερον ἀνήκει εἰς τὴν περὶ τὸν Δούναβιν χώραν, τὸ δὲ μεῖζον εἰς τὴν περὶ τὸν Ῥήνον καὶ τὸν Νέκερον ποταμόν, πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 4 νομούς, ὑποδιαίρουμένους εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τοῦ Νεκέρου ἔχων ἑκτασιν 60 □. κατ. 500,000 πρωτ. Στουτγάρτην καὶ 110,000 κατ.

2) Ὁ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἔχων ἑκτασιν 87 □ κατ. 450,000 πρωτ. Νευτλίγγην καὶ 15,000.

3) Ὁ τῆς Ἰάγδης ἔχων ἑκτ. 94 □ κατ. 390,000 καὶ πρωτ. Ἑλλβάγγην.

4) Ὁ τοῦ Δουνάβεως ἔχων ἑκτ. 115 □ κατ. 500,000 πρωτ. Οὔλμην καὶ 32,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Βυρτεμβέργης.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης μικρὸν ὂν καὶ κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ κατὰ τὸν πληθυσμόν, ὀλίγας καὶ μικρὰς ἔχει πόλεις· διότι πλὴν τῆς πρωτεύουσας, ἔχουσας ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατοίκων, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ μόνις ἀριθμοῦσι 15—5 χιλ. ἐξαιρουμένης μιᾶς μόνης ἔχουσας 30 χιλ. κατοίκων· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Η ΣΤΟΥΤΓΑΡΤΗ 110,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Βυρτεμβέργης Στουτγάρτη κειμένη παρὰ τὸν Νέκερον ποταμόν ἐν τερπνῇ κοιλάδι περιβαλλομένη ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ὀπωροφόρων κήπων, συ-

νίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐχούσης στενὰ καὶ ἀκανονίσιους ὁδοὺς καὶ ξυλῖνας οἰκίας καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς καὶ οἰκίας λαμπρὰς καὶ εἶναι μία τῶν ἐπισήμων δευτερευουσῶν πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καί, ὥς ἡ Λειψία καὶ τὸ Βερολῖνον, τὸ κέντρον τοῦ βιβλεμπορίου τῆς νοτίου Γερμανίας.

Τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ Στούτγάρτη, ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀκαδημίαν, ἐν ᾗ ὁ περιώνυμος ποιητὴς Σχίλλερὸς ἐπαιδεύθη, ἀστεροσκοπεῖον, γυμνάσια καὶ σχολεῖα πολλὰ, ὀφθαλμοτροφεῖα, νοσοκομεῖα, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ 30 φιλανθρωπικὰς ἐταιρίας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὀφθαλμῶν, χηρῶν καὶ πτωχῶν, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρὸ πάντων ἀκμαῖα βιβλιοπωλεῖα καὶ τυπογραφεῖα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρίς τοῦ περιφήμου φιλοσόφου Ἑγέλου.

2) Η ΟΥΑΜΗ 30,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Δουνάβεως Οὐλμη κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως ἐν λαμπρᾷ καὶ εὐφύρῳ πεδιάδι, εἶναι λίαν δχυρὰ πόλις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ τῆς Βυρτεμβέργης, ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Ἐϊλβρόννη (22,000) κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι τῆς Βυρτεμβέργης ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ, εἶναι λίαν βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

4) Ἡ Ἑσολίγγη (20,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ ἐν θέσει τερπνῇ καὶ λαμπρᾷ, εἶναι βιομηχανὸς πόλις ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

5) Ἡ Κανστάττη (15,000) κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ ὀλίγον μακρὰν πρὸς Α. τῆς Στούτγάρτης, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἱαματικὰ ὕδατα καὶ λουτρά.

6) Ἡ Ῥεουτλίγγη (15,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Ἀρμμοῦ ἐν ταῖς ὑπηρεσίαις τῶν Σουβικῶν Ἀλπεων ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

7) Τὸ Λουδοβικοβούργον (15,000) ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τῆς Βυρτεμβέργης κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρά, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἀνάκτορα καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

8) Ἡ Γμουόδη (13,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἑνζου ποταμοῦ ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἰάγδης λίαν ὀχυρά πόλις, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα πολλὰ καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

9) Ἡ Τυβίγγη (12,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἐν λαμπροτάτῃ καὶ εὐφροωτάτῃ θέσει οὐχὶ μακρὰν τῆς Στουτγάρτης εἶναι ἀρχαία πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ σπουδαῖα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ φημιζομένη διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

10) Ἡ Γοιπίγγη (10,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Δουνάβεως εἶναι μία τῶν ὠραιότατων μικρῶν πόλεων τῆς Βυρτεμβέργης.

11) Τὸ Ῥαβενσβούργον (10,000) πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τοῦ Δουνάβεως συνισαμένη ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τριῶν προαστείων.

12) Ἡ Μαρόβαχη (5,000) κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μούρρου ποταμοῦ μετὰ τοῦ Νεκέρου, εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου ποιητοῦ Σχιλλέρου, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποῖου διατηρεῖται ὁ μέγας ἀνδριὰς τοῦ ποιητοῦ.

13) Ἡ Λεουβέργη (5,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιφήμου ἀστρονόμου Κεπλέρου τῷ 1571 γεννηθέντος.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Βυρτεμβέργης, κειμένης ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, εἶναι συγκερασμένον, πλὴν τῶν ὄρειων μερῶν, ἥπιον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος, πλὴν τῶν ἀνύδρων καὶ ὄρειων εἶναι τοσοῦτον καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, ὥστε ἡ Βυρτεμβέργη καταλέγεται εἰς τὰ ὠραιότατα καὶ εὐτυχέστατα μέρη τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι ἄφθονοι δημητριακοὶ καρποί, ὄρυζα,

ἄφθονα γεώμηλα, καπνός, ὄσπρια, βάμβαξ, οἶνος, ὀπωρικά κτλ. Καὶ ἡ κτηνοτροφία δὲ ἀκμάζει μεγάλως ἐν Βυρτεμβέργῃ ὡς ἐν τῇ λοιπῇ Γερμανίᾳ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Κατὰ δὲ τὴν βιομηχανίαν ἂν καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, οὐχ ἥττον ὅμως ἡ Βυρτεμβέργῃ ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις μεγίστην πρόοδον ἔλαβε καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, πάντα τὰ ἐγχώρια καὶ πολλὰ ἐξωτερικὰ ἀκατέργαστα προϊόντα λίαν ἐπιτυχῶς ἐξεργαζομένη. Τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς συνιστάμενον ἐκ κτηνῶν, βάμβακος, σίτου, ξυλικῆς, ἄλατος, ὀπωρικῶν, οἶνου καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων, εἶναι λίαν ἐκτεταμένον καὶ σπουδαῖον, καὶ μάλιστα τὸ τῶν βιβλίων ἐνεργούμενον διὰ τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς Στουτγάρτης, Οὐλμης, Αἰλθρόννης καὶ λοιπῶν.

Καὶ ἡ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἐμπορίου ἐκτελεῖται διὰ τῶν ποταμίων καὶ πλοίων, πλεόντων ἐν τοῖς δυσὶ κυριωτέροις ποταμοῖς τῷ Δουνάβει καὶ Ῥήνῳ, διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων.

§. 5. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 60,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη ἴση σχεδὸν τῇ προσόδῳ εἶναι, καὶ τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς 200,000,000 φράγκων. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις συμποσοῦται εἰς 20,000 περίπου ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ τριπλασιάζεται ἐν καιρῷ πολέμου.

§. 6. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βυρτεμβέργης κατὰ μὲν τὴν ἐθνικότητα εἶναι πάντες Γερμανοὶ ἀνήκοντες οἱ μὲν τῆς μεσημβρινῆς Βυρτεμβέργης εἰς τὴν φυλὴν τῶν Ἀλαμάνων, οἱ δὲ τῆς κεντρικῆς εἰς τὴν Σοη-

θικήν καὶ οἱ τῆς βορείου εἰς τὴν Φραγκικὴν φυλὴν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν εἶναι πάντες χριστιανοὶ πλὴν 15,000 Ἰουδαίων, ὧν τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ Λουθηρανοί, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Καθολικοί. Γλῶσσα δὲ τῶν κατοίκων εἶναι ἡ Γερμανικὴ διαιρουμένη εἰς ἄνω Γερμανικὴν καὶ εἰς κάτω, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς πολλὰς διαλέκτους. Καὶ πολίτευμα ἔχει ἡ Βυρτεμβέργη ὡς τὰ λοιπὰ τῆς αὐτοκρατορίας κράτη συνταγματικὸν μετὰ Γερουσίας ἐκ 45 μελῶν καὶ Βουλῆς ἐξ 95 συνισταμένης.

§. 7. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἡ Βυρτεμβέργη κατέχει ἐπίζηλον θέσιν οὐ μόνον μετὰ τῶν μικρῶν κρατῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν μεγάλων γειτονικῶν ἥτοι τῆς Αὐστρίας καὶ Βαυαρίας· διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει τὸ πανεπιστήμιον τῆς Τυβίγγης, πολλὰς ἀκαδημίας, πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, διὰ δὲ τὴν μέσην 200 ἐκπαιδευτήρια ἥτοι γυμνάσια, διδασκαλεῖα, λύκεια, πραγματικά καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 2,500 δημοτικά σχολεῖα μετὰ 4,000 διδασκάλων καὶ 1,500 τεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ σχολεῖα· ὥστε τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον ἀμιλλᾶται πρὸς τὰ μεγάλα καὶ λίαν προηγμένα κράτη τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν πνευματικὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν.

ΔΟΥΚΑΤΑ ΚΑΙ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙ

τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

§. 1.

Πλὴν τῶν 4 περιγραφέντων ἤδη βασιλείων περιέχει ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία καὶ 11 δουκάτα, 7 ἡγεμονίας, 3 ἐλευθέραι πόλεις καὶ μίαν αὐτοκρατορικὴν χώραν. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΒΗΣ.

Ἔκτασις 280 □, Κάτοικοι 1,600,000,

Τὸ δουκάτον τοῦτο τὸ μέγιστον τῶν λοιπῶν ὃν κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες, ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ Πρωσίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ἑσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ τῆς Ἀλσατίας, διατέμενεται ὑπὸ τοῦ Μέλανος Ἄρμου καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου, Νεκέρου καὶ Δουνάβεως. Διηρεῖτο δὲ πολιτικῶς πρότερον μὲν εἰς 4, ἀπὸ δὲ τοῦ 1864 εἰς 11 νομοὺς καὶ ἔχει 113 μικρὰς πόλεις, ἐπιστημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Καρλσρούη (50,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκάτου κτισθεῖσα τῷ 1715 ἐν τερπνῇ πεδιάδι παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, εἶναι μία τῶν ὠραιωτάτων πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἔχουσα οἰκίας λαμπρὰς καὶ κανονικάς, ὁδοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, κήπους λαμπροὺς, ἐξοχὰς τερπνάς καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα.

2) Τὸ Μαννάϊμον (48,000) κείμενον ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Νε-

κέρου ποταμοῦ μετὰ τοῦ Ῥήνου εἶναι ἡ βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Γερμανίας ἐν τῷ ἄνω Ῥήνῳ.

3) Τὸ Φραϊβούργον (40,000) κείμενον ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῇ Βάδης ἐν λαμπροτάτῃ κοιλάδι τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, εἶναι ὡραιότατη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον Καθολικῶν καὶ ναὸν Γοτθικὸν μέγιστον.

4) Ἡ Ἀϊδελβέργη (25,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ πρὸς Β. τῆς Στουτγάρτης, ἔχει λαμπροτάτην τοποθεσίαν καὶ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ εἶναι ἡ ὡραιότατη πόλις τῆς Γερμανίας.

5) Ἡ Φορζάιμ (24,000) ἐπὶ τοῦ Ἐνζου ποταμοῦ βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς.

6) Ἡ Κωνσταντία (15,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου, ἐνθα οὗτος ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχει λαμπροτάτην τοποθεσίαν.

7) Ἡ Βάδη (14,000) κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι τοῦ Μέλανος Ἀρμυοῦ εἶναι περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὰς ἱαματικὰς πηγὰς τῶν λουτρῶν.

Καὶ τούτων μικρότεραι εἶναι ἡ Ῥαστάτη (12,000), ἡ Βρουζάλη (11,000) καὶ ἡ Λάρη (10,000) βιομήχανοι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις.

§. 2. Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον, συγκοινωνία, πρότοδος, δαπάνη καὶ στρατ. δύναμις.

Τὸ δουκάτον τῆς Βάδης, τὸ πέμπτον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὸ μέγεθος, ἔχει κλίμα μὲν συγκεκριμένον καὶ ὑγιεινόν, ἔδαφος δὲ καρποφόρον πλὴν τῶν ὄρειων καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον· προϊόντα δὲ παράγει ἄφθονα, ὅσα χρησιμεύουσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως πολλὰ μεταλλεῖα ἔχει. Τὸ ἐμπόριον τοῦ δουκάτου εἶναι σπουδαῖον καὶ ἐκτεταμένον ἐπιτελούμενον διὰ τῆς ποταμοπολίτας καὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ δὲ ἐτησίᾳ πρόσδοσις αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 90 ἑκατομ. φράγκων καὶ ἡ δαπάνη ἴση σχεδὸν πρὸς τὴν πρόσδοσιν καὶ τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς 60 περίπου ἑκατομ. φράγκων. Ἡ δὲ

στρατιωτική δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀναβαίνει εἰς 15,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου τριπλασιάζεται.

§. 3. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Οἱ μὲν κάτοικοι πάντες εἶναι Γερμανοὶ Χριστιανοὶ πλὴν 25,000 Ἰουδαίων, ὧν τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Διαμαρτυρόμενοι εἶναι, λαλοῦντες τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν κατὰ διαλέκτους καὶ τὸ πολίτευμα συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν Γερουσία συνίσταται ἐκ 31 μελῶν, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 63. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι λίαν διαδομένη εἰς πάσας τοῦ λαοῦ τάς τάξεις καὶ αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι καλλιεργοῦνται θαυμάσιως ἐν τῷ δουκάτῳ, ὡς ἐν τοῖς μεγάλοις κράτεσι τῆς αὐτοκρατορίας, Διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάκην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι δύο πανεπιστήμια, πολλαὶ ἀκαδημίαι καὶ πολλαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι, διὰ δὲ τὴν μέσην 80 γυμνάσια, προγυμνάσια, διδασκαλεῖα διάφορα, καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν 1,900 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 2,800 δημοδιδασκάλων καὶ 230,000 μαθητῶν καὶ ἄλλα τόσα βιομηχανικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα. Ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως γενομένη δαπάνη τοῦ δημοσίου πλὴν τῶν διδάκτρων καὶ ἰδιωτικῶν μέσων, ἀναβαίνει εἰς 3,000,000 φράγκων περίπου, ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν δαπανῶνται μόλις 900,000 δραχμαί· ὁπόση διαφορά!

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ.

Ἔκτ. 140 □. Κκτ. 900,000.

Τὸ δεύτερον δουκάτον τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸ ἑβδόμον κράτος αὐτῆς πρότερον μικρόν ὃν καὶ ἐπαυξήθην εἰς μέγα δουκάτον ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Ναπολέοντος Α', ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τοῦ

δουκάτου τῆς Βάδης, πρὸς δὲ Α. ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Πρωσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου, φυσικῶς διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς βόρειον καὶ νότιον, διατέμενεται ὑπὸ τοῦ Φογγέλου ὄρους πρὸς Β. καὶ τοῦ Ὁδενίου ποταμοῦ πρὸς Ν. καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ Δάνου ποταμοῦ. Πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς καὶ ἔχει πολλὰς μικρὰς πόλεις, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Δαρμστάτη (50,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως ἀκανονίστως ἐκτισμένης καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκίας καὶ ὥραιας πλατείας. Ἡ Δαρμστάτη κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ὁδενίου δρυμοῦ ἐν θέσει τερπνῇ, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ τερπνὴ πόλις καὶ ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, ἐν οἷς διαπρέπει ἡ βιβλιοθήκη μετὰ 500,000 τόμων καὶ 5,000 χειρογράφων, ἐκπαιδευτικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

2) Τὸ Μογουντίακον (60,000 Mainz) δευτερεύουσα πόλις τοῦ δουκάτου καὶ μεγαλητέρα τῆς πρωτεύουσας κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Μοίνου εἰς τὸν Ῥήνον, ἰδρύθη τῷ 13 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Δρούσου καὶ ἐχρημάτισεν ὡς προμαχὼν τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ ἡ. αἰῶνος ἐσυστήθη ἐν αὐτῇ ἡ πρώτη ἐπισκοπὴ τῆς Γερμανίας καὶ ἀκολούθως ἐκηρύχθη ἐλευθέρα πόλις ἐμπορικὴ, ἀκμάσασα μέχρι τοῦ 12 αἰῶνος, ὅτε ἐξέπεσε τοῦ προτέρου μεγαλείου ἕνεκα τῆς ἀνυψώσεως τοῦ παρακειμένου Φραγκοφουρτίου. Ἀλλὰ περὶ τὰ 1440 ἡ ἐν αὐτῇ ἀνακαλυψὶς τῆς τυπογραφίας ὑπὸ τοῦ Γουτεμβέργου καὶ ἡ κατὰ τὸ 1447 σύστασις πανεπιστημίου πάλιν ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν προτέραν περιωπὴν. Τὸ Μογουντίακον κείμενον ἐν λαμπροτάτῃ καὶ ὥραιοτάτῃ θέσει, εἶναι ὀχυροτάτη πόλις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα πολλὰς μεσαιωνικὰς ἐκκλησίας καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ πανεπιστημίου εἰς γυμνάσιον μεταβληθέν διατηρεῖ δὲ καὶ μνημεῖον τοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργου.

3) Ἡ Ὀρφεμβάχη (30,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μοίνου ποταμοῦ εἶναι ὡραία πόλις λίαν βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἕνεκα τῆς γειτνιάσεως μετὰ τοῦ Φραγκοφουρτίου.

4) Ἡ Βορμπατία (20,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἐπισκοπικὴ καθέδρα καὶ προσφιλὲς ἐνδιαίτημα Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὑπῆρξε. Νῦν δὲ ἡ πόλις εἶναι βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ καλλιτεχνικὸν σύμπλεγμα τοῦ μνημείου τοῦ Λουθήρου· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων ἐγκατασταθέντων κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα ἐνταῦθα.

§. 2. Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον, συγκοινωνία, πρόσδοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς χώρας εἶναι συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος καλῶς καλλιεργημένον, προϊόντα ἔχει πολλὰ καὶ ἄφθονα ὡς τὸ δουκάτον τῆς Βάδης, ἐμπόριον ζωερὸν καὶ ἀκμαῖον καὶ συγκοινωνίαν διὰ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ δὲ πρόσδοδος ἀναβαίνει εἰς 28 ἑκατομ. φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 25 ἑκατομ. φράγκων καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 30 ἑκατ. φράγκων· ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις συμποσοῦται εἰς 20,000 ἀνδρῶν.

§. 3. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Οἱ κάτοικοι καὶ τοῦ δουκάτου τούτου εἶναι Ἕ Γερμανοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Φραγκικὴν φυλὴν, καὶ Χριστιανοί, πλὴν 30,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{3}{4}$ Διαμαρτυρόμενοι, τὸ δὲ $\frac{1}{4}$ Καθολικοί. Γλῶσσαν δὲ λαλοῦσι τὴν Γερμανικὴν καὶ πολίτευμα ἔχουσι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν συνίσταται ἐκ 34 μελῶν, ἡ δὲ ἐκ 50. Ἡ δὲ ἐκπαίδευσις καὶ ἐνταῦθα εἶναι ἀκ-

μαία και λίαν διαδεδομένη μεταξὺ τοῦ λαοῦ· διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχει τὸ ἐν Γεισέννῃ πανεπιστήμιον, ἀκαδημαῖαι πολλαὶ καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι· διὰ δὲ τὴν μέσσην ὑπάρχουσι 40 ἐκπαιδευτήρια ἥτοι διδασκαλεῖα, γυμνάσια, πραγματικά, λύκεια, ἐμπορικά καὶ φιλανθρωπικά· καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 2, 000 δημοτικά, τεχνικά καὶ βιομηχανικά σχολεῖα.

Τὸ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ.

Ἔκτ. 245 □. Κάτ. 370,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κεῖμενον ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τῆς Γερμανίας ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Πομμερανίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Λαουεμβούργου καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ διαβρέχμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλβιος καὶ Βαρνόβου ποταμοῦ, ἔχει κλίμα συγκρασμένον καὶ ὑγρὸν, ἔδαφος καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, λίμνας πολλὰς περὶ τὰς 60 καὶ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 6 νομούς, ἐν οἷς ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι

1) Τὸ Σχουέρινον (30,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς ὁμωνύμου λίμνης εἶναι ὡραία πόλις περικυκλωμένη ὑπὸ ὅ μικρῶν λιμνῶν.

2) Ἡ Ῥοστόκη (35,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Βαρνόβου ποταμοῦ εἶναι ἡ μεγίστη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ δουκάτου ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ ὡς ἐλευθέρα πόλις ἀπολαμβάνουσα ἐλευθερίας καὶ προνόμιά τινα.

3) Ἡ Βισμάρη (15,000) κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, εἶναι ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ δουκάτου.

4) Ἡ Γυστρόβη (12,000) βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ δουκάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεβέλου ποταμοῦ.

5) Ἡ Παρχίμη (10,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Σχουερίνου διαβρέομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ καὶ ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ Μόλτκε.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΑΪΜΑΡΗΣ.

Ἔκτ. 66 □. Κατ. 300,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον μεταξὺ τῆς Πρωσσικῆς Σαξονίας, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Σαξονίας καὶ διαβρέομενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν Σάλα, Ἐλστέρου καὶ Βεῤῥα διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 3 νομούς, ἐν οἷς ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι

1) Ἡ Βαϊμάρη (20,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Ἰλμου ποταμοῦ εἶναι μία τῶν λίαν ἀξιομνημονεύτων πόλεων τῆς Γερμανίας, διότι ἐν αὐτῇ ἐζήσαν καὶ ἀπέθανον 4 μεγάλοι ἄνδρες τῆς Γερμανίας ὁ Σχίλλερ, ὁ Γοίθιος, ὁ Βελάνδος καὶ ὁ Εῤῥδερους.

2) Ἡ Ἀϊσενάχη (18,000) δευτέρα πόλις τοῦ δουκάτου κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν διατριβὴν μεγάλων ποιητῶν, ὡς ἐν Βαϊμάρῃ.

3) Ἡ Ἰένα (10,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάλα ποταμοῦ εἶναι μία τῶν μικρῶν λαμπρῶν πόλεων τῆς Γερμανίας καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸ 1806 γενομένην μάχην, ἐν ᾗ οἱ Πρῶσσοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος.

4) Ἡ Ἀπύλδη (13,000) εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται «Μαγχεστέρα τῆς Βαϊμάρης.»

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ ΣΤΡΕΛΙΤΣΟΝ.

Ἔκτ. 55 □, Κάζ. 100,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο μικρότερον τῶν προηγουμένων ὄν, κεῖται μεταξὺ τῆς Πομερανίας, τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τοῦ Μακλεμβούργου Σχουερίνου καὶ διαίρεῖται πολιτικῶς εἰς δύο νομούς. Πόλεις δὲ ὀλίγας ἔχει καὶ μικρὰς τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι·

1) Τὸ Νέον Βρανδεμβούργον (8,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ βιομήχανος, περιέχουσα Γοτθικὰ μνημεῖα.

2) Τὸ Νέον Στρελίτσον (9,000), ἡ νεωτάτη τῶν πόλεων τοῦ δουκάτου ἰδρυθεῖσα τῷ 1730 καὶ ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας καὶ οἰκίας καλὰς.

3) Ἡ Φρειδλάνδη (6,000) ἰδρυθεῖσα τῷ 1244 καὶ ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ ἀπέθανεν ἡ βασίλισσα τῆς Πρωσσίας Λουίζα τῷ 1840.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΘΑΛΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

Ἔκτ. 180 □. Κάζ. 325,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον μεταξὺ τῆς βορείου Γερμανικῆς θαλάσσης, τοῦ κάτω Οὐϊσούργιδος ποταμοῦ καὶ τοῦ βαλτικίου Ἀννοθέρου, συνίσταται ἐκ τριῶν τμημάτων ἥτοι ἐκ τοῦ δουκάτου Ὀλδεμβούργου, ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Λυβέκης καὶ ἐκ τοῦ πριγκιπάτου Βιρκενφέλδου καὶ ἔχει ὀλίγας καὶ μικρὰς πόλεις, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Τὸ Ὀλδεμβούργον (18,000) κείμενον ἐπὶ τοῦ Οὐντου ποταμοῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυχρίθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα.

- 2) Ἡ Βράκη (6,000) ἐλεύθερος καὶ ἐμπορικός λιμὴν τοῦ δουκάτου.
3) Ἡ Κουτίνη (3,000) ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης κειμένη, εἶ-
ναι πατρὶς πολλῶν ποιητῶν.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗΣ.

Ἔκτ. 68 □ Κάτ. 330,000.

Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίκης κείμενον μεταξὺ τοῦ Ἀνοθέ-
ρου, τῆς Πρωσσικῆς Σαξονίας καὶ τῆς Βεστροφάλης καὶ διαρρέο-
μενον ὑπὸ τοῦ Ἀλλέρου συνίσταται ἐκ 5 μικρῶν τμημάτων, ἐν οἷς
ὀλίγαι καὶ μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς·

1) Ἡ Βρουνσβίκη (70,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὀκέρου ποταμοῦ
ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ κήπων καὶ ἐπαύ-
λεων εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς ἔχουσα λαμ-
πρὰ ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα
καὶ ἐπίσημος διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ περιωνύμου Λεσσιγγίου ἀπο-
θανόντος τῷ 1784.

2) Ἡ Βολφενβυττέλη (42,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὀκέρου πο-
ταμοῦ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν περιώνυμον βιβλιοθήκην, τῆς ὁ-
ποίας βιβλιοθηκᾶριος ἐχρημάτισεν ὁ Λεσσίγγιος ἀπὸ τοῦ 1770
—1784.

3) Ἡ Ἐλμστέδη (8,000) ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον, τὸ
ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τοῦ 1576—1809.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΑΪΝΙΓΤΗΣ.

Ἔκτ. 43 □ Κάτ. 200,000.

Τὸ μικρὸν τοῦτο δουκάτον κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ Θουριγ-

γείου δρυμοῦ καὶ διαρρέόμενον ὑπὸ τοῦ Βεῤῥά καὶ Σάλα ποταμοῦ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν καὶ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας, ἐν αἷς ὀλίγας καὶ μικρὰς ἔχει πόλεις, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ματίνιγγη (10,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν τερπνῇ θέσει ἐπὶ τοῦ Βεῤῥά ποταμοῦ, εἶναι ἡ μεγαλύτερα καὶ ἐπισημότερα πόλις τοῦ δουκάτου.

2) Ἡ Σοννεβέργη (8,000) κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Θουριγγίου δρυμοῦ εἶναι ἐπίσημος εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τῶν παιγνιδίων παντὸς εἶδους.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

Ἔκτ. 25 □. Κάτ. 150.000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον παρὰ τὴν Σαξονικὴν ὄρεινὴν χώραν καὶ διαρρέόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐλστέρου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς 2 ἐπαρχίας, ἐν αἷς ὀλίγαι καὶ μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσιν.

1) Τὸ Ἀλτεμβούργον (25,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς παρὰ τὸν Πλεῖσσον ποταμὸν οὐχὶ μακρὰν τῆς Δειψίας κείμενον εἶναι λίαν βιομήχανος πόλις.

2) Τὸ Ῥονεβούργον (8,000) δευτερεύουσα πόλις τοῦ δουκάτου βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα καὶ λουτρά.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΟΤΘΗΣ.

Ἔκτ. 36 □. Κάτ. 190,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον ἐν ταῖς βορείαις ὑπωρείαις τοῦ Θουριγγίου δρυμοῦ διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι δύο·

1) Ἡ Γότθα (25,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρεαῖς τοῦ Θυριγγείου δρυμοῦ, εἶναι μία τῶν ὡραιότατων μικρῶν πρωτευουσῶν τῆς Γερμανίας ἔχουσα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα.

2) Τὸ Κοβούργον (16,000) συνήθης καθεδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπωρεαῖς τοῦ Θυριγγείου δρυμοῦ εἶναι βιομήχανος πόλις.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΑΝΑΛΤΟΝ.

Ἔκτ. 43 □. Κάτ. 220,000,

Τὸ τελευταῖον δουκάτον τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κείμενον μεταξὺ τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τῆς Σαξονίας περὶ τὸν μέσον Ἀλβιν καὶ διαρρέεμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλβίος, Μούλδου καὶ Σάλα ποταμοῦ, πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 5 τμήματα, ἐν οἷς κυριώτεραι πόλεις εἶναι

1) Ἡ Δεσσαυία (20,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Μούλδου ποταμοῦ εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου μουσικοῦ Μεδελσῶνος γεννηθέντος τῷ 1729 καὶ τοῦ Γ. Μυλλέρου (1794 — 1827).

2) Τὸ Βερμβούργον (18,000) κείμενον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Σάλα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

3) Ἡ Κοίθη (15,000) τρίτη πόλις τοῦ δουκάτου ἐπίσημος ὡς κέντρον τοῦ συνδέσμου τῶν σιδηροδρόμων Μαγδεβούργου καὶ Λειψίας, Βερολίνου καὶ Ἀνάλτου, καὶ Κοίθης καὶ Ἀλβερστάδης.

Ἐνταῦθα τελευτῶσι τὰ 41 δουκάτα τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τὰ ὅποια ἐπισυνάπτονται καὶ αἱ 7 μικραὶ ἡγεμονίαι ἐν περιλήψει.

§. 10.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓΟΝ ΣΟΝΔΕΡΑΟΥΣΕΝΟΝ.

Ἑκτασίς 16 □. Κάτοικ. 70,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη ἐν Θουριγγίᾳ διαίρεται εἰς δύο τμήματα καὶ ἔχει δύο μικρὰς πόλεις.

1) Τὸ Σονδεραούσενον (6,000) κείμενον ἐπὶ τοῦ Βιππάρου ποταμοῦ εἶναι ὠραία καθέδρα τῆς ἡγεμονίας.

2) Ἡ Ἀρυστάδη (9,000) ἡ μεγαλητέρα πόλις τῆς ἡγεμονίας κειμένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Γέρα ποταμοῦ.

§. 11.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓΟΝ ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΔΗΣ.

Ἑκτ. 17 □. Κάτ. 80,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη ὡσαύτως ἐν Θουριγγίᾳ καὶ διαιρουμένη εἰς δύο τμήματα ἔχει δύο πόλεις μικρὰς.

1) Τὴν Ρουδολστάδην (8,000) πρωτεύουσαν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σάλα ποταμοῦ.

2) Τὸ Φραγκεναούσενον (6,000) κείμενον ἐπὶ βραχίονος τοῦ Βιππέρου ποταμοῦ.

§. 12. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΔΕΚΗΣ.

Ἑκτασίς 20, □. Κάτοικ. 60,000.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἡγεμονία ἔχει δύο μικρὰς πόλεις· 1) Τὴν Ἀρολσένην (3,000) καθέδραν καὶ τὴν Πιρμόντην (3,000) ἔχουσαν ἱαματικὰ ὕδατα.

§. 13. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΡΕΥΣΩΝ.

Ἔκτ. 6 □. Κάτ. 30,000.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἡγεμονία κειμένη σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας διαιρεῖται εἰς τρία μικρὰ μέρη καὶ ἔχει δύο μικρὰς πόλεις·

4) Τὴν Γραίτσην (12,000) κειμένην ἐν τῇ τερπνῇ κοιλάδι τοῦ Ἐλστέρου ποταμοῦ καὶ ἰδρυθεῖσάν ποτε ὑπὸ Σλαύων.

2) Τὴν Ζελενρόδαν (8,000) βιομήχανον καὶ Σλαυϊκὴν.

§. 14. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΝΕΩΝ ΡΕΥΣΩΝ.

Ἔκτ. 13 □. Κάτ. 92,000.

Αὕτη μείζων τῆς προηγουμένης οὖσα ἐν τῇ αὐτῇ θέσει κεῖται καὶ διαιρουμένη εἰς 3 μέρη ἔχει καὶ 3 μικρὰς πόλεις.

1) Τὴν Γέραν (12,000) μεγίστην πόλιν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἐλστέρου καὶ ἔνεκα τοῦ ἀκμαίου καὶ ζωηροῦ ἐμπορίου θεωρουμένην ὡς μικρὰν Λειψίαν.

2) Τὴν Σλαίτσην (6,000) βιομήχανον, ἐμπορικὴν καὶ καθέδραν τῆς ἡγεμονίας.

3) Καὶ τὴν Λοθενσταίνην (4,000) μικρὰν καὶ ἀσήμαντον.

§. 15. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΛΙΘΠΗΣ.

Ἔκτ. 20 □. Κάτ. 113,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη μεταξὺ τῆς Πρωσσίας, τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῆς Βρουνσβίκης ἔχει δύο πόλεις.

1) Τὴν Δετμόλδην (8,000) καθεδρὰν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐπὶ τοῦ Βέρρα ποταμοῦ, πλησίον τῆς ὁποίας κεῖται καὶ τὸ Γροττεμποῦργον μετὰ τοῦ μνημείου τοῦ Ἑρμάννου, τοῦ κατασφράξαντος τὸν Οὐάρον στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ αὐ-

τοκράτορος Γουλιέλμου «ἡ Γερμανικὴ ἐνότης εἶναι ἡ ἰσχὺς μου» ἢ «ἡ ἰσχὺς μου εἶναι δύναμις τῆς Γερμανίας» τεθείσης ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1875 γενομένοις ἐγκαινίοις τοῦ κολοσσιαίου ἐκείνου μνημείου.

2) Τὴν Λέμγον (6,000) μεγίστην καὶ βιομηχανικωτάτην πόλιν τῆς ἡγεμονίας, κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βέγα ποταμοῦ.

§. 16. Ἡ ἡγεμονία τῆς ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΗΣ ΛΙΠΠΗΣ.

Ἔκτ. 8 □. Κίτ. 35,000.

Ἡ τελευταία καὶ μικροτάτη πασῶν τῶν ἡγεμονιῶν κατὰ τὸν πληθυσμὸν κειμένη παρὰ τὸν Ὀδερὸν ποταμὸν ἔχει μίαν μικρὰν πόλιν τὸ Βυκεβοῦργον (6,000) κείμενον ἐν λαμπρᾷ τοποθεσίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἀρρέλου ποταμοῦ.

§. 17. Αἱ τρεῖς ἐλεύθεραι Ἀνσελτικαὶ πόλεις.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν 7 ἡγεμονιῶν προσαρτᾶται ἡ περιγραφὴ τῶν 3 ἐλευθέρων ἐμπορικωτάτων πόλεων.

ΤΟ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ 350,000 κατ.

Ἔκτ. 8 □. Κίτ. 400,000.

Ἡ μεγίστη τῶν ἐλευθέρων Γερμανικῶν πόλεων καὶ ἡ μεγίστη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γερμανίας, τὸ Ἀμβούργον, ἀμιλλωμένη πρὸς τὸ Λονδῖνον καὶ τὴν Λιθερπούλην, κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ 18 μίλια μακρὰν τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν θάλασσαν, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλστέρου ποταμοῦ, σχηματίζοντος μέγα τετράγωνον ἐντὸς αὐτῆς καὶ διὰ πολλῶν βραχιόνων ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ἀλβιν.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 808 ὑπὸ Κηρόλου τοῦ μεγάλου, ἀ-

πὸ τοῦ 1215 ἐκνήχθη ἐλευθέρα αὐτοκρατορική πόλις καὶ διὰ τῆς ἐπικαίρου θέσεως καὶ τοῦ ἐμπορίου τοσαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν ὑλικῶς τε καὶ πνευματικῶς ἀπὸ τοῦ 1778 ὥστε ἐντὸς ὀλίγου κατέστη παγκόσμιος ἐμπορική πόλις. Ἀλλὰ τὸ 1842 ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς παθούσα, ὑπέστη μεγάλην ζημίαν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πάλιν ἀναλαβούσα τὴν προτέραν ἀκμὴν, ἀνεδείχθη ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ὅστις κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἐκτεταμένην ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν κατέχει τὴν τρίτην θέσιν τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ Λονδίνον καὶ τὴν Λιβερπούλην.

Τὸ Ἀμβούργον διαιρεῖται εἰς παλαιάν, εἰς νέαν πόλιν καὶ εἰς τὰ προάστεια, διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν βραχιόνων τοῦ Ἀλβίου καὶ Ἀλστέρου ποταμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ διώρυχες καὶ 80 μεγάλοι γέφυραι πρὸς συγκοινωνίαν αὐτῶν, καὶ ἔχει 400 ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ 120 ἀτμόπλοια, ἐτήσιαν πρόσοδον 20,000,000 φράγκων, δαπάνην 17,000,000 καὶ χρέος 200 ἑκατομμύρια φρ. Τοιοῦτον ὃν τὸ Ἀμβούργον ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν, οὐδόλως ἀπολείπεται καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν καὶ διανοητικὴν πρόοδον· διότι πολυάριθμα ἐπισημανικὰ καθιδρύματα, πολλὰ καὶ ἀκμαῖα ἐκπαιδευτήρια τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαίδευσως οὐκ ὀλίγα καὶ μεγάλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ πολλῶν πλείονα βιομηχανικά, τεχνικά καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀναδείκνυται τὸ Ἀμβούργον πραγματικὴ **Βέρμου.** πόλις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Διοικεῖται δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ περιοχὴ αὐτῆς ὑπὸ 18 Γερουσιαστῶν καὶ 192 βουλευτῶν.

§. 18. Η ΒΡΕΜΗ, 110,000 κατ.

Ἔκτασ. 5 □. Κάτ. 125,000.

Ἡ δευτέρα τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας Βρέμη κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ ΝΔ. τοῦ Ἀμβούργου συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως κειμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς, ἐκ τῆς νέας πόλεως ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς καὶ ἐκ τῶν προαστείων. Ἡ Βρέμη μικρὰ κατ' ἀρ-

χάς ὑπὸ ναυτῶν καὶ ἀλιεῶν ἰδρυθεῖσα, ὑπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου τῷ 788 ἀνεδείχθη ἔδρα ἐπισκοπικὴ καὶ ἀπὸ τοῦ 1284 συγκατελέχθη μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων. Ἐκτοτε δὲ προαγομένη ἐγένετο μεγάλη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα τὸ κάλλιστον ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ τὸ μέγιστον μετὰ τὸ Ἀμβούργον συγκείμενον ἐκ 240 πλοίων καὶ 40 ἀτμοπλοίων, λαμβρά ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, πρόσδοτον 12,000,000 φράγκ. ἔξοδα ἐλίγῳ πλείονα τῆς προσόδου καὶ χρέος 50,000,000 σχεδόν. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ Γερουσίας ἐκ 15 μελῶν συγκεκλιμένης καὶ ὑπὸ Βουλῆς ἐκ 150 μελῶν.

§. 16. Η ΛΥΒΕΚΗ 45,000 κατ.

Ἔκτ. 5 □. Κάτ. 60,000.

Ἡ τρίτη ἐλευθέρη πόλις τῆς Γερμανίας Λυβέκη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τράου ποταμοῦ ΒΑ. τοῦ Ἀμβούργου ἰδρύθη τῷ 1143 καὶ διὰ τῆς ἐπικαίρου θέσεως αὐτῆς ἀναδείχθεισα πρώτη τῶν Ἀνσεατικῶν, ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς εἶχεν 100,000 κατοίκων. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξέπεσε τῆς προτέρας ἀκμῆς καὶ ἐγένετο τελευταία τῶν ἐλευθέρων Ἀνσεατικῶν πόλεων.

Ἡ Λυβέκη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις οὖσα, ἔχει 40 ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ 26 ἀτμόπλοια, πρόσδοτον 2,000,000 φράγκων, ἔξοδα 1,800,000 καὶ χρέος 30,000,000 φράγκων. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ 14 Γερουσιαστῶν καὶ 120 βουλευτῶν.

§. 20. Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΧΩΡΑ ΑΛΣΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΛΟΘΑΡΙΓΓΙΑ.

Ἔκτ. 263 □. Κάτ. 1,600,000.

Αἱ χώραι αὗται πρότερον ἀνήκουσαι εἰς τὴν Γερμανίαν, προσηρτήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀφηρέθησαν μετὰ

τὸν Γαλλο-Γερμανικὸν πόλεμον τῷ 1871 ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ ἀπετέλεσαν μίαν γενικὴν διοίκησιν, ὑποκειμένην εἰς τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἀλσατία κειμένη μεταξὺ τοῦ δουκάτου τῆς Βάδης πρὸς Α, ἀπὸ τοῦ ὁποίου χωρίζεται διὰ τοῦ Ῥήνου, τῆς Λοθαριγγίας πρὸς Δ, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν Βοσγίων ὄρεων, τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου πρὸς Β. καὶ τῆς Βουργουνδίας πρὸς Ν, εἶναι ὠραία καὶ λίαν εὐφορος χώρα, ἥτις ἀποτελεῖ δύο νομοὺς τῆς Γαλλίας, τὸν τοῦ ἄνω καὶ τὸν τοῦ κάτω Ῥήνου. Ἡ δὲ Λοθαριγγία ἀποτελοῦσα πρότερον ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας καίται μεταξὺ τῆς Ἀλσατίας πρὸς Α. τῆς Καμπανίας πρὸς Δ. τοῦ Λουξεμβούργου πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν. περιβαλλομένη ὑπὸ τῶν Βοσγίων καὶ τοῦ Ἰουράσου.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ χώρα διαμερίζεται πολιτικῶς εἰς τρία τμήματα 1) τὴν ἄνω Ἀλσατίαν 2) τὴν κάτω Ἀλσατίαν καὶ 3) τὴν Λοθαριγγίαν, ἐν οἷς ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Τὸ Στρασβούργον (Ἀργεντόρατον ἐν Ἀλσατίᾳ 400,000) πρωτεύουσα ὅλης τῆς αὐτοκρατορικῆς χώρας κειμένη ἐν τῇ κάτω Ἀλσατίᾳ ἐν λαμπρᾷ καὶ εὐφορωτάτῃ πεδιάδι παρὰ τὸν Ἰλλον ποταμὸν καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ῥήνου, εἶναι ὀχυρωτάτῃ καὶ ἐπισημοτάτῃ πόλιν τοῦ ἄνω Ῥήνου διατηροῦσα ἀρχαιοπρεπῆ ὄψιν Γερμανικῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως καὶ φημιζομένη διὰ τὸν μέγιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ναὸν τῆς μητροπόλεως, τὸ ὑψητότατον Γοτθικὸν κωδωνοστάσιον (490' ποδ.), τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ὕψος ὑπερβαίνει μόνον ἢ ἐν Αἰγύπτῳ πυραμῖς τοῦ Χέοπος, τὸν ἀνδριάντα τοῦ Γουτεμβέργου, ὅστις ἐνταῦθα ἐφεῦρε τὴν τυπογραφίαν καὶ διὰ τὸ σπουδαιότατον πανεπιστήμιον. Ἡ πόλις αὕτη ἀφαιρεθεῖσα τῷ 1684 ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀπὸ τῆς Γερμανίας, διὰ πολιορκίας ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τῷ 1870.

2) Ἡ Μυλχάουση (60,000) κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου μεταξὺ τοῦ Ἰλλου ποταμοῦ καὶ τῆς μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ῥοδανὸς διώρυγος εἶναι μία τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων, ἐν ᾗ ἐργάζονται 60,000 ἄνθρωποι τῶν περιχώρων.

3) Ἡ Κολμάρη (25,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Ἀλσατίας κειμένη ἐν ταῖς ὑπορείαις τῶν Βοσγίων εἶναι λίαν βιομήχανος.

4) Ἡ Μαρκίρχη (15,000) ἐπὶ τῶν Βοσγίων κειμένη εἶναι κέντρον μεγάλης βιομηχανίας τοῦ βάμβακος, ἐν ᾗ ἀσχολοῦνται 40,000 ἔργατῶν.

Ἡ Λοθαριγγία.

1) Λί Μέται (60,000 Metz) πρωτεύουσα τῆς Λοθαριγγίας κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σάλλα ποταμοῦ μετὰ τοῦ Μόσα, εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη ἔχουσα φρούρια πρώτης τάξεως ἀπόρθητα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ἰδίως στρατιωτικὰ καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1870 γενομένην πολιορκίαν καὶ παράδοσιν τοῦ στρατάρχου Βαζαίν μετὰ 3 στρατηγῶν, 6,000 ἀξιωματικῶν καὶ 173,000 στρατιωτῶν.

2) Ἡ Σααργεμουόδη (7,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάρου ποταμοῦ εἶναι βιομήχανος πόλις.

3) Ἡ Οἰονβίλλη (7,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρά, βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1870 γενομένην ἄλωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

§. 1. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς μεγάλης καὶ ἐκτεταμένης ταύτης χώρας πρὸς βορρᾶν μὲν εἶναι ὑγρὸν καὶ ὀλίγον ψυχρὸν ὥς εἰς τὰ ὄρεινά, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ καὶ πρὸς νότον συγκερασμένον, τὸ δὲ ἔδαφος κατὰ τὸ πλεῖστον καρποφόρον καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον, παράγει ἀφθονα πάντα τὰ εἶδη τῶν προϊόντων καὶ ἡ κτηνοτροφία λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ σπουδαιοτάτη. Πρὸς τοῦτοις δὲ περιέχει καὶ μεγάλην ἀφθονίαν πολυτίμων καὶ κοινῶν μετάλλων ἐν τοῖς ὄρεσιν.

§. 2. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ δὲ βιομηχανία, ἐν ᾗ ἀσχολοῦνται πολλὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, εἶναι ἱκανῶς προωδευμένη, καὶ μάλιστα ἡ λινουργία, ἐριουργία, ξυλουργία, ζυθοποιία, σιγαροποιία καὶ ὑελουργία. Καὶ τὸ ἐμπόριον δὲ τῆς Γερμανίας, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβε κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἔξαπλούμενον βαθμὴδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου διὰ τῆς ταχείας καὶ ἐκτεταμένης συγκοινωνίας, ἐπιτελουμένης διὰ τῆς Βαλτικῆς, τῆς βορείου Γερμανικῆς θαλάσσης, διὰ τῶν μεγάλων καὶ πλωτῶν ποταμῶν, τῶν πολυαρίθμων διωρύγων, τῶν πυκνοτάτων συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 23,000 κилоμέτρων καὶ τῶν τηλεγράφων 4,000 γεωγραφικῶν μιλίων ἑκτασιν ἐχόντων.

§. 3. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 800,000 ἑκατ. ἡ δὲ δαπάνη ἴση σχεδόν, ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 420,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 1,400,000 ἀνδρῶν καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις ἔχει 57 πολεμικὰ πλοῖα μετὰ 400 πυροβόλων καὶ 8,000 ἀνδρῶν.

§. 4. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Τῶν 43 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας 39 ἑκατομ. εἶναι Γερμανοὶ καὶ 4 ἑκατομ. μὴ Γερμανοὶ ἦτοι Σλαῦοι 3 ἑκατομ. καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐν ἑκατομ. Βένδοι, Τσέχοι, Λιθουανοί, καὶ ὀλίγοι Δανικῆς καὶ Γαλλικῆς καταγωγῆς. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες Χριστιανοὶ εἶναι, πλὴν 600,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων 26 μὲν ἑκατομ. εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, 13 δὲ ἑκατομ. Καθολικοὶ καὶ δύο ἑκατομ. Ἰουδαῖοι καὶ μὴ τοιοῦτοι. Γλῶσσαν δὲ ὁμιλοῦσι τὴν Γερμανικὴν, διαιρουμένην εἰς ἄνω

καὶ εἰς κάτω Γερμανικὴν, ἐλάσθη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους διαλέκτους, καὶ τὸ πολίτευμα εἰς ὅλα τὰ κράτη εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἔχει τὴν υπερτάτην ἀρχὴν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς διπλωματίας καὶ διορίζει τὸν ἀρχικαγγελλάριον τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Ὁμοσπονδίας, συνισταμένου ἐκ 383 ἀντιπροσώπων τῶν κρατῶν τῆς αὐτοκρατορίας.

§. 5. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν καὶ ἔθνων· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπὲρ τὰς 60,000 δημοτικῶν σχολείων, μετὰ 6,000,000 μαθητῶν. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν πληθὺν ταύτην τῶν σχολείων ὑπάρχουσιν ἔτι καθ' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν ἕως 3,000,000 ἀναλφάβητοι ἄνθρωποι. Διὰ δὲ τὴν μέσιν ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι 1,300 περίπου γυμνάσια, προγυμνάσια, λύκεια, πραγματικὰ σχολεῖα καὶ διδασκαλεῖα μετὰ 300,000 μαθητῶν· πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσιν 150 σχολεῖα τῶν τυφλῶν, τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, πλεῖστα ἐμπορικὰ, πολυτεχνικὰ, ναυτικά, στρατιωτικὰ, μεταλλευτικά, βιομηχανικὰ καὶ τεχνικά.

Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 21 πανεπιστήμια μετὰ 1,700 καθηγητῶν καὶ 20,000 φοιτητῶν, πολλοὶ ἀκαδημαῖοι τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ πολυάριθμοι ἐταιρίαι καὶ σύλλογοι συντόνως ἐργαζόμενοι εἰς προχωγὴν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν· ὥστε δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ὡς προεξάρχουσα ἐν τῷ πνευματικῷ χορῷ τῶν κρατῶν καὶ ἔθνων τῆς Εὐρώπης καὶ ὡς προϋσταμένη τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Γερμανικῆς
 Αὐτοκρατορίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ	4,100,000	κατ.	Βυρτσβούργον	50,000	κατ.
Ἀμβούργον	280,000	»	Ποτσδάμη	50,000	»
Βρεσλαυία	250,000	»	Καρλσρούη	50,000	»
Μόναχον	225,000	»	Φραγκοφούρτιον		
Δρέσδη	200,000	»	Ὀδέρου	48,000	»
Κολωνία	150,000	»	Ἐρφούρτη	48,000	»
Καινιξβέργη	140,000	»	Μαννάϊμον	48,000	»
Μαγδεβούργον	140,000	»	Λυβέκη	45,000	»
Λειψία	130,000	»	Βαισβάδη	45,000	»
Ἀννόβερν	130,000	»	Κίελον	40,000	»
Φραγκοφούρτιον	110,000	»	Ἑλβίγγη	40,000	»
Βρέμη	110,000	»	Φραϊβούργον	40,000	»
Δάντσικον	110,000	»	Μύνστερον	35,000	»
Στρασβούργον	110,000	»	Κοβλέντση	35,000	»
Νυρεμβέργη	100,000	»	Ῥεγενσβούργον	35,000	»
Στέττινον	90,000	»	Ῥοστόκη	35,000	»
Ἀλτόνα	90,000	»	Ζβικαυτα	35,000	»
Βάρμη	90,000	»	Τρίερις	35,000	»
Χεμνίτση	85,000	»	Ούσναβούκη	32,000	»
Ἀκυτςγρανον	85,000	»	Βρομβέργη	32,000	»
Δυσσελδόρφη	85,000	»	Οϋλμη	30,000	»
Ἐλβερφέλδη	85,000	»	Σχουέρινον	30,000	»
Κρεφέλδη	70,000	»	Βαμβέργη	30,000	»
Πόσενον	70,000	»	Πλαβία	30,000	»
Ἄλλη	70,000	»	Ὀφφενβάχη	30,000	»
Βρουνσβίκη	70,000	»	Βόννα	28,000	»
Μυλχαούση	60,000	»	Στραλσουνδη	28,000	»
Μέται	60,000	»	Φύρθη	28,000	»
Κασσέλη	60,000	»	Φραιβέργη	25,000	»
Ἔσση	60,000	»	Ἀϊδελβέργη	25,000	»
Μογουντίακον	60,000	»	Γότθα	25,000	»
Αὐγούστα	52,000	»	Ἀλτεμβούργον	25,000	»
Δαρμστάτη	50,000	»	Καλμάρη	25,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ (ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ).

**Έκτ. 643 □. Κάτ. 4,000,000 μετὰ τοῦ
Λουξεμβούργου.**

**Έκτ. 396 □. Κάτ. 3,900,000 ἄνευ τοῦ
Λουξεμβούργου.**

Ίστορικὴ ἔποψις.

Πᾶσα ἡ χαμηλὴ χώρα ἡ κειμένη μετὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, Μόσα καὶ Σκάλδου ποταμοῦ καλεῖται Κάτω Χῶραι καὶ Ὀλλανδία. Αὕτη τὸ πάλαι κατοικοιούμενη ὑπὸ τῶν Βέλγων καὶ τῶν Γερμανῶν Βαταῶν καὶ Φρεΐσων κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας αὐτῶν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰσπανῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων τῷ 1648 ἀνεγνωρίσθη ὡς δημοκρατία, ἡ ὁποία ἐντὸς 60 ἐτῶν ἔφθασεν εἰς μεγάλην πολιτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀκμὴν καὶ ἐγένετο ἡ πρώτη ναυτικὴ καὶ ἐμπορικὴ δύναμις τῆς Εὐρώπης. Τῷ δὲ 1806 ὁ Ναπολέων μετέβαλεν αὐτὴν εἰς βασιλεῖον καὶ διώρισε βασιλέα τὸν ἀδελφόν του Λουδοβίκον, τοῦ ὁποίου παραιτηθέντος τῷ 1810 προσηρτήθη ἡ Ὀλλανδία μετὰ τοῦ Βελγίου εἰς τὴν Γαλλίαν. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ 1814 καὶ 1815 ἀνεγνωρίσθη ὡς βασιλεῖον, τοῦ ὁποίου βασιλεὺς ἀνεδείχθη ὁ Γουλιέλμος τῆς Οὐρανίας λαβὼν τὸν τίτλον βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν, ὃν διετήρησε καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ Βελγίου τῷ 1830, καὶ ἔκτοτε ὑφίστανται δύο ἰδιαίτερα βασιλεία τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τὸ τοῦ Βελγίου· τὸ δὲ Λουξεμβούργον μέχρι μὲν τοῦ 1866 ἀνῆκεν εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν, ἔκτοτε δὲ ὡς ἀνεξάρτητον δουκάτον ὑπύκειται εἰς τὸν βασιλέα τῶν Κάτω Χωρῶν Γουλιέλμον τὸν Γ'.

α') Φυσική κατάσταση,

§. 1. Όρια καὶ θέσις τῶν Κάτω Χωρῶν.

Ἡ Ὀλλανδία (Κάτω Χῶραι) οὖσα τὸ βορειότατον τῶν κεντρικῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ νεώτατον, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν καὶ Δ. ὑπὸ τῆς βορείου Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Βεσσεφαλίας καὶ τῆς παραρηνεῖου Πρωσσίας καὶ ἔχει ἔκτασιν ἐξ ἄρκτου μὲν πρὸς νότον 50 γεωγρ. μιλίων, ἐκ δυσμῶν δὲ πρὸς ἀνατολὰς 35 μιλίων.

§. 2. Θάλασσα, κόλποι καὶ λιμένες.

Πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ ἐκτεινομένη μεταξὺ τῆς Σκανδιναυικῆς χειρσονήσου, τῆς Δανίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Ὀλλανδίας καὶ Γερμανίας ὀνομάζεται Βόρειος θάλασσα ὡς κειμένη πρὸς βορρᾶν καὶ Γερμανικὴ ὡς περιβάλλουσα μέρος τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει μῆκος μὲν 114 γεωγρ. μίλια, πλάτος δὲ 82 καὶ ἐμβαδὸν 12,000.

Τῶν δὲ κόλπων μέγιστος καὶ ἐπισημότερος εἶναι ὁ τῆς Ζουϊδερσέης (ἤτοι μεσημβρινῆς θαλάσσης) ἔχων ἐμβαδὸν 54 □ καὶ σχηματιζόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Ὀλλανδίας· δεύτερος δὲ ὁ Δολλάρτης ἔχων μῆκος μὲν $2\frac{1}{2}$ πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$ μιλ. καὶ σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς βορείου παραλίας. Καὶ μικρότερος τούτων ὁ ἐν τῷ μέσῳ τῆς βορείου παραλίας σχηματιζόμενος Λουβερσέης. Κόλποι δὲ ἐπίσημοι εἶναι ὁ τοῦ Ἀμστελδαμου, τῆς Ῥοττερδάμης καὶ τῆς Γρονίγγης.

§. 3. Ὄρη καὶ ποταμοί.

Ἡ Ὀλλανδία, χώρα πεδινὴ οὖσα, ὄρη δὲν ἔχει, ἀλλὰ μόνον λόφους πολλοὺς καὶ ὑψηλοὺς, τῶν ὁποίων οἱ ὑψηλότεροι ἔχουσιν

ὕψος 800' ποδῶν· τῶν δὲ ποταμῶν αὐτῆς μεγάλητεροι εἶναι οἱ τρεῖς ἀκόλουθοι·

1) Ὁ περιγραφεῖς ἤδη Ῥήνος, διαρρέων πρὸς ταῖς ἄλλαις χώραις καὶ τὴν Ὀλλανδίαν καὶ διαιρούμενος εἰς πολλοὺς βραχίονας, ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν κόλπον τῆς Μεσημβρινῆς θαλάσσης (Süder See) καὶ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

2) Ὁ Μόσας ποταμὸς (Mosa Λατ. καὶ Meuse Γαλλ.) ὁ ἐπισημότερος μετὰ τὸν Ῥήνον ποταμὸν πηγάζων ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τῷ ὁμωνύμῳ χωρίῳ Μεύσῃ καὶ διαρρέων τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἔνθα πολλοὺς παραποτάμους δέχεται, διαιρεῖται εἰς δύο βραχίονας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν διὰ πολλῶν στομιῶν.

3) Ὁ Σκάλδις (Scaldis Λατ. καὶ Escaut Γαλλ.) ἐπίσημος ποταμὸς τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας πηγάζων ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τοῦ ὄρους ἁγίου Μαρτίνου καὶ δεχόμενος πολλοὺς ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

§. 4. Διώρυγες, λίμναι καὶ νῆσοι.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας διώρυγας ὅσας ἡ Ὀλλανδία, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ τῆς βορείου Ὀλλανδίας διώρυξ ἔχουσα μῆκος 12 γεωγραφ. μιλίων καὶ τοσοῦτον βάθος καὶ πλάτος ὥστε πλέεται ὑπὸ μεγάλων πλοίων καὶ εἶναι ἡ μεγίστη τῶν νεωτέρων χρόνων.

2) Ἡ νέα διώρυξ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης συνδέουσα ταύτην μετὰ τοῦ Ἀμστελοδάμου.

3) Ἡ διώρυξ ἡ συνδέουσα τὸ Ἀμστελόδαμον μετὰ τῆς Οὐτρέχτης.

4) Ἡ βόρειος τοῦ Γουλιέλμου διώρυξ μεταξὺ τῆς Γρονίγγης καὶ Ἀσσης.

Λιμνῶν δὲ ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Φρεισία, ἡ Σλοτάρη, ἡ Σνεκέρη, ἡ Βεργούμη καὶ ἡ Παρρέεγαστέρη. Ἐν Γρονίγγῃ δὲ ἡ Συδλαρδέρη, Μεθουίζερη καὶ Σχίλδη καὶ ἐν τῇ βορείῳ Ὀλλανδίᾳ ἡ Ναρδέρη καὶ ἡ Ἀλημάρη ἡ μακρὰ λίμνη.

Καὶ νῆσοι κείμεναι ἐν τῷ Δέλτᾳ τοῦ Σκάλδιος εἶναι ἡ Βαλχέρη, ἡ Νορδεβελάνδη, ἡ Σχούβη καὶ Δυθελάνδη· ἐν δὲ τῷ Δέλτᾳ τοῦ Μόσα ἡ Ὑσσελμόνδη, ἡ Βόρνη, ἡ Ῥοσεμβούργη, ἡ Δορδρέχτη, ἡ Τεξέλη, ἡ δὲ Βλειλάνδη καὶ ἡ Σχελίγγη ἐπισημότεραι τῶν ἄλλων.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ὁλλανδία πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 11 νομούς· οὗτοι δὲ εἶναι οἱ ἑξῆς.

1) Ὁ τῆς βορείου Ὁλλανδίας ἔχων ἑκτασιν 50 □ καὶ κατ. 700,000.

2) Ὁ τῆς νοτίου Ὁλλανδίας ἔχων ἑκτασιν 55 □ καὶ κατοίκους 600,000.

3) Ὁ τῆς Σηλάνδης ἔχων ἑκτασιν 32 □ καὶ κατ. 200,000.

4) Ὁ τῆς Οὐτρέχτης ἔχων ἑκτασιν 28 □ καὶ κατ. 180,000.

5) Ὁ τῆς Γελδέρνης ἔχων ἑκτασιν 93 □ καὶ κατ. 440,000.

6) Ὁ τῆς Ὑσσέλης ἔχων ἑκτ. 60 □ καὶ κατ. 260,000.

7) Ὁ τῆς Δρένθης ἔχων ἑκτασιν 50 □ καὶ κατ. 110,000.

8) Ὁ τῆς Φρεισίας ἔχων ἑκτ. 60 □ καὶ κατ. 300,000.

9) Ὁ τῆς Γρονίγγης ἔχων ἑκτ. 42 □ καὶ κατ. 230,000.

10) Ὁ τῆς βορείου Βραβάντης ἔχων ἑκτασιν 98 □ καὶ κατ. 440,000.

11) Ὁ τοῦ Λιμβούργου ἔχων ἑκτ. 40 □ καὶ κατ. 230,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Ὁλλανδίας.

Τὸ βασιλεῖον τῶν Κάτω χωρῶν ὃν λίαν πυκνῶς κατοικημένον ἔχε 140 πόλεις μικρὰς καὶ μεγάλας, 50 πόλιντας ἐμπορικὰς καὶ 3,300 χωρία.

Τούτων δὲ 3 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν ἔχουσαι ἀπὸ 300—100,000 κατοίκων, μία δὲ εἰς τὴν δευτέραν ἔχουσα

76,000 καὶ 12 εἰς τὴν τρίτην ἔχουσαι ἀπὸ 45,—20,000 κατοίκων· πολλῶ δὲ πλείους ἔχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 20,000.

§. 3. Πόλεις Α'. τῶς.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι τρεῖς.

1) ΤΟ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΟΝ 300,000 κατ.

Ἡ ἐπιστημοτέρα πόλις τοῦ βασιλείου καὶ δευτέρα καθέδρα αὐτοῦ τὸ Ἀμστελὸδαμον, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀμστέλου ποταμοῦ, εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νησίδια διηρημένη, διὰ 295 γεφυρῶν συνδεδεμένα, ἡ μεγίστη τῶν ὁποίων ἔχει 660 ποδῶν μῆκος. Τὸ Ἀμστελὸδαμον λαβὼν τὴν πρώτην ἀρχὴν κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐξ ἀλιευτικῶν καλυβῶν καὶ ὀχυρωθὲν διὰ τειχῶν κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα, ἤρξατο νὰ ἀκμάζῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ὅτε ἡ Ἀντβέρπη παρήκμαζε καὶ πολλοὶ ἔμποροι αὐτῆς καταφύγιον εὗρον ἐν Ἀμστελὸδαμῳ.

Ἡ πόλις ἔχουσα σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ δύο μυλίων περιφέρειαν διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀμστέλου ποταμοῦ εἰς δύο τμήματα, παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ ἔχει ὁδοὺς στενάς καὶ εὐρείας, 25,000 οἰκίας μεγάλας καὶ πολυτελεῖς, 50 ἐκκλησίας, ἀνάκτορα, δημόσια οἰκοδομήματα, πολλὰ ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἀσφαλέστατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον φυσικὸν λιμένα ἐπὶ τῆς Μεσημβρινῆς θαλάσσης καὶ εἶναι μία τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων οὐ μόνον τοῦ βασιλείου ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου.

2) Η ΧΑΓΗ 400,000 κατ.

Ἡ καθέδρα τοῦ βασιλέως τῶν Κάτω χωρῶν Χάγη κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Ὀλλανδίας ἐν τόπῳ ἀνοικτῷ καὶ τερπνῷ περιβαλλομένῳ ὑπὸ κήπων, περιπάτων μετὰ δεινδροστοιχιῶν καὶ πυκνῶν δασῶν, χωρίζεται διὰ σειρᾶς λόφων ἀπὸ τῆς παρα-

λίας τῆς βορείου θαλάσσης καὶ εἶναι ὑψηλοτέρα τῶν πλείστων πόλεων τῆς Ὀλλανδίας. Ἡ Χάγη κατ' ἀρχὰς μικρὰ καὶ ἀσήμαντος οὔσα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Α'. Ναπολέοντος ἀνυψώθη εἰς πόλιν ἐπίσημον, ἐμεγεθύνθη καὶ κατέστη τὸ κέντρον τῶν σπουδαιότερων διαπραγματεύσεων τῆς Διπλωματίας. Ἡ πόλις κεκοσμημένη μετὰ πολλῶν φυσικῶν καλλόνων, ἔχει κλίμα καλὸν καὶ ὑγιεινόν, ὠραίας καὶ εὐρείας ὁδοὺς, οἰκίας λαμπράς, πλατείας μεγάλας, κήπους, περιπάτους, ἐξοχὰς τερπνάς, πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται καὶ τὰ περίφημα λουτρά τῆς Σχεβενίγγης.

3) Η ΡΟΤΤΕΡΔΑΜΗ 140,000 κατ.

Ἡ ὠραιότητα καὶ μετὰ τὸ Ἀμστελόδαμον ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ὀλλανδίας Ῥοττερδάμη κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ῥόττου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε, εἰς τὸν Μόσσαν, εἶναι ἡ δευτέρα καὶ πλουσιωτέρα πόλις τῶν Κάτω χωρῶν. Ἡ πόλις ἔχει σχῆμα τριγώνου καὶ διαιρεῖται εἰς ἐσωτερικὴν ἢ παλαιὰν πόλιν, ἔχουσαν ὁδοὺς στενάς καὶ οἰκίας μικράς καὶ εἰς ἐξωτερικὴν ἢ νέαν πόλιν ἔχουσαν ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκίας μεγάλας καὶ πολυτελεῖς ἐμπορικὰς. Ἡ Ῥοττερδάμη ἔχει πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα ἥτοι σακχαροποιεῖα, καπνοποιεῖα κτλ. καὶ εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρὶς τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν κακότηχον προφορὰν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Δεσιδερίου Ἐράσμου, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου δεκάπους μετ' ἄλλινος ἀνδριᾶς διατηρεῖται ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς ἀγορᾶς πλατείᾳ ἰδρυθεῖς.

Πόλεις Β'. τάξεως,

Η ΟΥΤΡΕΧΤΗ 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ μία τῶν ὠραιωτάτων

πόλεων τῆς Ὀλλανδίας Οὐτρέχτη κειμένη ἐν τόπῳ τερπνῷ παρὰ τῷ ἀρχαίῳ Ῥήνῳ, εἶναι λίαν βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα ὠραίας οἰκίας, πολλὰς ἐκκλησίας, τερπνοὺς περιπάτους, πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ πανεπιστήμιον ἐπίσημον ἰδρυθὲν τῷ 1536.

Πόλεις Γ'. τάξεως.

1) **Ἡ Λεῦδη** (50,000 Λούγγουνον Βαταυῶν) ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ βασιλείου κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ὀλλανδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Ῥήνου, εἶναι ὠραία ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, μία τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ὠραιότατῃ τῆς Εὐρώπης, διώρυγας, ἐκκλησίας, μνημεῖα τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ φημιζομένη διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

2) **Ἡ Γρονέγγη** (45,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ κειμένη ἐπὶ τοῦ Οὔνσου ποταμοῦ καὶ διὰ μεγάλης διώρυγος συγκοινωνοῦσα τῇ θαλάσῃ, εἶναι ὠραία, ὀχυρά, βιομηχανικὴ καὶ ἐπίσημος πόλις διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

3) **Ἡ Ἀρλέμη** (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς βορείου Ὀλλανδίας ἐπὶ τοῦ Σπάρου ποταμοῦ καὶ διὰ διώρυγος συνδεομένη μετὰ τοῦ Ἀμστελῳδάμου καὶ τῆς Λεῦδης εἶναι ὠραία πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνθοκομίαν.

4) **Ἡ Ἀρναῆμη** (40,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Γελδέρνης κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου, εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις καὶ λίαν ὀχυρά.

5) **Ἡ Μαστρέχτη** (30,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Λιμβούργου κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἰσάρου μετὰ τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι πόλις ὠραία, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ καὶ λίαν ὀχυρά.

6) **Ἡ Λεουδάρδη** (30,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Φρεισίας κειμένη ἐν τῇ μεσογείῳ ἐπὶ πολλῶν διωρύγων, εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

7) **Ἡ Ἐρτσογεμβούσχη** (25,000) πρωτεύουσα τοῦ νο-

μοῦ τῆς βορείου Βραδαντίας ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Δορμμένου καὶ Ἄου ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανική, ἐμπορική καὶ λίαν ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

8) Ἡ **Τελδοῦργη** (25,000) δευτέρα πόλις τοῦ αὐτοῦ νομοῦ καὶ ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς προηγουμένης, εἶναι λίαν βιομηχανική.

9) Ἡ **Δέλφτη** (25,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Ὀλλανδίας μεταξὺ τῆς Χάγης καὶ Ροττερδάμης, εἶναι ὠραία καὶ βιομήχανος πόλις.

10) Ἡ **Δορδρέχτη** (25,000) ἀρχαία πόλις κειμένη ἐν τῷ αὐτῷ νομῷ ἐπὶ τοῦ Μέρβου ποταμοῦ, ἔχει εὐρείας ὁδοὺς καὶ πολλὰ διώρυγας.

11) Ἡ **Νιμβέγη** (25,000 Noviomagus) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Γελδέρης ἐπὶ τοῦ Βάλα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1678 γενομένην εἰρήνην.

12) Ἡ **Σδόλλη** (22,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς ἄνω Ὑσσέλης, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορική πόλις ἔχουσα καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

§. 3.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Ἔκτ. 47 □. Κάτ. 200,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο ἀποτελοῦν μέλος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἀπὸ τοῦ 1815—1866, ἐκηρύχθη οὐδέτερον τῷ 1867 καὶ ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ οἴκου τῆς Οὐρανίας Νασσαυίας ἀναγνωρίζον τὸν βασιλέα τῆς Ὀλλανδίας ὡς μέγαν δοῦκα. Τὸ Λουξεμβούργον διοικούμενον συνταγματικῶς ἔχει βουλὴν ἐκ 40 μελῶν συγκειμένην, πρόσδοδον 6,000,000 φράγ. δαπάνην 5,500,000, δημόσιον χρέος 12,000,000 καὶ πρωτεύουσαν ὁμῶνυμον κειμένην ἐν λαμπρᾷ θέσει μετὰ 15,000 κατοίκων.

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

Ἡ Ὁλλανδία ἔχει κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ μὲν τὰς νήσους τῆς Σόνδας καὶ τὰς Μολούκκας μετὰ 20,000,000 κατοίκων, ἐν Ἀμερικῇ δὲ τὴν Σουρίναν, τὸ Παραμάριβον καὶ τὰς μικρὰς Ἀντίλλας.

§. 4. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ὁλλανδίας, ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι συγκερασμένον μὲν καὶ ἥπιον, ἀλλ' ὑγρὸν καὶ νεφελῶδες ἔνεκα τῆς παραλίας θέσεως, τὸ δὲ ἔδαφος, τοῦ ὁποίου τὰ παράλια χαμηλότερα τῆς θαλάσσης ὄντα προφυλάσσονται διὰ προχωμάτων, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον ἄφθονα προϊόντα, τὰ ὅποια ὁμως δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς διατροφήν τῶν κατοίκων· διότι τὰ $\frac{2}{5}$ αὐτοῦ εἶναι ἐπιτήδειον πρὸς κτηνοτροφίαν ἀκμάζουσιν καὶ οὐχὶ πρὸς γεωργίαν.

§. 5. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προωδευμένη τό δὲ ἐμπόριον παγκόσμιον καὶ ἀκμαιότατον, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ἐξαγωγή ἀναβαίνει εἰς 1,500,000,000 φράγκ. ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 1,800,000,000 φράγκ. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ θάλασσαν μὲν διὰ 2,550 πλοίων καὶ 100 ἀτμοπλοίων, κατὰ ξηρὰν δὲ διὰ τῶν πυκνῶν συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων, ἐχόντων ἑκτασιν 1700 κιλογράμμων, τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν παταμῶν καὶ τῶν πολυαριθμῶν διωρύγων.

§. 6. Πρόσοδος, δαπάνη, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 300,000,000 φράγκων, ἡ δὲ

δαπάνη εἰς 320,000,000 καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐξ 65,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις ἀποτελεῖται ἐξ 110 πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων μετὰ 1,100 πυροβόλων.

§. 7. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ Ὁλλανδοὶ εἶναι ἀπόγονοι τῶν Γερμανικῶν φύλων Φράγκων καὶ Φρεΐσων, καὶ πάντες χριστιανοὶ πλὴν 70,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ ἀνήκουσιν εἰς τὸ δόγμα τῶν Διαμαρτυρομένων τὰ δὲ $\frac{2}{5}$ πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα. Ἡ δὲ Ὁλλανδικὴ γλῶσσα εἶναι διάλεκτος τῆς Γερμανικῆς ἀναμειγμένη μετὰ πολλῶν Γαλλικῶν λέξεων. Καὶ τὸ πολίτευμα τοῦ βασιλείου εἶναι συνταγματικὸν μετὰ Βουλῆς ἐξ 80 μελῶν καὶ Γερουσίας ἐκ 40 συγκειμένης

§. 8. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Εἰς ὀλίγα κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι τοσοῦτον ἀκμαία καὶ διαδεδομένη ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ὅσον ἐν Ὁλλανδίᾳ· διότι ἔχει 815 νηπιαγωγεῖα μετὰ 80,000 παίδων καὶ 2,200 διδασκάλων καὶ 2,700 δημοτικὰ σχολεῖα δημόσια μετὰ 300,000 μαθητῶν καὶ 7,500 διδασκάλων, ἰδιωτικὰ δὲ 1,200 μετὰ 120,000 μαθητῶν καὶ 4,500 διδασκάλων. Διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 250 διδασκαλεῖα, γυμνάσια πραγματικά, πολυτεχνικὰ καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἔχει 3 πανεπιστήμια, πολλὰς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.

Έκτ. 333 □. Κάτ. 3,400,000.

α') Φυσική κατάσταση.

§. 1. Όρια καὶ θέσεις.

Τὸ Βέλγιον ἀποσπασθὲν ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας τῷ 1830, ἀπέ- τέλεσεν ἰδιαίτερον βασιλεῖον ἀνεξάρτητον καὶ ἀνεκνήρυχθη οὐδέ- τερον ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης Δυνάμεων· ὡς τοιοῦτον δὲ ὁρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Γερ- μανικῆς αὐτοκρατορίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Γερ- μανικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς αὐτῆς θαλάσσης καὶ ἔχει μῆκος μὲν 280, πλά- τος δὲ 180 χιλομέτρων.

§. 2. Όρη καὶ ποταμοί.

Τὸ Βέλγιον χώρα πεδινὴ καὶ λοφώδης οὔσα, ὄρη δὲν ἔχει πλὴν τῶν Ἀρδέννων ἐκτεινομένων ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου. Ποταμοὶ δὲ μεγάλοι διαρρέοντες τὴν χώραν εἶ- ναι οἱ περιγραφέντες ἥδη Μόσας καὶ Σκάλδης δεχόμενοι πολυα- ρίθμους μικροποτάμους καθ' ὅλον τὸν ῥοὺν αὐτῶν, μεφὰς τῶν ὁποίων πλεῖσται διώρυγες ὑπάρχουσι πλωταὶ διευκολύνουσαι τὴν συγκοινωνίαν καὶ πρὸς ἄρδουσιν τῆς χώρας χρησιμεύουσαι. Λί- μνας δὲ ἡ χώρα δὲν ἔχει, ἀλλὰ ἔλη καὶ τέλματα πολλά.

β'.) Πολιτική κατάσταση.

§. 1. Πολιτική διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τοῦ Βελγίου πολιτικῶς διαίρεῖται εἰς 9 νομούς, τῶν ὁποίων οἱ μὲν 5 πρῶτοι περιέχονται εἰς τὰς Φλανδρικὰς λεγομένας ἐπαρχίας, οἱ δὲ τελευταῖοι τέσσαρες εἰς τὰς Βαλλονικάς. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι·

Α') Ἐν ταῖς Φλανδρικαῖς ἐπαρχίαις.

1) Ὁ τῆς μεσημβρινῆς Βραβάντης ἔχων ἑκτασιν 60 □ καὶ πληθυσμὸν 900,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Ἀντβέρπης ἔχων ἑκτασιν 52 □ καὶ πληθυσμὸν 500,000 κατ.

3) Ὁ τῆς Ἀνατολ. Φλανδρίας ἔχων ἑκτασιν 55 □ καὶ πληθυσμὸν 850,000 κατοίκων.

4) Ὁ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας ἔχων ἑκτ. 58 □ καὶ πληθυσμὸν 680,000 κατ.

5) Ὁ τοῦ Λιμβούργου ἔχων ἑκτασιν 45 □ καὶ πληθυσμὸν 200,000 κατ.

Β') Ἐν ταῖς Γαλ. Βαλλονικαῖς ἐπαρχίαις.

6) Ὁ τῆς Λυττίχης ἔχων ἑκτασιν 53 □ καὶ πληθυσ. 600,000 κατ.

7) Ὁ τοῦ Λουξεμβούργου ἔχων ἑκτασιν 80 □ καὶ πληθυσ. 220,000 κατ.

8) Ὁ τῆς Ἐννεγαυίας ἔχων ἑκτασιν 70 □ καὶ πληθυσμὸν 900,000 κατ.

9) Ὁ τῆς Ναμούρης ἔχων ἑκτασιν 66 □ καὶ πληθυσ. 320,000 κατ.

§. 2. Πόλεις τοῦ Βελγίου,

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς Σαξονίας εἶναι το-
σοῦτον πυκνῶς κατοικημένον καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος αὐτῆς
ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ ὑπάρχουσι τόσον
πολλαὶ πόλεις ἀκμάζουσιν ὕλιν καὶ πνευματικῶς ὅσον ἐν τῷ
μικρῷ τούτῳ καὶ εὐδαίμονι κράτει, ἐν ᾧ πρωῒμώτατα ἐπὶ το-
σοῦτον ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμός. Διότι τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων οἰ-
κεῖ ἐν πόλεσι καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ ἐν χωρίοις, ὅπερ οὐδαμοῦ ἀλλαγῆς τῆς
Εὐρώπης συμβαίνει. Οὕτω δὲ τὸ Βέλγιον ἀριθμεῖ 86 πόλεις καὶ
2450 χωρία. Τῶν δὲ πόλεων 4 μὲν ἔχουσι ὑπὲρ τὰς 100,000
κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν, 10 δὲ ἔχουσι ἀπὸ
50—20,000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν τρίτην· δευτέρως δὲ δὲν ὑπάρ-
χουσιν ἀριθμοῦσαι ἀπὸ 100—50,000· αἱ δὲ λοιπαὶ μικρότεραι
τῶν 20,000 καταλέγονται εἰς τὴν τετάρτην.

§. 3. Πόλεις Α' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν αἱ Βρυξέλλαι, ἡ Ἀνтверπη,
ἡ Γάνδη καὶ ἡ Λυττίχη.

1) ΑΙ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ 200,000 κατ. (1).

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου Βρυξέλλαι κειμένη
ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, ἐν μέρει μὲν ἐπὶ ὑψώματος, ἐν μέρει δὲ ἐπὶ
ὠραίας καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος εἶναι νεόδμητος καὶ μία τῶν
ὠραιωτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης διαρρέομένη ὑπὸ πολλῶν θρα-
χιόνων τοῦ Σέννου ποταμοῦ καὶ ὑπὸ πολλῶν διωρύγων διατε-
μνομένη. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς ἄνω κειμένην ἐπὶ τοῦ ὑψώμα-
τος, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν οἱ βασιλεῖς, αἱ ἀρχαί, οἱ πλοῦσοι καὶ οἱ
ξένοι καὶ ὁμιλεῖται ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, καὶ εἰς κάτω πόλιν κει-
μένην ἐν τῇ πεδιάδι, ἔνθα οἰκοῦσιν οἱ ἔμποροι τεχνῖται καὶ πτω-
χοὶ καὶ ὁμιλεῖται ἡ Φλανδρικὴ γλῶσσα. Οὕτως δὲ ἡ μὲν ἄνω

(1) μετὰ τῶν περίξ 380,000 κατοίκων ἔχει.

πόλις φέρει τύπον Γαλλικῆς πόλεως, ἡ δὲ κάτω ἀρχαιοπρεπὴ Γερμανικῆς πόλεως, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ ἐπισημότερα δημόσια οἰκοδομήματα τῶν Βρυξελλῶν.

Τοῦ Βελγίου ἀκμαζόντος κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ ἔχει πολλὰ καὶ ἀκμαῖα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα ἥτοι πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, ἀκαδημίας, ἀστεροσκοπεῖον, περίφημον, βοτανικὸν κῆπον, πινακοθήκας, μουσεῖα, θέατρα, γυμνάσια, σχολεῖα, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, πολυτελῆ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα καὶ μεγάλα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια καθιστῶσι τὰς Βρυξελλὰς μίαν τῶν ὡραιωτάτων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης. Πλησίον τῶν Βρυξελλῶν κεῖται καὶ τὸ χωρίον Βατερλῶν ἀξιωματικῶς ἐκτεταμένον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1815 γενομένην ἦτταν τοῦ Ναπολέοντος Α΄.

2) Η ΑΝΤΒΕΡΠΗ 150,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου Ἀντβέρπη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ἐνταῦθα εὐρυνομένου εἰς 2,000 ποδῶν Σκάλδιος πρὸς βορρᾶν τῶν Βρυξελλῶν, εἰς τοσαυτὴν ἀκμὴν ἦν κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐμπορικῶς, ὥστε κατήντησε τὸ ὄνομα αὐτῆς παροιμιῶδες «ὁ κόσμος εἶναι δακτύλιος καὶ ἡ Ἀντβέρπη εἶναι ὁ ἀδάμας αὐτοῦ» καὶ εἶχεν ὑπὲρ τὰς 200,000 κατοίκων. Ἡ πόλις διαπρέπουσα καὶ νῦν ἐμπορικῶς, ἔχει καὶ μεγάλα μεσαιωνικά οἰκοδομήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει ὁ μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τῆς μητροπόλεως, κεκοσμημένος μετὰ λαμπρῶν καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖα, πινακοθήκας, ζωολογικὸν κῆπον περίφημον, χρηματιστήριον τὸ ἀρχαιότατον τῆς Εὐρώπης, πολλὰς μεσαιωνικὰς ἐκκλησίας, ἀκρόπολιν, φρούρια, λιμένα, νεώρια, δεξαμενὰς μεγάλας κατασκευασθείσας ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Α΄ καὶ ἀκμαϊότατα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

3) Η ΓΑΝΔΗ 140,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς ἀνατολικῆς Φλανδρίας καὶ τρίτη τοῦ βασιλείου πόλις κατὰ τὸν πληθυσμὸν Γάνδη κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σκάλδιος καὶ τοῦ Λυὸς ποταμοῦ, διαρρέε-
ται ὑπὸ πολλῶν πλωτῶν διωρύγων καὶ διαιρεῖται ὑπ' αὐτῶν εἰς
26 νήσους, διὰ 300 γεφυρῶν συνδεομένης. Ἡ πόλις αὕτη ἔχου-
σα περίμετρον 4 ὥρων, εἶναι ἡ εὐρυτέρα πόλις τοῦ Βελγίου καὶ
κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοσοῦτον πληθυσμὸν εἶχεν ὥστε ἡ πολυπλη-
θεστέρα τῆς Εὐρώπης καὶ μόνη ἐτόλμησε νὰ πολεμήσῃ καὶ ἀντι-
στῇ κατὰ τῆς Γαλλίας παρατάξασα 80,000 ἀνδρῶν. Κατὰ δὲ
τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἀκμὴ αὐτῆς ἤρξατο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν
τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐντὸς τῆς ὁποίας μέγιστα καὶ
πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐργοστάσια ἰδρύθησαν,
διὰ τῶν ὁποίων εἰς μεγίστην ἀκμὴν διατελεῖ τὸ ἐμπόριον ἐν αὐ-
τῇ. Οὐχ ἥττον δὲ ἡ Γάνδη ἀκμάζει καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν
ἀνάπτυξιν· διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην πλου-
σίαν, βοτανικὸν κῆπον ἑξοχον δεύτερον μετὰ τὸν τῶν Παρισίων,
μουσεῖα, ἀκαδημία, 40 ἐκκλησίας καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

4) Η ΑΥΤΤΙΧΗ 120,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ Αὐττίχη κειμένη ἐπὶ τῆς
ἐκβολῆς τοῦ Οὐρθου εἰς τὸν Μόσαν ποταμὸν ἐν λαμπροτάτῳ λε-
κανοπεδίῳ μεταξὺ δύο ὁρέων, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὁποίων κεῖται
ἡ ἀκρόπολις, εἶναι βιομηχανικωτάτη πόλις, διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ
Μόσα εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς ἄνω ἢ παλαιὰν πόλιν καὶ εἰς
κάτω ἢ νέαν πόλιν καὶ ἔχουσα ὁδοὺς στενάς καὶ σκοτεινάς καὶ
οἰκίας μαύρας ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῶν βιομηχανικῶν καταστημά-
των. Ἡ Αὐττίχη ἐξωθεν παρέχει λαμπράν καὶ ζωγραφικὴν θέαν
διὰ τῆς φυσικῆς θέσεως καὶ τῶν πολυαριθμῶν φρουρίων καὶ κατὰ
τοῦτο διακρίνεται πασῶν τῶν πόλεων τοῦ Βελγίου. Πρὸς τούτοις
δὲ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ μέγα πανεπιστήμιον, τὰς ἀκαδημίας,
τὰ μουσεῖα, τὸν βοτανικὸν κῆπον, τὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας

και διὰ τὰ πολυάριθμα καὶ μεγάλα βιομηχανικά καταστήματα ἔτοι σιδηρουργεῖα, πυροβολοχυτήρια, ὅπλοποιεῖα καὶ μηχανοποιεῖα.

§. 4. Πόλεις Γ'. τάξεως.

Ἐν ἑλλείψει πόλεων δευτέρας τάξεως ἔχουσιν ἀπὸ 100—50, 000 κατοίκων ἐπισυνάπτονται αἱ τῆς ἐπομένης τρίτης τάξεως πόλεις.

1) Ἡ Βρύγη (50,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Ὀστένδης καὶ ἀπέχουσα δύο ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τοσοῦτον ἤκμασεν ἐμπορικῶς καὶ βιομηχανικῶς κατὰ τὸν ιγ' καὶ ιδ' αἰῶνα ὥστε εἶχε 200,000 κατοίκων. Μετὰ δὲ τὸν ιε' αἰῶνα ἤρξατο νὰ παρακμᾷ ὅτε ἡ Ἀντβέρπη ἀνέκοψε τὴν ἀκμὴν αὐτῆς, φημίζεται δὲ διὰ τὴν καλλονὴν καὶ ὠραιότητα τῶν γυναικῶν.

2) Αἱ Μαλίνοι (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἀντβέρπης ἐπὶ τοῦ Δύλου ποταμοῦ μεταξὺ τῆς Ἀντβέρπης καὶ τῶν Βρυξελλῶν, εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων καὶ ἐπίσημος ὡς ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ Βελγίου.

3) Ἡ Λουβαίνη (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Βραβάντης ἐπὶ τοῦ Δύλου ποταμοῦ καὶ ἐπὶ διώρυγος, διὰ τῆς ὁποίας συνδέεται μετὰ τῶν Μαλινῶν καὶ τοῦ Σκάλδιος, εἶναι βιομήχανος πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς, ἥτις ἄλλοτε ἤκμαζε καὶ εἶχε τριπλασίους κατοίκους.

4) Ἡ Βερβιέρση (40,000) δευτερεύουσα πόλις ἐν τῷ νομῷ τῆς Αὐττίχης κειμένη ἐν μέρει μὲν ἐν κοιλάδι, ἐν μέρει δὲ ἐν τῇ ὑπορείᾳ τοῦ Βήνου ὄρους, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα μεγάλη ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων.

5) Ἡ Τουρναΐα (35,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἐννεγαυίας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Σκάλδιος ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα ἀκρόπολιν, πολλὰ βιομηχανικά καταστήματα, ἐργοστάσια ταπήτων καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

6) Ἡ Κουρτραύτα (30,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Λυὸς παραποτάμου τοῦ Σκάλδιος, εἶναι ὠραία ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ λίνου καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν λαμπρῶν λινῶν ὕφασμάτων καὶ τριχάπτων.

7) Ἡ Σεράιγγη (30,000) κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Αυττίχης ἐν τερπνῇ θέσει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀνθράκων, τὰ σιδηρουργεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν μηχανῶν.

8) Ἡ Μόνση (ἢ Βέργη 25,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ἑνεγαυῆς κειμένη ἐπὶ διωρύγων εἶναι ὀχυρά, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

9) Ὁ Ἅγιος Νικόλαος (25,000) δευτερεύουσα πόλις ἐν τῷ νομῷ τῆς ἀνατολικῆς Φλανδρίας.

10) Ἡ Ὅστένδη (20,000) δευτέρα παραλία πόλις τοῦ Βελγίου λίαν ὀχυρά ἔχουσα θαλάσσιον ἐμπόριον καὶ λουτρά ἐπίσημα χρησιμεύουσα πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τοῦ Βελγίου, κειμένου ἐν τῇ βορειοτάτῃ γωνίᾳ τῶν κεντρικῶν τῆς Εὐρώπης κρατῶν, εἶναι μᾶλλον συγκερασμένον ἢ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν ἐν τῇ παραλίᾳ, νεφελοῦδες καὶ νοσῶδες ἐν μέρει. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτοῦ οὐχὶ λίαν καρποφόρον, ἀλλὰ καλῶς καλλιεργημένον· διότι περιέχει πολλὰ ἔλη ἀνεπιτήδεια εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐπειδὴ μέρη τῆς παραλίας εἶναι χαμηλότερα τῆς θαλάσσης, ὥς ἐν Ὁλλανδίᾳ, διὰ μεγάλων προχωμάτων εἶναι ἐξηφαλισμένα ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ καλλιεργημένα· ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι λίαν ἀκαία καὶ ἡ ἀλγεία ἐν τῇ παραλίᾳ μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐπιδιώκεται. Καὶ προϊόντα παρέχει πολλὰ καὶ διάφορα ἥτοι δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, ῥιζάριον, μέταλλα σιδήρου καὶ κασσιτέρου, γαιάνθρακας, μάρμαρα καὶ ἰδίως ἀκμάζει ἡ κηπουρικὴ καὶ ἀνοικομία.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Τὴν ἑλλειψίν τῶν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας ὠφελειῶν ἀναπληροῖ ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῆς βιομηχανίας, διὰ τῆς ὁποίας τὸ Βέλγιον κατατάσσεται μεταξὺ τῶν βιομηχανικωτάτων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ δὲ ἐμπόριον διὰ τῶν μεγάλων τῆς βιομηχανίας προϊόντων εἶναι μέγα καὶ παγκόσμιον θαυμασίως ἐνεργούμενον διὰ θαλάσσης, διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, διὰ τῶν πολυαριθμῶν διωρύγων, τῶν πυκνῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἔκτασιν 8,200 κилоμέτρων καὶ διὰ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν 4,400 ἔκτασιν ἐχόντων. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγή ἀναβαίνει εἰς 1,800 ἑκατομμ. φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγή εἰς 1,600 ἑκατομμ. περίπου.

§. 7. Πρόσοδος, δαπάνη, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 205,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 204,000,000 καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 760,000,000 φράγκων. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συνίσταται ἐκ 50,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται. Πολεμικὸν στόλον δὲν ἔχει τὸ Βέλγιον, νῦν προτιθέμενον νὰ συγκροτήσῃ τοιοῦτον.

§. 8. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Τῶν κατοίκων τοῦ Βελγίου τὰ μὲν $\frac{5}{8}$ εἶναι Γερμανικῆς καταγωγῆς Φλάνδροι, τὰ δὲ $\frac{3}{8}$ αὐτῶν εἶναι Ῥωμανικῆς καταγωγῆς Γάλλοι ἢ Βαλλόνοι λαλοῦντες τὴν Γαλλικὴν γλῶσσάν, ἥτις εἶναι καὶ ἐπίσημος γλῶσσα. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν εἶναι πάντες, πλὴν 3,000 Ἰουδαίων, Χριστιανοὶ Καθολικοί, ἐξαιρουμένων 15,000 Διαμαρτυρομένων· οἱ μὲν πλείους τῶν κατοίκων λαλοῦσι τὴν Γερμανικὴν γλῶσσάν, τὰ δὲ $\frac{3}{8}$ αὐτῶν τὴν Γαλλικὴν. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο Βουλῶν, ὧν ἡ

πὲν Γερουσία συνίσταται ἐκ 58, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 116 μελῶν· βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ Λεοπόλδος ὁ Β' γεννηθεὶς τῷ 1835.

§. 9. Ἑκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Ἐν Βελγίῳ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις πρότερον μὲν ἦν παρημελημένη καὶ τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων ἔμενεν ἀναλφάβητον, κατὰ τοὺς τελευταίους ὅμως χρόνους μεγάλαι κατεβλήθησαν προσπάθειαι πρὸς διάδοσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὑπολογίζονται 8,300 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 70,000 μαθητῶν καὶ 800 βιομηχανικά. Διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 120 γυμνάσια καὶ σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν 4 πανεπιστήμια, πολλὰ ἀκαδημαῖα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἐταιρικά ἐργαζόμενα εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ὀλλανδίας
κατὰ τὸν πληθυσμόν.**

ΑΜΣΤΕΡΔΑΜΟΝ	300,000 κ.	Μαιστρίχτη	30,000 κ.
Ῥοττερδάμη	140,000 »	Λεουβάρδη	30,000 »
Χάγη	100,000 »	Ἐρτσογεμβούσχη	25,000 »
Οὐτρέχτη	70,000 »	Τιλβούργη	25,000 »
Λεύδη	50,000 »	Δέλφτη	25,000 »
Γρονίγγη	45,000 »	Δορβρέχτη	25,000 »
Ἀρλέμη	40,000 »	Νιγβέγη	25,000 »
Ἀναΐμη	40,000 »	Σβόλλη	22,000 »

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν μεγαλητέρων τοῦ Βελγίου πόλεων κατὰ
τὸν πληθυσμόν.**

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ ⁽¹⁾	380,000 κατ.	Βερδιέρση	40,000 κατ.
Ἀντβέρπη	150,000 »	Τουρναῦτα	35,000 »
Γάνδη	140,000 »	Κουρτραῦτα	30,000 »
Λυττίγη	120,000 »	Σερραίγγη	30,000 »
Βρύγη	50,000 »	Μόνση	25,000 »
Μαλίναϊ	40,000 »	Ἁγ. Νικόλαος	25,000 »
Λουβαίνη	40,000 »	Ὁστένδη	20,000 »

(1) Μετὰ τῶν περιχώρων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ:

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ.

Ἐκτασίς 5,720 □, κάτοικοι 34,000,
000. (1).

Ἐκτασίς 388,830 □, κάτοικοι 250,000,
000, (2).

Ἱστορικὴ ἐποψις.

Ἡ Βρετανία μετὰ πολυχρονίους ἀγῶνας καὶ πολέμους, ἀρξάμενους ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καθ' οὓς ἐν τινι ἀποστασίᾳ τῶν Βρετανῶν 70,000 Ῥωμαίων ἐφονεύθησαν, κατακτηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν, περὶ τὰ μέσα τῆς Β' ἑκατονταετηρίδος περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλο-Σαξόνων, Γερμανικῆς φυλῆς, ὡς βοηθῶν προσκληθέντων ὑπὸ τῶν Βρετανῶν κατὰ τῶν βαρβάρων Καληδονίων. Οἱ Ἀγγλο-Σάξονες καταλαβόντες τὴν χώραν ἐξήλασαν τοὺς Βρετανοὺς εἰς τὴν Γαλλικὴν Βρετανίαν καὶ ἐσχημάτισαν 7 βασιλεια, ἅπερ συνηνώθησαν εἰς ἓν τῷ 800, τὸ ὁποῖον ἐκλήθη Ἀγγλία. Βραδύτερον δὲ τῷ μὲν 1066 ἐπὶ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ ἡ Βρετανία κατακτήθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν τῆς Γαλλίας, τῷ δὲ 1171 ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ἰρλανδία καὶ τῷ 1283 ἠνώθη ἡ Οὐαλία μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Τῷ δὲ 1603 συνηνώθη καὶ ἡ Σκωτία μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Στουάρ-

(1) Ἄνευ τῶν κατακτήσεων καὶ ἀποικιῶν.

(2) Μετὰ τῶν κατακτήσεων καὶ ἀποικιῶν.

του καὶ τῆς Ἑλισάβετ, ἐπὶ τῆς μακρᾶς βασιλείας τῶν ὁποίων (1558—1602) ἰδρύθη ἡ θαλασσοκρατία τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ ταύτης ἤρξατο ἡ κοσμοκρατία εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Καὶ οἱ μὲν Σκῶτοι, συνενωθέντες μετὰ τῶν Ἀγγλῶν, ἔλαβον τὰ αὐτὰ δικαιώματα τῷ 1707, οἱ δὲ Ἱρλανδοὶ τῷ 1800 καὶ οὕτω συνέστη ἐκ τῶν τριῶν τμημάτων καὶ βασιλείων τὸ ἡνωμένον βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἱρλανδίας.

§. 1. Ὅρια καὶ θέσις.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἱρλανδία μετὰ τῶν λοιπῶν παρακειμένων νήσων κειμένη ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τῆς Εὐρώπης ὀρίζεται πρὸς Δ. μὲν καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, διὰ τῆς ὁποίας χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ Δανίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης), διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Ἡ τοιαύτη δὲ μεμονωμένη θέσις τοῦ μεγίστου τούτου νησιωτικοῦ συμπλέγματος ἐν τῇ Εὐρώπῃ εὐνουστάτη οὔσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, συνετέλεσε κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν συγκρότησιν καὶ προαγωγὴν τοῦ κολοσσιαίου κράτους τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἱρλανδίας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

§. 2. Ὠκεανός, θάλασσα, πέλαγος, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός, ἡ Γερμανικὴ θάλασσα καὶ τὸ Βρετανικὸν πέλαγος περιβάλλουσι πανταχόθεν τὸ μέγα νησιωτικὸν σύμπλεγμα, ἡ δὲ Ἱρλανδικὴ θάλασσα χωρίζει τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τῆς Ἱρλανδίας καὶ ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται πολλοὶ κόλποι, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

α') Ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς Μεγ. Βρετανίας.

1) Ὁ τοῦ Ταμέσεως κόλπος ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Ἀγγλίας.

2) Ὁ πρὸς βορρᾶν τούτου ἐν τῇ αὐτῇ παραλίᾳ.

3) Ὁ Φόρθης κόλπος πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου παρὰ τὸ Ἐδιμβούργον.

4) Ὁ Μουράϋς ἐν τῇ ΒΑ παραλία τῆς Σκωτίας.

Ε') Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας.

5) Ὁ τῆς Βριστόλης ἐν τῇ ΜΑ πλευρᾷ τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Βριστόλῃ.

6) Ὁ Καρδιγάνης βορειότερον τοῦ προηγουμένου ἀνοικτὸς κόλπος.

7) Ὁ τῆς Λιθερπούλης πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

8) Ὁ Σολθάϋς βορειότερον τοῦ προηγουμένου μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας.

9) Ὁ Κλύδης πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου καὶ ἄλλοι μικρότεροι βορειότερα.

γ') Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανθίας.

10) Ὁ Σχάνων ἐν τῇ ΝΔ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανθίας.

11) Ὁ Γαλλάϋς βορειότερον τοῦ προηγουμένου.

12) Καὶ ὁ Δονεγάλης ἐν τῇ ΒΔ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανθίας.

Πορθμοὶ δὲ ἐπίσημοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι·

1) Ὁ Δοθερίος ἢ Καλαΐσις πορθμὸς μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

2) Ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανθίας.

3) Καὶ ὁ βόρειος πορθμὸς μεταξὺ τῆς Σκωτίας καὶ Ἰρλανθίας.

Καὶ λιμένας ἐν τοῖς κόλποις σχηματιζομένους φυσικοῦς τε καὶ τεχνητοῦς ἐμπορικοῦς 500 περίπου ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία, δι' ὧν ἐνεργεῖται τὸ κολοσσαῖον καὶ μέγιστον ἐμπόριον τοῦ Βρετανικοῦ κράτους.

§. 3. Ὄνόματα καὶ φυσικὴ διάπλασις.

Ἡ μὲν μεγαλητέρα τῶν νήσων, ἐν ᾗ περιέχονται ἡ Οὐάλλια, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Σκωτία ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βρετανία, Βρε-

τάνικη (νήσος) καὶ Ἀλβιον ἢ Ἀλβίων (1). ἡ δὲ μικροτέρα Ἰρλανδία ὠνομάζετο Ἱερνίς καὶ Ἱέρνη· ἀμφότεραι δὲ μετὰ τῶν παρὰκειμένων ὠνομάζοντο Βρετανικαὶ νῆσοι. Οἱ δὲ νεώτεροι Μεγάλην μὲν Βρετανίαν καλοῦσιν ἰδίως τὴν μεγαλητέραν τῶν δύο νήσων, Μεγάλην δὲ Βρετανίαν καὶ Ἰρλανδίαν γενικῶς ὀνομάζουσιν ὅλον τὸ μέγα καὶ ἀπέραντον Βρετανικὸν κράτος. Κατὰ δὲ τὴν ποικιλίαν τῆς φυσικῆς διαπλάσεως ὁμοιάζει ἡ Μεγάλη Βρετανία πρὸς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον· διότι καὶ αὕτη, ὡς ἐκείνη, ἔχει μεγάλην παραλίαν ἔκτασιν καὶ ἀνάπτυξιν, πολλοὺς κόλπους εἰσδύοντας εἰς τὴν ξηράν, πολλὰς ἐξεχούσας χερσονήσους, στενώματα ἰσθμῶν καὶ συμπλέγματα νήσων παρακείμενα. Τινὲς δὲ παραβάλλουσι τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν τῆς Ἀσίας.

§. 4. Νῆσοι καὶ χερσόνησοι.

Τῶν πολυαρίθμων νήσων, αἵτινες κατὰ συμπλέγματα κεῖνται περὶ τὰς δύο μεγάλας ἐπιστημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ἀγγλεσέη (50,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. ἀκρᾷ τῆς Οὐαλίας καὶ διὰ στενοῦ πορθμοῦ χωριζομένη ἀπὸ τῆς ξηρᾶς συνδέεται διὰ μεγίστου σιδηροδρόμου διερχομένου ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Βρετανίας.

2) Ἡ Μάνη (55,000 κατ.) κειμένη πρὸς Α. τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης.

3) Αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι (90,000) κείμεναι μετὰξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

4) Αἱ Ἑβρίδες νῆσοι (70,000) 300 τὸν ἀριθμὸν κείμεναι ΒΑ. τῆς Σκωτίας.

5) Αἱ Ὅρακάδες 77 τὸν ἀριθμὸν καὶ μόνον 29 αὐτῶν ὀλίγον κατοικημένας πρὸς βορρᾶν τῆς Σκωτίας.

6) Αἱ Σχετλανδικαὶ 117 τὸν ἀριθμὸν καὶ μόνον 40 κατοικη-

(1) Τὸ μὲν ὄνομα τοῦτο οἱ μὲν ἐξ Ἀλβίωνος υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, οἱ δὲ ἐκ τῶν λευκῶν πετρῶν τῆς παραλίας ἐτυμολογοῦσιν.

μέναι καὶ ἔχουσαι 30,000 κατοίκων βορειότερον τῶν προηγουμένων.

Ἡ Οὐίτικτις πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ Ὀριγνὴ εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας.

Χερσονήσους δὲ 9 ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία, 2 ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ, 3 ἐν τῇ ἀνατολικῇ καὶ 4 ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

§. 5. Ὅρη, ἀκρωτήρια καὶ πεδιάδες.

Τὰ ὄρη τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατέχουσι μολὶς τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς ἐπιφανείας ἐν Ἀγγλίᾳ, τὰ $\frac{5}{6}$ ἐν Σκωτίᾳ καὶ $\frac{1}{3}$ ἐν Ἰρλανδίᾳ, τὰ ὅποια δὲν εἶναι πολὺ ὑψηλὰ ἔχοντα ὕψος 5,000' ποδῶν· τούτων δὲ ἐπισημότερα εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) Τὰ ὄρη τῆς ΝΑ. χερσονήσου Κορνθάλλης ἔχοντα ὕψος 2000' ποδῶν.

2) Τὰ πρὸς βορρᾶν τούτων ὄρη τῆς Οὐαλίας, ὑψηλότερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ τρικόρυφον Σνόβδον ἔχον ὕψος 3500' ποδῶν ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀγγλεσέης.

3) Τὰ ὄρη τῆς βορείου Ἀγγλίας ἔχοντα ὕψος 3,000 ποδῶν.

4) Τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας ἔχοντα ὕψος 2,500' ποδῶν, τῶν ὁποίων ὑψηλότερα εἶναι τὰ Γραμβιανὰ ὄρη ἔχοντα ὕψος 5,000' ποδῶν.

5) Τὰ ὄρη τῆς Ἰρλανδίας ἔχοντα ὕψος 4,500' ποδῶν.

Τῶν δὲ ἀκρωτηρίων ἐπισημότερα εἶναι·

1) Τὸ Λάνδσενδρον ἀποτελοῦν τὴν νοτιοδυτικωτάτην ἄκραν τῆς Ἀγγλίας.

2) Τὸ Λιζάρδον πρὸς ἀνατολὰς τοῦ προηγουμένου.

3) Τὸ Καρνέλιον ἐν τῇ ΒΔ. ἄκρᾳ τῆς Οὐαλίας.

4) Τὸ Ῥίνον ἐν τῇ ΝΑ. ἄκρᾳ τῆς Σκωτίας.

5) Τὸ Οὐραθον ἐν τῇ ΒΔ. ἄκρᾳ τῆς Σκωτίας.

6) Τὸ Κλέαρν ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανδίας.

Πεδιάδας δὲ πολλὰς καὶ εὐφορωτάτας ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἰρλανδία ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς πλευραῖς· ὁρεινὰ δὲ εἶναι τὰ δυτικὰ μέρη ἀμφοτέρων.

§. 6. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι

Ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔχει πολλοὺς ποταμούς, οἵτινες ἕνεκα τοῦ ὑγροῦ κλίματος ἔχουσιν ἄφθονα ὕδατα καὶ ἐν ταῖς ἐκβολαῖς αὐτῶν εὐρυνόμενοι σχηματίζουνσι κόλπους· τούτων δὲ ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἑξῆς·

1) Ὁ Τάμεσις πηγάζων ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τῶν Ἀγγλικῶν ὀρέων ἐκ δύο πηγῶν καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ Ἰσις ὀνομαζόμενος, διατρέχει 30 μιλίων δρόμον καὶ μέχρι μὲν τοῦ Λονδίνου στενὸς ὢν εὐρύνεται ἀκολουθῶς μέχρι 1,800' ποδῶν καὶ διερχόμενος τὸ Λονδίνον ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον Τάμεσιν καὶ εἶναι ὁ περιφημότερος τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου ὑπὸ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐμπορίου, ἐφ' ᾧ δικαίως καλεῖται καὶ βασιλεὺς τῶν ποταμῶν.

2) Ὁ Σαβέρνυς πηγάζων ἐκ τινος λίμνης κειμένης ἐν μέσῳ τῆς Οὐαλίας καὶ διατρέχων 46 μιλίων δρόμον εὐρύνεται εἰς τὸ τέλος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βριστόλης· οὗτος εἶναι ὁ δεῦτερος μετὰ τὸν Τάμεσιν κατὰ τὴν σπουδαιότητα καὶ πρῶτος κατὰ τὸ μῆκος τῆς πορείας· ἀμφότεροι δὲ συνδέονται διὰ πολλῶν διωρύγων.

3) Ὁ Μέρσεϋς πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀγγλίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.

4) Ὁ Οὔσος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς βορείου Ἀγγλίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

5) Ὁ Οὐμβερος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Οὐαλίας καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ποταμῶν σχηματιζόμενος ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

6) Ὁ Κλύδης πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Σκωτίας ἐκβάλλει εἰς τὸν βόρειον πορθμὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ.

7) Ὁ Σχάνων ἐπισημότερος ποταμὸς τῆς Ἰρλανδίας πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ἀλλένης καὶ διερχόμενος δύο μικρὰς λίμνας ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Μεταξὺ δὲ τῶν ποταμῶν τούτων ὑπάρχουσιν 100 περίπου διώρυγες πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπιση-

μότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ μεγάλη λεγομένη διώρυξ, ἡ τῆς Αε-
θερπούλης, ἡ τῆς Ὁξφόρδης, ἡ τοῦ Ταμέσεως παρὰ τῷ Λονδίῳ,
ἡ τῆς Μαγγεστέρης, ἡ τῆς Βιρμιγγάμης καὶ ἡ μετὰ τοῦ Σαθέρ-
νου καὶ Ταμέσεως.

Καὶ λίμνας ἔχει πολλὰς ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἰρλανδία, ἐ-
πισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Τά, ἡ Λομώνδη, ἡ Αἰκατερίνη,
ἡ Νέσση, ἡ Λόχους ἐν τῇ Μ. Βρετανίᾳ, ἡ Νεάγη καὶ ἡ Κιλλάρνεϋς
ἐν τῇ Ἰρλανδίᾳ.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαιρέσις.

Τὸ ἡνωμένον βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας
πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 417 Κομητείας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Ἀγ-
γλία περιλαμβάνει 40, ἡ δὲ Οὐαλία 12, ἡ Σκωτία 33 καὶ ἡ Ἰρ-
λανδία 32. Ἰδίως δὲ ἡ μὲν Ἀγγλία μετὰ τῆς Οὐαλίας διαιρεῖται
εἰς 5 μεγάλα τμήματα, ἡ δὲ Σκωτία εἰς 3 τμήματα καὶ ἡ Ἰρ-
λανδία ὡσαύτως εἰς 3 τμήματα. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

α) Ἀγγλία καὶ Οὐαλία ἔχουσαι ἔκτ. 2750 □, κατ. 25 ἑκατ.

1) Ἡ μεσημβρινὴ Ἀγγλία καὶ Οὐαλία περιλαμβάνουσα 10 κο-
μητείας.

2) Ἡ ἀνατολικὴ Ἀγγλία περιλαμβάνουσα 6 Κομητείας.

3) Ἡ κεντρικὴ Ἀγγλία περιλαμβάνουσα 18 Κομητείας.

4) Ἡ Οὐαλία περιέχουσα 12 Κομητείας.

5) Ἡ βόρειος Ἀγγλία περιέχουσα 6 Κομητείας.

β') Ἡ Σκωτία ἔχουσα ἔκτ. 1432 □, κατ. 3,000,000 διαιρεῖται

1) Εἰς μεσημβρινὴν Σκωτίαν.

2) Εἰς κεντρικὴν Σκωτίαν.

3) Εἰς βόρειον Σκωτίαν.

γ') Ἡ Ἰρλανδία ἔχουσα ἐκτ. 1530 □, κατ. 5,500,000 διαιρεῖται

1) Εἰς Οὐλστέρην.

2) Εἰς Λεϊνστέρην.

3) Εἰς Μυνστέρην.

4) Εἰς Κοννάτην.

§. 2. Πόλεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τόσον πολλὰς πόλεις καὶ τόσον πολυπληθεῖς καὶ τόσον μεγάλην πρωτεύουσαν, ὅσον ἡ Μεγάλη Βρετανία ὑπερτεροῦσα κατὰ ταῦτα καὶ τὰ μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης κράτη. Ἐκ δὲ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων ἐξάγεται ὅτι τὸ $\frac{1}{4}$ τῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου οἰκοῦσιν ἐν πόλεσιν, ὅπερ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ συμβαίνει. Τῶν δὲ πολυαρίθμων αὐτῆς πόλεων ἡ μὲν πρωτεύουσα ἔνεκα τοῦ μεγίστου πληθυσμοῦ ἐξέχουσα πασῶν τῶν πρωτευουσῶν τοῦ κόσμου καὶ τὰ μέγιστα διαφέρουσα τῶν λοιπῶν τοῦ βασιλείου μεγάλων πόλεων, ἰδίᾳ περιγράφεται μὴ συγκαταλεγομένη εἰς τὰς τάξεις τῶν λοιπῶν, ὁκτὼ δὲ τῶν μεγάλων πόλεων ἔχουσαι ὑπὲρ τὰς 200,000 κατοίκων κατατάσσονται εἰς τὴν πρώτην τάξιν, δώδεκα δὲ ἔχουσαι ἀπὸ 200,000 — 100,000 κατοίκων εἰς τὴν δευτέραν, εἴκοσι δ' ἀριθμοῦσαι ἀπὸ 100 χιλ. μέχρι 50 χιλ. εἰς τὴν τρίτην καὶ πολυαριθμότεραι ἔχουσαι ἀπὸ 50 χιλ. μέχρις 20 χιλ. κατοίκων εἰς τὴν τετάρτην.

ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ 4,000,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ καθέδρα ὅλου τοῦ βασιλείου κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Ταμέσεως ποταμοῦ ἐν ἀποστάσει 13 μιλίων ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, εἶναι ἡ μεγίστη, βιομηχανικωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ πλουσιωτάτη πόλις τοῦ κόσμου, ἥτις ὡς καρδίᾳ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας συνδέει τὰ ἀπώτατα μέρη καὶ ἔθνη τοῦ

κόσμου καὶ ὡς ψυχὴ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τῆς Μεγάλης Βρετανίας συγκεντρώνει ἐν αὐτῇ ὁλόκληρον κόσμον.

Τὸ Λονδίνον ἔχον ἐμβαδὸν μὲν 6 □ μιλίων, μῆκος δὲ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 3 $\frac{1}{2}$ καὶ πλάτος δύο σχεδὸν ἐξ ἄκρου πρὸς μεσημβρίαν, περιέχει 6 μεγάλα τμήματα 1) τὸ Ἄστου 2) τὴν Οὐϊσμινστέρην 3) τὸ δυτικὸν ἄκρον 4) τὸ βόρειον ἄκρον 5) τὸ ἀνατολικὸν καὶ 6) τὸ τῶν Ἰνδιῶν, καὶ πολυάριθμα προάστεια συννηνωμένα ἤδη μετὰ τῆς πόλεως· τὰ δὲ ἐπισημότερα τῶν 6 τμημάτων εἶναι τὸ Ἄστου καὶ ἡ Οὐϊσμινστέρη. Καὶ τὸ μὲν Ἄστου κεῖται ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς πόλεως Λονδίνου, ἥτις ἐφημιζετο διὰ τὴν μεγάλην τῶν ἐμπορῶν πληθύν καὶ διὰ τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ἀγγλο-Σαξόνων ἐγένετο πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν 7 τμημάτων τῆς Ἀγγλίας ἥτοι τῆς Ἑσσεξίας, ἀπὸ δὲ τοῦ μεγάλου Ἀλφρέδου ὅλης τῆς Ἀγγλίας καὶ ἔκτοτε κατέστη τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου, ἔχον ὁδοὺς στενάς καὶ οἰκίας ἀκανονίστους καὶ οἰκούμενον ὑπὸ μικρεμπορῶν. Ἡ δὲ Οὐϊσμινστέρη προστεθεῖσα κατὰ τὸν μεσαιῶνα πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀστεως ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότατον μέρος ὅλης τῆς πόλεως καὶ ἔχει ὁδοὺς εὐρείας, οἰκίας ὠραίας, πλατείας μεγάλας καὶ κήπους τερπνοὺς, οἰκούμενον ὑπὸ τῶν πλουσίων, εὐγενῶν, μεγαλεμπορῶν, τῶν ἀρχῶν, τῆς αὐλῆς καὶ πάσης τῆς ἀριστοκρατίας. Τὰ δὲ ἄλλα 4 τμήματα κεῖνται ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἀστεως καὶ τῆς Οὐϊσμινστέρης ἰδρυθέντα ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ πόλις εἶχε μόλις 700—800,000 κατοίκων. Περὶ τὰ 6 ταῦτα τμήματα κεῖνται ὑπὲρ τὰ 100 μεγάλα προάστεια, οἷοναὶ πόλεις καὶ κωμοπόλεις, συννηνωμένα μετὰ τοῦ μεγάλου σώματος τῆς πρωτευούσης καὶ μητροπόλεως εἰς ἓν μέγα καὶ κολοσσαῖον ὅλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν δύναται τις εὐκόλως νὰ ὀρίσῃ πόθεν ἀρχεται τὸ Λονδίνον καὶ ποῦ τελευτᾷ.

Ἡ μεγαλούπολις αὕτη ἔχει ὁδοὺς 10,000 στενάς καὶ οἰκίας ἀπλᾶς καὶ μικράς κατὰ τὸ πλεῖστον 40,000 περίπου τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν διάφορον κατὰ τὰ διάφορα τμήματα οὐχὶ ὅμως ὠραίαν ὡς ἐν ἄλλαις τῆς Εὐρώπης πρωτευούσαις, 7 με-

γάλας γεφύρας, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τοῦ Βαρτελώου, ἔχουσα μῆκος 422 ποδῶν, καὶ 10 χιλ. πλοιαρίων, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι τὰ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσεως κείμενα μέρη, ὑπόγειον δρόμον ὑπὸ τὸν ποταμὸν πρὸς χρῆσιν τῶν πεζῶν φωτιζόμενον ὑπὸ ἀερίου καὶ μετὰ κινήων καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων κεκοσμημένον, ὑπόγειον σιδηρόδρομον κατασκευασθέντα τῷ 1861 καὶ συνδένοντα τοὺς 4 κυριωτέρους σταθμοὺς τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἄλλον σιδηρόδρομον ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐν γένει δὲ ἡ πόλις καταπλήσσει μὲν τὸν θεατὴν διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς, τριπλασίας μὲν τῶν Παρισίων οὔσης, πενταπλασίας δὲ τοῦ Βερολίνου, δὲν προξενεῖ ὅμως εὐάρεστον ἐντύπωσιν αὐτῇ, ὥς ἄλλαι τῆς Εὐρώπης πρωτεύουσαι.

Τὸ Λονδίνον βιομηχανικῶς καὶ ἐμπορικῶς εἶναι ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου μὴ ἔχουσα ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ· διότι διενεργεῖ τὰ $\frac{2}{5}$ τοῦ ὅλου Βρετανικοῦ ἐμπορίου, καὶ τοῦτο εἶναι ἐπισημότερον καὶ μεγαλῆτερον τοῦ ἐμπορίου πάσης ἄλλης ὁλοκλήρου χώρας πλὴν τοῦ τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γαλλίας, τὴν ὁποίαν ὅμως ὑπερβαίνει κατὰ τὴν μεγάλην πληθὺν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων.

Τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ βασιλὶς τῶν πόλεων ἔχει πλεῖστα καὶ μέγιστα ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ πολυτελέστατα ἀνάκτορα οἷον τὸ Βουκίγγχαμ, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ βασίλισσα, διαμένουσα ἐν Λονδίῳ, τὸ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, κατοικία τῶν πρώην βασιλέων, τὸ τῆς Οὐίτεχάλλης, κολοσσαῖον τετράγωνον οἰκοδόμημα καὶ ἔδρα τῶν βασιλέων μέχρι τοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκεφαλισθέντος Καρόλου τοῦ Α', τὸ Κενσιγτόνιον, ἔδρα τῶν δουκῶν τῆς Κέντης, τὸ ἄλσος τοῦ Ἀντιβασιλέως, περιέχον τὸ μέγιστον θηριοτροφεῖον τοῦ κόσμου, ἡ μεγάλη τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, τὸ χρηματιστήριον, τὰ δύο μεγάλα βασιλικά θέατρα, ἡ ἐθνικὴ πινακοθήκη, τὸ Κοινοβούλιον, 1, 100 ναοὺς καὶ ἐκκλησίας, μεγίστη τῶν ὁποίων μετὰ τὴν ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἁγίου Πέτρου εἶναι ἡ τοῦ ἁγίου Παύλου, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τοῦ Ἀστεως, ἔχουσα μῆκος μὲν 510' ποδῶν, πλάτος δὲ 200' καὶ κωδονοστάσιον 340' ποδῶν καὶ διὰ

κρυστάλλου ἐστεγασμένη πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων ἱστορικῶν μνημείων, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Στεφάνου φημιζομένη διὰ τὴν λαμπρὰν ἀρχιτεκτονικὴν. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἔξέχουσι καὶ ὁ Πύργος τοῦ Λονδίνου πρότερον βασιλικὸν παλάτιον ὃν καὶ τὸ Κρυστάλλινον παλάτιον ἰδρυθὲν διὰ τὴν πρώτην παγκόσμιον ἐκθεσιν.

Πρὸς δὲ τὴν ὕλικὴν καὶ ἐμπορικὴν πρόοδον ἀνταποκρίνεται καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς μεγαλοπόλεως· διότι ἔχει πλεῖστα καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα, ἐπιστημότερα τῶν ὁποίων εἶναι δύο πανεπιστήμια, πολυάριθμοι ἀκαδημαῖαι, πολλὰ μουσεῖα, τὸ μέγιστον καὶ πλουσιώτατον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Βρετανικὸν λεγόμενον μουσεῖον, πολλὰ καὶ πλούσια πινακοθήκαι, πλουσιώταται βιβλιοθήκαι, πολλὰ καὶ μεγάλα θεάτρα καὶ 30 ἐπιστημονικαὶ ἑταιρίαι, ἐργαζόμεναι εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ δὲ μέση καὶ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι πολὺ διαδεδομένη μετὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἥμισυ σχεδὸν μένει ἀγράμματον. Μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐλήφθη πρόνοια πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ καὶ συνεστήθησαν 400 περίπου νέα δημοτικὰ σχολεῖα καὶ πολλὰ γυμνάσια. Κατὰ δὲ τὴν πληθὺν καὶ ἀφθονίαν τῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων καὶ φιλανθρωπικῶν ἐταιριῶν τὸ Λονδίνον ὑπερβαίνει πάσας τὰς πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης· διότι ἔχει 1,200 πτωχοκομεῖα, νοσοκομεῖα, φρενοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ βωδῶν καὶ ἑταιρίας φιλανθρωπικὰς μετὰ προσόδου 150,000,000 φράγκων.

Πόλεις Α'. τάξεως,

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατατάσσονται αἱ ἀκόλουθοι 8 πόλεις, ἡ Γλασκώβη, ἡ Λιβερπούλη, ἡ Βιρμιγγάμη, ἡ Μαγχεστέρη, τὸ Δουβλίον, ἡ Λήδση, ἡ Σχεφφίλδη καὶ τὸ Ἐδιμβούργον ἔχουσαι ἀπὸ 550,000—200,000 κατοίκων.

1) Η ΓΛΑΣΚΟΒΗ 560,000 κατ.

Ἡ πολυπληθεστάτη πόλις μετὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βρετανικοῦ βασιλείου καὶ βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Σκωτίας Γλασκώβη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Κλύδου ποταμοῦ πρὸς Δ. τοῦ Ἑδιμβούργου, εἶναι μία ἐξ ἐκείνων τῶν πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, αἵτινες ἐντὸς ὀλίγου χρόνου μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβον διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου· διότι αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 560 μὲν ἤριθμεῖ 42,000 κατ. καὶ τῷ 1800 εἶχεν 86,000, νῦν δὲ ἀριθμεῖ 560,000 κατοίκων, ὅπερ σπανιώτατα συμβαίνει εἰς ἄλλας πόλεις.

Ἡ Γλασκώβη συνισταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, κατεχούσης τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἐκ τῆς νέας πόλεως, κειμένης ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ κανονικῶς ἐκτισμένης καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων προαστείων, ἔχει μεγαλοπρεπέστατα βιομηχανικά ἐργοστάσια καὶ ἰδίως σιδηρουργεῖα καὶ μηχανοποιεῖα, θεωρουμένη ὡς μήτηρ τῶν ἀτμομηχανῶν, μέγιστον ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα ἥτοι πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, ἀκαδημία, μουσεῖα, πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, γυμνάσια, διδασκαλεῖα, σχολεῖα διάφορα, μέγα νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον καὶ ὠραιότατον Γοθικὸν ναὸν τῆς μητροπόλεως.

2) Η ΛΙΒΕΡΠΟΥΛΗ 520,000 κατ.

Ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ τρίτη πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν Λιβερπούλη ἀμφιθεατρικῶς κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μερσεῦς ποταμοῦ ἐν τῇ ΒΔ. παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ὠραία, κανονικὴ, ὅλως νέον τύπον φέρουσα πόλις καὶ ἡ παγκόσμιος ἀγορὰ τοῦ βάλμβακος, τῆς ὁποίας ἡ ἐξαγωγή ἀποτελεῖ τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Αὕτη κατ' ἀρχὰς πολίχνη οὖσα, ἀνυψώθη ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος εἰς πόλιν μεγίστην, σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐνεργοῦσαν μεθ' ὅ-

λων τῶν ἡπείρων καὶ μερῶν τοῦ κόσμου διὰ 2,500 ἐμπορικῶν πλοίων καὶ διὰ 500 ἀτμοπλοίων, διασχίζοντων πάσας τὰς θαλάσσας καὶ πάντας τοὺς ὠκεανούς. Ἡ Λιβερπούλη δὲν ἀκμάζει μόνον ἐμπορικῶς καὶ ὕλικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς οὐδόλως ἀπολείπεται τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας· διότι ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα ἥτοι 180 ἐκκλησίας, διάφορα μουσεῖα, βιβλιοθήκας μεγάλας, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κήπον, πλουσιωτάτας πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, γυμνάσια, λύκεια, μεγάλα καὶ διάφορα πτωχοκομεῖα, νοσοκομεῖα, σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ ἀλάλων καὶ φρενοκομεία.

3) Η ΒΙΡΜΙΓΧΑΜΗ 380,000 κατ.

Ἡ μεγίστη μεταλλουργικὴ πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ μεγίστη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κειμένη ἐν τῇ μέσῃ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τινος λόφου καὶ τοῦ ποταμοῦ Πέου, εἶναι τὸ κέντρον πάσης μεταλλουργικῆς βιομηχανίας ἐν Ἀγγλίᾳ. Αὕτη κατ'ἀρχὰς μικροτάτη οὔσα, μόλις εἶχε 4,000 κατοίκων κατὰ τὸ 1700 καὶ νῦν μία τῶν μεγίστων πόλεων γενομένη διὰ τῆς βιομηχανίας τῶν μετάλλων παντὸς εἶδους, διαίρεται εἰς παλαιὰν ἢ κάτω πόλιν καὶ εἰς νέαν πόλιν ἢ ἄνω πόλιν ἔχουσιν εὐρείας ὁδοὺς καὶ ὥραίᾳ οἰκίᾳ καὶ δικαίως καλεῖται μεταλλουργικὸν ἐργαστήριον τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐν οἷς 701 μόνον δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ οὐκ ὀλίγα φιλανθρωπικά.

4) Η ΜΑΓΧΕΣΤΕΡΗ 370,000 κατ.

Ἡ πέμπτη πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν κειμένη μεταξὺ τῆς Λιβερπούλης καὶ Βιρμιγχάμης εἶναι ἡ ἑδρα τῆς βιομηχανίας ἔχουσα 2,000 βιομηχανικὰ τοῦ βάμβακος καταστήματα καὶ ὑπὲρ τὰς 100 ἀτμομηχανὰς κλωστικὰς καὶ συνδεομένη δι' ὑπογείου διόρυχον μετὰ τῆς Λιβερπούλης. Ἡ πό-

λις αὕτη κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς πολίχνης Μαγκουνίου, τῆς ὁποίας ἐρείπια καὶ νῦν ἔτι διατηροῦνται, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μόλις ἠρίθμει 8,000 κατοίκων καὶ διὰ τῆς βιομηχανίας τοῦ βάμβακος ἐφθασεν εἰς τὴν σημερινὴν ἀκμὴν, ἔχουσα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

5) ΤΟ ΔΟΥΒΑΙΝΟΝ 330,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Ἰρλανδίας καὶ νῦν τῆς ὁμωνύμου κομητείας τὸ Δουβλίον, κυκλικῶς κειμένη ἐν τῇ ἐκβολῇ τοῦ Δίφφους ποταμοῦ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Δουβλίνου καὶ εἰς δύο μέρη διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, συγκοινωνοῦντα δι' 18 μεγάλων γεφυρῶν, εἶναι μία τῶν ὠραιότατων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Συνίσταται δὲ ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους ἡ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἐχούσης ὁδοὺς στενάς καὶ οἰκίας οὐχὶ μεγάλας, ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκίας, τερπνοὺς περιπάτους καὶ μεγάλας πλατείας, καὶ ἐκ τῶν προαστείων, καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰρλανδίας, ἔχουσα πολυάριθμα καὶ ὠραιότατα δημόσια οἰκοδομήματα, πολλὰ ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἧτοι πανεπιστήμιον πλουσιώτατον, ἀκαδημία, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, γυμνάσια, σχολεῖα, ἐκκλησίας κλπ.

6) Η ΛΗΑΣΗ 300,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Κομητείας τῆς Ὑόρκης κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Αἴρου ποταμοῦ καὶ διὰ τῆς μεγαλοπρεπεστάτης διώρυχος τῆς Λιθερπούλης καὶ πολλῶν σιδηροδρόμων συνδεομένη μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ σπουδαιότατον κέντρον τῶν μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων 2,500 ἐργοστάσια ἀπασχολοῦσιν 60,000 ἐργατῶν ἐκ

τῶν παρακειμένων πόλεων. Ἡ Ἀθήνη συνισταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἐχούσης ὁδοὺς στενάς καὶ ἀκαθάρτους καὶ οἰκίας ἀκανονίστους καὶ σκοτεινάς, καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, κεκοσμημένης μετὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν καὶ μεγάλων πλατειῶν, μακρόθεν παρέχει θέαν Ἀσιατικῆς πόλεως μετὰ μινάρδων κεκοσμημένης ἕνεκα τῶν πολλῶν θόλων καὶ ὑψηλῶν καπνοδόχων τῶν βιομηχανικῶν κατασταμάτων.

7) Η ΣΧΕΦΙΑΔΗ 280,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐν τῇ Κομητείᾳ πρὸς Β. τῆς Βιρμιγ-
χάμης καὶ Α. τῆς Μαγχεστέρης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δόνου, εἶναι σκοτεινὴ μὲν καὶ ἄσχημος, ἐπίσημος ὅμως ὡς κέντρον τῶν μεταλλίνων καὶ χαλυβδίνων ἐμπορευμάτων, τὰ ὅποια ἐξάγονται ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἐργοστασίων αὐτῆς, ἥτις κατέχει τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν Βιρμιγχάμην καὶ μέγιστον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

8) ΤΟ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ 230,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας καὶ τῆς ὁμωνύμου Κομητείας κειμένη ἐπὶ τριῶν παραλλήλων λόφων, χωριζομένων διὰ βαθειῶν κοιλάδων καὶ διὰ μεγαλοπρεπεστάτων γεφυρῶν συνδεδεμένων, συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν ἥτοι ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, κειμένης ἐπὶ τοῦ μεσαίου καὶ ὑψηλοτέρου λόφου καὶ οἰκουμένης ὑπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων, ἐκ τῆς νέας πόλεως κειμένης ἐπὶ τοῦ βορείου λόφου καὶ οἰκουμένης ὑπὸ τῶν πλουσιῶν καὶ ἐκ τῆς μεσημβρινῆς, ἐν ᾗ οἰκοῦσιν αἱ μεσαῖαι τάξεις, καὶ διὰ σειρᾶς οἰκίων συνεννοῦται μετὰ τοῦ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντος λιμένος. Ἡ μὲν παλαιὰ πόλις, ἀποτελοῦσα τὸν πυρῆνα τοῦ Ἐδιμβούργου, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας μεγάλας καὶ ἀκανονίστους μετὰ 8 καὶ 10 ὁρῶν καὶ πολλὰ δημόσια οἰκοδομήματα. Ἡ δὲ νέα πόλις περιέχει τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἐδιμβούργου κεκοσμημένην μετὰ πολλῶν μνημείων περιωνύμων Σκώτων, καὶ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ φι-

λέλληνος Στουάρτου «Νέαι Ἀθῆναι». Τὸ Ἐδιμβούργον λαμπροτάτην τοποθεσίαν ἔχον, δὲν εἶναι οὔτε βιομηχανικὴ οὔτε ἐμπορικὴ πόλις, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλει τὴν ἀκμὴν αὐτῆς εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ εἰς τὰ δικαστήρια, δικαίως θεωρουμένη ὡς δευτέρα πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τὸ Λονδῖνον κατὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων διότι ἔχει μέγα πανεπιστήμιον μετὰ 2,000 μαθητῶν, βιβλιοθήκας πολλὰς καὶ μεγάλας, ἀκαδημίας, μουσεῖα, πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, πολυαρίθμους ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, 120 γυμνάσια καὶ ἀνώτερα σχολεῖα δημόσια καὶ 80 ἰδιωτικὰ, 8 νοσοκομεῖα, 6 φρενοκομεῖα, 15 ὀρφανοτροφεῖα καὶ σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ ἀλάλων καὶ πολυάριθμα μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα.

§. 4. Πόλεις Β' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι 12 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 200—100,000 κατοίκων.

1) Ἡ **Βριστόλη** (200,000) κειμένη πρὸς Δ. τοῦ Λονδίνου ἐν λαμπρᾷ θέσει ἐπὶ τοῦ Ἀβου ποταμοῦ εἰς ἀπόστασιν 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, εἶναι μία τῶν πρώτων βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 600 πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μέγιστον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας.

2) Ἡ **Βελφάστη** (180,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. παραλίᾳ τῆς Ἰρλανδίας, εἶναι λίαν βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ λινὰ καὶ βαμβάκινα ὑφάσματα καὶ μοναδικὴ μεταξὺ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας διὰ τὴν ταχίστην αὐξήσιν τῶν κατοίκων, τριπλασιασθέντων ἐντὸς 30 ἐτῶν.

3) Ἡ **Βραδφόρδη** (180,000) κειμένη ἐν τῇ βορείῳ Ἀγγλίᾳ πρὸς Δ. τῆς Λίβερπούλης, εἶναι τοσοῦτον βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ὥστε θεωρεῖται ὡς δευτέρα Μαγχεστέρη ἔχουσα 200 μεγάλα ἐργοστάσια τῶν μαλλίων καὶ τοῦ βάμβακος.

4) Τὸ **Νεοκαστέλλον** (150,000) κείμενον ἐν τῇ ΒΑ. παραλία τῆς Ἀγγλίας πρὸς Ν. τοῦ Ἑδιμβούργου, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰ μέγιστα μεταλλεῖα τῶν λιθανθράκων δυνάμενα νὰ προμηθεύωσι τὴν Εὐρώπην ὅλην ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας.

5) Ἡ **Οὐάλλα** (150,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Οὐάλλου ποταμοῦ εἰς τὸν Οὐμβερν ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἡ τετάρτη ναυτικὴ ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς βορείου θαλάσσης.

6) Ἡ **Σαλφόρδη** (140,000) κειμένη πλησίον τῆς Μαγχεστέρης καὶ σχεδὸν μίαν πόλιν μετὰ ταύτης ἀποτελοῦσα, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ ὡς ἐκείνη.

7) Τὸ **Γρηνουῆχειον** (130,000) κείμενον πλησίον τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὸ περιώνυμον ἀστεροσκοπεῖον καὶ διὰ τὸ μέγα νοσοκομεῖον τῶν ναυτικῶν.

8) Τὸ **Πορτμοῦθον** (130,000) κείμενον ἐπὶ νησιδίου ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου, εἶναι ναυτικὴ πόλις ἔχουσα τὸν μέγιστον καὶ ἀσφαλέστατον πολεμικὸν λιμένα τῆς Ἀγγλίας καὶ χρησιμεύουσα ὡς ναύσταθμος τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου.

9) Ἡ **Δούνδη** (125,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάβου ποταμοῦ εἰς τὸν δρῶνυμον κόλπον, εἶναι ἐπίσημος βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα μέγιστον ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων.

10) Ἡ **Λεϊκεστέρη** (120,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σπάρου ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

11) Τὸ **Βρέγaton** (110,000) κείμενον ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰ λουτρά καὶ διὰ τὸ βασιλικὸν παλάτιον.

Πόλεις Γ'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην καταλέγονται 12 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 100—50,000 κατ. αἱ ἐξῆς.

1) Ἡ **Τυδάλη** (100,000) κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῆς Οὐαλίας, εἶναι ἡ μεγίστη πόλις αὐτῆς.

2) Ἡ **Βολτόρη** (90,000) κειμένη ΒΑ. τῆς Μαγχεστέρης διαρ-

ρέεται υπό τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Κροάλου καὶ εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικῇ.

3) Ἡ *Ἀβερδέρη* (90,000) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Σκωτία καὶ διαιρουμένη εἰς παλαιὰν καὶ νέαν, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

4) Ἡ *Πρεστώρη* (90,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΔ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας πλησίον τῆς Λιθερπούλης, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

9) Ἡ *Νοτυγγάμη* (90,000) κειμένη ἐμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφου καὶ τοῦ Τράντου ποταμοῦ, συνδεόντος αὐτὴν μετὰ τοῦ Λονδίνου, τῆς Λιθερπούλης καὶ τῆς Οὐλλης, εἶναι σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις.

6) Ἡ *Νορβίχη* (90,000) πρωτεύουσα τῆς Κομητείας Νορφόλκης κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὑάρου εἶναι λίαν βιομηχανος καὶ ἡ ὠραιότατη πόλις τῆς ἀνατολικῆς Ἀγγλίας.

7) Ἡ *Κόρκη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ Μ. παραλίᾳ τῆς Ἰρλανδίας εἶναι ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις αὐτῆς.

8) Ἡ *Βολφραμτόρη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ Κομητείᾳ τῆς Σταφφόρτης εἶναι ἡ μεγίστη βιομηχανικὴ πόλις αὐτῆς.

9) Ἡ *Β.λακβούρη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ 35 Κομητείᾳ πλησίον τῆς Μαγχεστέρης, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἐργοστάσια τῶν λιπῶν καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων.

10) Τὸ *Π.λυμούθορ* (75,000) κείμενον ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ὁ δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

11) Ἡ *Σουθαμπτὼν* (60,000) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Ἀγγλίας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, ἔχει λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ περιοχὴν καλουμένην κῆπον τῆς Ἀγγλίας καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ λουτρά.

12) Τὸ *Γρήνοχορ* (60,000) κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Κλῦδου ποταμοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Σκωτία, εἶναι ἀρχαία ναυτικὴ πόλις.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ μεγάλη Βρετανία καὶ ἄλλας 20 πό-

λεις ἐχούσας ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων καὶ πολὺ περισσοτέρας ἐχούσας ὀλιγωτέρους τῶν 20,000 κατοίκων, τῶν ὁποίων ἐπίσημότεραι καὶ γνωστότεραι εἶναι·

1) Ἡ Ὑόρκη (Ἐβόρακον 50,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου Κομητείας ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι κατὰ τὸν βαθμὸν τὸ δεύτερον Ἀστυ τοῦ βασιλείου καὶ ἔδρα τοῦ δευτέρου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλίας.

2) Ἡ Λιμέρικα (45,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος ποταμοῦ ἐν Ἰρλανδίᾳ, συνίσταται ἐκ τριῶν τμημάτων διὰ γεφυρῶν συγκοινωνούντων καὶ εἶναι ἐμπορικὴ πόλις.

3) Ἡ Δούβρη (30,000) κειμένη ἐν τῷ Βρετανικῷ πορθμῷ (τῆς Μάγχης) εἶναι ὀχυρὰ πόλις χρησιμεύουσα πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ Καλαίσιον τῆς Γαλλίας καὶ τὴν Βονωνίαν.

4) Ἡ Κανταβριγία (30,000) μεσόγειος πόλις κειμένη πρὸς βορρᾶν τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

5) Ἡ Ὁξφόρδη (30,000) κειμένη ἐπὶ λόφου πρὸς δυσμὰς τοῦ Λονδίνου, εἶναι ὅλως πρωτότυπος πόλις, ἔχουσα πληθὺν ἀρχαίων καὶ πολυτελῶν Γοτθικῶν οἰκοδομημάτων καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ μέγιστον πανεπιστήμιον, τοῦ ὁποίου αἱ οἰκοδομαὶ κατέχουσι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πόλεως, ἔχον μεγίστην καὶ σπανιωτάτην βιβλιοθήκην καὶ 3,000 μαθητῶν.

9) Ἡ Καντερβουρή (25,000) πρωτεύουσα πόλις τῆς Κομητείας Κέντης ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀγγλίᾳ κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Στούρου ποταμοῦ, διαρρέεται ὑπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ καὶ ὑπὸ διωρύχων καὶ εἶναι ἐπίσημος ὡς ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.

§. 6. Βρετανικαὶ ἀποικίαι.

Ἔκτ. 390.000 □. Κστ. 216.000,

Ἐν *Εὐρώπῃ*. Ἡ Ἑλγολάνδη, ἡ Γιβραλτάρη, ἡ Μελίτη μετὰ τοῦ Γότζου καὶ ἡ ἐσχάτως προσκτηθεῖσα νῆσος Κύπρος.

Ἐν *Ἀφρικῇ*. Ἡ Εὐέλπις Ἀκρά, ἡ Βασουτολάνδη, ἡ δυτικὴ καὶ ἀνατολικὴ Γρικοκλάνδη, τὸ Νάταλον, αἱ τῆς δυτικῆς Ἀφρι-

κῆς κτήσεις, ἡ νῆσος ἁγία Ἐλένη, ἡ Ἀσπενσιών, ἡ Τριστανκούνα, ὁ Μαυρίκιος καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτώμεναι νῆσοι, 1245 □. Κατ. 2,000,000.

Ἐν Ἀσίᾳ. Αἱ κτήσεις τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τῆς Ἰνδοκίνας, αἱ ὑποτελεῖς χώραι, ἡ Κεϋλών, αἱ Στρετσετλιμένται, αἱ Κελίγγεια νῆσοι, τὸ Ἀδενον καὶ τὸ Περίμ, ἡ Λεβουάνη καὶ ἡ Χογκόγγη ἐκτ. 49,151 □. Κατ. 211,000,000.

Ἐν Αὐστραλίᾳ. Πᾶσαι αἱ κτήσεις τῆς Αὐστραλίας ἔχουσιν ἐκτ. 445,160 □. Κατ. 2,400,000.

Ἐν Ἀμερικῇ. Αἱ ἐν ταύτῃ κτήσεις ἔχουσιν 172,666 □. Κατ. 5,200,000.

§. 7. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἀνηκούσης εἰς τὰ βόρεια κράτη τῆς Εὐρώπης, εἶναι νησιωτικὸν ἥτοι ὑγρὸν, ὀμβριχῶδες ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν ἕνεκα τῆς ἐν τῇ θαλάσῃ θέσεως αὐτῆς. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς, ἐξαιρουμένων τῶν ὀρεινῶν μερῶν, εἶναι λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, ἡ γεωργία πολὺ προηγμένη, ἡ ἀλιεία, ἡ μεταλλευτικὴ καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζουσιν. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ἀνεπαρκεῖς εἰς τὰς ἀνάγκας, γεώμηλα, ὀπωρικά κλπ.

§. 8. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις εἰς οὐδεμίαν ἄλλην τοῦ κόσμου χώραν τοσοῦτον ἀκμάζει, ὅσον εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν. Τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι παγκόσμιον, πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἔκτασιν οὐδενὸς ἄλλου ἔθνους τὸ ἐμπόριον δύναται νὰ παραβληθῇ. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 370,000,000 λίρας στερλ. ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 280,000,000 λίρ. Ἡ δὲ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ θάλασσαν μὲν διὰ 50,000 πλοίων καὶ 5,000 ἀτμοπλοίων, κατὰ ξηρὰν δὲ διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, τῶν πολυαρίθμων (100) διωρύχων, τῶν πολυ-

πληθεστάτων καὶ πυκνοτάτων σιδηροδρόμων, ἔχόντων ἑκτασιν 28,000 κιλογράμμων, τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν τηλεγράφων 38 κιλόμετρα ἑκτασιν ἔχόντων.

§. 9. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 75,000,000 λιρ. στερλ. ἡ δὲ δαπάνη εἰς 75,900,000 σχεδὸν καὶ τὸ δημόσιον χρῆος εἰς 800,000,000 λιρ. στερλ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συνίσταται ἐκ 235,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὑπερδιπλασιάζεται. Καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις αὐτῆς, ἥτις εἶναι ἡ μεγίστη πάντων τῶν ἐθνῶν, συμποσοῦται εἰς 545 πολεμικὰ πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ 60,000 ἀνδρῶν.

§. 10. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Ἡ μὲν κάτοικοι τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι μίγμα Γερμανῶν, Κελτῶν καὶ Νορμανδῶν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες πλὴν ὀλίγων Ἰουδαίων (50,000) εἶναι Χριστιανοὶ Διαμαρτυρόμενοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀγγλικανὴν ἢ Ἐπισκοπικὴν ἐκκλησίαν, ἐξαιρουμένων τῶν κατοίκων τῆς Ἰρλανδίας, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Καθολικοί. Ἡ δὲ Ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶναι μίγμα διαφόρων γλωσσῶν, ἰδίως δὲ τῆς Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι συνταγματικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον βασιλεῦει ἡ βασίλισσα Βικτωρία μετὰ δύο Βουλῶν ἄνω ἢ τῷ Λόρδων καὶ κάτω ἢ τοῦ λαοῦ καὶ 15 ὑπευθύνων ὑπουργῶν.

§. 11. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία πρωτεύουσα κατὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, κατὰ τὴν

ἐκπαίδευσιν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἀπολείπεται πολλῶν τῆς
Εὐρώπης κρατῶν· διότι διὰ μὲν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἔχει 90,
000 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 3,000,000 μαθητῶν καὶ 40 περί-
που διδασκαλεῖα, διὰ δὲ τὴν μέσσην πολλὰ μὲν εἰδικὰ καὶ λα-
τινικὰ σχολεῖα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κα-
τοίκων, τὸ ἥμισυ τῶν ὁποίων μένει ἀγράμματον. Καὶ διὰ τὴν
ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει 12 πανεπιστήμια, 12 ἱατρικὰς σχο-
λὰς, πολλὰς ἐταιρίας, ἀκαδημίας καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπιστημονικὰ
καθιδρύματα, συντελοῦντα εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ
ἐπιστημῶν.

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρε-
τανίας καὶ Ἰρλανδίας κατὰ τὸν
πληθυσμόν.**

ΛΟΝΔΙΝΟΝ	4,000,000	κατ.	Βρίγαντον	110,000	κατ.
Γλασκώβη	560,000	»	Τυδΐλη	100,000	»
Αιθερπούλη	520,000	»	Βολτόνη	90,000	»
Βιρμινγχάμη	380,000	»	Ἀθερδΐνη	90,000	»
Μαγχεστέρη	370,000	»	Πρεστώνη	90,000	»
Δουβλίνον	330,000	»	Νοτυγγάμη	90,000	»
Λήδση	300,000	»	Νορβίχη	90,000	»
Σχεφφίλδη	280,000	»	Κόρκη	80,000	»
Ἑδιμβούργον	230,000	»	Βολχεραμτόνη	80,000	»
Βριστόλη	200,000	»	Βλακβούρνη	80,000	»
Βελγάστη	180,000	»	Πλυμουθον	75,000	»
Βραδφόρδη	180,000	»	Σουθαμπτών	60,000	»
Νεοκάστελλον	150,000	»	Γρήνοχον	60,000	»
Ούλλη	150,000	»	Ἰόρκη	50,000	»
Σαλφόρδη	140,000	»	Λιμέριχα	45,000	»
Γρηνουΐχειον	130,000	»	Δούβρη	30,000	»
Πορτμουθον	130,000	»	Κανταβριγία	30,000	»
Δούνδη	125,000	»	Ὁξφόρδη	30,000	»
Λεικεστέρη	120,000	»	Καντερβουρή	25,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

Ἔκτ. 14,000 □. Κέτ. 6,500,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἐκπαλαί τὴν μεγάλην ταύτην χερσόνησον ἔχουν Γερμανικά φύλα, τὰ ὅποια ἀπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὑπὸ τὸ ὄνομα Νορμανδοὶ οὐ μόνον ἐλήστευσαν ὡς πειραταὶ τὰ παράλια τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰσλανδίαν κατόκισαν καὶ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἀνεκάλυψαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Θ' αἰῶνος μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ εἰσέχθησαν παρὰ τοῖς Σουηδοῖς ἡμερώτερα ἤθη, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1397 ἀπετέλεσαν ἐν βασιλείῳ μετὰ τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, διαρκέσαν ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1520 διαλυθείσης τῆς ἐνώσεως τῶν τριῶν χωρῶν, ἐνισχύθη ἡ βασιλεία διὰ τοῦ Γουσταύου Βάσσα καὶ ἔφθασεν ἡ Σουηδία εἰς μεγάλην περὶωπὴν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔτι μᾶλλον ἀνύψωσαν ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος καὶ Κάρολος ὁ Ι', καὶ κατέστησαν αὐτὴν μεγάλην Δύναμιν τῆς Εὐρώπης. Κατὰ δὲ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας ἐνίκησε μὲν Κάρολος ὁ ΙΒ' τοὺς Ῥώσους, Πολωνοὺς καὶ Δανούς, ἀπώλεσεν ὅμως πάσας τὰς ὠφελείας ἐν τῇ μάχῃ τῆς Πουλτάβας (1709), μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἡ Σουηδία περιελθούσα εἰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς ἀπώλεσε τὴν Φινλανδίαν ἐν τῷ κατὰ τῆς Ῥωσσίας πολέμῳ (1809). Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἡνώθησαν ἡ Σουηδία καὶ Νορβηγία, ἀποτελοῦντα δύο ἰδιαιτέρα συνταγματικὰ κράτη ὑπὸ ἓνα βασιλεῖα, ὅφ' ὃν καὶ νῦν ἐτι διατελοῦσιν.

α') Φυσική κατάσταση τῆς χερσονήσου.

§. 1. Ὅρια, ἑκτασις καὶ χερσόνησοι.

Ἡ μεγίστη τῆς Εὐρώπης χερσόνησος Σκανδιναυία ἔχουσα κατὰ μῆκος ἑκτασιν ἐκ τοῦ ΝΑ. πρὸς τὸ ΒΑ. μέρος 250 γεωγρ. μίλια καὶ πλάτος ἀπὸ 50—90 μίλια, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ἐκ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. δὲ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τοῦ Σκαγεράκου, τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ Σούνδου πορθμοῦ, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Δανίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ῥωσσίας, μεθ' ἧς συνέχεται ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ. Τοιαύτην ἑκτασιν ἔχουσα ἡ χερσόνησος συνίσταται ἐκ τριῶν μικρῶν χερσονήσων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν μικροτέρα Κόλα ὀνομαζομένη ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσίαν, ἡ δὲ δευτέρα καὶ μεγαλητέρα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Νορβηγίας καὶ ἡ τρίτη ἡ μεγίστη ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Σουηδίας.

§. 2. Ὀκεανοί, θάλασσαι, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Ὀκεανοὶ μὲν δύο περιβάλλουσι τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον ὁ Βόρειος ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς ἐκ τῆς δυτικῆς. Θάλασσαι δὲ σχηματιζόμεναι ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ περιβάλλουσαι αὐτὴν εἶναι τρεῖς, ἡ Νορβηγικὴ περιβάλλουσα αὐτὴν ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ἡ Γερμανικὴ ἐκ νότου καὶ ἡ Βαλτικὴ ἐξ ἀνατολῶν. Κόλποι δὲ ἐκ τῶν θαλασσῶν σχηματιζόμενοι εἶναι ὁ Βοθνικὸς, ὁ μέγιστος πάντων σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ ἐκ τῆς Βαλτικῆς, ὁ τῆς Στοκόλμης ἐκ τῆς αὐτῆς πρὸς νότον τῆς Νορβηγίας. Πορθμοὶ δὲ μεγάλοι εἶναι ὁ Σκαγεράκης μεταξὺ τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, ὁ Κατεγάτης μεταξὺ τῆς Δανίας καὶ Σουηδίας καὶ ὁ τοῦ Σούνδου μεταξὺ τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλανδίας. Καὶ λιμένες ἐμπορικοὶ ἐπίσημοι εἶναι ὁ τῆς Γέφλης ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Σουηδίας, ὁ τῆς

Στοκόλμης νοτιώτερον τοῦ προηγουμένου, ὁ τῆς Καρλοκρόνης πολεμικός, ὁ τῆς Χριστιανίας, ὁ τῆς Βεργένης πολεμικός, ὁ τῆς Δρονθέμης καὶ ὁ τῆς Χριστιανσάνδης κάλλιστος πάντων.

§. 3. Ὅρη τῆς χερσονήσου καὶ ἀκρωτήρια.

Τὰ ὄρη τῆς χερσονήσου γενικῶς ὀνομαζόμενα Σκανδιναυϊκά· Ἀλπεις, διατέμνουσιν αὐτὴν κατὰ μῆκος καὶ διακρίνονται εἰς 4 μέρη τὰ ἑξῆς·

1) Τὰ Λαπωνικὰ πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονήσου ἐν Νορβηγίᾳ ἔχοντα ὕψος 3,000' ποδῶν.

2) Τὰ Κοιλένια χωρίζοντα τὴν Νορβηγίαν ἀπὸ τῆς Σουηδίας, ἔχουσιν ὕψος 5,800' ποδῶν.

3) Τὰ Νορβηγικὰ ὄρη ἔχοντα ὕψος 8,000'.

4) Τὰ μεσημβρινὰ ὄρη ἀποτελοῦντα τὸ ΜΔ μέρος τῆς χερσονήσου 7,000'.

Ἀκρωτήρια δὲ καὶ γῆτινους γλώσσας ἔχει πολλὰ ἡ χερσόνησος ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἀκόλουθα

1) Τὸ Βόρειον ἀκρωτήριο ἀποτελοῦν τὴν βορειοτάτην ἄκρην τῆς Νορβηγίας.

2) Τὸ Κύνον ἀνατολικῶς τοῦ προηγουμένου ἐν τῇ αὐτῇ παραλίᾳ.

3) Τὸ Φάλστερβον κείμενον ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Νορβηγίας μετὰ δύο φάρων.

§. 4. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος μεγάλους καὶ πλωτοὺς ποταμοὺς δὲν ἔχει, ὥς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη· τῶν δὲ ὑπαρχόντων ἐπισημότεροι εἶναι

1) Ὁ Γλόμενος ποταμὸς ὁ μέγιστος πάντων τῶν τῆς Νορβηγίας, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας.

2) Ὁ Κλάρας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῆς Ῥογένης λίμνης καὶ

διερχόμενος τὴν Φαιμούνδην λίμνην, ἐκβάλλει εἰς τὴν Βενέρην λίμνην ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας.

3) Ὁ Δάλας ποταμὸς ὁ μέγιστος τῶν τῆς Σουηδίας πηγάζων ἐκ τῶν κεντρικῶν ὀρέων τῆς χερσονήσου, ἐκβάλλει εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Σουηδίας καὶ σχηματίζει μέγαν καταρράκτην.

4) Ὁ Αἰούσνης ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου.

5) Ὁ Ἰνδάλος ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν Ἀλπεων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον βορειότερον τοῦ προηγουμένου.

6) Ὁ Τορνέας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον. Μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἰνδάλου ποταμοῦ ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι διαρρέοντες τὴν Σουηδίαν. Μεταξὺ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ὑπάρχουσι καὶ διώρυχες ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι·

1) Ἡ τῆς Γόθης μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης μεγίστη.

2) Ἡ τῆς Τρολλαίττης διατέμνουσα ὅλην τὴν νότιον Σουηδίαν. Τῶν δὲ πολυαρίθμων λιμνῶν τῆς χερσονήσου, αἱ ὁποῖαι κατέχουσι τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ ἐδάφους ἦτοι 1,400 □ ἐπισημότεραι εἶναι·

1) Ἡ Βενέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας ἔχει ἑκτασιν 25 □ καὶ μῆκος μὲν 21 γεωγρ. μιλ., πλάτος δὲ 10 καὶ βάθος 400 ποδῶν, εἶναι μεγίστη λίμνη τῆς χερσονήσου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκβάλλουσιν 24 ποταμοί.

2) Ἡ Μαιλάρη λίμνη ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Σουηδίας ἔχει ἑκτασιν 25 □, εἶναι ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος, ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ ἔχει 1,300 νησίδια καὶ ὕδωρ γλυκὺ.

3) Ἡ Ἰελμάρη κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης ἔχει ἑκτασιν 9 □.

4) Ἡ Βηττέρη κειμένη μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τῆς Βενέρης ἔχει σχῆμα σταυροειδὲς καὶ ἑκτασιν μὲν 35 □, μῆκος δὲ 18 γεωγρ. μιλ. καὶ πλάτος 5.

Αὗται εἶναι αἱ 4 μεγαλύτεραι λίμναι, πρὸς ταῖς ὁποῖαις ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραί.

β'.) Πολιτική κατάσταση.

Α'. ΣΟΥΗΔΙΑ.

***Εκτ. 8,038 □ Κάτ. 4,500,000.**

§. 1. Πολιτική διαίρεσις.

Ἡ Σκανδιναυική χερσόνησος φυσικῶς ἐν ὅλῳ ἀποτελοῦσα, διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς δύο βασιλεια ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ ἑνα κοινὸν βασιλέα. Τὸ δὲ βασίλειον τῆς Σουηδίας διαιρεῖται εἰς 3 μεγάλα τμήματα περιλαμβάνοντα 24 νομοὺς διοικητικῶς. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

1) Ἡ Σουηδία ἔχουσα ἔκτ. 1370 □ κατ. 1,300,000.

2) Ἡ Γοτθλανδία ἔχουσα ἔκτ. 1560 □, κατ. 2,500,000.

3) Ἡ Νορλανδία ἔχουσα ἔκτ. 4430 □, κατ. 550,000.

Τούτων ἡ μὲν Νορλανδία κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς Σουηδίας, ἡ δὲ Σουηδία τὸ κεντρικὸν καὶ ἡ Γοτθλανδία τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς.

§. 2 Πόλεις τῆς Σουηδίας.

Ἡ Σουηδία ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἔχει οὔτε πολλὰς οὔτε μεγάλας πόλεις, ἀλλὰ μικρὰς καὶ ὀλίγας καὶ τούτων αἱ περισσότεραι κεῖνται ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις αὐτῆς καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ· τούτου ἕνεκα 8 μόνον πόλεις ὑπάρχουσιν ἔχουσαι ἀπὸ 10,000—170,000 κατοίκων καὶ δὲν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τάξεις· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθαι·

1) Ἡ ΣΤΟΚΟΛΜΗ 170,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τῆς Σουηδίας Στοκὸλμη κειμένη ἐπὶ τῆς στενῆς ἐξόδου τῆς λίμνης Μαιλάρης εἰς τὴν Βαλτικὴν

θάλασσαν καὶ ἐκτισμένην ἐπὶ 40 νησιδίων, τὸσον λαμπρὰν τοποθεσίαν ἔχει ὥστε θεωρεῖται δευτέρα πόλις μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἶναι ἡ ὠραιότατη πασῶν τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν καλουμένη «ἡ βόρειος Βενετία». Αὕτη συνίσταται ἐξ 6 τμημάτων, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιέχον τὴν παλαιὰν καὶ κυρίαν πόλιν κεῖται ἐπὶ τριῶν νησιδίων, τὸ δὲ δεύτερον εἶναι προάστειον συνδεδεμένον μετὰ τοῦ πρώτου διὰ μεγαλοπρεπεστάτης γεφύρας, 1000' ποδῶν μακρᾶς, τὸ δὲ τρίτον πρὸς μεσημβρίαν κείμενον ἐπὶ ἀποτόμου ὄρους εἶναι ὡσαύτως προάστειον αἰωρούμενον πρὸς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ τέταρτον ΒΑ. ἐκτεινόμενον ἔχει λιμένα, τὸ πέμπτον Α. περιέχει λαμπροὺς καὶ τερπνοὺς κήπους, δάση, κοιλάδας, ὄρη καὶ τὸ ἕκτον ὀλιγωτέραν ἐπισημότητα ἔχει.

Ὡς ὅλη ἡ πόλις ἔχουσα περίμετρον 2 μιλίων καὶ 8,000 οἰκίας, εἶναι ἡ πρώτη βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἥτοι μουσείων, βιβλιοθηκῶν, ἀκαδημιῶν, κήπων, θεάτρων, ἐταιριῶν, γυμνασίων, σχολείων διαφόρων ἐκκλησιῶν, ἀνακτόρων καὶ ἄλλων μεγάλων δημοσίων οἰκοδομημάτων, διὰ τὰ ὅποια σεμνύνεται ὡς καθέδρα τοῦ βασιλέως. κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος ἰδρύθη καὶ πανεπιστήμιον.

2) Τὸ Γοτθεμβούργον (70,000) κείμενον ἐν τῇ ΝΔ. παραλίᾳ τῆς Σουηδίας πρὸς νότον τῆς Βενέρης λίμνης εἶναι ὠραιότατη καὶ ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου λίαν βιομηχανοῦ καὶ ἐμπορικῇ.

3) Ἡ Μαλμόη (40,000) κειμένη ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Σουηδίας ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Σούνδου εἶναι ἐμπορικὴ πόλις.

4) Ἡ Νορκοιππίγγη (30,000) κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Μοτάλα ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ πρὸς νότον τῆς Στοκόλμης, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

5) Ἡ Γέφλη (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΑΒ. παραλίᾳ οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Δάλα ποταμοῦ, εἶναι ἡ τρίτη ἐμπορικὴ πόλις μετὰ τὴν Στοκόλμην καὶ τὸ Γοτθεμβούργον.

6) Ἡ Καλοκρόνα (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ καὶ πα-

ραλία τῆς Σουηδίας εἶναι ὀχυρωτάτη καὶ πολεμικὸς λιμὴν τοῦ βασιλείου ἰδρυθεῖσα τῷ 1680 ὑπὸ Καρόλου τοῦ ια'.

7) Ἡ Οὐψάλα (15,000) κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Στοκόλμης ἐν ἐκτεταμένη πεδιάδι, εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸν βαθμὸν καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου τῶν κατοίκων, ἔχουσα πολυτελέστατον Γοτθικὸν ναόν, ἐν ᾧ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ περιωνύμου βοτανικοῦ Λινναίου καὶ τοῦ βασιλέως Γουσταύου Βάζα, καὶ πανεπιστήμιον σπουδαιότατον μετὰ 2,000 σπουδασῶν, ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ καὶ τὸ περιώνυμον χρυσοῦν χειρόγραφον καὶ τὰ Εὐαγγέλια τοῦ Οὐλφίλα, βοτανικὸν κῆπον ἐπίσημον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

8) Ἡ Λούνδη (13,000) μεσόγειος πόλις κειμένη ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις αὐτῆς εἰς μεγάλην ἀκμὴν φθάσασα κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἔχουσα τὸν μέγιστον μητροπολικὸν ναόν τῆς Σουηδίας, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην πλουσίαν, μουσεῖα, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, ἐταιρίας ἐπιστημονικὰς καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Αἱ δὲ λοιπαὶ πόλεις τῆς Σουηδίας εἶναι μικραὶ ἔχουσαι ἀπὸ 10—3000 κατ. ἤτοι ἡ Ὑστάδη, Δανεμάρα, Καλμάρη, Σάλα, Φαλούνη, Ἐλσιγβόργη καὶ ἡ Ἀπαράνδα ὁ βορειότατος λιμὴν τῆς Εὐρώπης.

α. 3. Νῆσοι καὶ ἀποικίαι τῆς Σουηδίας.

Τῶν νήσων τῆς Σουηδίας ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι τρεῖς·

1) Ἡ Γοτθλάνδη (60,000) κειμένη ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ πρὸς νότον τῆς Στοκόλμης ἔχει μῆκος μὲν 16 γ. μιλ. πλάτος δὲ 2—7 καὶ πόλιν τὴν Βίσβυν (7000) κειμένην ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ ἐπίσημον ὡς ἀρχαίαν μεσαιωνικὴν, μείναςαν ἀμετάβλητον καὶ διὰ τοῦτο θαυμαζομένην.

2) Ἡ Οἰλάνδη (40,000) κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμέ-

νης καὶ ἐπιμήκης, ἔχει μῆκος μὲν 18 γ. μιλ., πλάτος δὲ $1 \frac{1}{2}$ καὶ πολίχνην τὴν Βοργόλμην.

3) Καὶ ἡ Βορνόλμη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης πολιτικῶς ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν.

Ἀποικίαν δὲ μίαν καὶ μόνην ἔχει ἡ Σουηδία τὴν μικρὰν Ἰνδικὴν νῆσον τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου ἔχουσαν ἑκτασιν $\frac{2}{5}$ □ καὶ κατοίκους 3,000 καὶ τὴν Οὐίτην εἰς τὴν Ὁκεανίαν.

B¹. NORBEGIA.

Ἔκτ. 3,800 □. Κατ. 1,820,000,

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Νορβεγία πολιτικῶς ἀποτελοῦσα ἰδιαίτερον βασιλεῖον ἀπὸ τοῦ 1814 ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας, διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 6 τμήματα· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) Τὸ τῆς Χριστιανίας ἔχον ἑκτασιν 480 □ καὶ κατοίκους 450,000.

2) Τὸ τῆς Ἀμάρας ἔχον ἑκτασιν 940 □ καὶ κατοίκους 250,000.

3) Τὸ τῆς Χριστιανσάνδης ἔχον ἑκτασιν 740 □ καὶ κατοίκους 350,000.

4) Τὸ τῆς Βεργένης ἔχον ἑκτ. 680 □ καὶ κατ. 300,000.

5) Τὸ τῆς Δρονθεϊμης ἔχον ἑκτ. 940 □ καὶ κατ. 280,000.

6) Τὸ τῆς Τρομσός βορειότατον ἔχον ἑκτ. 2000 □, καὶ κατ. 200,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Νορβεγίας.

Ἡ Νορβεγία παραβαλλομένη πρὸς τὴν Σουηδίαν κατὰ τὴν πληθὺν τῶν πόλεων, ἔχει ὀλιγωτέρας καὶ μικροτέρας ἥτοι 24, ὧν μία μὲν 100,000 κατοίκων ἔχει, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπὸ 40—5,000 κατ. πρώτη δὲ καὶ μεγίστη πασῶν εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

1) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ 100,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Νορβηγίας ἰδρυθεῖσα τῷ 1624 ὑπὸ Χριστιανοῦ τοῦ δ', ὅτε ἐπυρπολήθη ἡ τῷ 1058 κτιθεῖσα ἀρχαία πόλις, κεῖται ἐν ἀνοικτῇ καὶ λαμπρᾷ κοιλάδι, πλησίον τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, συνίσταται ἐκ 5 προαστείων καὶ εἶναι μία τῶν ὠραιωτάτων πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα ὠραίας οἰκίας, εὐρείας ὁδοὺς καὶ μεγάλας πλατείας, μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα, πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, ἀνάκτορα καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἥτοι πανεπιστήμιον τὸ μόνον ἐν Νορβηγίᾳ, βιβλιοθήκην μεγάλην, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μητροπολιτικὸν ναὸν ἐξοχον, γυμνάσια, σχολεῖα διάφορα, πολλὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ πλεῖστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Βεργένη (40,000) ἰδρυθεῖσα τῷ 1069 καὶ ἐμπορικῶς ἀκμάσασα κατὰ τὸν μεσαιῶνα, κεῖται ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τοῦ κόλπου καὶ περιβαλλομένη ἐκ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ 7 ὁρέων, εἶναι λίαν ὀχυρά, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα πολεμικὸν λιμένα, πολλὰς ἐκκλησίας, ἐκπαιδευτήρια καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα· ὀνομάζεται δὲ Ἀμβούργον τῆς Νορβηγίας.

3) Ἡ Δρονθεῖμη (25,000) ἰδρυθεῖσα τῷ 967 ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, εἶναι βιομήχανος πόλις, ἔχουσα λιμένα καλόν, βιομηχανικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

4) Ἡ Σταθαγγέρη (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΝΔ. παραλίᾳ τῆς Νορβηγίας πλησίον κόλπου, ἔχει λιμένα ἐμπορικόν, μητροπολιτικὸν ναόν, ὀρφανοτροφεῖον καὶ σχολεῖα καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ ἀλιεῖαν.

5) Ἡ Δραμμένη πλησίον τῆς Χριστιανίας ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου συνεχομένου μετὰ τοῦ τῆς Χριστιανίας, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς ξυλικῆς.

6) Ἡ Χριστιανσάνδη (15,000) κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἰδρύθη τῷ 1641 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ τοῦ δ' καὶ εἶναι ἐπίσημος βιομηχα.

νική πόλις ἔχουσα κάλλιστον λιμένα. Μικρότεραι δὲ τούτων εἶναι ἡ Φρειδεριξχάλδη, ἡ 'Ραιράση καὶ ἡ 'Αμμερφέστη, ὁ βορειότατος λιμὴν τῆς Εὐρώπης.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας νήσους, ὅσας ἡ Νορβεγία ἀριθμοῦσα 1200, τῶν ὁποίων αἱ 1100 κατοικοῦνται καὶ ἔχουσιν ἑκτασιν μὲν 400 □, κατοίκους δὲ 220,000, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι αἱ χιονοσκεπεῖς Λοφόδαι καὶ ἡ Μαγέρη, ἔνθα ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ 72 ἡμέρας.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα τῆς Χερσονήσου.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Χερσονήσου ἀνηκούσης εἰς τὰ βόρεια κράτη, εἶναι πρὸς βορρᾶν ψυχρὸν μὲν, ἥπιον ὅμως ἀναλόγως τῆς θέσεως καὶ ἐν μὲν τῇ Σουηδίᾳ ἡπειρωτικόν, ἐν δὲ τῇ Νορβεγίᾳ ὠκεάνειον, βροχερὸν καὶ νεφελῶδες. Τοῦ δὲ ἐδάφους τὸ μὲν ὄρεινόν, τὸ δὲ δασῶδες, τὸ δὲ ὑπὸ λιμνῶν καλυπτόμενον, ὑπολείπεται δὲ πρὸς καλλιέργειαν μόνον¹/₁₀, ὅπερ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἀσχολουμένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν, μεταλλουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι διάφορα μέταλλα ἥτοι σίδηρος χαλκὸς καὶ ἀργυρος, δημητριακοὶ καρποὶ ἀνεπαρκεῖς εἰς τὰς ἀνάγκας, γαώμηλα, λίνον κλ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπορίον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν περιορισμένη εἰς τὴν χερσονήσον μεθ' ὅλας τὰς γενομένας προσπάθειας εἰς προαγωγὴν αὐτῆς. Τοῦ δὲ ἐμπορίου τὸ μὲν ἐσωτερικὸν μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν λίαν ἐκτεταμένον. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ θαλάσσης, διὰ τῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων καὶ ὀλίγον διὰ τῶν ὀλίγων σιδηροδρόμων.

§. 6. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δυνάμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς Σουηδίας ἀναβαίνει εἰς 55,000,000 ταλ.

Σουηδικά, τῆς δὲ Νορβηγίας εἰς 30,000,000 φρ. ἡ δὲ δαπάνη τῆς μὲν Σουηδίας εἰς 60,000,000 ταλ. τῆς δὲ Νορβηγίας εἰς 20,000,000 φραγ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς μὲν Σουηδίας συμποσούται εἰς 160,000 ἀνδρῶν μετὰ 130 πολεμικῶν πλοίων, 106 μικρῶν καὶ 34 μεγάλων καὶ 400 πυροβόλων, τῆς δὲ Νορβηγίας ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 12,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 18,000 καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις συνίσταται ἐξ 125 πλοίων, 90 μικρῶν καὶ 35 μεγάλων μετὰ 320 πυροβόλων.

§. 6. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς χερσονήσου ἀνήκουσι κατὰ τὴν καταγωγὴν εἰς τὴν γερμανικὴν φυλὴν, πλὴν ὀλίγων Λαπῶνων οἰκούντων εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς χερσονήσου, ζώντων νομαδικῶς καὶ τρεφομένων ἐκ τῆς θήρας καὶ ἀλίσιας. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες σχεδὸν εἶναι χριστιανοὶ πλὴν τῶν εἰδωλολατρῶν Λαπῶνων, πρεσβεύοντες τὸ τῶν Διαμαρτυρομένων δόγμα. Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι διάλεκτος Γερμανικὴ. Καὶ τὸ πολίτευμα τῶν δύο βασιλείων εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν ὑπὸ ἑνα βασιλέα κληρονομικόν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐν μὲν τῇ Σουηδίᾳ ἀναβαίνει εἰς 120 καὶ 130, ἐν δὲ τῇ Νορβηγίᾳ εἶναι τοσοῦτον φιλελεύθερον τὸ πολίτευμα ὥστε ὁμοιάζει πρὸς δημοκρατικόν.

§. 7. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Κατὰ δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία δύνανται νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν πρώτων τῆς Εὐρώπης κρατῶν· διότι διὰ μὲν τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν ἔχουσι 4 πανεπιστήμια, πολλὰς ἀκαδημαϊκὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ἡ μὲν Νορβηγία ἔχει 30 ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια καὶ 20 πραγματικὰ σχολεῖα, ἡ δὲ Σουηδία ἀνα-

λόγως τοῦ πληθυσμοῦ τριπλάσια. Καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἡ μὲν Σουηδία ἀριθμεῖ 9,000 δημ. σχολεῖα μετὰ 700,000 μαθητῶν καὶ πολλὰ διδασκαλεῖα καὶ τεχνικὰ σχολεῖα, ἡ δὲ Νορβηγία 1,800 δημ. σχολεῖα μετὰ 200,000 μαθητῶν καὶ πολλὰ ἄλλα σχολεῖα.

Ἐν γένει δὲ παρατηρεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Σουηδίας ὀλίγοι ἀγράμματοι καὶ ἀναλφάβητοι διαμένουσι σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας πόλεων κατὰ τὸν πληθυσμόν.

ΣΤΟΚΟΛΜΗ	170,000	κατ.	Γέφλη	20,000	κατ.
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ	100,000	»	Καρλοκρόνα	20,000	»
Γοτθεμβοῦργον	70,000	»	Σταβαγγέρη	20,000	»
Βεργένη	40,000	»	Δραμμένη	20,000	»
Μαλμόη	40,000	»	Οὐψάλα	15,000	»
Νορκοιππίγγη	30,000	»	Χριστιανσάνδη	15,000	»
Αρονθεῖμη	25,000	»	Λούνδη	13,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΑΝΙΑ.

¹Εκτ. 700 □. Κατ. 2,000,000 σχεδόν.

²Εκτ. 4,800 □. Κατ. 2,000,000 μετὰ τῶν κατακτήσεων.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Τῆς Δανίας συνισταμένης ἐκ μιᾶς χερσονήσου καὶ πολλῶν νήσων, ἡ χερσονήσος ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κιμβρική ἐκ τῶν κατοικούντων αὐτὴν Κιμβρων, Κελτικοῦ ἢ Γερμανικοῦ φύλου. Ἡ ἱστορία τῆς Δανίας μέχρι τοῦ 9 αἰῶνος καλύπτεται ὑπὸ μύθων. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἠνώθησαν μετὰ τῆς χερσονήσου καὶ αἱ νῆσοι καὶ εἰς τὸ ἡνωμένον τοῦτο βασιλεῖον ἐδόθη τὸ νέον ὄνομα Δανία. κατὰ δὲ τὸν 1^{ον} αἰῶνα ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Κνουτος κατέκτησε τὴν Νορβηγίαν, Σουηδίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς Σκωτίας, ὅτε καὶ ὁ χριστιανισμὸς εἰσῆχθη. Ἀκολούθως δὲ κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα ἀπώλεσεν ἡ Δανία πάσας τὰς κατακτήσεις πλὴν τῆς Νορβηγίας καὶ τῶν δουκάτων Σλεσβίου καὶ Ὀλστείνου, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἀπεσπάσθη τῷ 1814, τὰ δὲ τελευταῖα τῷ 1866.

α') Φυσικὴ κατάστασις,

§. 1. Συστατικὰ καὶ ὅρια τῆς Δανίας.

Τὸ μικρότατον τῶν τριῶν βορείων ἢ Σκανδιναυικῶν βασιλείων ἐν μέρει μὲν συνέχεται διὰ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἐν μέρει δὲ εἶναι ἐντελῶς κεχωρισμένον διὰ τῶν νήσων, αἵτινες ὑπόκεινται εἰς αὐτό. Συνίσταται δὲ τὸ

βασίλειον ἐκ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ βο-
ρειότατον ἄκρον τῆς Γερμανίας καὶ χωρίζει τὴν Βαλτικὴν ἀπὸ
τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, καὶ ἐκ τῶν νήσων Σηλανδίας, Φυνίας
καὶ πολλῶν μικροτέρων, αἵτινες ἀπεσπάρσθησάν ποτε ἐκ τῆς Ἰουτ-
λανδίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, καὶ ἐκ τῆς ἀπωτάτης Ἰσλαν-
δίας καὶ τῶν Φεροῶν νήσων.

Τοιοῦτον δ' ὂν τὸ βασίλειον ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ
Σκαγεράκου πορθμοῦ, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ
Σούνδου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου καὶ πρὸς
Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

§. 2. Θάλασσα, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Δύο θάλασσαι περιβάλλουσι τὴν Δανίαν ἡ Γερμανικὴ ἐκ δυ-
σμῶν καὶ ἡ Βαλτικὴ ἐξ ἀνατολῶν. Κόλποι δὲ σχηματιζόμενοι
ἐκ τῶν θαλασσῶν ἐν τῇ παραλίᾳ εἶναι 1) ὁ Λύμιος, χωρίζων τὸ
βόρειον μέρος τῆς Ἰουτλανδίας, 2) ὁ τοῦ Μιδσουνδου ἐν τῇ βο-
ρείᾳ παραλίᾳ τῆς Ἰουτλανδίας, 3) ὁ Ἐβελτόφιος ἐν τῇ ἀνατο-
λικῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου 4) ὁ τῆς Βείλλης ἐν τῇ ΝΑ. πα-
ραλίᾳ 5) ὁ τῆς Ἰσθς ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τῆς Σηλανδίας καὶ 6)
ὁ τῆς Αάμμης δυτικῶς τοῦ προηγουμένου. Πορθμοὶ δὲ ἐπισημό-
τεροι εἶναι 1) ὁ Σκαγεράκης μεταξὺ τῆς Ἰουτλανδίας καὶ τῆς
Νορβηγίας, 2) ὁ Κατεγάτης μεταξὺ τῆς Ἰουτλανδίας καὶ Σουη-
δίας, 3) ὁ μέγας Βέλτης μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ Φυνίας, 4) ὁ
μικρὸς Βέλτης μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ τοῦ Σλεσβίκου, 5) ὁ
τοῦ Σούνδου μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας καὶ 6) ὁ τῆς
Γιλδβέργης μεταξὺ τῆς Λααλάνδης καὶ τῆς Φαλστέρης νήσου.
Λιμένες δὲ ἐπισημότεροι εἶναι ὁ τῆς Κοπενάγης, τῆς Ἀαρόνης,
τῆς Ἀαλβόργης καὶ τῆς Ἐλαιγγόρης.

§. 3. Ὅρη, ποταμοί, λίμναι καὶ χερσόνησοι.

Ἡ Δανία εἶναι ἐν μέρει μὲν πεδινή, ἐν μέρει δὲ λοφώδης χώ-
ρα καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει ὄρη, ὡς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη,

πλήν τῆς Ἰσλανδίας, τῆς ὁποίας κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινῆς οὐ-
σης, ἐπισημότερον ὅρος εἶναι τὸ Ἡφαίστειον Ἑκλα ἔχον ὕψος 5,
200' ποδῶν καὶ ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ ἀνυψούμενον.

Ποταμούς δὲ ἔχει ἡ Δανία πολλοὺς μὲν, ἀλλὰ μικροὺς, τῶν ὁ-
ποίων ἐπισημότεροι εἶναι ὁ μεθόριος Ἀλβις, ὅστις ὡς ἀνήκων εἰς
τὴν Γερμανίαν περιεγράφῃ ἤδη ἐκεῖ, καὶ ὁ Ἐϊδερος διαβρέχων τὸ
Σλέσβικον, ὅστις διὰ διώρυγος συνάπτει τὴν Γερμανικὴν μετὰ
τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Λίμνας δὲ πολλὰς μικρὰς καὶ μεσογαίους
ἔχει ἡ Δανία, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Ῥατσεβούργη ἐν Λαου-
εμβούργῳ καὶ ἡ Πλοϊνερος ἡ θυτικὴ λίμνη ἐν Ὀλστεϊνῳ, αἵτινες
πρότερον ἀνήκον εἰς τὴν Δανίαν. Καὶ χερσονήσους δύο ἔχει, τὴν
τῆς βορείου Ἰουτλανδίας καὶ τὴν ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ αὐτῆς
σχηματιζομένην.

6) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Δανίας συνιστάμενον ἐκ τῆς ἰδίως Δανίας ἐκ
τῶν Δανικῶν νήσων, ἐκ τῶν ἐπικτήτων νήσων καὶ ἐκ τῶν ἀ-
ποικιῶν, περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα μέρη.

1) Τὴν χερσονήσον Ἰουτλανδίαν ἔχουσαν ἑκτασιν 460 □, κα-
τοίκους 800,000.

2) Τὴν Σηλανδίαν νῆσον μετὰ τῶν παρακειμένων ἔχουσαν ἑκ-
τασιν 150 □, κατ. 700,000.

3) Τὴν Φυνίαν μετὰ τῶν παρακειμένων, ἔχουσαν ἑκτασιν 65
□, κατ. 250,000.

4) Τὴν Λααλάνδην μετὰ τῶν παρακειμένων, ἔχουσαν ἑκτασιν
30 □, κατ. 100,000.

5) Τὰς Φερόας 25 τὸν ἀριθμὸν, ἐχούσας ἑκτ. 25 □, κατ.
10,000.

6) Τὴν Ἰσλανδίαν νῆσον ἔχουσα. ἑκτ. 1870 □, κατ. 80,000.

7) Καὶ τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας ἐχούσας ἑκτασιν 2200 □,
κατ. 60,000.

Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἰουτλανδία διαιρεῖται ἱστορικῶς μὲν εἰς 4 τμήματα, διοικητικῶς δὲ εἰς 10. Αἱ δὲ Δανικαὶ νῆσοι, ἱστορικῶς μὲν εἰς 3, διοικητικῶς δὲ εἰς 9 τμήματα.

§. 2. Πόλεις τῆς Δανίας.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Δανίας περιέχει 70 πόλεις τὰς πλείστας μι-
κράς, τῶν ὁποίων 25 μὲν ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ, 45 δὲ ἐν ταῖς νή-
σοις. Τούτων δὲ μία καὶ μόνη ἡ πρωτεύουσα ἔχει ὑπὲρ τὰς 200,
000 κατοίκων, 7 δὲ ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων καὶ αἱ λοιπαὶ
ὀλιγώτερον τῶν 10,000 κατ. ἔχουσιν.

1) Η ΚΟΠΕΝΑΓΗ 240,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας Κοπε-
νάγη (ἥτοι ἐμπορικὸς λιμὴν), κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ
τῆς νήσου Σηλανδίας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ Σούνδου, ὅστις ἐνταῦθα
ἔχει πλάτος 4 μιλίων, καὶ ἐπὶ στενοῦ βραχίονος τῆς θαλάσσης,
χωρίζοντος αὐτὴν ἀπὸ τῆς παρακειμένης νήσου Ἀμαγέρης καὶ
σχηματίζοντος τὸν πολεμικὸν λιμένα, εἶναι ἡ μεγίστη, ὥραιο-
τάτη καὶ πλουσιωτάτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τοῦ βα-
σιλείου. Ἡ Κοπενάγη κατ' ἀρχὰς χωρίον ἀλιέων οὔσα καὶ ἀκο-
λούθως ἐμπορικὸς λιμὴν γενομένη, ἀπὸ τοῦ 1443 ἀνεδείχθη πρω-
τεύουσα τοῦ κράτους καὶ ὡς τοιαύτη, κειμένη ἐν ὀμαλῷ τόπῳ
κυκλικῶς καὶ ἔχουσα περίμετρον 1 γαλ. μιλίου, διαιρεῖται εἰς 3
τμήματα, ἥτοι τὴν παλαιὰν πόλιν, κατέχουσιν τὸ δυτικὸν μέ-
ρος, τὴν νέαν πόλιν ἢ Φρειδεरिकούπολιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸν
Χριστιάνειον λιμένα, τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο πρῶτα κεῖνται ἐπὶ
τῆς Σηλάνδης, τὸ δὲ τρίτον ἐπὶ τῆς Ἀμαγέρης νήσου, καὶ περιέ-
χει διοικητικῶς 20 συνοικίας, 400 περίπου μεγάλας καὶ μικράς
ὁδοὺς, 30 πλατείας καὶ ἀγορὰς καὶ 8,000 οἰκίας μεγάλας.

Ἡ Κοπενάγη εἶναι τὸ κέντρον οὐ μόνον τῆς πολιτικῆς δυνά-
μεως τοῦ βασιλείου, ἀλλὰ καὶ τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς
καὶ ἐπιστημονικῆς, καὶ ἐν γένει τόσον πλουσία εἶναι κατὰ πάν-

τα ὥστε συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ πᾶσαν τὴν Δανίαν ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ Παρίσιοι τὴν Γαλλίαν. Ὅθεν δικαίως λέγουσιν ὅτι ἡ Κοπενάγη εἶναι ἡ Δανία, διότι αὕτη ἔχει πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, πλείστας ἐκκλησίας, ἀκμαῖον πανεπιστήμιον, μεγάλας βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖα, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, θέατρα, πλείστα ἐκπαιδευτήρια καὶ πολυάριθμα φιλανθρωπικά, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια ἀναδεικνύουσιν αὐτὴν ὡς μίαν τῶν μεγάλων καὶ ὡραιότητων πρωτεύουσῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης.

2) Ἡ Ὁδένση (20,000) πρωτεύουσα καὶ ἐπισημοτάτη πόλις τῆς νήσου Φυνίας, κειμένη ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ αὐτῆς, εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Δανίας, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα λαμπρὸν μητροπολιτικὸν ναὸν, ἀνάκτορα, γυμνάσιον καὶ βιβλιοθήκην μεγάλην.

3) Ἡ Ἀκρούνη (18,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας, εἶναι βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα.

4) Ἡ Ἰλλεροῖδη (18,000) κειμένη ἐν Σηλανδίᾳ ἐν τῷ νομῷ τοῦ Φρειδεरिकοβούργου παρά τινι λίμνῃ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἐντὸς νησιδίου τῆς λίμνης κείμενα ἀνάκτορα τοῦ Φρειδεरिकοβούργου καὶ τὴν πολυτελεστάτην ἐκκλησίαν.

5) Ἡ Ῥανδέρση (15,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἰουτλανδίας, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα περίφημα βιομηχανικὰ καταστήματα χειροκτίων.

6) Ἡ Ἐλσιγγόρη (12,000) κειμένη πρὸς Β. τῆς Κοπενάγης ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς νήσου Σηλανδίας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ Σούνδου, ὅστις ἔχει ἐνταῦθα πλάτος $1\frac{1}{2}$ μιλίου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἔχουσα λουτρά καλὰ καὶ φρούριον καλούμενον Κρονεμποῦργον.

7) Ἡ Ἀλβόργη (12,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ ἐπίσημον βιβλιοθήκην.

8) Ἡ Ὁρσένση (12,000) δευτερεύουσα πόλις τοῦ νομοῦ τῆς

Ἰαρουήνης, κειμένη ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς.

§. 3. Νῆσοι τῆς Δανίας ἐπίκτητοι.

α') Αἱ Φερόαι ἔκτ. 24 □.

Κατ. 10,000.

Αὗται κείμεναι πρὸς βορρᾶν τῆς Σκωτίας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ ἀνεκαλύφθησαν κατὰ πρῶτον τῷ 861 ὑπὸ πειρατῶν Νορμανδῶν καὶ τῷ 1000 κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Νορβηγίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Δανίας. Τῶν 25 φεροῶν νήσων, πασσῶν ὄρεινῶν καὶ πετρωδῶν 17 μόνον κατοικοῦνται, αἱ δὲ λοιπαὶ 8 μένουσιν ἀκατοίκητοι. Ἡ δὲ ἐπισημοτέρα αὐτῶν Στρομόη, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Θορσχαύνην μετὰ 1,000 κατοίκων.

6) Ἡ Ἰσλανδία ἔκτ. 1870 □.

Κατ. 80,000.

Ἡ ἀπωτάτη νῆσος τῆς Εὐρώπης Ἰσλανδία κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἀνεκαλύφθη τῷ 874 ὑπὸ τῶν Νορβεγῶν καὶ κατοικήθη, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆχθη ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα· τῷ δὲ 1380 περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Δανῶν. Αὕτη διατέμενεται ὑπὸ ἥραιστέων ὄρέων, τῶν ὁποίων ἐπισημότερον εἶναι ἡ Ἑκλα, ἔχει κλίμα ὠκεάνειον, ὑγρὸν καὶ νεφελῶδες καὶ κατοικεῖται ὑπὸ ἀνθρώπων ἡθικωτάτων, πιστευόντων ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν εἶναι ἡ εὐδαιμονεστέρα τοῦ κόσμου. Ἐπισημοτέρα δὲ πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ Ῥεικιαβίκη μετὰ 1,500 κατοίκων, ἐν ᾗ ἐδρεύει ὁ νομάρχης καὶ ἐπίσκοπος.

Περὶ δὲ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀποικιῶν τῆς Δανίας, ἐκεῖ γενήσεται λόγος.

§. 4. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Δανίας κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ νήσων συνεσταμένης, εἶναι ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες, ἀλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος τῶν μὲν νήσων εἶναι εὐφορώτατον καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον, τῆς δὲ χερσονήσου Ίουτλανδίας καὶ Φυνίας ἀμμώδες ὄν, μᾶλλον τῇ κτηνοτροφίᾳ εἶναι εὐνοϊκὸν ἢ τῇ γεωργίᾳ ἐπιτήδειον. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι δημητριακοὶ καρποί, λίνον, κánaβις, γεώμηλα, καπνὸς κλ. ἢ κτηνοτροφία, ἀλιεῖα καὶ ναυτιλία εἶναι λίαν προηγμένα.

§. 5. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ κάλλιστα προϊόντα τῆς ὁποίας εἶναι τὰ Δανικὰ δέρματα καὶ τὰ Δανικὰ χειρόκτια· τὸ δὲ ἐμπόριον εἶναι ἀκμαιότατον, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς 25,000,000 ταλ. ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 13,000,000 ταλ. καὶ ἡ συγκοινωνία γίνεται διὰ 3,000 μεγάλων πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων, διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 1,000 κιλometrων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων, 2,000 κιλometrων ἑκτασιν ἐχόντων.

§. 6. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 28,000,000 Δανικὰ τάληρα, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 25,000,000 ταλ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 120,000,000 ταλ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 40,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὑπερδιπλασιάζεται καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις συνίσταται ἐξ 64 πολεμικῶν πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων μετὰ 250 πυροβόλων.

§. 7. Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Δανίας εἶναι πάντες Δανοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν φυλὴν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν Χριστιανοὶ πλὴν ὀλίγων Ἰουδαίων πρεσβεύοντες τὸ δόγμα τῶν Διαμαρτυρομένων, ἐξαίρεσις ὀλίγων Καθολικῶν. Ἡ δὲ γλώσσα αὐτῶν εἶναι κλάδος τῆς Σκανδιναυϊκῆς, διαιρουμένη εἰς τρεῖς διαλέκτους. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Δανίας εἶναι συνταγματικὸν ἀπὸ τοῦ 1866 μετὰ δύο Βουλῶν, ὧν ἡ μὲν Γερουσία συνίσταται ἐξ 66 μελῶν, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 135 μελῶν. Βασιλεὺς δὲ αὐτῆς εἶναι Χριστιανὸς ὁ 6^{ος} γεννηθεὶς τῷ 1818 καὶ βασιλεύων ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ βασίλισσα ἡ Λουΐζα· ἀμφότεροι γονεῖς τοῦ βασιλέως ἡμῶν Γεωργίου.

§. 8. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Δανία δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν μᾶλλον προωδευμένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 3,000 δημοτικὰ σχολεῖα, μετὰ 300,000 μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 30 ἀνώτερα σχολεῖα, πολυάριθμα πραγματικὰ καὶ τεχνικὰ καὶ 8 διδασκαλεῖα καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐν πανεπιστήμιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ πολλάς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, ἀσχολουμένας εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Έκτασ. 400,000 □ σχεδόν. Κάτοικ.
87,000,000.

Ἡ Ῥωσσικὴ αὐτοκρατορία εἶναι κράτος μέγιστον, περιλαμβάνον πᾶσαν τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια ἀποτελεῖ τὸ $\frac{1}{6}$ ὅλης τῆς ξηρᾶς τῆς γῆς, δὲν ἔχει ὅμως ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοσούτους κατοίκους. Διότι ἐν ᾧ τὸ Ἀγγλικὸν κράτος περιλαμβάνον ἴσην ἑκτασιν ἔχει τὸ $\frac{1}{6}$ τῶν κατοίκων τῆς γῆς, τὸ Ῥωσσικὸν κράτος μόλις τὸ $\frac{1}{18}$ τῶν κατοίκων τῆς γῆς περιέχει. Καὶ ἡ Σινικὴ αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία τὸ ἥμισυ τῆς ἐκτάσεως τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους περιλαμβάνει, ἔχει ὑπὲρ τοὺς πενταπλασίους κατοίκους τοῦ Ῥωσσικοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ μέγιστον τοῦτο κράτος περιλαμβάνει ἑξ τμήματα τὰ ἐξῆς.

1) Τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 90,000 □ καὶ κατ. 66,000,000.

2) Τὴν Πολωνίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 2,400 □ καὶ κατοίκους 6, 100,000.

3) Τὴν Φινλανδίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 5,800 □ καὶ κατοίκους 2,000,000 σχεδόν.

4) Τὴν Καυκασίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 8,200 □ καὶ κατοίκους 5,000,000 σχεδόν.

5) Τὴν Σιβηρίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 230,000 □ καὶ κατοίκους 4,000,000 σχεδόν.

6) Τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 60,000 □ καὶ κατοίκους 4,000,000.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Έκτ. 98,500 □. Κάτ. 74,000,000.

Ίστορικὴ ἔποψις.

Ἡ σημερινὴ Ῥωσσία τὸ πάλαι κατοικεῖτο ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων βαρβάρων ἔθνων, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ Σκύθαι καὶ Σαρμάται· τὸ δὲ πρῶτον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἰδρύθη οὐχὶ ὑπὸ Σλαύων ἀλλὰ ὑπὸ Γερμανῶν μεταναστῶν, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ «Ῥῶσσοι» δὲν εἶναι Σλαυϊκόν, ἀλλὰ Φιννικόν, διὰ τοῦ ὁποίου τοὺς Νορμανδοὺς τῆς Σουηδίας ἐκάλουν οἱ Φίννιοι. Ἀρχηγέτης δὲ καὶ ἰδρυτὴς τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους εἶναι ὁ Νορμανδὸς Ῥουρίκος, ὅστις τῷ 862 ἱδρυσεν τὸ μικρὸν κράτος αὐτοῦ ἐν Νοβογροδόφ, τὸ ὅποιον μετ' οὐ πολὺ ἐμεγεθύνθη διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν μικρῶν κρατῶν τῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν του καὶ νέα ἔδρα αὐτοῦ ἐγένετο τὸ Κίεβον καὶ ἀκολούθως ἡ Μόσχα.

Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ 10ο αἰῶνος ἐπὶ Βλαδιμήρου ἀπογόνου τοῦ Ῥουρίκου εἰσῆλθῃς Χριστιανισμὸς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸ νέον κράτος, τοῦ ὁποίου τὴν πρόοδον ἀνεχαίτισεν ἡ εἰσβολὴ τῶν Μογγόλων κατὰ τὸν 13ο αἰῶνα καὶ ἡ κυριαρχία αὐτῶν ἐπὶ δύο αἰῶνας, ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν ὁποίων ἀπήλλαξε τὸ κράτος ὁ Βασιλειάδης ἡγεμὼν τῆς Μόσχας κατὰ τὸ 1480. Ἀπὸ δὲ τῆς δυναστείας τοῦ οἴκου Ῥωμανῶν (1613) καὶ ἰδίως διὰ τοῦ μεγάλου Πέτρου (1689—1725), ὅστις διεξήγαγεν εὐτυχῇ πόλεμον κατὰ τῆς Σουηδίας, ἐπεξέτεινε τὸ κράτος εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ἱδρυσεν τὴν Πετρούπολιν, καὶ προήγαγε τὸ ἐμπόριον, ἀνυψώθη ἡ Ῥωσσία εἰς μεγάλην Εὐρωπαϊκὴν δύναμιν. Τὸ δὲ ἔργον τοῦ Μεγάλου Πέτρου ἐξηκολούθησαν ἐπιτυχῶς οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνα 6' (1762—1796), ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ α' καὶ Νικόλαος ὁ α', ἐπὶ τῶν ὁποίων μεγάλως ἐπηρεύηθη τὸ κράτος ἐκ τῆς διανομῆς τῆς Πολωνίας (1772, 1793 καὶ 1795) καὶ τῆς Τουρκίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐπωφελέθη ὁ νῦν αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος 6' διὰ τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου.

α') Φυσική κατάσταση.

§. 1. Ὅρια καὶ θέσεις.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία κατέχουσα τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην καὶ μέγα μέρος τῆς βορείου ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῶν Οὐραλίων ὄρεων, τὰ ὅποια χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ῥωμουνίας, Αὐстро-ουγγαρικῆς αὐτοκρατορίας, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Σουηδίας.

§. 2. Ὠκεανοί, θάλασσαι, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Ἡ ἐν Εὐρώπῃ Ῥωσσία ἓνα μόνον ὠκεανὸν ἔχει, τὸν βόρειον παγωμένον περιβάλλοντα αὐτὴν ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς. Θαλάσσης δὲ ἔχει 4. 1) τὴν Λευκὴν θάλασσαν σχηματιζομένην ἐκ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ αὐτῆς, 2) τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μεταξὺ τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, 3) τὴν Μαύρην θάλασσαν σχηματιζομένην ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ καὶ ἐνουμένην μετὰ τῆς Μεσογείου καὶ 4) τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν σχηματιζομένην ἐκ τῆς Μαύρης θαλάσσης.

Τῶν δὲ κόλπων αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶναι 1) ὁ Βοθνικὸς κόλπος μεταξὺ τῆς Σουηδίας καὶ Ῥωσσίας ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ, 2) ὁ Φιννικὸς μεταξὺ τῆς Φιννίας καὶ Ἑσθλανδίας, εἰσδύων μέχρι τῆς Πετροπόλεως, 3) ὁ τῆς Ῥίγας πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου εἰσδύων μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως, 4) ὁ μεταξὺ Ὀδησσοῦ καὶ Χερσῶνος σχηματιζόμενος ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσσῃ, 5) ὁ τῆς Ὀνέγας ἐν τῇ λευκῇ θαλάσσῃ πρὸς βορρᾶν, 6) ὁ τοῦ Δούνα πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου, 7) ὁ πρὸς ἄρκτον τούτου σχηματιζόμενος, 8) ὁ τῆς Τσεσκατίας βορειότερον τοῦ προηγουμένου, 9) καὶ ὁ τοῦ Πεσχόρα ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ.

Λιμένες δὲ ἐπισημότεροι εἶναι, ὁ τῆς Κρονστάτης πολεμικός καὶ ὁ τῆς Πετροπόλεως, ὁ τῆς 'Ρίγας ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ, ὁ τῆς 'Οδησσοῦ, ὁ τοῦ Νικολαϊέβου ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσῃ, ὁ τῆς Εὐπατορίας καὶ ὁ τῆς Σεβαστουπόλεως ἐν τῇ Κριμαϊκῇ χερσονήσῳ. Καὶ πορθμοὺς δύο ἔχει τὸν τοῦ Κερτσίου ἐν τῇ Κριμαϊκῇ χερσονήσῳ καὶ τὸν τοῦ Βαϊγατοίου ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ.

§. 3. Ὅρη, ἀκρωτήρια καὶ χερσόνησοι.

Τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς 'Ρωσσίας εἶναι·

1) Τὰ Οὐράλια ὄρη περιβάλλοντα τὴν 'Ρωσίαν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς καὶ χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς 'Ασίας, διαιροῦνται εἰς βόρεια, τὰ ὅποια εἶναι δασώδη καὶ ἔχουσιν ὕψος 3000', εἰς κεντρικά μεταλλοῦχα (σιδήρου, χαλκοῦ, ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ πλατίνης) ἔχοντα ὕψος 5500' καὶ εἰς νότια δασώδη, ἔχοντα ὕψος 6000' ποδῶν.

2) Τὰ Καυκάσια ἐκτεινόμενα μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ Μαύρης θαλάσσης καὶ περιβάλλοντα τὴν 'Ρωσίαν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς, ἔχουσιν ὕψος 18,000' ποδῶν.

3) Ὁ Ταῦρος ἐκτεινόμενος ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῆς Κριμαϊκῆς χερσονήσου, ἔχει ὕψος 6000' ποδῶν.

4) Τὰ Καρπάθια ἐκτεινόμενα ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ μεταξὺ τῆς 'Ρωσσίας καὶ Αὐστρο-ουγγαρίας καὶ διαιρούμενα εἰς μικρὰ καὶ μεγάλα Καρπάθια, ἔχουσιν ὕψος 7—8000' ποδῶν.

5) Τὰ Λαπωνικά ὄρη ἐκτεινόμενα ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ καὶ χωρίζοντα τὴν 'Ρωσίαν ἀπὸ τῆς Σουηδίας, ἔχουσιν ὕψος 4—5000' ποδῶν.

Τῶν δὲ ἀκρωτηρίων ἐπισημότερα εἶναι τὸ Κάνινον ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς βορείου χερσονήσου, τὸ τῆς Μοκαβίας ἐν τῇ Β. ἄκρᾳ αὐτῆς, τὸ Βορόνοφον ἐν τῇ Α. παραλίᾳ τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τὸ τῆς 'Ονέγας ἐν τῇ νοτιωτέρᾳ χερσονήσῳ, τὸ τῆς Χερσονήσου ἐν τῇ Ν. ἄκρᾳ τῆς Κριμαίας, τὸ Ταρκάνσκιον ἐν τῇ Δ. ἄκρᾳ αὐτῆς καὶ τὸ Αἰτόδωρον ἐν τῇ ΝΑ. ἄκρᾳ τῆς Κριμ. χερσονήσου. Καὶ τελευταῖον χερσονήσους ἔχει ἡ 'Ρωσία 4 1) τὴν τῆς Κόλας, 2)

τὴν Κανίνην, 3) τὴν τῆς Ὀνέγας πρὸς πρὸ Β. καὶ 4) τὴν Κριμαΐ-
κην πρὸς Ν.

§. 4. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Ἡ Ῥωσσία ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, ἐπισημότε-
ροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι·

1) Ὁ Πετσχόρας πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, ἐκβάλλει
εἰς τὸν Β. Π. ὠκεανόν.

2) Ὁ Δουίνας πηγάζων ἐκ τῶν λιμνῶν τῆς Β. Ῥωσσίας, ἐκ-
βάλλει εἰς τὴν Δευκὴν θάλασσαν.

3) Ὁ Νεύας πηγάζων ἐκ τῆς Λαδόγας λίμνης, ἐκβάλλει εἰς
τὴν Βελτικὴν παρὰ τὴν Πετρούπολιν.

4) Ὁ Δύνας πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων ἐκβάλλει εἰς
τὸν κόλπον τῆς Ῥίγας.

5) Ὁ Δὸν (Τάναις) πηγάζων ἐκ τινος λίμνης, ἐκβάλλει εἰς
τὴν Ἀζοφικὴν.

6) Ὁ Δνεϊστερος πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων ἐκβάλλει εἰς τὴν
Μαύρην θάλασσαν.

7) Ὁ Δνείπερος (Βορυσθένης) πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ἐκ-
βάλλει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν παρὰ τὴν Ὀδησσόν.

8) Ὁ Οὐράλης πηγάζων ἐκ τῶν ὁμωνύμων ὀρέων ἐκβάλλει
εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

9) Ὁ Βόλγας πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ἐκβάλλει εἰς τὴν
Κασπίαν θάλασσαν καὶ εἶναι ὁ μέγιστος τῆς Εὐρώπης ποταμός.

Πλὴν τῶν μεγάλων τούτων ποταμῶν ἡ Ῥωσσία ἔχει καὶ πολ-
λὰς διώρυγας συντελούσας εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων
καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ Ἀλεξάνδρειος διώρυξ συνδέουσα τοὺς ποταμούς Σέκναν
καὶ Σουχύναν μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Β. ὠκεα-
νοῦ κειμένους.

2) Ἡ τοῦ Ἰεπιφάνου εἰσέτι ἀτελὴς διαμένουσα μεταξὺ τῆς
Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

3) Ἡ Μαριανή συνδέουσα τὸν Βυτέγραν μετὰ τῆς Βιέλου λίμνης μεταξὺ τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

4) Ἡ τοῦ Βερσίνια συνδέουσα τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν μετὰ τοῦ Οὐλα μεταξὺ τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

5) Ἡ μεταξὺ τοῦ Βόλγα καὶ τοῦ Νεά ποταμοῦ.

Ἡ Ῥωσσία ἔχει πλείστας (1520) λίμνας μικρὰς καὶ μεγάλας, αἱ μέγισται τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ὀνέγα σχηματιζομένη πρὸς νότον τῆς Λευκῆς θαλάσσης, ἔχει μῆκος 80 γ. μιλίων, πλάτος δὲ 12 καὶ ἐμβαδὸν 230 □.

2) Ἡ Λαδόγα κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Πετροπούλεως, ἔχει μῆκος μὲν 27 γ. μιλίων, πλάτος δὲ 49 καὶ ἐμβαδὸν 337 □. καὶ εἶναι ἡ μεγίστη πασῶν.

3) Ἡ Ἰλμενος κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης, ἔχει μῆκος μὲν ἑξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 3 γ. μιλίων, πλάτος δὲ ἑξ ἄρκτου πρὸς νότον 5 καὶ ἐμβαδὸν 46 □.

4) Ἡ Πέϊπος κειμένη πρὸς νότον τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, ἔχει ἐμβαδὸν 63 □.

5) Ἡ Σάϊμα λίμνη κειμένη πρὸς λ. τῆς Πετροπούλεως, ἔχει ἐμβαδὸν 75 □ διατεταγμένη ὑπὸ πολλῶν μικρῶν καὶ μεγάλων νήσων.

6.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ διαίρεσις.

Ἡ μὲν Ῥωσσικὴ αὐτοκρατορία διαιρεῖται εἰς πολλὰ Κυβερνεῖα, τὰ ὅποια λαμβάνουσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐκ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων.

Ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία ἱστορικῶς μὲν διαιρεῖται εἰς τρία κράτη 1) εἰς τὴν κυρίως Ῥωσσίαν, 2) εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ 3) εἰς τὴν Φιννίαν, διοικητικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 9 μεγάλα τμήματα ὑποδιαιρούμενα εἰς 68 Κυβερνεῖα, ὀνομαζόμενα ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν πρωτευουσῶν πόλεων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὰ δὲ 9 μεγάλα τμήματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα

- 1) Ἡ Ἰγγερμανία ἔχουσα ἔκτασιν 980 □ κατ. 1,400,000.
- 2) Αἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι ἔχουσαι ἔκτασιν 1,720 □ κατοί-
κους 2,000,000.
- 3) Ἡ Φιννία ἔχουσα ἔκτασιν 6,800 □ κατ. 2,000,000.
- 4) Ἡ Πολωνία ἔχουσα ἔκτασιν 2,320 □ κατ. 6,600,000.
- 5) Ἡ δυτικὴ Ῥωσσία ἔχουσα ἔκτασιν 7,630 □ κατοίκους 9,
500,000.
- 6) Ἡ μεγάλη Ῥωσσία ἔχουσα ἔκτασιν 40,000 □ κατοίκους
23,000,000.
- 7) Ἡ ἀνατολικὴ Ῥωσσία ἔχουσα ἔκτασιν 26,000 □ κατοί-
κους 15,000,000.
- 8) Ἡ μικρὰ Ῥωσσία ἔχουσα ἔκτασιν 4,000 □ κατοίκους 7,
400,000.
- 9) Ἡ μεσημβρινὴ Ῥωσσία ἔχουσα ἔκτασιν 7,200 □ κατοί-
κους 5,500,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία παραβαλλομένη πρὸς τὰ λοιπὰ μεγάλα καὶ μικρὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἔχει ὀλιγωτέρας μεγάλας καὶ μικρὰς πόλεις. Διότι τῶν 2,680 πόλεων καὶ πολισμάτων ἐχόντων 8 ἑκατομ. κατοίκων μόλις 60 περίπου ἀριθμεῖ ἐχούσας ὑπὲρ τὰς 20 χιλ. κατοίκων, πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἔχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 20 χιλ. κατοίκων. Ἐξ ὧν δὲ 3 μόνον ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 300 χιλιάδας, 4 δὲ ἔλασσον τῶν 200 χιλ. 10 ὑπὲρ τὰς 50 χιλ. καὶ 40 ἀπὸ 50—20 χιλ. κατοίκων.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται ὅτι τρεῖς μόνον πόλεις, ἡ Πετρούπολις, ἡ Μόσχα καὶ ἡ Βαρσοβία ἔχουσαι ἀπὸ 700,—300,000 κατοίκων δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν.

1) Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ 700,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πρωτεύουσα καὶ ἡ πρώτη καθέδρα τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους Πετρούπολις κειμένη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Κυβερνείῳ ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Νεῦα ποταμοῦ εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον καὶ ἀπέχουσα τῆς μὲν Μόσχας 97 γ. μίλια, τοῦ δὲ Βερολίνου 217 γ. μίλια, ἐκτίσθη τῇ 16 Μαΐου τοῦ 1703 ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου, ὀλίγον πρότερον ἀποσπάσαντος τὸν τόπον τοῦτον ἀπὸ τοὺς Σουηδοὺς καὶ διανοομένου νὰ ἰδρῦσῃ ἐπ' αὐτοῦ φρουρίον ὀχυρὸν πρὸς ἄμυναν κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων Σουηδῶν. Ἐπειδὴ ὁμως πολλοὶ τῶν οἰκοδομούντων τὸ φρούριον ἐγκατεστάθησαν ἐνταῦθα, ὁ μέγας Πέτρος μεταβαλὼν γνώμην ἀπεφάσισε πρὸς τῷ φρουρίῳ νὰ ἰδρῦσῃ πόλιν μεγάλην χωρὶς νὰ προΐδῃ ὅτι αὕτη ἔμελλέ ποτε νὰ ἀφαρπάσῃ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν δόξαν τῆς ἀρχικῆς πρωτεύουσας Μόσχας καὶ νὰ κατασταθῇ οἷα πράγματι ἐγένετο. Οὕτω κτισθεῖσα ἡ Πετρούπολις καὶ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ κατακοσμηθεῖσα πολυτρόπως, ἀνακηρύχθη πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῷ 1755 καὶ ἔδρα τῶν Τσάρων, οἵτινες ἀνέδειξαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι τῆς σήμερον μίαν τῶν ὀραιωτάτων πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης. Ἡ Πετρούπολις διαρρέομένη ὑπὸ τῶν βραχιόνων τοῦ Νεῦα καὶ ὑπὸ πολλῶν διωρύχων ἔχει περίμετρον 4 γ. μιλίων καὶ διάμετρον ἐκ Β. πρὸς Μ. καὶ ἐξ Α. πρὸς Δ. 2 σχεδὸν γ. μιλίων καὶ διακρίνεται τῶν λοιπῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν μεγάλην ἑκτασιν, λογιζομένην εἰς 50 □ βέρστια ἢ εἰς ἓν Γερμανικὸν □ μίλιον, κατὰ τὴν εὐρύτητα τῶν ὁδῶν, ἔχουσῶν πλάτος ἀπὸ 120—42' ποδῶν, κατὰ τὸ μέγεθος τῶν πολυαριθμῶν πλατειῶν καὶ κατὰ τὴν πληθὺν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν πολυτελεστάτων ἀνακτόρων καὶ μεγάλων οἰκοδομημάτων, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα εἶναι ξύλινα.

Ἡ πόλις κειμένη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νεῦα καὶ μάλιστα τὸ κάλλιστον αὐτῆς μέρος ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς καὶ ἐπὶ τῶν νήσων αὐτοῦ, εἶναι διηρημένη εἰς 20 μεγάλα τμήματα, ὑποδιαιρούμενα εἰς πολυαριθμούς συνοικίας, καὶ ἔχει 20 χιλιάδ. *περίπου οἰκίας, πολλὰς καὶ τερπνὰς ἐπαύλεις, 200 περίπου γεφύρας λι-

θίνας, 60 μεγάλας ἐκκλησίας καὶ 200 μικράς, φρούριον καὶ ἀκρόπολιν ἐν μιᾷ τῶν νήσων, πολλὰ θέατρα, ἐν οἷς διαπρέπει τὸ Ἀλεξάνδρειον, καὶ πλεῖστα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα· τῶν δὲ ἀνακτόρων καὶ ἀξιοθεάτων οἰκοδομημάτων ἐπισημότερα εἶναι τὸ μαρμαρίνον παλάτιον, τὸ χειμερινὸν παλάτιον, ἐν ᾧ κατὰ τὸ πλεῖστον οἰκεῖ ὁ αὐτοκράτωρ, τὸ νέον παλάτιον ἢ Ταυρικόν, ἡ θερινὴ αὐτοκρατορικὴ ἑπαυλις ἢ τὸ αὐτοκρατορικὸν χωρίον (Τσάρσκο-σελο), τὸ ναυαρχεῖον, τὸ πανεπιστήμιον μετὰ 5,000 μαθητῶν, ἡ αὐτοκρατορικὴ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἀκαδημία τῶν ὁραίων τεχνῶν, ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη, τὸ χρηματιστήριον, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰσαάκ, ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου, τὸ μοναστήριον τοῦ Νέβσκη μετὰ 4 ἐκκλησιῶν, ἐν ᾧ οἰκεῖ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ μέγιστος ξφίππος ἀνδριάς τοῦ μεγάλου Πέτρου, ἡ ὑψηλὴ μονόλιθος στήλη τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ μεγίστη λιθίνη γέφυρα, ἡ πλατεῖα τοῦ μεγάλου Πέτρου, ἡ τῶν ἀνακτόρων, ἡ τοῦ ναυαρχείου, ἡ τοῦ Ἰσαάκ, τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως καὶ πλεῖστα ἄλλα οἰκοδομήματα, τὰ ὅποια ἀναδεικνύουσι τὴν Πετρούπολιν ὡραιότατην πρωτεύουσαν καὶ ἀληθῆ Καίσαρούπολιν τῆς Ῥωσσίας καὶ Εὐρώπης.

2) Η ΜΟΣΧΑ 620,000 κατ.

Ἡ ἀρχαία καὶ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους, νῦν δὲ ἡ δευτέρα καθέδρα τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ ἐπίσημος πόλις, ἐν ᾗ ζέφονται οὔτοι, Μόσχα, κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τῶν ποταμῶν Μόσχα, Ῥιγλίνα καὶ Ἰώσα ἐν λοφώδει καὶ εὐφοροτάτῃ πεδιάδι καὶ 97 γ. μίλια ἀπέχουσα τῆς Πετροπόλεως, εἶναι μία τῶν ἐπισημοτάτων πόλεων, οὐ μόνον κατὰ τὸ μέγεθος, τὸν πληθυσμόν, τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀκμὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν συμβάντων τοῦ 1812 ἀπέκλινσε παγκόσμιον ἱστορικὴν σημασίαν.

Ἡ Μόσχα κτισθεῖσα τῷ 1147 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Γεωργίου Βλαδιμίρου Δολγορούκιου καὶ καταστραφεῖσα τῷ 1176 καὶ τῷ 1237 ὑπὸ τῶν Τατάρων, ἀνωικοδομήθη πάλιν καὶ τῷ 1328 ἐγί-

νετο ἡ καθέδρα τῶν ἡγεμόνων καὶ ὡς τοιαύτη κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους αἰῶνας ἀπὸ τοῦ ιδ' μέχρι τοῦ 1812 τρίς ἐπυρπολήθη καὶ αὖθις ἀνωκοδομήθη καὶ ὅτε ὁ Ναπολεὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰσῆλθεν, ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐπυρπολήθη, ὅτε κατεστράφησαν 40,000 Γάλλοι.

Ἐκτοτε δὲ ἀνεγερθεῖσα λαμπροτέρα, φέρει χαρακτῆρα Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς πόλεως καὶ τοσοῦτον ὠχυρώθη καὶ κατεκοσμήθη, ὥστε εὐλόγως δύναται νὰ ὀνομασθῇ πόλις παλατιῶν, φρουρίων, ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων καὶ βιομηχανικῶς καὶ ἐμπορικῶς τοσοῦτον προήχθη, μέγιστον ἐμπόριον ἐνεργοῦσα μεθ' ὅλου τοῦ κράτους, μετὰ τῶν Παρισίων, τῆς Μασσαλίας, τοῦ Λονδίνου, τοῦ Ἀμβούργου τῆς Λειψίας, τῆς Βιέννης, τῆς ἐν Ἀσίᾳ Τεχεράνης, Βουχάρας καὶ Πεκίνου καὶ τοσοῦτον πλοῦτον συνεσώρευσεν, ὥστε πράγματι ἐγένετο ἡ πλουσιωτάτη πόλις τῆς Ῥωσίας.

Τοιαύτη οὖσα ἡ Μόσχα ἔχει περίμετρον 64 □ βερστίων, 25 θύρας, 3 ἀεροπόλεις, 6 λαμπρὰ προάστεια, 18,000 οἰκίας, 60 γεφύρας, 400 ὁδοὺς, 400 μεγάλας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, 1600 μικράς, 30 αὐτοκρατορικὰ καὶ ἡγεμονικὰ παλάτια, 540 ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια μεγάλα οἰκοδομήματα, μέγιστον πανεπιστήμιον μετὰ μεγάλης βιβλιοθήκης, μουσεῖα, ἀκαδημίας, ἀστεροσκοπεῖον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ πλεῖστα ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια παριστῶσι τὴν πόλιν ὡς σύμπλεγμα πολλῶν πόλεων, ἤτοι ὡς πολὺπολιν, ὅπως ἡ Ῥωσσία εἶναι σύμπλεγμα πολλῶν κρατῶν.

3) Η ΒΑΡΣΟΒΙΑ 320,000 κατ.

Ἡ καθέδρα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Πολωνίας καὶ νῦν πρωτεύουσα τῶν Ῥωσικῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ὁμωνύμου Κυβερνεῖου καὶ τρίτη πόλις τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν Βαρσοβία κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐῆστουῖλα ποταμοῦ καὶ διὰ μεγάλης λιθίνης γεφύρας συνδεομένη μετὰ τοῦ ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ

κειμένου μεγάλου προαστείου τῆς Πράγας, ἔχει μεγάλην ἔκτασιν 4 γ. μιλίων καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ λαμπρῶν κήπων μεγάλων πλατειῶν, τειχῶν καὶ τάφων, εἶναι μία τῶν ὠραιωτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης, διαιρουμένη εἰς παλαιὰν πόλιν, εἰς νέαν πόλιν καὶ εἰς πολλὰ καὶ λαμπρὰ προάστεια.

Ἡ Βαρσοβία κατὰ πρῶτον ἀναφερομένη ἀπὸ τοῦ 1224, εἰσῆλθῃ τῷ 1339 καὶ ἐγένετο καθέδρα τῶν δουκῶν τῆς Μασσβίας καὶ βραδύτερον (1550) τῶν βασιλέων Σιγισμούνδου β' καὶ τοῦ Σιγισμούνδου γ' (1609), ὅστις ἐπισήμως ἀνεκήρυξεν αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας. Ἀκολούθως δὲ ἀλληλοδιαδόχως περιπεσοῦσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Σουηδῶν, τῶν Σαξόνων, τῶν Ῥώσων, Πρώσων καὶ Γάλλων κατελήφθη ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν Ῥώσων τῷ 1831 διὰ τοῦ στρατηγοῦ Πάσχεβιτς καὶ διαμένει ὑπὸ τὴν Ῥωσίαν.

Ἡ Βαρσοβία εἶναι λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ἔχει ἀκρόπολιν ὕψηλὴν ὀνομαζομένην Ἀλεξάνδρειον, μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα ἀνάκτορα, μεγάλας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια 80 περίπου, 400 ὁδοὺς, 30 πλατείας, 15 θύρας, μέγα πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, θέατρα, πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, πολυάριθμα καὶ διάφορα ἐκπαιδευτήρια καὶ πλεῖστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

Πόλεις Β'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσι 4 μόνον πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 200—90,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἐξῆς· ἡ Ὁδησσός, τὸ Κίσνεβον, ἡ Ῥίγα καὶ τὸ Κίεβον.

1) Η ΟΔΗΣΣΟΣ 190,000 κατ.

Ἡ ἐπισηματότερα ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Εὐξείνου πόντου Ὁδησσός κειμένη παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Δνειστέρου ποταμοῦ ἐν τῷ Κυβερνεῖῳ τῆς Χερσῶνος, ἰδρῦθη πλησίον τῆς ἀρχαίας Ὁδησσοῦ ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης β' τῷ 1794 καὶ μεγάλην

ἐπίδοσιν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ δουκὸς Ῥιχελιέως (1803 — 1814), ὃς περ εὐγνωμονοῦσα καὶ ἀνδριάντα ἔστησεν ἐν τῷ βουλευαρίῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ 1819 ἐκηρύχθη λιμὴν ἐλεύθερος καὶ τοῦτο συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς.

Ἡ πόλις ἔχουσα σχῆμα ἐπιμήκους τετραγώνου, εἶναι καλῶς ἐκτισμένη καὶ λίαν ὀχυρὰ ἐπὶ τοῦ λιμένος, χωροῦντος ὑπὲρ τὰ 300 πλοῖα καὶ ἔχει οἰκίας ὡραίας, ὁδοὺς εὐθείας καὶ κανονικὰς πλατείας μεγάλας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ ἐν τῇ παραλίᾳ κατάφυτος καὶ σύδενδρος χρησιμεύουσα εἰς περίπατον, κῆπον λαμπρότατον ἐν τῷ μέσῳ, ἐκκλησίας πολλὰς, μετὰ τῶν ὁποίων διακρίνεται ἡ τῆς μητροπόλεως, πολλὰ ἀνάκτορα, χρηματιστήριον, θέατρον, πανεπιστήμιον ἀπὸ τοῦ 1865, μουσεῖον ἀρχαιολογικόν, βοτανικὸν κῆπον, λύκειον, γυμνάσια, διάφορα σχολεῖα, πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα. Ἡ Ὀδησσὸς εἶναι πόλις τῶν ξένων, μετὰ τῶν ὁποίων τὴν ὑπεροχὴν ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες ἔμποροι, μέγα διενεργοῦντες ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς μεθ' ὧν τῶν ἐμπορικῶν πόλεων τοῦ κόσμου.

2) ΤΟ ΚΙΣΝΕΒΟΝ 440,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ῥωσικῆς ἐπαρχίας Βεσσαραβίας κειμένη παρὰ τὸν Δνεῖστερον ποταμὸν οὐχὶ μακρὰν τῆς Μολδαβίας, εἶναι ὡραία πόλις, μεγίστην πρόοδον λαβοῦσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἂφ' οὗ προσετέθη εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ ἔχει ἑκτασὶν μεγάλην 2 γ. μιλίων, λαμπροὺς κήπους, καλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἐκκλησίας, βιομηχανικὰ καταστήματα ὑπὲρ τὰ 300· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς συνίστανται ἐξ 20 διαφόρων ἐθνῶν, ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες καὶ πλείστοι Ἰουδαῖοι ἔχοντες εἰς χεῖρας τὸ ἐμπόριον.

3) Η ΡΙΓΑ 440,000 κατ.

Ἡ ὀχυρὰ πρωτεύουσα τοῦ Κυβερνείου τῆς Λιβονίας Ῥίγα κειμένη πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δύνα ποταμοῦ ἐν τῷ मुखῷ τοῦ ὁμώνυμου κόλπου εἶναι ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Βαλτικῆς

μετὰ τὴν Πετρούπολιν. Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα τῷ 1201 ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλδέρτου καὶ ἀλληλοδιαδόχως περιελθοῦσα εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Πολωνῶν καὶ τῶν Σουηδῶν κατεκτήθη ὑπὸ τῆς Ρωσσίας τῷ 1810, ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς ὁποίας διατελεῖ ἔκτοτε. Ἡ Ῥίγα λίαν ὀχυρὰ οὔσα ἐκ τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τριῶν προαστείων φέρει τύπον Γερμανικῆς πόλεως καὶ ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καθιδρύματα καὶ πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα.

4) ΤΟ ΚΙΕΒΟΝ 90,000 κατ.

Ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῶν μεγάλων δουκῶν (882—1162) τῆς μικρᾶς Ρωσσίας τὸ Κίεβον κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ, ἔνθα ἐκβάλλει ὁ Δέσνας ποταμός, ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων ὅλης τῆς Ρωσσίας συνισταμένη ἐκ τριῶν διακεκριμένων τμημάτων καὶ περιέχουσα ὅλως ἔκτακτον ἐντύπωσιν τῷ θεατῇ. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ μὲν τὸν 1^{ον} αἰῶνα εἶχε 400 ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια καὶ πολλαπλασίους κατοίκους, ἐκαλεῖτο δὲ μήτηρ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ρωσσίας, νῦν δὲ ἔχει 60 ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, ἐν οἷς διακρίνεται τὸ μοναστήριον τῶν Σπηλαίων, περιέχον εἰς κατακόμβας τὰ λείψανα 100 ἁγίων τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, χάριν τῶν ὁποίων πολλοὶ μεταβαίνουν ἐκεῖ ὡς προσκυνηταί, ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἔνθα διατηροῦνται τὰ ὁστᾶ τοῦ περιωνύμου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ὑψηλάντου, πανεπιστήμιον τοῦ ἁγίου Βλαδιμήρου καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

Πόλεις II'. τάξεως,

Δέκα πόλεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἔχουσαι ἀπὸ 90—50,000 κατοίκων, αἱ ἀκόλουθοι

1) Τὸ **Καζάν** (1) (90,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Κυ-

(1) Ἡ λέξις αὕτη εἶναι Ταταρικὴ σημαίνουσα λέβητα, τοῦ ὁποίου τὸ εἶδος ἔχει ἡ χώρα, ἥτοι λεκανοπέδιον.

Κερνείου κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ῥωσσίᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Βόλγα ποταμοῦ, κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥώσων τῷ 1487 καὶ προσηρτήθη εἰς τὸ Ῥωσικὸν κράτος. Ἡ ταταρική αὕτη πόλις συνίσταται ἐκ τῆς ὀχυρᾶς πόλεως καὶ ἐκ τῶν προαστείων καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ διδάσκονται 5 ἀνατολικάι γλῶσσαι καὶ διὰ τὸ μετὰ τῆς Σιβηρίας ἐμπόριον.

2) Τὸ **Κάροδοβον** (80,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου Κυβερνείου ἐν τῇ μικρᾷ Ῥωσσίᾳ κειμένη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔχει πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης 60,000 τόμων, μουσεῖα, βοτανικὸν κήπον, ἐκκλησίας, μοναστήρια, γυμνάσια, σχολεῖα καὶ εἰναι ἐπίσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ γινομένας ἐτησίας πανηγύρεις.

3) Τὸ **Σαράτοβον** (80,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου Κυβερνείου ἐν τῇ κάτω Βόλγᾳ κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς αὐτοῦ, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον τοῦ ἁλτος καὶ οἰκουμένη ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν ἀποίκων ἐγκατασταθέντων ἐνταῦθα ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς 6' καὶ διατηρούντων τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ πάτρια ἔθιμα.

4) Τὸ **Νικολάεβον** (80,000) ἐπίσημος πόλις κειμένη ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Βούγου ποταμοῦ εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν πρὸς Α. τῆς Ὀδησσοῦ, ἐκτίσθη τῷ 1789 ὑπὸ τοῦ Ποτέμκη, εἶναι λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ χρησιμεύει ὡς πολεμικὸς ναύσταθμος ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσσῃ. Πλησίον αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ Ὀλβία πόλις ἀποικία τῶν Μιλησίων.

5) Ἡ **Βίλνα** (70,000) πρῶην πρωτεύουσα τοῦ Δουκάτου τῆς Λιθουανίας ἐν τῇ δυτικῇ Ῥωσσίᾳ κειμένη ἐπὶ λαυπρᾶς θέσεως παρὰ τὸν ποταμὸν Βίλιαν καὶ ὑπὸ λόφων περιβαλλομένη, ἐκτίσθη τῷ 1330 καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Ἰουδαίων κατὰ τὸ πλεῖστον.

6) Ἡ **Βερδικέβη** (60,000) κειμένη ἐν τῇ μικρᾷ Ῥωσσίᾳ ΝΑ. τοῦ Κιέβου, εἶναι λίαν ἐμπορικὴ πόλις οἰκουμένη ὑπὸ Ἰουδαίων κατὰ τὸ πλεῖστον.

Ἡ **Σαμάρα** (60,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου Κυβερνείου, κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ῥωσσίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ

Σαμάρα ποταμοῦ μετὰ τοῦ Βόλγα, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα καὶ Γερμανοὺς ἀποίκους παρὰ τὸν Βόλγαν.

8) Τὸ **Ἀστραχάνι** (23,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Κυβερναίου κειμένη ἐπὶ νήσου τοῦ Βόλγα ποταμοῦ, εἶναι ὥραία βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λαμπροὺς κήπους, τερπνὰ προάστεια, μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Περσίας καὶ χρησιμεύουσα ὡς πολεμικὸς ναύσταθμος τῆς Κασπίας θαλάσσης.

9) Ἡ **Χερσὼν** (30,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Κυβερναίου ἐν τῇ νοτίῳ Ῥωσσίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δνειπέρου, ὅπου οὗτος ἐκβάλλει εἰς τὸν Διμάνην κόλπον, ἀπέναντι τοῦ Νικολαϊέβου καὶ τῆς Ὀδησσοῦ, ἐκτίσθη τῷ 1778 καὶ συνίσταται ἐκ 4 τμημάτων ἢ προαστείων, ἐν ἐνὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν Ἕλληνες· ἡ πόλις εἶναι λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ.

10) Ἡ **Κρονστάδη** (30,000) κειμένη ἐν τῷ Φιννικῷ κόλπῳ παρὰ τὴν Πετρούπολιν ἐπὶ νήσου καλουμένης Κρονφλόττῃ ἢ Κροτλίνῃ, ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου τῷ 1703 καὶ εἶναι ὀχυρώτατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Πετροπόλεως, ἐξασφαλίζων αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως.

§. 5. Πόλεις Δ'. τάξεως.

Τεσσαράκοντα περίπου πόλεις ὑπάρχουσιν ἔχουσαι ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων καὶ εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατατασσόμεναι, ἐπισημότεραι καὶ γνωστότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ **Τούλα** (48,000) μεσόγειος πόλις κειμένη πρὸς νότον τῆς Μόσχας παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Δὸν ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ.

2) Τὸ **Ὁρεμבוῦργον** (40,000) κείμενον παρὰ τὸν Οὐράλην ποταμὸν ἐν τῇ Α. Ῥωσσίᾳ, εἶναι μεσόγειος ἐμπορικὴ πόλις ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον τῶν Καραβανίων μετὰ τῆς Ἀσίας.

3) Ἡ **Πολτάβα** (40,000) μεσόγειος πόλις κειμένη πρὸς Ν. τοῦ

Χαρκόβου, είναι επίσημος διὰ τὴν νίκην τοῦ μεγάλου Πέτρου κατὰ τοῦ Καρόλου γ' τῷ 1709.

4) Ἡ *Βορονέσκη* (40,000) μεσόγειος πόλις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ταναΐδος ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς Τούλης, εἶναι ἐμπορικὴ ἐνεργούσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Σιβηρίας.

5) Τὸ *Νοβογόροδον* (40,000) κείμενον ἐπὶ τοῦ Βόλγα ποταμοῦ, εἶναι επίσημος διὰ τὴν μεγάλην ἐμπορικὴν πανήγυριν, εἰς ἣν ἔρχονται 300,000 ἄνθρωποι, Εὐρωπαῖοι, Πέρσαι, Ἰνδοὶ καὶ Σῖναι.

6) Τὸ *Ταγαρόρον* (40,000) κείμενον ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης, εἶναι ἐμπορικὴ πόλις καὶ επίσημος διὰ τὰς 3 πανηγύρεις καὶ τὸν ἀνδριάντα τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ α', τῷ 1825 ἀποθανόντος ἐνταῦθα.

7) Ἡ *Βερδυσέβη* (50,000) μείζων τῶν προηγουμένων, κειμένη πρὸς Δ. τοῦ Κιέβου, εἶναι επίσημος ἐμπορικὴ πόλις, ἐν ᾗ τελοῦνται 4 πανηγύρεις κατ' ἔτος, οἰκουμένη ὑπὸ Ἰουδαίων.

8) Ἡ *Μοχιλέβη* (40,000) μεσόγειος πόλις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ, εἶναι επίσημος διὰ τὸ μεταξὺ τῆς Ὀδησσῶ καὶ τῆς Βαλτικῆς διενεργούμενον ἐμπόριον.

9) Ἡ *Λόδη* (40,000) μεσόγειος πόλις τῆς Πολωνίας, κειμένη ἐν τῇ Μασοβίᾳ εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἐφ' ᾗ καὶ Πολωνικὴ Μαχηστέρα ὀναμάζεται, καὶ δημιούργημα τῶν Γερμανῶν.

10) Ἡ *Μίροκη* (30,00) κειμένη ἐν μέσῳ τῆς Λιθουανίας παρὰ τινι παραποτάμῳ τοῦ Βερσίνια ποταμοῦ, εἶναι επίσημος ἐμπορικὴ.

11) Ἡ *Κάλουγα* (38,000) κειμένη ΒΑ. τῆς Τούλης ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥωσίᾳ.

12) Ἡ *Γέερη* (38,000) μεσόγειος πόλις, κειμένη πρὸς δυσμὰς τῆς Μόσχας.

13) Ἡ *Ἐλισσιγγφόρη* (35,000) πρωτεύουσα τῆς Φιννίας, κειμένη ἐν τῷ Φιννικῷ κόλπῳ, εἶναι ὥραία ἐμπορικὴ πόλις, επίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

14) Ἡ *Ἀχερμάνη* (35,000) κειμένη πρὸς τὰς ἐλβόλας τοῦ

Ανείστρου ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς Ὀδησσού, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἀλατωρυχεῖα.

15) Τὸ Κόδρον (35,000) κείμενον ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Νεϊμένου καὶ Βίλια ποταμοῦ, εἶναι ἐμπορικὴ.

16) Ἡ Ἑλισαβετόπολις (35,000) κειμένη μεταξὺ τῆς Χερσῶνος καὶ τοῦ Νικολαϊέβου.

17) Ἡ Ῥεβάλη (32,000) πρωτεύουσα τῆς Ἑσθονίας κειμένη ἐν τῇ Μ. παραλίᾳ τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, εἶναι ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

18) Τὸ Δυναβοῦργον (30,000) μεσόγειος ὄχυρά πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δύνα ποταμοῦ.

19) Τὸ Γρόδρον μεσόγειος πόλις, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ Ῥωσσίᾳ ἐπὶ τοῦ Νειμένου ποταμοῦ.

20) Ἡ Κούρσκη (30,000) κειμένη ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥωσσίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τριῶν μικρῶν ποταμῶν, εἶναι ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ ἐλληνικὸν διδασκαλεῖον, ἔχον 1000 μαθητάς.

21) Ἡ Ἀρχάγγελος (25,000) κειμένη ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Δουίνα ποταμοῦ εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου, εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις διὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἀκατεργάστων προϊόντων, ἰδίως δὲ ξυλικῆς.

22) Ἡ Σμολένσκη (25,000) κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ανειπέρου ποταμοῦ πρὸς Δ. τῆς Μόσχας, εἶναι ἐμπορικὴ καὶ μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐπίσημος διὰ τὸν κατὰ τὸ 1821 αἵματηρὸν πόλεμον.

23) Ἡ Αἰκατερινοσλάβη (25,000) κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ῥωσσίᾳ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν κτηνῶν.

24) Ἡ Βενδέρη (25,000) κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Βύκου καὶ Ανειστέρου ποταμοῦ, εἶναι ὄχυρά καὶ ἐπίσημος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Ῥωσσίας.

25) Ἡ Δορπάτη (25,000) κειμένη ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Φιννίας ἐν λαμπρᾷ καὶ λοφώδει θέσει καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐμβάχου ποταμοῦ διαρρέουμένη, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ Γερμανικὸν πανεπιστήμιον οἰκουμένη ὑπὸ Γερμανῶν.

26) Τὸ Κέζτσι (20,000) κείμενον ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Κιμμε-

ρικοῦ Βοσπόρου, ἔχει καλὸν λιμένα καὶ πολλοὺς Γερμανοὺς κατοίκους.

27) Ἡ Σεβαστούπολις (15,000) κειμένη ἐν τῇ χερσονήσῳ Κριμαΐα, εἶναι ἐπίσημος πολεμικὸς λιμὴν ἀξιωμακόμενος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1855 πολιορκίαν καὶ ἄλλωσιν αὐτῆς.

28) Ἡ Συμφερούπολις (15,000) πρωτεύουσα τῆς Ταυρίδος κειμένη ἐν τῇ μεσογείῳ.

29) Ἡ Εὐπατορία, Θεοδοσία, Λεβαδία καὶ Ἰγгермάνη μικραὶ πόλεις κείμεναι πρὸς Β. τῆς Σεβαστούπόλεως.

30) Ἡ Κόλα ἡ βορειοτάτη πόλις τῆς Ῥωσσίας, ὅπου ὁ ἥλιος τὸν χειμῶνα οὐδόλως ἀνατέλλει.

§. 6. Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Ῥωσσία ἔχει καὶ τινες νήσους μικρὰς καὶ μεγάλας κειμένας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανόν, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ νέα Ζέμλα (νέα γῆ) ἡ μεγίστη πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν νήσων τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ ἔχουσα ἔκτασιν 4,000 □ μίλια καὶ ἀνήκουσα εἰς τὸ Κυβερνεῖον τοῦ Ἀρχαγγέλου· αὕτη εἶναι σχεδὸν πάντοτε χιονοσκεπὴς καὶ ἀπὸ τῆς 15 ὁκτωβρίου μέχρι τέλους Φεβρουαρίου διαρκεῖ ἡ νύξ ἐν αὐτῇ, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον θηρία, ἀγρία ζῶα καὶ πτηνὰ κατοικοῦσι, πρὸς θήραν τῶν ὁποίων μεταβαίνουνσι τὸ θέρος θηρευταὶ ἐκ τοῦ Κυβερνείου Ἀρχαγγέλου.

2) Ἡ Βαϊγάτση μικρὰ καὶ ἀσήμαντος κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς προηγουμένης καὶ διὰ τοῦ Καρικοῦ πορθμοῦ χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς.

3) Ἡ Καλγουέβη κειμένη πρὸς νότον τῶν δύο προηγουμένων εἶναι ἀσήμαντος.

4) Δί νῆσοι τῆς Ἀλάνδης μικραὶ καὶ ἀσήμαντοι κείμεναι ἐν τῇ βαλτικῇ θαλάσῳ

5) Ἡ Οἰσέλη πρὸς νότον τῶν προηγουμένων ἔχουσα ἔκτασιν 4 1/2 □ καὶ ἡ Δαγόνη πρὸς βορρᾶν τῆς Οἰσέλης καὶ μικροτέρα.

Περὶ δὲ τῶν ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις ἦτοι τῆς Σιβηρίας, τοῦ Τουρκε-
στάν καὶ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας, ἐκεῖ γενήσεται λόγος.

§. 7. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Ἡ Ῥωσσία ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως, ἔχει 4 κλίματα, θερμὸν μὲν ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῇ πρὸς βορρᾶν τῆς Μαύρης καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ἐκτεινομένη μέχρι τῆς 50 μοίρας πλά-
τους, συγκερασμένον δὲ ἐν τῇ κεντρικῇ πλευρᾷ μέχρι τῆς 57
μ. πλάτους, ψυχρὸν δὲ ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ ἀπὸ τῆς 57°—67°, καὶ ψυχρότατον καὶ καλλιεργείας ἀνεπίδεκτον ἐν τῇ πρὸς βορ-
ρᾶν τῆς 67° ἐκτεινομένη πρὸς τὸν ταγωμένον ὠκεανὸν πλευρᾷ, ἐν ἣ ὀλίγοι Λάπωνες καὶ Σαμογέται οἰκοῦσιν. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐ-
τῆς εἶναι ἐν μὲν τῇ ΒΔ. πλευρᾷ δασῶδες, τὸ δὲ βόρειον μέρος ἄγονον καὶ χρήσιμον μόνον εἰς τὴν θήραν τῶν ζῶων καὶ θηρίων διὰ τὰ πολύτιμα δέρματα, χρησιμεύοντα ὡς κάλλιστα γουναρι-
κά καὶ εἰς τὴν ἄλιειαν, τὸ δὲ κεντρικὸν μέρος ἐπιτήθειον εἰς τὴν γεωργίαν ἐν μέρει καὶ τὸ νότιον εὐφορώτατον τῇ γεωργίᾳ καὶ οἰνοφυτείᾳ. Τὰ δὲ Οὐράλια ὄρη ἔχουσιν ἄφθονα μέταλλα χρυ-
σοῦ, ἀργύρου, πλατίνης, χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ αἱ περὶ τὸν Οὐ-
ράλιν λίμναι παρέχουσι μεγάλης ποσότητος ἄλατος, ἡ γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα καὶ ἄλιεα εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα. Καὶ τὰ κυριώτατα προϊόντα εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ ἀφθονώτατοι, ὧν σημαντικὴ ἐξωγωγή γίνεται, λίνον, καπνός, οἶνος, ὄσπρια, κέγ-
χρος, ξυλικὴ κλ.

§. 8. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν ἐγχώριος βιομηχανία μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τῆς Κυβερνήσεως εἰς προαγωγὴν αὐτῆς εἶναι μικρά καὶ περιορισμένη μόνον ἐν ταῖς κεντρικαῖς χώραις καὶ ἰδίως εἰς τὴν Μόσχαν καὶ Πετρούπολιν καὶ δι' Εὐρωπαϊῶν ἐνεργουμένη· διότι ὁ Ῥωσσικὸς λαὸς ἀμαθὴς ὧν στερεῖται καὶ τῆς ἀπαιτουμένης εὐφυΐας. Τὸ δὲ ἐμπόριον εἶναι πολὺ σπουδαιότερον τῆς βιομηχανίας, τοῦ ὁποῦ

ἡ μὲν ἐξαγωγή εἰς τὴν Εὐρώπην ἀναβαίνει εἰς 360,000,000 ρούβλια, ἡ δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰσαγωγή εἰς 362,000,000 ρούβλια. Εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν ἡ μὲν ἐξαγωγή ἀνέρχεται εἰς 10,000,000 ρούβλ. ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰσαγωγή εἰς 18,000,000 ρούβλ. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελουμένη διὰ 4 θαλάσσων, διὰ πολλῶν καὶ μεγάλων πλωτῶν ποταμῶν, διὰ διωρύγων, διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 15,000 κилоμέτρων καὶ διὰ 7,000 πλοίων, ἐν οἷς 200 ἀτμόπλοια.

§. 9. Πρόσοδος, Δαπάνη καὶ στρατ. δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἀναβαίνει εἰς 520,000,000 ρούβλια, ἡ δὲ δαπάνη ἴση σχεδὸν καὶ τὸ δημόσιον ὀφείλος εἰς 3 ἑκατ. τάλ. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἀνέρχεται εἰς 800.000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου, εἰς 1,840,000 ἀνδρῶν. Τῆς δὲ θαλάσσης ἡ δύναμις συνίσταται ἐκ 225 πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐν οἷς 30 θωρηκτά, μετὰ 2,000 πυροβόλων.

§. 10. Κῆςτοιχοι, Θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οὐδὲν ἄλλο μέρος ἢ κράτος τοῦ κόσμου περιλαμβάνει τοσαύτην πληθὺν διαφόρων ἐθνῶν, φυλῶν καὶ ἐθναρίων, ὅσον ἡ Ῥωσία· τὰ $\frac{1}{5}$ ὅμως τοῦ ὅλου εἶναι Σλαῦοι. Πάντες δὲ οἱ κῆςτοιχοι κατὰ τὴν καταγωγὴν ἀνάγονται εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας τρεῖς κλάδους.

1) Εἰς τὸν Ἰνδοευρωπαϊκὸν κλάδον ἀνήκουσιν πάντες οἱ Σλαῦοι συμποσούμενοι εἰς 60 ἑκατ. καὶ ὑποδιαιρούμενοι εἰς μεγάλους, μικροὺς καὶ λευκοὺς Ῥώσσους.

2) Εἰς τὸν Σημιτικὸν κλάδον ἀνήκουσιν οἱ Πολωνοὶ καὶ Ἰουδαῖοι.

3) Καὶ εἰς τὸν Μογγολικὸν κλάδον ἀνήκουσι τὰ Φιννικά φυλά, τὰ Τουρκικά καὶ οἱ Καλμῦκοι.

Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν 60 ἑκατ. εἶναι ὀρθόδοξοι, 7 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Καθολικοί, 2,800,000 Ἰουδαῖοι, 2,300,000 Μωαμεθανοὶ καὶ 220,000 ἐθνικοί.

Ἀρχηγός δὲ καὶ ὁρατὴ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὁποίου ἡ ἱερὰ σύνοδος ἐκ 4 μητροπολιτῶν συγκροτουμένη, διοικεῖ τὰ τῆς ἐκκλησίας. Ἡ δὲ Ῥωσικὴ γλῶσσα καταγομένη ἐκ τῆς ἀρχαίας Σλαβονικῆς, διαίρεται εἰς πολὺς διαλέκτους καὶ τὸ πολίτευμα εἶναι μοναρχία ἀπόλυτος. Ἡ δὲ ἀρχουσα δυναστεία εἶναι κλάδος τοῦ Γερμανικοῦ οἴκου Ὀλστείνου, ἐξ ἧς κατάγεται καὶ ὁ νῦν αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Ε' γεννηθεὶς τῇ 17 Ἀπριλίου 1818 καὶ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα αὐτοῦ Νικόλαον τῷ 1855.

§. 11. Διανοητικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἐκπαίδευσις.

Ἡ Ῥωσσία ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἵσταται ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι. Διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 23,000 δημ. σχολεῖα μετὰ 900,000 μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 420 μεσαῖα σχολεῖα, 208 προγυμνάσια, 191 γυμνάσια, 60 διδασκαλεῖα καὶ 200 πραγματικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην 9 πανεπιστήμια μετὰ 5,800 φοιτητῶν καὶ 560 καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, πολλὰς ἀκαδημίας καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ῥωσσίας

κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ	700,000	κατ.	Ταγαρόκον	40,000	κατ.
ΜΟΣΧΑ	620,000	»	Μοχιλέβη	40,000	»
Βαρσοβία	320,000	»	Λόδση	40,000	»
Ὀδησσός	190,000	»	Μίνσκη	38,000	»
Κίσηβον	110,000	»	Κάλουγα	38,000	»
Ῥίγα	110,000	»	Τβέρη	38,000	»
Κίεβον	90,000	»	Ἑλσιγφόρση	35,000	»
Καζάν	90,000	»	Ἀκερμάννη	35,000	»
Χάρκοβον	80,000	»	Κόβονον	35,000	»
Σαράτοβον	80,000	»	Ἑλισαβετόπολις	35,000	»
Νικολαίεβον	80,000	»	Ῥεβάλη	32,000	»
Βίλνα	80,000	»	Δυναβοῦργον	30,000	»
Βερδισχέβη	60,000	»	Γρόδνον	30,000	»
Σαμάρα	60,000	»	Κούρσκα	30,000	»
Ἀστραχάνι	52,000	»	Ἀρχάγγελος	25,000	»
Χερσών	50,000	»	Σμολένσκη	25,000	»
Κρονστάδη	50,000	»	Αἰκατερινοσλάβα	25,000	»
Βερδυσέβη	50,000	»	Βενδέρη	25,000	»
Τούλα	48,000	»	Δορπάτη	25,000	»
Ὀρεμבוῦργον	40,000	»	Κέρτσι	20,000	»
Πολτάβα	40,000	»	Σεβαστούπολις	15,000	»
Βορονέσκη	40,000	»	Συμφερούπολις	15,000	»
Νοβογόροδον	40,000	»	Λεβαδία	15,000	»

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Διορθωτέον ἐν σελ. 6. στιχ. 28 ἐπισημότερα, σελ. 7 στ. 18. μεσημβρινοανατολικώτατον. σελ. 54 στ. 18 Λυών. σελ. 57. στ. 22. Λυών· σελ. 67. στ. 7. ωραιότατον στ. 20 φυσιογραφικόν. καὶ στ. 23. βιομηχανία. σελ. 68. στ. 8. βιομηχανία. σελ. 68. στ. 8. βιομηχανικά. σελ 73. στ. 28. Γουϊνέας. σελ. 91. στ. 2. καὶ σελ. 115 στ. 19. Οὐγγαρίαν. σελ. 117. στ. 8. Βρανδεμβούργω· σελ. 119. στ. 15. Μεκλεμβούργου. σελ. 126. στ. 14. ἐλώδους· σελ. 131. στ. 6. Μκγδεβοῦργον. σελ. 158. στιχ. 21. προσέτι. σελ. 159. στ. 11. 7 πόλεις. σελ. 161. στ. 12. κιλογράμμων. στ. 23. Γερμανοί· σελ. 162. στ. 5. διαδεδομένη. σελ. 164. στ. 19. ἐπισημότεραι. σελ. 172. στ. 10. διαδεδομένη. σελ. 164. στ. 19. ἐπισημότεραι. σελ. 172 στ. 10. διαδεδομένη. σελ. 164. στ. 18. διότι ἔχει. σελ. 199. στ. 5. καὶ σελ. 203. στ. 11. ἀνήκουσιν. σελ. 206. στ. 7. πόλεις. σελ. 214. στ. 27. Ὀρκαδες. σελ. 219. στ. 17. Οὐϊσμινστέρη. σελ. 228. στ. 9. ἀμφιθεατρικῶς. σελ. 229. στ. 27. 216,000,000. σελ. 232. στ. 5. ἀνάγκας. σελ. 239. στ. Καρλοκρόνα. σελ. 242. στ. 28. 20,000. σελ. 248. στ. 17. τῶν. σελ. 256. στ. 28 εἶναι σελ. 266. στ. 29. σημαίνουσα. σελ. 270. στ. 15. συμβολῆς σελ. 272. στ. 10. παγωμένον. στ. 17 ἔχουσιν.

Ἐν σελ. 154 στ. 1 κατὰ παραδρομὴν ἐτέθη ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ' ἀντὶ Γ'.

ΠΑΡΑΔΡΟΜΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐκσυχωθησομένη ἐν τῷ βιβλίῳ κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν
γενησομένην Β' ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Ἐν σελ. 5, στίχ. 24 γραπτέον «Ἀπεννίνων». — Ἐν σελ. 6, στίχ. 6 προσθετέον «καὶ ὁ Ἀδύγης περιγράφεται ἐν Αὐστρίᾳ». — Ἐν σελ. 14, στίχ. 4—5 προσθετέον «καὶ πέμπτη ἐν τῇ κάτω καὶ ἡ τετάρτη ἐν τῇ ἄνω». — Ἐν σελ. 18, στίχ. 16 προσθ. «ἄνω». — Ἐν σελ. 20, 14 καὶ 24 στίχ. 4 γραπτ. «πρὸς τὴν παραλίαν». — Ἐν σελ. 22, στίχ. 16 καὶ 29, στίχ. 10 διαγραπτέαι ἡ πόλις «Πάβλα». — Ἐν σελ. 39, στίχ. 5 γραπτ. «Γουαδαλαβιάρου». — Ἐν σελ. 57, στίχ. 25 διαγραπτέαι αἱ λέξεις «παρὰ τὴν Γιρόντην». — Ἐν σελ. 68, στίχ. 3 γραπτ. «Ἀίλλη» ἀντὶ Βορδῶ. — Ἐν σελ. 84, στίχ. 30 γραπτ. «χερσονήσου» ἀντὶ νήσου. — Ἐν σελ. 104, στίχ. 34 ἡ λέξις «Τεργέστης» πλεονάζει. — Ἐν σελ. 109, στίχ. 18 διαγραπτέαι ἡ λέξις «τοῦ Μεγάλου». — Ἐν σελ. 155, στίχ. 22 γραπτ. «παρὰ τὴν Λαψίν». — Ἐν σελ. 235, στίχ. 26 καὶ 236, στίχ. 21 γραπτ. «Σουηδίας». — Ἐν σελ. 258, στίχ. 12, 18, 22 γραπτ. «Βαλδατοῦ ὑψιπέδου» ἀντὶ Οὐραλίων. — Ἐν σελ. 267, στίχ. 29 διαγραπτέαι ἡ πόλις «Βιρδισλέβη». — Ἐν σελ. δ', στίχ. 23 προσθετέον «καὶ τὴν Ἀνδόρραν» καὶ ἐν σελ. 36, στίχ. 22 «καὶ τὴν Ἀνδόρραν μικρὰν δημοκρατίαν κειμένην ἐν τοῖς Πυρηνναίοις». — Ἐν σελ. 36, στίχ. 23 προσθετέον τὴν λέξιν «Ἐσραμαδούρα». — Ἐν σελ. 67, στίχ. 5 γραπτέον «Γιρόνδης» ἀντὶ Γαράνα. — Ἐν σελ. 71, στίχ. 28 ἀντὶ κάτω γραπτ. «τοῦ Μαίνου»

καί». — 'Εν σελ. 81, στίχ. 23 προσθετέα ἡ λέξις «'Αππενζέλη».
 — 'Εν σελ. 84, στίχ. 9 γραπτέον «ἰδίας» ἀντὶ δμωνύμου. — 'Εν
 σελ. 104, στίχ. 7 γραπτ. «Τεμέσης» ἀντὶ Σερβίας. — 'Εν σελ.
 118, στίχ. 31 γραπτ. «δουκάτων» ἀντὶ ἀρχιδουκάτων. — 'Εν σελ.
 143, στίχ. 18 γραπτ. «αὐτοκρατορίας» ἀντὶ δημοσπονδίας». — 'Εν
 σελ. 217, στίχ. 18 διαγραφπτέα ἡ λέξις «Οὐαλία». — 'Εν σελ.
 241 οἱ στίχοι 5, 6, 7 διαγραφπτέοι. — 'Εν σελ. 70, στίχ. 1 πλεο-
 νάζει ἐν 0 καὶ αἱ λέξεις «νῦν δὲ μεγάλη γενομένη». — 'Εν σελ.
 165, στίχ. 12 γραπτ. «'Ρευτλίγγην» ἀντὶ Νευτλίγγηκ. — 'Εν σελ.
 149, στίχ. 33 γραπτ. «Σβαρτζβούργου» ἀντὶ Στρασβούργου. —
 'Εν σελ. 83, στίχ. 2 γραπτ. «Γραουμβόνδη» ἀντὶ Γραουμβόνδη. —
 'Εν σελ. 82, στίχ. 16 γραπτ. «'Ρόδου» ἀντὶ 'Ρήνου. — 'Εν σελ.
 7, στίχ. 15 προσθετέον «καὶ τὴν μικρὰν νῆσον 'Ελβαν ἐπίσημον διὰ
 τὴν διατριβὴν τοῦ Ναπολέοντος (1814—1815)». — 'Εν σελ. 39,
 στίχ. 21 διαγραφπτέον ἐν 0 τοῦ ἀριθμοῦ 4000. — 'Εν σελ. 23,
 στίχ. 22 γραπτ. «95» ἀντὶ 25. — 'Εν σελ. 105, στίχ. 5 γρα-
 πτέον «ἐτουφεκίσθη» ἀντὶ ἐδολορονήθη.

Μ. ΔΗΜΙΤΡΑΣ.